

Näkemyksestä menestystä

**Alueelliset kehitysnäkymät
keväällä 2014**

www.toimialapalvelu.fi

Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2014

Alueelliset kehitysnäkymät | Jouko Nieminen
1/2014

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 4
00170 HELSINKI

Postiosoite

PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin 029 506 0000
Telekopio (09) 1606 3666

Julkaisusarjan nimi ja tunnus

Alueelliset kehitysnäkymät
1/2014

Tekijät (toimielimestä: nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisu-aika	
Jouko Nieminen Kehittämispäällikkö Varsinais-Suomen ELY-keskus		17.3.2014	
		Toimeksiantaja(t)	
		Työ- ja elinkeinoministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi			
Alueelliset kehitysnäkymät 1/2014			
Tiivistelmä			
Alueelliset kehitysnäkymät -katsaus on ELY-keskusten yhdessä keskeisten aluekehittäjien kanssa muodostama näkemys seutukuntien ja ELY-keskusalueiden nykytilasta ja lähiajan näkymistä. Tämän katsauksen arviot on tuotettu helmikuun 2014 aikana. Alueiden tulevaisuuden näkymät ovat hivenen aiempaa positiivisemmat ja talouden pohjakosketus alkaa hämmöttää. Tämän hetken osalta tilanne on vuoden takaiseen verrattuna heikompi joka kolmannessa seutukunnassa. Ensi syksynä elinkeinoelämän tilanteen ennakoitaan parantuneen 21 seutukunnan alueella ja heikentyneen kuudella seudulla. Positiiviset odotukset koskevat näkyvät lähinnä vuoden päähän ulottuvissa arvioissa, sillä ensi keväänä ei yhdelläkään alueella odoteta tilanteen olevan enää nykyistä heikommalla tasolla. Elinkeinoelämän orastava käänne parempaan heijastelee työllisyyteen vasta viiveellä ja työttömyyden kasvun taituminen tulee olemaan hidasta. Työttömyyden kasvu on ollut voimakasta monen maakuntakeskuksen alueella. Omat haasteensa työttömyyden hoitamiseen tuovat työttömyyden pitkittyminen ja ikääntyneiden työttömien saaminen takaisin työelämään. Nuorisotyöttömyys on edelleen huolen aiheena. Pitkään kasvussa ollut kaupan ala kärsii kuluttajien varovaisuudesta ja alan työvoiman kysyntä on hiipunut ja esimerkiksi. Kuntien heikentynyt talous nousee yhä useammin huolenaiheeksi ja uhkana ovat lomautukset ja jopa irtisanomiset. Myönteisimpänä lähitulevaisuus nähdään Vakka-Suomessa. Myönteisiä näkymiä on myös mm. Joensuun, Kotka-Haminan, Pielisen Karjalan ja Sisä-Savon seuduilla.			
TEM:n yhdyshenkilö: Tieto-osasto/Toimialapalvelu/Esa Tikkanen, s-posti: esa.tikkanen(at)tem.fi puh. 050 040 5459 ELY-keskuksen yhdyshenkilö: Jouko Nieminen; jouko.nieminen(at)ely-keskus.fi, puh 0295 022 769			
Asiasanat			
Seutukuntien kehitysnäkymät, aluetalous, ennakointi, aluekehitys, elinkeinoelämä, työllisyys			
ISSN Painettu	ISSN Verkkojulkaisu	ISBN Painettu	ISBN Verkkojulkaisu
2323-766X	2323-7678	978-952-227-840-1	978-952-227-841-8
Kokonaissivumäärä	Kieli	Hinta	
244	Suomi	-	
Julkaisija	Kustantaja		
Työ- ja elinkeinoministeriö			

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Besöksadress Postadress
Alexandersgatan 4 PB 32
00170 HELSINGFORS 00023 STATSRÅDET

Telefon 029 506 0000
Telefax (09) 1606 2166

Publikationsseriens namn och kod

Regionala utvecklingsutsikter
1/2014

Författare Jouko Nieminen Utvecklingschef NTM-centralen i Egentliga Finland	Publiceringstid 17.3.2013		
	Uppdragsgivare Arbets- och näringsministeriet		
	Organets tillsättningsdatum		
Titel Regionala utvecklingsutsikter 1/2014			
Referat Översikten "Regionala utvecklingsutsikter" är NTM-centralernas och de centrala regionutvecklarnas gemensamt bildade uppfattning om nuläget och utsikterna för den närmaste framtiden i de ekonomiska regionerna och NTM-centralernas områden. Bedömningarna i denna översikt har gjorts i februari 2014. Framtidsutsikterna för regionerna är något positivare än tidigare och bottenkänningen i ekonomin börjar skönjas. För närvarande är läget svagare än för ett år sedan i var tredje ekonomiska region. I höst förutspås läget inom näringslivet ha blivit bättre i 21 ekonomiska regioner och ha försvagats i sex. De positiva förväntningarna gäller närmast de bedömningar som sträcker sig ett år framåt, eftersom läget inte i en enda region nästa vår längre väntas vara svagare än nu Näringslivets spirande vändning till det bättre återspeglas i sysselsättningen med fördröjning och att vända ökningen i arbetslösheten kommer att gå långsamt. Arbetslösheten har kraftigt ökat i många landskapscentrums områden. Särskilda utmaningar i hanteringen av arbetslösheten är förlängd arbetslöshet och problemet att få äldre arbetslösa tillbaka till arbetslivet. Ungdomsarbetslösheten är fortfarande oroväckande. Den länge växande handelsbranschen lider av konsumenternas försiktighet och efterfrågan på arbetskraft i branschen har avtagit. Kommunernas försvagade ekonomi ger allt oftare anledning till oro och permitteringar och till och med uppsägningar hotar. Positivast ser man på den närmaste framtiden i Nystadsregionen. Positiva utsikter förekommer också i bl.a. Joensuu, Kotka, Pielinen-Karelens och Inre Savolax regioner. Kontaktperson vid ANM: Avdelningen för kunskapshantering/ utvecklingschef Esa Tikkanen, e-post: esa.tikkanen(at)tem.fi, tfn 050 040 5459 Kontaktperson vid NTM-centralen: Jouko Nieminen; jouko.nieminen(at)ely-keskus.fi, tfn 0295 022 769			
Nyckelord Utvecklingsutsikterna för de ekonomiska regionerna, regional ekonomi, prognostisering, regionutveckling, näringsliv, sysselsättning			
ISSN Inbunden 2323-766X	ISSN Nätpublikation 2323-7678	ISBN Inbunden 978-952-227-840-1	ISBN Nätpublikation 978-952-227-841-8
Sidoantal 244	Språk Finska	Pris -	
Utgivare Arbets- och näringsministeriet		Förläggare	

Sisällysluettelo

Taustaa	7
Yhteenveto	8
Uudenmaan ELY-keskus	12
Helsingin seutukunta	21
Raaseporin seutukunta	29
Porvoo seutukunta	31
Loviisan seutukunta	33
Varsinais-Suomen ELY-keskus	36
Turun seutukunta	42
Salon seutukunta	46
Loimaan seutukunta	48
Vakka-Suomen seutukunta	50
Turunmaan seutukunta	52
Satakunnan ELY-keskus	55
Porin seutukunta	60
Rauman seutukunta	63
Pohjois-Satakunta	65
Pirkanmaan ELY-keskus	68
Tampereen seutukunta	75
Etelä-Pirkanmaan seutukunta	78
Ylä-Pirkanmaan seutukunta	80
Lounais-Pirkanmaan seutukunta	83
Luoteis-Pirkanmaan seutukunta	85
Hämeen ELY-keskus	89
Lahden seutukunta	92
Hämeenlinnan seutukunta	94
Riihimäen seutukunta	95
Forssan seutukunta	97
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	99
Kouvola seutukunta	104
Kotkan–Haminan seutukunta	107
Imatran seutukunta	109
Lappeenrannan seutukunta	111
Etelä-Savon ELY-keskus	115
Mikkelin seutukunta	120
Pieksämäen seutukunta	122
Savonlinnan seutukunta	123
Pohjois-Savon ELY-keskus	126
Kuopion seutukunta	130
Varkauden seutukunta	132
Ylä-Savon seutukunta	134
Koillis-Savon seutukunta	136
Sisä-Savon seutukunta	138
Pohjois-Karjalan ELY-keskus	140
Joensuun seutukunta	144
Keski-Karjalan seutukunta	146
Pielisen Karjalan seutukunta	148

Keski-Suomen ELY-keskus.....	150
Jyväskylän seutukunta	154
Jämsän seutukunta	159
Keuruun seutukunta	161
Joutsan seutukunta	163
Saarijärven-Viitasaaren seutukunta	165
Äänekosken seutukunta	167
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	170
Seinäjoen seutukunta.....	175
Suupohjan seutukunta.....	177
Järvisseudun seutukunta	179
Kuusiokuntien seutukunta	181
Pohjanmaan ELY-keskus	184
Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnat.....	188
Pietarsaaren seutukunta	190
Suupohjan rannikkoseudun seutukunta	191
Kaustisen seutukunta	193
Kokkolan seutukunta.....	194
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	196
Oulun seutukunta	200
Koillismaan seutukunta	202
Oulunkaaren seutukunta	204
Raahen seutukunta	206
Nivala-Haapajärven seutukunta	208
Haapaveden-Siikalatvan seutukunta.....	210
Ylivieskan seutukunta.....	212
Kainuun ELY-keskus	215
Kajaanin seutukunta.....	220
Kehys-Kainuun seutukunta	222
Lapin ELY-keskus	226
Rovaniemen seutukunta.....	232
Kemi-Tornion seutukunta.....	233
Torniolaakson seutukunta.....	235
Itä-Lapin seutukunta.....	237
Tunturi-Lapin seutukunta.....	238
Pohjois-Lapin seutukunta.....	240

Taustaa

Alueelliset kehitysnäkymät 1/2014 on ELY-keskusten yhdessä muiden aluekehittäjien kanssa muodostama näkemys ELY-keskusalueiden ja seutukuntien¹ nykytilasta ja lähiajan näkymistä. Katsausta on laadittu vuodesta 2006 alkaen ja se on keskeinen osa lyhyen aikavälin alue-ennakointia.

Katsauksen arviot on tuotettu kuluvan vuoden helmikuussa. Kyseessä on laadullinen arvio, jossa keskeisessä roolissa ovat aluekehittäjien ja yritysten kehittämisen parissa toimivien henkilöiden näkemykset. Tiedonkeruuprosessin olennainen osa ovat alueelliset keskustelupaneelit, joissa osallistujat muodostavat yhteisen näkemyksen alueen nykytilasta ja tulevaisuudesta.

Arviointikohteita ovat elinkeinoelämä ja yritystoiminta sekä työttömyyden määrä ja rakenne. Näkemykset tiivistetään jokaisen seutukunnan ja ELY-keskuksen kohdalla plusmiinus-arvioihin. Arvioitavat ajankohdat ovat:

- nykyhetki suhteessa vuoden takaiseen
- tilanne puolen vuoden kuluttua verrattuna nykyhetkeen
- tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykyhetkeen

Kehitysarviot kuvaavat alueen muutoksen suuntaa, ei arvioitavan asiakokonaisuuden tasoa alueella. Kehitysarviot eivät myöskään mahdollista alueiden välistä vertailua, vaan aluetta arvioidaan aina suhteessa alueen nykytilaan tai menneeseen kehitykseen.

ELY-keskusten vastuutahot katsauksen laatimisessa ovat olleet:

Uusimaa	projektipäällikkö Sasu Pajala, suunnittelija Jouni Nupponen
Varsinais-Suomi	työmarkkina-analyytikko Juha Pusila, erikoissuunnittelija Petri Pihlavisto
Satakunta	ylivohtaja Marja Karvonen, tutkija Merja Mannelin
Pirkanmaa	tilastoasiantuntija Juha Salminen
Häme	erikoissuunnittelija Markku Paananen
Kaakkois-Suomi	erikoissuunnittelija Tarja Paananen, erikoistutkija Niilo Melolinna
Etelä-Savo	yksikön päällikkö Marja Aro
Pohjois-Savo	strategiapäällikkö Juha Kaipainen
Pohjois-Karjala	strategiapäällikkö Pekka Myllynen
Keski-Suomi	kehittämispäällikkö Pekka Hokkanen, kehitysjohtaja Eija Heinonen
Etelä-Pohjanmaa	erikoistutkija Timo Takala
Pohjanmaa	projektipäällikkö Olli Peltola, tutkija Jorma Höykinpuro, suunnittelija Teemu Saarinen
Pohjois-Pohjanmaa	asiantuntija Jarkko Pietilä
Kainuu	strategiapäällikkö Juha Puranen
Lappi	strategiapäällikkö Tuija Ohtonen, tutkija Tuula Uusipaavalniemi, toimialapäällikkö Heino Vasara

Katsauksen koostamisesta ja laadintaprosessin koordinaatiosta on vastannut kehittämisspäällikkö Jouko Nieminen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta.

¹ Vuoden 2014 alusta alkaen seutukunnat lakkautettiin virallisena aluejakona, mutta tilastollisena alueluokituksena seutukuntaa käytetään vielä toistaiseksi.

Yhteenvedo

Talous ja työllisyys ovat kehittyneet heikosti lähes koko maassa, mutta viime syksyyn verrattuna ilmapiiri on kehittynyt jonkin verran positiivisempaan suuntaan. Vielä lähimmän puolen vuoden aikavälillä ei ole näköpiirissä merkittävää elpymistä vaan tilanteen odotetaan pysyvän lähinnä ennallaan. Vuoden päähän ulottuvat arviot ovat varovaisen positiivisia ja valtaosassa alueita odotetaan elinkeinoelämän piristyneen nykyiseen verrattuna. Talouden hidas piristyminen heijastuu työvoiman kysyntään viiveellä, mikä osaltaan johtaa siihen, että korkea työttömyys tulee taittumaan hitaasti

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan osalta arvioidaan, että tilanne on tällä hetkellä vain viidessä seutukunnassa parempi kuin vuosi sitten. Elinkeinoelämän tilanteen nähdään heikentyneen vuoden takaiseen verrattuna 26 seutukunnassa. Puolen vuoden päähän ulottuvissa arvioissa odotetaan parannusta nykyiseen nähden 21 seutukunnassa, edelleen heikentyvää kehitystä odotetaan kuudessa seutukunnassa. Ensi kevään tilannetta ennakoitaessa nousee positiivista kehitystä odottavien alueiden määrä jo 56 seutukuntaan eikä yhdenkään alueen odoteta olevan ensi keväänä nykyistä huonommassa tilanteessa.

Myönteisimmin yleisestä kehityksestä poikkeaa Vakka-Suomen seutukunta, jonne syntyy lähiaikoina satoja uusia työpaikkoja. Työttömyys onkin Vakka-Suomessa lähtenyt muusta maasta poiketen selvään laskuun. Elinkeinoelämän osalta pohjakosketus ollaan saavuttamassa myös Helsingin seudulla sekä monilla äkillisen rakennemuutoksen kokeneilla alueilla. Kotka-Haminan seudulla rakennemuutos on ollut viime vuosina voimakasta, mutta nyt suunta on kääntymässä mm. alueelle tulevien investointien myötä. Myös Varkauden seudulla on pitkästä ajasta näkyvissä positiivisia merkkejä. Positiivisia näkymiä on myös esimerkiksi Joensuun seudulla, Seinäjoen seudulla, Pielisen Karjalassa ja Sisä-Savossa.

Nokian romahduksesta toipuminen näyttäisi sujuvan myönteisimmin Oulun seudulla, jossa ICT-alalle syntyy uusia työpaikkoja. Tietotekniikka- ja tietoliikenneinsinöörien työttömyys jatkuu kuitenkin korkeana kaikilla Nokian rakennemuutoksesta kärsivillä alueilla. Salon seudulla työttömyyden määrällinen kasvu on hidastumassa, tosin työttömyyden odotetaan pysyvän Salon seudulla jatkossakin korkealla tasolla. Salon elinkeinoelämässäkin on pientä piristymistä tapahtunut, mutta uhkia nähdään esim. kuntatalouden osalta.

Huolet meriteollisuuden osalta jatkuvat. Viime syksynä tuli päätös Rauman telakan sulkemisesta ja nyt keväällä Turun telakka lomauttaa satoja työntekijöitä. Rauman telakan toiminta loppuu kesään 2014 mennessä, välitön työpaikkamenetys on noin 600, mutta vaikutukset ulottuvat myös alihankintaverkostoon. Turun telakalta puolestaan lomautetaan syksyyn mennessä noin 500-600 henkilöä ja ensi keväällä uhattuna on jopa 1500 työpaikkaa. Helsingin telakan tilauskanta on nyt hyvä.

Metalliteollisuudessa yrityskohtaiset erot ovat suuria. Osa yrityksistä esim. koneiden ja laitteiden valmistuksessa on vahvassa kasvussa kun taas toisilla, varsinkin alihankintayrityksillä, on suuria vaikeuksia. Metalliteollisuudesta irtisanottujen uudelleen työllistyminen on vaikeaa.

Kaupan alan kasvu on hiipunut, mikä pohjautuu ostovoiman heikentymiseen sekä alan rakenteelliseen muutokseen. Eri puolilla maata on havaittu perinteisen kaupan olevan murroksessa, mikä johtuu lisääntyvästä verkkokaupasta ja toiminnan keskittymisestä suuriin kauppakeskuksiin. Uusia kaupan investointeja toteutetaan mm. Porissa ja Etelä-Karjalassa.

Matkailussa on edelleen positiivinen vire ja alalla investoidaan ennen muuta Kaakkois-Suomessa. Keskeinen huolenaihe matkailualalla on ruflan arvon heikentyminen.

Kaivosteollisuudessa on nyt menossa rajun kasvun jälkeen hiljaisempi vaihe metallien hintojen laskun myötä. Monet talousvaikeuksiin joutuneet kaivokset ovat joutuneet lomauttamaan ja myös irtisanomaan henkilökuntaa. Alan näkymiä pidetään kuitenkin pidemmällä aikavälillä edelleenkin hyvinä ja Pohjois-Suomessa on vireillä useita merkittäviä hankkeita.

Metsätalous on lisännyt tuotantoaan ja myös kannattavuuttaan. Puukauppa lisääntyi viime vuonna noin 17 %. Myös sahojen näkymät pysyvät hyvinä.

Työttömyyden määrän ja rakenteen kehitysnäkymät

Työttömyyden kasvu on jatkunut, eikä työttömyyden haasteiden odoteta lähiaikoina juurikaan helpottuvan. Työttömyyden arvioidaan olevan tällä hetkellä merkittävästi vaikeampi kuin viime vuonna 13 seutukunnassa. Tähän ryhmään kuuluvat mm. suuret maakuntakeskukset: Helsingin, Tampereen, Turun, Lahden, Mikkelin, Kajaanin ja Jyväskylän seudut.

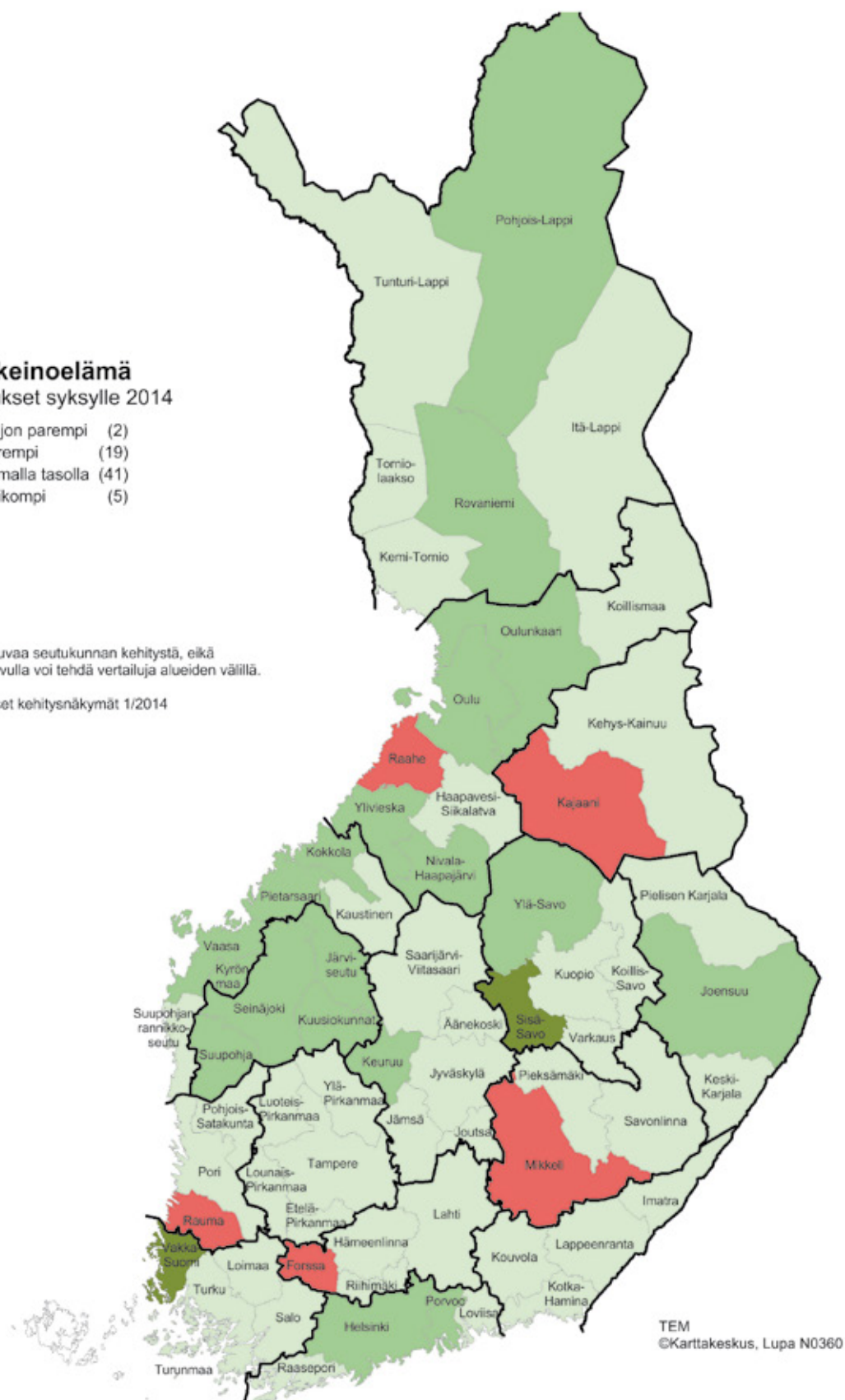
Myönteinen poikkeus yleisestä kehityksestä on Vakka-Suomi, jossa on syntynyt ja syntymässä satoja uusia työpaikkoja. Myös muutamalla korkean työttömyyden alueella työttömyyden määrän kasvu on hidastunut tai kääntynyt hienoiseen laskuun.

Puolen vuoden kuluttua työttömyystilanteen arvioidaan vaikeutuneen 23 seudulla ja helpottuneen yhdeksällä seudulla. Ensi keväällä työttömyystilanteen arvioidaan jo helpottuneen 36 seutukunnassa. Työttömyyden ennakoidaan vaikeutuvan vuoden kuluessa Keuruun, Kouvolan, Turun ja Rauman seuduilla.

Työmarkkinoilla voimistuva piirre on julkisen sektorin pyrkimys vähentää työvoiman määrää. Yhä useammat kunnat turvautuvat lomautuksiin eikä eläkkeelle siirtyvien tilalle useinkaan palkata uutta työntekijää.

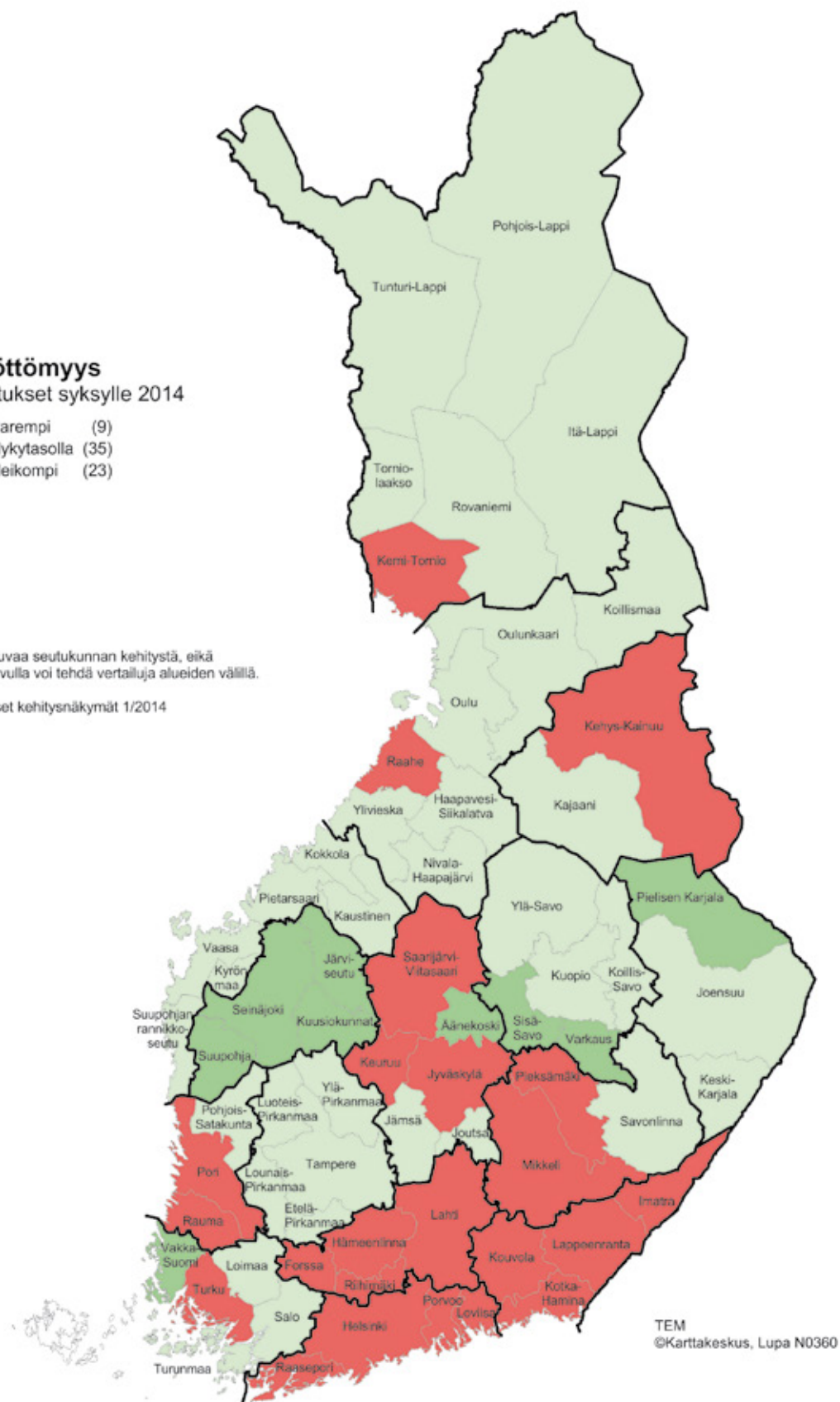
■	Paljon parempi	(2)
■	Parempi	(19)
■	Samalla tasolla	(41)
■	Heikompi	(5)

Alueelliset kehitysnäkymät 1/2014

	Parempi	(9)
	Nykytasolla	(35)
	Heikompi	(23)

Alueelliset kehitysnäkymät 1/2014

Uudenmaan ELY-keskus

Helsingin sk	6 kk	Loviisan sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	-	Työttömyys	-

©Karttakeskus, Lupa N0360

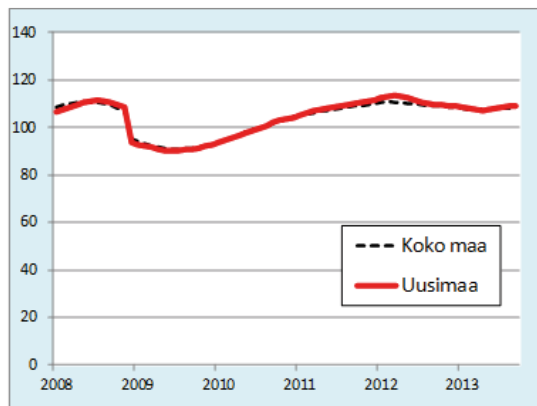
Raaseporin sk	6 kk	Porvoon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	-	Työttömyys	-

Uudellamaalla asui vuoden 2013 lopussa 1 585 026 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 18 191 henkilöllä. Vuonna 2012 Uudenmaan ELY-keskuksen alueella oli 100 162 yritystoimipaikkaa, joissa oli henkilöstöä 532 877. Vuoden 2013 lopussa työttömiä työnhakijoita oli 78 323 ja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta 9,6 %.

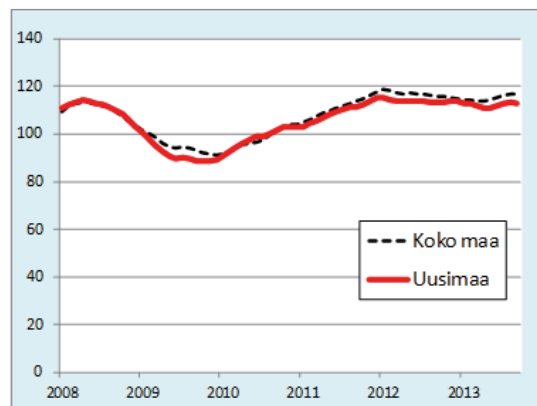
Uudenmaan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, teollisuus (2010 = 100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Uudenmaan ELY-keskuksen alue muodostuu Uudenmaan neljästä seutukunnasta, jotka ovat Helsingin seutukunta, Raaseporin seutukunta, Porvoon seutukunta ja Loviisan seutukunta. Helsingin seutukunnan merkitys alueen ja koko maan kannalta on tärkeä, sillä alueella tuotetaan kolmannes koko maan arvonlisäyksestä.

Uudellamaalla väestönkasvu on ollut huomattavasti nopeampaa kuin koko maassa. Väestön määrä on Uudellamaalla (maakunta) lisääntynyt vuosien 2000–2012 välisenä aikana 12 prosenttia ja ulkomaalaisten määrä jopa 123 prosenttia, ylittäen jo reilusti 100 000 rajan. Väestöennusteen mukaan Uudenmaan väestömäärä tulee kasvamaan lähivuosina kaikissa alueen seutukunnissa Loviisaa lukuun ottamatta.

Uudellamaalla työikäisen väestön määrä (noin 1 065 000) on melkein kolmasosa koko maan työikäisestä väestöstä. Työikäisen väestön määrä on kasvanut vuodesta 2000 noin kymmenyksen ja ulkomaalaisen työikäisen väestön määrä on kaksinkertaistunut, ollen noin kahdeksan prosenttia kaikista työikäisistä. Työikäisen väestön määrän ennustetaan laskevan, mutta koko väestömäärän ennakoita nousevan. Työllisyysasteen vuonna 2017 ennakoidaan olevan 73,5 prosenttia.

Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, sekä lukuisat ammattikorkeakoulut ovat Uudellamaalla. Alueen keskimääräinen koulutustaso on varsin korkea, sillä vuonna korkeasti koulutettuja oli (331 270) noin neljännes aikuisesta väestöstä.

Helsingin seutukunnan toimialarakenne poikkeaa muista seutukunnista. Noin 60 prosenttia Helsingin seutukunnan henkilöstöstä työskentelee palvelusektorilla. Teollisuus työllistää selvästi vähemmän kuin muualla seutukunnissa, noin 15 prosenttia kaikista toimialoista. Porvoon seutukunnassa teollisuudessa työskentelee yli 30 prosenttia ja Raaseporin seutukunnassa hiukan alle 30 prosenttia työllisistä. Loviisan seutukunnassa teollisuus työllistää vajaan neljänneksen työllisistä.

Rakenteellinen työttömyys vaivaa myös Uttamaata. Ongelmana ei ole pelkästään nuorten, iäkkäämpien ja alhaisen koulutusasteen omaavien integroiminen takaisin työelämään, vaan työpaikan löytäminen myös korkeasti koulutetuille, joiden työttömyys on viimeisen vuoden aikana noussut suhteellisesti enemmän kuin työttömyys keskimäärin Uu-

dellamaalla. Erityisen haasteellinen tilanne on Nokian ongelmien myötä työttömiksi jääneiden tietoliikennealan insinöörien ja suunnittelijoiden pitkittynyt työttömyys.

Työttömien ja etenkin pitkäaikaistyöttömien määrä on lähivuosien huolenaihe työvoiman kohtaanto-ongelmien lisäksi. Yhtenä ratkaisuna ongelmaan on esitetty työttömyysturvavan muuttamista vastikkeelliseksi Tanskan mallin mukaan.

Energiaomavaraisuuden kasvattaminen on tärkeää teollisuuden kilpailukyvyille. Esimerkiksi paljon energiaa kuluttava kemianteollisuus ja teknologiateollisuudessa kone- ja metalliteollisuus, ovat riippuvaisia Venäjältä tuotavasta kaasusta sekä öljystä. Toisin kuin Yhdysvalloissa, edullista liuskekaasua ei ole tällä hetkellä saatavissa.

Uudellamaalla pyritään entistä enemmän uusiutuvan, vähähiilisemmän energiakombinaation hyödyntämiseen biopolttoaineiden, tuulivoiman, metsähakkeen, lietteen sekä ruokajätteen avulla. Biopolttoainelaitoksia on tällä hetkellä mm. Espoossa, Vantaalla ja Porvoossa.

Maaseutualueilla on mahdollisuuksia kehittää uusia elinkeinoja, kuten lähiruokaa, matkailua sekä elämys- ja virkistyspalveluja. Biotalous mahdollinen kehitys saattaa tehdä maaseutualueista paikkoja, joissa uudet innovaatiot toteutetaan.

Aurinkoenergia-ala on myös kasvamassa ja energiayhtiöt kannustavat kotitalouksia käyttämään sitä. Mikäli kotitaloudessa kerätään sähköä aurinkokennoilla tai tuulivoimalalla, ylimääräisen sähkön voi myydä energiayhtiölle. Tekesin ohjelmat tukevat aurinkoalan kehitystä.

Uudenmaan ICT-sektorilla menee suhteellisen hyvin. Esimerkiksi ohjelmistot ja konsultointi-toimialan yritykset ovat vuonna viime vuonna parantaneet liikevaihtoaan, kasvattaneet liiketulostaan ja rekrytoineet työvoimaa. Tänä vuonna ICT-sektorin liikevaihdon ennakoidaan yhä kasvavan. Selvässä kasvussa olevan pelialan liikevaihdon uskotaan tänä vuonna yltyvän miljardiin, mikä olisi noin neljäsosa ohjelmistot ja konsultointi-toimialan liikevaihdosta.

Uudellamaalla rakentaminen on jonkin verran elpynyt, mutta asuntoja ei rakenneta pääkaupunkiseudulla vielä kukaan tarpeeksi. Alhainen korkotaso on pitänyt yllä voimakasta asuntojen kysyntää ja lisännyt asuntojen vuokria ja hintaa, vaikkakin uusien lainojen saanti ja korkomarginaalien nousu ovat hiukan hillinneet asuntojen hinnan nousua. Mikäli kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen määrää ei saada kasvatettua nykyisestä, tulee työvoiman saanti matalapalkka-aloille olemaan myös tulevaisuudessa erittäin haasteellista. Rakennusalan työllisten määrä kasvaa VATT:n ennusteen mukaan vuoteen 2030 mennessä toimialoista toiseksi eniten terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden jälkeen.

Tällä hetkellä pankkirahoituksen kiristyminen saaminen on yksi yritystoimintaa ja sen mahdollista kasvua rajoittavista tekijöistä. Finnveran lainojen ja takausten kysyntä saattaa lähiaikoina lisääntyä. Finnveran Helsingin aluekonttorissa oli viime vuonna kaikkiaan 5190 yritysasiakasta ja yrityksille myönnetty rahoitus oli 156 miljoonaa euroa.

Kaupan alalla on meneillään rakennemuutos. Itsemaksamisjärjestelmät yleistyvät ja työntekijöitä tarvitaan yhä vähemmän. Verkkokauppa tulee todennäköisesti vähentämään vähittäiskauppojen asiakkaita ja fyysistä kaupoissa käymistä. Sähköisen kaupankäynnin lisääntyminen muuttanee tulevaisuudessa kaupan alan logistiikkaa; kuljetusta, varastointia ja huolintaa. Kivijalkakauppojen on kehitettävä monipuolistettava liiketoimintakonseptejaan tai ehkä myös siirryttävä kauppakeskuksiin suurempien asiakasvirtojen luo. Tällä hetkellä kauppiaita on vaikea saada investoimaan ja kuluttajien ostovoima polkee paikallaan. Kaupan alalla edessä näyttää olevan ehkä pitkäkö nollakasvun aika, jossa kuluttajien osto-

voima ei juuri lisäännä. Kaupan alan työpaikat tulevat VATT:n ennusteen mukaan vähenty-mään vuoteen 2030 mennessä sähköteknisen teollisuuden ja maatalouden ohella eniten.

Useissa kunnissa Uudellamaalla lähipalvelut ovat heikentyneet, kun vanhat ostoskes-kukset ovat jääneet isompien jalkoihin. Ostoskeskuksia on purettu ja viimeisin purku-uhan alla oleva ostoskeskus on Helsingin Maunulassa, jonka paikalle on rakenteilla uusia ker-rostaloja.

Uudellamaalla sosiaali- ja terveyspalvelujen ongelmat ovat huomattavat. Jonotusajat terveyskeskukseen ovat useissa kunnissa reilusti yli kuukauden mittaiset. Esimerkiksi Es-poossa ongelmaan on haettu ratkaisua palvelujen osittaisella yksityistämällä ja jonotusai-koja ollaan saatu lyhenemään. Se muuttuko tilanne ja mihin suuntaan mm. hallituksen So-siaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen myötä tulee olemaan kriittinen alu-een hyvinvointiin vaikuttava yksittäinen tekijä.

Uudellamaalla huoltosuhde tulee heikkenemään 2030-luvulle asti, tosin muuta maata vähemmän muuttoliikkeen ja erityisesti maahanmuuton takia. Hoiva-ala kaipaakin väes-tön ikääntymisen myötä yhä enenevässä määrin uutta työvoimaa. Erilaisten ohjelmistoso-vellusten käyttöönotto esim. mobiililaitteisiin etenee jo vauhdilla ja parantane palveluiden laatua. Terveys- ja sosiaalipalveluiden työllisyys lisääntyy vuoteen 2030 mennessä VATT:n ennusteen mukaan toimialoista eniten.

Uudenmaan väestönlisäyksen jatkuminen tulevaisuudessa aiheuttaa jatkossakin pai-neita toimivien liikenneyhteyksien ylläpitoon. Länsimetro ja Kehärata tulevat valmistues-saan vuonna 2015 helpottamaan liikennöintiä pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien välil-lä. Junaliikenteen parantamiseksi on jo vuosia suunniteltu Pesararataa, eli Helsingin kes-kustan alaista lähijunien reittiä. Hanke tulee aikaisintaan kuluvan vuoden keväällä edus-kunnan käsittelyyn.

Tulevaisuudessa on keksittävä uusia vientituotteita esimerkiksi palveluista, etenkin teol-lisuuden palveluliiketoiminnasta. Lisäksi Uudenmaan vahva cleantech-klusteri saattaa olla yksi tulevaisuuden viennin kivijaloistamme yhdessä kemianteollisuuden kanssa.

Kuntauudistus, sosiaali- ja terveysalan uudistus sekä pääkaupunkiseudun metropoli-hallinto muuttaa Uudellamaalla noin 1,6 miljoonan asukkaan peruspalveluita ja vaikuttaa monille elinkeinoelämän sektoreille.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pitkään jatkunut taantuma on saanut Suomen sukeltamaan syvällä. Tämä on näkynyt ku-luttajien ja yritysten maksuhäiriöissä, joita on tällä hetkellä ennätyksellinen määrä.

Tärkeimmän vientimaamme Saksan BKT tulee tänä vuonna todennäköisesti nouse-maan ja tämä saattaa lisätä teollisuutemme vientiä ja elvyttää Uudenmaan taloutta. Koko Euroalueen talouden elpyminen vahvistune asteittain ja sen pohja laajenee todennäköi-sesti tänä ja ensi vuonna. Suomessa on alkanut näkyä varovaisia tuotannon kasvuodotuk-sia. Pienehkö nousu voi olla alkamassa, mutta varmaa se ei ole.

Yritysten suhdannenäkymät ovat kääntyneet alkuvuonna hiukan paremmiksi, investoin-nit ovat lisääntymässä ja joidenkin vientiyritysten odotukset ovat muuttuneet myönteisem-miksi. Myös kuluttajien luottamus talouteen on lisääntynyt alkuvuodesta ja vienti on alka-

nut myös konkreettisesti vetää hitusen paremmin. Pahimmat ajat näyttäisivät olevan nyt ehkä takana ja hidas elpyminen on ehkä käynnistynyt. Toisaalta viime vuoden lopun kehnot teollisuustuotantoluvut merkitsevät ehkä odotettua heikompaa lähtökohtaa tämän vuoden talousnäkyville.

Odotukset ovat nousseet kaikilla päätoimialoilla, mutta samalla toimialojen väliset erot ovat kasvaneet. Pk-yritysten suhdanneodotusten paraneminen ei vielä näy henkilöstön lisääntymisenä, sillä työvoima näyttäisi vähenevän yhä. Luottamuksen kasvusta kertoo myös asuntokaupan vilkastuminen.

Viennin pienen elpymisen takia tuotanto todennäköisesti kasvaa hitusen tänä vuonna ja kasvu lisääntynee ensi vuoden puolella. Tulevaisuuden kasvuennusteet ovat varovaisia ja odotettavissa saattaa olla pitkäkö hitaan kasvun aikajakso. Tänä vuonna talouden ennustetaan kasvavan noin prosentin verran ja ensi vuonna vähän enemmän.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

Teollisuuden ja rakentamisen kysyntä pysyi heikkona ja suhdannetilanne synkkeni vuoden lopulla. Suhdannenäkymät kirkastuivat tammikuussa ja tilanteen ennakoidaan hieman paranevan alkuvuoden aikana. Tuotantomäärät pysyivät likimain ennallaan vuoden lopussa. Tuotantokapasiteetti on kokonaan hyödynnettyä 68 prosentilla vastaajista ja tilauskannat ovat laskeneet tavallista pienemmiksi. Henkilökuntaa palkattiin aavistuksen lisää vuoden 2013 lopussa. Lähikuukausina työvoiman määrän ennakoidaan pysyvän ennallaan. Tuotteiden heikko kysyntä osoittautui suurimmaksi tuotantovolyyymien lisäämisen esteeksi. Keskimäärin kannattavuus yrityksissä oli hieman vuodentakaisesta parempi.

Uudenmaan palveluyritysten (ml. kauppa) suhdanteet paranivat lievästi vuoden lopussa. Palveluyritysten myynti lisääntyi hieman vuoden lopulla. Suhdannetilanne on edelleen heikko, mutta lähiaikojen odotukset myyntimääristä ovat nousussa. Henkilökunnan määrä on ollut lähikuukausina lievässä laskussa ja työvoimaa supistettaneen lievästi. Kannattavuus on keskimäärin vuoden takaisella tasolla.

Liike-elämän palvelut on kestänyt hyvin taantumaa. Vuodesta 2008 liikevaihto on Uudellamaalla noussut lähes neljänneksen ja henkilöstön määrä yli 10 prosenttia. Jotkin elinkeinoelämän/liike-elämän palvelut ovat jatkaneet tasaista kasvua ulkoistamisten ansiosta. Liike-elämän palveluissa on odotettavissa suhteellisen tasaista kasvua lähiaikoina talouden epävarmuudesta huolimatta.

Viime vuosina vientiveturiksi nousseen kemianteollisuuden tuotanto oli loppuvuonna vuonna 2013 heikompi kuin vuotta aiemmin. Kemianteollisuuden osuus koko teollisuuden liikevaihdosta on Uudellamaalla miltei kolmannes. Tärkeimmän vientialueen, Euroopan heikko talouskehitys on heikentänyt osittain alan yritysten tuotantomääriä ja liikutulosta. Liuskekaasun käyttöönotto on Yhdysvalloissa laskenut energiakustannusten hintoja, mikä on heikentänyt uusmaalaisten yritysten kilpailukykyä. Alan yritykset ovat kärsineet myös dieselson korotuksen nostosta ja ensi vuonna voimaan tuleva rikkidirektiivi tulee lisäämään yritysten logistiikkakustannuksia.

Neste Oil biodieselin volyymit kasvoivat vuonna 2013 huomattavasti edellisvuodesta. Yhdysvaltojen verohelpotukset tulevat todennäköisesti tulevaisuudessa lisäämään biodie-

selin kysyntää. Lisäksi lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistuksessa tuotanto ja vienti olivat edellisvuonna ennätysellisen korkealla tasolla. Orionin lähitulevaisuus näyttää vahvalta, vaikka korkeakatteisten tuotteiden patenttisuoja loppuminen aiheuttaa uusia haasteita Yhdysvaltain ja Euroopan markkinoilla.

Uudellemaalle tärkeässä teknologiateollisuudessa ongelmat jatkuvat, alan yritysten liikevaihto laski 2013 verrattuna aiempaan vuoteen. Viime kuukausien tilauskehityksen perusteella alan yritysten liikevaihto on alkuvuonna 2014 kuitenkin suurin piirtein viime vuoden tasolla.

Elektroniikka- ja sähköteollisuuden alamäki tuntuu jatkuvan sekä liikevaihdon että henkilöstön osalta. Tuotanto ja vienti kärsivät edelleen tärkeimpien vientimaiden kysynnän puutteesta.

Kone- ja metalliteollisuudessa isot alan yritykset tekevät edelleen voitollista tulosta ja tuotantokapasiteetti on korkealla tasolla. Haasteellisempi tilanne on pienemmillä alihankkijoilla, jotka kilpailevat globaaleilla markkinoilla vahvojen tuotantokustannuksiltaan alhaisempien aasialaisten yritysten kanssa. Lisäksi isot kotimaiset toimijat ovat siirtäneet tuotantolaitoksia Aasiaan. Tekesin kone- ja metalliteollisuuden SHOK –ohjelmalla pyritään pirstämään alaa ja mukana ohjelmassa on suuria alan toimijoita, kuten Wärtsilä ja Metso.

Vientivetoinen ympäristö- eli cleantech –liiketoiminta on viimeisten vuosien aikana kasvanut voimakkaasti ja selvän kasvun odotetaan jatkuvan myös tänä vuonna. Suuret uusimaalaiset yhtiöt, kuten Outotec, Pöyry ja Wärtsilä ovat lisänneet panostuksiaan cleantechiin. Uudellamaalla on myös paljon pieniä alan yrityksiä, jotka ovat saaneet rahoitusta ulkomaalaisia pääomasijoittajilta. Kiinan valtavat markkinat saattavat antaa kasvumahdollisuuksia myös pidemmällä ajanjaksolla. Toisaalta ala on yksi maailman kilpailluimmista, joten helppoa se ei ole.

Uudenmaan ELY-keskuksessa toteutetaan parhaillaan cleantech-alan ennakointihanketta, jonka tavoitteena on luoda alan yrityksille mahdollisuudet osallistua Uudenmaan ELY-keskuksen alueella toteutettaviin kuntien ja kaupunkien julkisiin hankintoihin ja siten antaa yrityksille mahdollisuus päästä mukaan suurempiin julkisiin investointihankkeisiin ja elinkaari-toimituksiin. Hanke on merkittävä, sillä siihen osallistuu yli 50 ympäristöliiketoiminta- yritystä.

Palvelualan liikevaihto kasvoi Uudellamaalla viime vuoden alkupuolella pari prosenttia, mutta loppuvuonna kasvu hiipui. Myös majoitus- ja ravitsemusalan palveluiden kysyntä laski viime vuonna muutaman prosentin. Suomen matkailualan tuloista arviolta 40 prosenttia virtaa Uudellemaalle. Venäläisten ja aasialaisten matkailijoiden määrä kasvoi viime vuonna. Ulkomaalaisista matkailijoista venäläisten osuus on tällä hetkellä neljännes. Viime vuoden lopulta alkanut ruplan kurssin heikentyminen on alkanut näkymään venäläismatkailijoiden määrissä. Kuluvasta vuodesta tulee alalla haastava hiljattain nousseiden alkoholi-, virvoitusjuoma- ja sähköverojen takia. Edustuskulujen verovähennysoikeuden poisto tulee ehkä leikkaamaan ravintoloiden yritysasiakkaiden kysyntää.

Logistiikka on kärsinyt taantumasta pahasti. Alan yritysten lähitulevaisuuden näkymät ovat varovaiset ja suurin osa yrityksistä näkee liikevaihdon ja kannattavuuden pysyvän ennallaan tai heikkenevän. Vain alle viidenneksellä on kasvuodotuksia. Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto on kutakuinkin edellisvuoden tasolla. Logistiikassa on käynnissä rakennemuutos, sillä useat isot kaupat ovat Uudellamaalla ulkoistaneet tavaroiden varastointia.

Kaupan alan tehostamistavoitteista johtuvat logistiikan automatisointi-, keskittämis- ja ulkoistamistarpeet vähentävät todennäköisesti työllisten määrää.

Informaatio- ja viestintäpalveluissa tietojenkäsittelypalvelut ovat vahvassa noususuhdanteessa. VATT:n ennusteen mukaan suurin kasvu talouden arvonnäkökulmasta tulee vuoteen 2030 mennessä kuitenkin tapahtumaan juuri informaatio- ja viestintäpalveluissa.

Softafirmoista etenkin pelialan yritykset tekevät vahvaa tulosta ja alan Start Up –yrityksien hyville liiketoimintatavoitteille löytyy ulkopuolista rahoitusta, kuten Helsingin Slush-tapahtumassa tuli esiin. Arviolta 80 prosenttia pelialan yrityksistä toimii pääkaupunkiseudulla ja suurin osa alan yrityksistä on alle 2 vuotta vanhoja. Liikevaihdon kasvu saattaa olla parhaimmissa yrityksissä jopa satoja prosentteja. Alan työllistävä vaikutus ei toistaiseksi ole merkittävä, sillä ainoastaan arviolta 3 000 henkilöä työskentelee pelialalla.

Telealan liikevaihto on ollut viime vuonna heikompi kuin edellisvuonna. Alalla on ollut jo pidempään käynnissä henkilöstön vähennystarpeita ja alalla ollaan murrosvaiheessa mm. datapalveluiden hinnoittelun suhteen, sillä kiinteähintaiset rajattomat datapaketit ovat ilmeisesti tulemassa tiensä päähän.

Kustannustoiminnassa vuoden 2013 liiketulokset yhä heikentyneet edellisvuodesta. Sanomalehtien ja aikakauslehtien tilaajamäärät ovat laskussa, sillä yhä useampi siirtyy lehdistä verkkolehtiin. Myös maksullinen televisiotoiminta oli viime vuonna kannattamatonta, mikä on näkynyt mm. Sanoma-konsernin ja mediayhtiö MTV:n irtisanomisina pääkaupunkiseudulla.

Rahoitus- ja vakuutusosalalla suurimmat alan yritykset ovat vuonna 2013 pystyneet tekemään selkeästi voitollisen liiketuloksen. Alalla on ollut kaksi suurta yritysjärjestelyä, kun OP-Pohjola ilmoitti vastikään helmikuussa ostavansa koko Pohjola Pankin osakekannan itselleen. S-Pankki, LähiTapiola ja FIM-varainhoitolaitokset yhdistyvät toukokuussa.

Kiristynyt pankkisääntely ja pääomavaatimukset rasittavat pankkitoimintaa kuluvana vuonna. Koska kaikkia sääntelyn ja vaatimusten aiheuttamia kuluja ei voida laittaa asiakasmaksuihin ja marginaaleihin, ovat Nordea ja tämän lisäksi finanssikonserni Sampo ilmoittaneet karsivansa konttoriverkostoaan ja todennäköisesti myös henkilöstöään. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan henkilöstön osuus koko Uudenmaan työllisten määrästä on noin viisi prosenttia.

Kaupan ala on liikevaihdoltaan merkittävin toimiala Uudellamaalla, sillä noin 40 prosenttia alueen liikevaihdosta tulee kaupasta. Ala on kärsinyt pahasti meneillään olevasta taantumasta. Suhdannetilanne ja odotukset ovat olleet vuodesta 2011 alkaen pitkän aikavälin alapuolella. Lisäksi vuoden 2013 lopun myynti sujui arvioitua heikommin. Käyttötavarakauden volyymit olivat vuonna 2013 hiipuneen kulutuksen vuoksi poikkeuksellisen alhaalla ja vuodesta 2014 tulee haastava. Kaupan alaa saattaa uhata pidempikin kitukasvun aika. Ensi vuonna myynnin ennustetaan kääntyvän laimeaan puolentoista prosentin nousuun. Vähittäiskaupan osuus on Uudellamaalla noin 15 prosenttia kaupan alan liikevaihdosta.

Autokaupan volyymit laskivat vuonna 2013 selvästi vuoteen 2012 nähden, mm. autoveron korotuksen takia. Autokaupan volyymit laskivat vuonna 2013 selvästi vuoteen 2012 nähden, mm. autoveron korotuksen takia ja lasku näyttää alkuvuonna jatkuvan. Autokaupan osuus kaupan alan liikevaihdosta on Uudellamaalla noin 15 prosenttia. sivulla 7.

Verkkokauppa on osin muuttanut kauppojen liiketoimintamallia siten, että tukkukauppa on jäänyt jakeluketjusta pois eli tavaran valmistaja toimittaa tuotteen suoraan asiakkaalle.

Tukkukauppa on kärsinyt viimeisten vuosien aikana mm. teollisuuden, rakentamisen ja ravitsemuspalveluiden ongelmista. Mikäli alat sakkaavat tänäkin vuonna, tukkukaupan alavireisyys tulee jatkumaan. Uudellamaalla tukkukaupan osuus on noin 70 prosenttia kaupan liikevaihdosta.

Suomalaiset kaupat eivät ole vielä pystyneet yhdistämään verkkokauppaa ja myyntipisteitä tehokkaasti toisiinsa, toisin kuin esim. ruotsalaiset Gigantti ja Stadium, jotka laajentavat myymäläverkostoaan. Pienemmillä kaupoilla on ollut ongelmia tuotteiden palautusoikeuden järjestämisessä ja ne ovat joutuneet lopettamaan sähköisen kaupan, jota hallitsivat vahvasti ulkomaalaiset yritykset.

Tällä hetkellä rakennusala työllistävät pitkälti Uudellamaalla julkiset infrahankkeet ja etenkin korjausrakentaminen, jonka osuus rakennusalan liikevaihdosta on arviolta vajaa puolet. Uudellamaalla on paljon 60 ja 70-luvulla rakennettuja lähiöitä, joiden julkisivukorjaukset sekä linjasaneeraukset ovat olleet merkittävä rakennusalan työllistäjä. Uusia asuntoja ja toimitilarakennuksia aloitettiin viime vuonna edellisvuotta vähemmän. Rakentamisen liikevaihto kasvoi Uudellamaalla vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä kaksi prosenttia edellisvuoteen verrattuna ja henkilöstön määrä lisääntyi neljä prosenttia.

Valtion korkotuetujen ARA-asuntojen tuotanto oli vuonna 2013 Uudellamaalla muutamaa kuntaa lukuun ottamatta volyymiltaan varsin vaatimatonta. Pienten asuntojen tarve on etenkin pääkaupunkiseudulla ja kehyskuntien radan varsilla suuri. Vuokra-asumisen kalleus saattaa alhaisen korkotason kautta lisätä asunto-omistuksen volyymien kasvua. Tosin viimeaikaiset luvut kertovat, että uusia lainoja on otettu vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Liiketilarakentamista pitävät osittain yllä vähittäiskaupan investoinnit, kun kauppa pyrkii yhä suurempiin liikeyksiköihin. Myös ulkomaisten kauppaketjujen laajeneminen jatkuu Uudellamaalla. Taloustilanteen ja rahoituksen saannin epävarmuus jarruttavat investointihankkeiden käynnistymistä. Uudellamaalla valtaosa isoista kauppakeskuksista on ulkomaisessa omistuksessa.

Vuokra-asuntojen suuren kysynnän vuoksi asuntosijoittaminen on kasvattanut suosioaan etenkin pääkaupunkiseudulla. Eniten on ostettu pienempiä asuntoja. Pankit ovat perustaneet asuntosijoitusrahastoja ja jotkin ovat lähteneet rakennuttamaan vapaarahoitettuja asuntoja halutuimmille alueille.

Yritysten perustamisaktiivisuus ja kasvuyritysten osuus yrityskannasta (noin 111 000 yritystä) on Uudellamaalla maan korkein. Kasvuyrittäjyydelle on tunnusomaista, että markkinat ovat usein Euroopan ulkopuolella, etenkin Yhdysvalloissa.

ELY-keskuksen alueella aloitti viime vuoden kolmannella neljänneksellä 2 517 uutta yritystä, mikä on kuusi prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten samaan aikaan. Helsingissä (1 259) ja Espoossa (361) aloittaneita yrityksiä oli maan kaupungeista eniten. Lopettaneiden yritysten määrä (1932) lisääntyi toisella neljänneksellä kuusi prosenttia vuotta aikaisempaan. Eniten yrityksiä sekä aloitti että lopetti kaupan alalla.

Vireille pantujen konkurssien määrä kasvoi viime vuonna teollisuuden, kaupan, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä muiden palveluiden päätoimialoilla. Konkurssien määrä väheni rakentamisen sekä kuljetuksen ja varastoinnin aloilla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisten määrä oli Uudellamaalla vuonna 2013 noin 798 000 mikä on 2 000 eli 2,5 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Sen sijaan vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä työllisten määrä jopa nousi suhteessa vuotta aikaisempaan tilanteeseen. Erityisesti työllisten määrän nousu näyttää alueella kohdistuneen rakennussektoriin. Teollisuuden toimialoilla työllisten määrä on vastaavasti laskenut. Työllisyysaste Uudellamaalla oli vuonna 2013 73,0 %. Työhallinnon tilastojen mukaan työttömiä työnhakijoita Uudenmaan ELY-keskuksen alueella oli 79 450 tammikuussa 2014, mikä on 21 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Keskimäärin työttömien määrä nousi 22 % vuonna 2013. Työttömien osuus työvoimasta oli vuonna 2013 keskimäärin 8,7 % . Vaikka työttömyyden kasvuvauhti on viimeisten kuukausien aikana hidastunut, jatkunee työttömyyden kasvu ainakin tämän vuoden. Mikäli vienti elpyy tärkeimpien vientimaiden investointien myötä ja kulutuskysyntä paranee tämänhetkisestä, niin vuoden päästä työttömiä saat-
taa olla jo hiukan vähemmän kuin tällä hetkellä.

Uudellamaalla korostuu erityisesti korkeasti koulutettujen muuta maata isompi osuus työttömistä. Ehkä hieman yllättäen vuoden 2013 kuluessa työttömyys alkoi kohdistumaan yhä enemmän terveydenhuolto- ja sosiaalialalle, kun vielä ensimmäisen puolivuosisikon aikana työttömyyden suhteellinen muutos oli suurinta ilman ammattia olevien ryhmässä. Suurin työttömien ryhmä Uudellamaalla on kuitenkin edelleen ilman ammattia olevat henkilöt.

Erityisenä ongelmana Uudellamaalla on pitkäaikaistyöttömyys. Alkaneiden työttömyysjaksojen määrä onkin pitkän aikaa pysynyt suurin piirtein samana eli uusia työttömiä ei ole tullut sen enempää kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömiä oli tammikuussa 43 % enemmän kuin vuotta aiemmin ja keskimäärin vuonna 2013 pitkäaikaistyöttömyys nousi 24 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä on Uudellamaalla kasvanut nyt yhtäjaksoisesti melkein kahden vuoden ajan. Erityisesti työttömyys tuntuu Uudellamaalla kohdistuvan matalapalkka-aloille, sillä eniten työttömiä on ilman ammattia olevien, myyjien, toimistotyöntekijöiden ja varastotyöntekijöiden ammateissa. Myös pitkäaikaistyöttömyys kohdistuu hyvin pitkälti samoihin ammatteihin, mutta työttömyys näyttää pitkittyneen tietyissä ICT-sektorin ammateissa, kuten suunnittelijoiden, liikeyritysten johtavien ja myyntityötä johtavien ammateissa.

Viime vuonna alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyys lisääntyi Uudellamaalla keskimäärin 31 % vuotta aiempaan verrattuna. Vuoden loppua kohti työttömyyden kasvu kuitenkin alkoi vähentyä ja tammikuussa 2014 nuoria oli 20 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Nuorisotyöttömien ryhmästä erityisen suuren osan muodostavat ilman ammattia olevat henkilöt, joiden osuus on 38 % nuorista työttömistä. Lisäksi nuoria on paljon työttöminä myyjien, sähköasentajien sekä kokkien ja kylmäköiden ammateissa. Etenkin kahden jälkimmäisen ammatin työttömyys on viimeisten kuukausien aikana noussut voimakkaasti. Alle 25-vuotiaita ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevia työttömiä oli Uudellamaalla kulu-
van vuoden tammikuussa 2 820, mikä on kolmannes ikäluokan työttömien kokonaismäärästä.

Vuonna 2013 voimaantulleen nuorisotakuun tavoitteisiin ei muiden alueiden taloin myöskään Uudellamaalla ole päästy. Taantuman pitkittyminen on vaikeuttanut avoimille työmarkkinoille pääsyä ja useissa ammateissa työnantajien vaatimukset ovat osoittautuneet liian haastaviksi nuorille, esimerkkinä tästä on työkokemus jota nuorilla harvoinkaan on vaa-

ditun verran. Lisäksi samaan aikaan toimeenpantu TE-toimistoverkon uudistus ja oikean palvelupaletin löytäminen on ollut haasteellista. Loppuvuonna Helsingissä järjestettiin ns. Takuuareena –tilaisuus, johon kutsuttuna oli 5 000 nuorta työnhakija-asiakasta, oppilaitoksia, yrityksiä ja mm. kuntien edustajia. Tämä osoittautui varsin hyväksi tilaisuudeksi nuorille, ja osa sai tapahtuman myötä opiskelu- ja työpaikan ja kaikki saivat arvokasta informaatiota tarjolla olevista mahdollisuuksista työllistyä suoraan tai päästä esim. välityömarkkinoille tai työvoimakoulutukseen.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntätilanteessa ei Uudellamaalla ole tapahtunut suurta muutosta viimeisen puolen vuoden aikana. Tammikuussa julkaistun ammattibarometrin mukaan alueella on edelleenkin suurta pulaa sosiaali- ja terveysalan työntekijöistä, kuten sairaanhoitajista, hammashoitajista ja perushoitajista sekä opetusallalla eri opettajien tehtävistä. On kuitenkin syytä huomioda että lähes kaikissa ammattiryhmissä on kuitenkin samaan aikaan paljon työttömiä työnhakijoita. Nykyään vaaditaankin yhä enemmän eri alojen cross skills-taitoja, esim. metallimiesten pitää osata tietotekniikkaa selvästi aikaisempaa enemmän.

Vaikka huoltosuhde onkin koko maata parempi, tulee sosiaali- ja terveysalan työvoimapula tulee voimistumaan 10 vuodessa huomattavasti. Tämänhetkisistä ns. tasapainoammateista myös talonrakentamisessa tarve osaavasta työvoimasta tulee lisääntymään, koska talokanta pääkaupunkiseudulla on jo varsin vanhaa. Korjaustarve tulee lisääntymään tämänhetkisestä julkisivujen uusimisesta myös yhä enenevässä määrin putkiremontteihin. Kaupan rakennemuutos tulee lisäämään todennäköisesti tarvetta kuljetusalan työtehtävin, sillä tavarat toimitetaan lisääntyvässä määrin suoraan asiakkaan kotiin.

Tammikuussa avoimia työpaikkoja Uudenmaan ELY-keskuksen alueella oli 15 265, mikä oli kuusi prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2013 jälkimmäisellä puolivuotijaksolla avoimia työpaikkoja oli keskimäärin auki noin 8 900. Osaavaa työvoimaa on kaikkein eniten tarjolla mm. toimistotyöntekijöiden, sihteerien, postinkantajien, ATK-suunnittelijoiden, eri mainosalan työntekijöiden, ja pankkitoimihenkilöiden ammateissa.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Helsingin seutukunta

Espoo, Helsinki, Vantaa, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Lohja, Karkkila, Vihti, Sipoo

Helsingin seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 1 464 917 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 119 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 90 814 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 72 435.

Helsingin seutukunnassa asuu noin neljännes koko Suomen väestömäärästä. Väestöstä 989 590 eli 68 % on työikäisiä (15–64 vuotiaita), mikä on suhteellisesti huomattavasti enemmän kuin koko maassa (65 %). Korkeasti koulutettuja Helsingin seutukunnassa oli 15-vuotta täyttäneistä vuonna 2012 kaikkiaan 316 196 eli 26 %.

Helsingin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Helsingin seutukunnan merkitys on Uudellamaalla elinkeinoelämän kannalta suuri. Muutamaa toimialaa lukuun ottamatta (mm. kemianteollisuus ja energia) Uudenmaan talouden ja työllisyyden kokonaiskehitys määräytyy hyvin pitkälti Helsingin seutukunnan eri toimialojen kokonaiskehityksestä.

Pääkaupunkiseutu on Suomen logistiikan keskus. Helsingin sataman vahvuuksia ovat säännöllinen ja tiheä laivaliikenne yhdistettynä monipuolisiin satamapalveluihin. Sataman tavaraliikenteen kapasiteetti on kasvamassa Vuosaaren rautatielogistiikan kapasiteetin ja tilan laajentuessa. Myös sataman laiturimäärää on lisätty ja uusia kuljetusreittejä on otettu käyttöön Tallinnaan ja Pietariin. Kuljetusten ennakoitavuutta ja sujuvuutta haittaa ajoittain pääkaupunkiseudun tieverkon ruuhkaisuus.

Helsingin seutukunnassa yrityksistä suurin osa toimii palveluiden ja kaupan alalla. Teollisuuden (25 %) ja rakentamisen (5 %) osuus liikevaihdosta on huomattavasti pienempi. Alueen vahvuutena on monipuolinen elinkeinorakenne, joka kestää hyvin taantumaa.

Helsinki on suosittu matkakohde ulkomaalaisille, mutta ulkomaalaisten matkailijoiden määrää tulisi kuitenkin pystyä nykyisestä kasvattamaan, jotta palvelualan yritysten tulovirrat kääntyisivät voitolliseksi.

Olisi tärkeää saada lisää matkailijoita myös muualle pääkaupunkiseudulle ja kehyskuntiin hyödyntämällä elämyksiä ja merellistä Helsinkiä aikaisempaa enemmän. Myös kotimaan matkailijoiden määrää tulisi pystyä lisäämään, jotta hotellit ja ravintolat saisivat lisää asiakkaita.

Suurimmat kauppakeskittymät toimivat Helsingin seutukunnassa. Kauppakeskukset ovat raportoineet 2013 kuluessa kävijämäärien kasvusta, mutta liikkeiden tulot eivät ole useinkaan lisääntyneet. Kuluttajien ostovoiman pienentymisestä huolimatta luottamus omaan ja Suomen talouteen on viime aikoina parantunut. On epävarmaa on tuleeko tämä tänä vielä vuonna vaikuttamaan merkittävästi kysyntään.

Kaavoituksen ongelmat ovat olleet pitkään pullonkaulana rakentamisessa. Tonttimaata ei ole tarpeeksi tarjolla hyvien kulkuyhteyksien päästä, minkä takia asuntojen hinnat ovat korkeat. Täydennysrakentaminen on ollut pääasiassa Helsingin keskustassa ullakkorakentamista, mutta rakentamista tulisi lisätä jo olemassa olevien taloyhtiöiden tonteille. Näin hyödynnettäisiin väljiä lähiöalueita ja lisättäisiin alan työllisyyttä.

Yritysten liiketoiminnan kehittämiseksi on Helsingin seutukunnassa hyvät edellytykset. Alueellisen yrityspalvelujärjestelmän avulla on syntynyt lukuisia kasvu ja kansainvälistymishaluisia yrityksiä. Lisäksi tarvitaan riskirahoittajia, jotta saadaan uusia menestystarinoita.

Helsingin seutukuntaan ovat keskittyneet Suomen suurimmat korkeakoulut, kuten Helsingin yliopisto ja Aalto yliopisto, jonka tavoitteena on kehittyä eri aloillaan ja omaleimaise-

na kokonaisuutena yhdeksi maailman kärkiyliopistoista. Helsingin seudun vetovoima niin muualta Suomesta kuin ulkomailta tulevien korkeasti koulutettujen keskuudessa on suuri. Alueella tulee myös jatkossa olemaan tarjolla työvoimaa yritysten tarpeisiin.

Pääkaupunkiseudun metropolihallinto otetaan todennäköisesti käyttöön vuoden 2017 alussa. Metropolihallinnon piiriin on tarkoitus saada 14–16 kuntaa Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten lisäksi. Pelkistettynä kyse on kuntien itsemääräämisoikeudesta eli siitä, kuinka paljon kunnat saavat itse määrätä maankäyttöä, asumista ja liikennejärjestelyjä alueillaan.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Helsingin seudun tärkeimpien toimialojen suhdannenäkymät ovat muuttumassa ehkä hitusen paremmiksi.

Teollisuuden sukellus on ollut syvä, sillä tuotanto on supistunut kahtena peräkkäisenä vuotena. Rakentamisen tilauskehitys on ollut edelleen heikkoa. Viennin mahdollinen pieni elpyminen piristää ehkä teollisuuden ja rakennusalan lähitulevaisuuden näkymiä.

Teollisuus

Viennistä riippuvaisessa teknologiateollisuudessa liikevaihdon selvä laskusuunta näyttää jatkuvan. Elektroniikka- ja sähköteollisuudessa se on supistunut merkittävästi ja suunta näyttää pysyvän samana. Kone- ja metalliteollisuudessa on sama lähiajan trendi. Tilaukset ovat pysyneet kutakuinkin viimevuotisella tasolla, mutta henkilöstön määrä on vähentynyt jyrkästi.

Elektroniikka- ja sähköteollisuudessa pääkaupunkiseudun merkitys on kokonaistuotannossa on varsin suuri ja suurimmat työnantajat Uudellamaalla toimivat Helsingissä ja Espoossa. Edellinen vuosi oli alalla varsin synkkä, sillä tuotanto laski yli kymmeneksen viimevuotisesta. Erityisesti tietoliikennelaitteiden tilauskanta oli vuoden lopulla heikko. Tilanne elektroniikkateollisuudessa tulee olemaan lähiaikoina vaikea. Viime vuoden loppupuolella Nokian matkapuhelinliiketoiminnan myynti Microsoftille ei ole toistaiseksi näkynyt työpaikkojen vähennyksenä.

Kone- ja metalliteollisuuden suurimmat yritykset ja osittain myös alihankintaketju ovat keskittyneet Hyvinkäälle, Järvenpäähän ja Vantaalle. Alalla on menossa kova kulukuuri ja henkilöstöä on vähennetty. Suuret yritykset ovat osittain siirtäneet tuotantoaan lähemmäksi markkinoita ja alihankkijoiden tilanne on Aasiasta tulevan kilpailun takia vaikea. Alihankkijoista useat ovat siirtäneet osan tuotannosta edullisempiin Baltiaan maihin. Lohjalla alihankintapainotteisissa metalli- ja konepajayrityksissä tilaukset ovat selvästi vähentyneet metalliteollisuuden kannattavuusvaikeuksien takia.

Alalla tapahtui viime vuoden lopulla merkittävä yritysjärjestely, kun Valmet irtautui Met-sosta. Edelliseen jäi paperiteollisuuden koneet ja siihen liittyvät palvelut sekä huolto ja vastaavasti jälkimmäiseen mm. kaivosteknologian koneet ja palvelut. Teknologia kehittyy ja mm. teollinen Internet on alalla jo useissa yrityksissä käytössä, ja mm. Konecranes saa sa-

tamanostureihinsa etäyhteyden kaikkialla maailmassa ja pystyy siten tehostamaan palveluitaan. Palveluliiketoiminnan merkitys alan yrityksissä kasvaa koko ajan.

Helsingin telakan eli Arctech Helsinki Shipyard Oy:n ympärillä on pyörinyt spekulointia, ostaako tällä hetkellä puolet osakekannasta omistama United Shipbuilding Corporation koko yhtiön osakekannan. Tällä hetkellä STX Finland omistaa telakasta toisen puolikkaan. Aikaisemmin joulukuussa 2013 Suomen valtio osti rahoitusvaikeuksissa olevalta STX Finlandilta arktisen osaamisen huippuyksikön Aker Arctic Technologyn. Telakan tilauskanta on tällä hetkellä erinomainen, sillä kuluvan vuoden tammikuussa Suomen liikennevirasto teki telakalta hankintapäätöksen 125 miljoonan euron jäänmurtajatilauksesta. Tänä vuonna telakalta valmistuu Suomenlahden alueelle ns. vinomurtaja-alus Venäjän meri- ja liikenneviraston käyttöön jäänmurto-, pelastus- ja öljyntorjuntatehtäviin. Arctech Helsinki Shipyard rakentaa myös parhaillaan Venäjän liikenneministeriölle perusjäänmurtajaa.

Kokonaisuutena rakennemuutoksen toimialaksi julistettu meriteollisuus on silti vaikeuksissa. Arktinen alue ja koillisväylän reitin avautuminen voivat tarjota uusia mahdollisuuksia suomalaisille meriteollisuusklusterin yrityksille. Tärkeää on löytää oikeat hankkeiden veturit ja yhteistyökumppanit.

Suomalaisen meriteollisuuden osaaminen on huippuluokkaa, kuten mm. öljyntorjuntalaitteiden valmistaja Lamor Oy ja merenmittaukseen, väyläsuunnitteluun, vesirakentamiseen, muoviputkiviittojen ja -poijujen valmistamiseen, öljyntorjuntaan, väylänhoitoon sekä kanavien käyttöön ja kunnossapitoon erikoistunut Meritaito Oy ovat näyttäneet. Phoenix Collector on puolestaan erikoistunut merenkulusta ja satamista tulevien öljyisten vesien ja jäteöljyjen käsittelyyn.

Rakentaminen

Helsingissä rakentaminen vilkastuu ensi vuonna, kun Pasilan alueella aloitetaan yksi Suomen kaikkien aikojen suurimmista rakennushankkeista. Alueelle rakennetaan mm. kauppa- ja kongressikeskus, silta, hotelli ja uusi monitoimiareena sekä noin 600 uutta asuntoa. Keski-Pasilaan rakennettavasta kauppakeskuksesta tulee kooltaan yhtä iso kuin Vantaan Jumbosta.

Keskustakirjaston rakentaminen Helsinkiin tulee olemaan lähitulevaisuudessa alan suurimpia hankkeita. Pääkaupunkiseudulla uusia toimitiloja rakennetaan mm. Kalasatamaan, Jätkäsaareen, Leppävaaraan, Aviapoliksen alueelle ja Länsiväylän varrelle.

Asuntorakentamisessa Espoo ylitti sille asetetun 2 500 asunnon tavoitteen sekä valtion korkotuettujen ARA-asuntojen rajan 500 asuntoa. Myös Helsingissä rakennettiin yli 5 000 asunnon tavoitteen, mutta 1000 ARA-asunnon määrästä jäätiin selvästi. Vantaalla 2 000 asunnon lukumäärästä jäätiin noin neljänneksen ja ARA-asuntojen 400 tavoitteen ta uupui 100 asuntoa.

Asuntojen rakentaminen takeltelee kehyskunnissa, sillä mm. Sipooseen, Mäntsälään ja Pornaisiin ei valmistunut yhtään ARA -asuntoa.

Rakennuslupien määrä on ollut aavistuksen laskussa koko viime vuoden. Uudisasunto- tuotantoa on käynnissä mm. Jätkäsaarella ja Kalasatamassa, tosin jälkimmäiseen suunnitelluiden tornitalojen rakentaminen on jäissä. Pääkaupunkiseudun todennäköisesti kal-

leimmat asunnot tulevat tänä vuonna valmistumaan Bulevardille, kun WSOY:n rakennus muutetaan asunnoiksi. Uuden merkittävän asuinalueen Kruunuvuoren rannan rakentaminen on alkanut. Helsingin keskustassa on tällä hetkellä käynnissä paljon muuntorakentamista, jossa toimistorakennuksia muutetaan asunnoiksi.

Espoossa Tapiolan keskustan rakentaminen on edelleen käynnissä ja uusia asuntoja rakennetaan muutamalle tuhannelle asukkaalle. Samoin Matinkylään Iso Omenan lähelle rakennetaan yhä omistusasuntoja. Vantaalla rakennetaan Kivistön aluetta vuoden 2015 asuntomessuja varten. Alueelle kaavaillaan myös kauppakeskusta. Lisäksi Aviapoliksen Kartanonkosken asuntoaluetta laajennetaan.

Tällä hetkellä toimistotilarakentaminen on poikkeuksellisen matalalla tasolla, mutta varsinaista tarvetta uusille hankkeille ei välttämättä ole, koska tyhjiä liiketiloja on pääkaupunkiseudulla yli 12 prosenttia toimistoneliöistä. Helsingin keskustassa toimistovuokrien hinnat ovat kääntyneet laskuun ja liiketilavaihtoehtoja yrityksille onkin runsaasti. Pasila on kaupungin ainoa alue, jolle on varattu huomattavasti toimitilatontteja. Yritykset tuntevat suosivan uusia, energiatehokkaita ja moderneja avokonttoreita, joissa työpisteet sijoitetaan lähelle toisiaan. Energiaa säästävä rakentaminen onkin lisääntynyt merkittävästi, sillä rakennettujen asuntojen energiatehokkuus on kohentunut selvästi Helsingissä viimeisten neljän vuoden aikana.

Etenkin Helsingin keskustassa on tällä hetkellä käynnissä paljon muuntorakentamista, jossa toimistorakennuksia muutetaan suuressa mittakaavassa asunnoiksi. Tuorein iso hanke kantakaupungissa on Munkkiniemen Koneen entisen pääkonttorin muuntaminen asunnoiksi. Lisäksi toimistorakennuksia tullaan kokonaan purkamaan ja tilalle rakennetaan asuntoja kuten Helsingissä Lauttasaareissa ja Espoossa Tapiolassa.

Kehäradan rakentaminen on edennyt aikataulussaan. Tällä hetkellä tekeillä on mm. lentokentän asema, mikä on hankkeen suurin asema ja kustannuksiltaan yli 70 miljoonaa euroa. Kehärata valmistuu ensi vuonna. Espoon Matinkylään ulottuva Länsimetro valmistuu todennäköisesti myös vuonna 2015. Tällä hetkellä kaupunki pyrkii saamaan valtiolta osarahoittajaksi jatkoyhteydelle Matinkylästä Kivenlahteen. Kehä 3:n parannustyöt ovat parhaillaan alkamassa. Parin vuoden päästä päättyvässä urakassa rakennetaan mm. kolmannet kaistat Lahdenväylän (valtatie 4) ja Porvoonväylän (valtatie 7) välille.

Pääkaupunkiseudulla asuntojen hintojen nousu on edelleen jatkunut taantumasta huolimatta. Pääkaupunkiseudulle tapahtuva muuttovoitto pitää asuntojen hinnat edelleen korkeana ja etenkin pienten asuntojen kysyntä yrittää jatkuvasti tarjonnan. Osittain hintoja ovat nostaneet myös kiinteistösijoittajat, kuten asuntosijoitusrahastot. Ulkomaalaiset sijoittajat ovat sen sijaan sijoittaneet liiketiloihin. Esim. suurimmat pääkaupunkiseudun ostoskeskukset ovatkin ulkomaalaisten sijoitusyhtiöiden omistuksessa.

Palvelut

Näkymät palveluissa näyttävät aavistuksen paremmilta ja odotettavissa on lähikuukausina todennäköisesti hyvin pientä kasvua. Mikäli teollisuus piristyy ja yksityinen kulutus kasvaa, palveluiden kasvu saattaa hiukan vahvistua loppuvuodesta. Yksityisistä palvelualoista taloustaantumasta on kärsinyt eniten ulkomaankaupan varassa toimiva logistiikka-ala.

Lentoliikenteen tämänhetkinen heikohko tilanne sekä kotimaan tavarakuljetusten määrän lasku ovat heikentäneet logistiikka-alan yritysten näkymiä Vantaalla.

Helsingin satama palvelee erityisesti Suomen ulkomaankaupan yrityksiä tavaraliikenteessä. Vaisun alkuvuoden vuoksi koko vuoden liikenne jäi vielä 2 % edellisvuoden tasosta. Koko vuonna 2013 vienti kasvoi aavistuksen verran, mutta loppuvuodesta se piristyi selvästi. Tuontia oli sen sijaan nelisen prosenttia vähemmän edellisvuoteen verrattuna koko kalenterivuoden aikana. Ilmarahdin määrät olivat vuonna 2013 hiukan laskussa.

Stockmann ilmoitti kuluvan vuoden helmikuussa keskittävänsä automatisoidun varastotoiminnan Tuusulaan ja irtisanovansa samalla 200 henkilöä. Myös S-ryhmän Inex Partners lakkauttaa Espoon Keran varastonsa ja satoja irtisanotaan, kun uusi automatisoitu varastokompleksi perustetaan Sipooseen. Itellan suureen logistiikkakeskukseen Vantaalle ovat useat kaupan alan yritykset ulkoistaneet varastointitoimintonsa.

Informaatio- ja viestintäpalveluissa tietojenkäsittelypalvelut ovat kasvussa. Etenkin pääkaupunkikeskeinen peliala, mutta pelialan yritysten liiketoiminnan kehittämisessä riittää työnsarkaa, sillä vain alle 20 prosenttia pelialan yrityksistä on kannattavia. Silti moni yksittäinen peliyhtiö on kasvussa ja muutamien alan yritysten liikevaihto on lisääntynyt huimasti muutaman vuoden aikana. Rovio ja Supercell ovat saamassa uusia haastajia. Viihdekäyttöön tarkoitetuista peleistä tarjonta on laajentunut myös opetukseen.

Muutaman yrityksen kansainvälinen menestys kertoo siitä, että Suomi kulkee ainakin tältä osin digitalouden eturintamassa. Pelialan yritysten menestys kertoo myös born to global-asenteesta, jossa nuorten yritysten tähtäin on heti kansainvälisillä markkinoilla.

Matkailualalla viime vuosi meni Helsingin seutukunnassa suhteellisen hyvin. Helsingin maine matkailukohteena on ulkomailla parantunut ja kaupunki onkin nostettu useissa kansainvälisissä julkaisuissa yhdeksi viimeaikojen kiinnostavimmista uusista matkailukohteista. Esimerkiksi Helsingin Suomenlinnassa vieraili viime vuonna ennätyselliset 828 000 ihmistä. Määrä rikkoi edellisen ennätysvuoden 50 000 kävijällä. Ylivoimaisesti eniten Helsinkiin matkustavista ulkomaalaisista on venäläisiä, joita on jo noin neljännes kaikista Suomeen matkustavista kansallisuuksista.

Helsinkiin on valmisteilla useita hotellihankkeita. Keskustaan Bulevardille valmistuu ensi vuonna ns. design hotelli. Jätkäsaareen kaavaillaan 16 kerroksisen hotellin lisäksi ns. taidehotellia, mikä toimisi eräänlaisena nykyaikaisen museon hotellipalvelujen lisäksi. Sen sijaan Espoon Westendiin suunnitellun Marriott -hotellihankkeen toteutuminen on valitusten myötä toistaiseksi jäissä.

Helsingin ja Pietarin välinen Allegro juna kuljetti viime vuonna 400 000 venäläisturistia ja liikemiestä, joista suurin osa päätyi Helsinkiin. Matkustajamäärän ennakoidaan pysyvän korkealla myös kuluvana vuonna. Helsinki-Vantaan lentoliikenteen volyymit kipusivat viime vuonna ennätysellisen ylös ja 15 miljoonan matkustajan rajapyykki ylitettiin viime joulukuussa. Viime vuonna matkustajia oli kolme prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Kilpailu Euroopan ja Aasian välisessä vaihtoliikenteessä on kovaa ja Finnair on lisännyt Aasiaan suuntautuvia vuoroja, samoin kuin Euroopan lentoja. Visiona on, että kehäradan valmistuttua venäläiset matkustajat tulevat junalla Pietarista Vantaan lentokentälle ja jatkavat siitä matkaansa muihin maihin, koska Helsinki-Vantaan lentoasemalla on enemmän reittivaihtoehtoja kuin Pietarissa.

Helsingissä viime vuoden laivamatkustajamäärä kohosi jälleen uuteen ennätykseen, lähes 10,8 miljoonaan matkustajaan, kasvua oli noin prosentin edellisvuoteen verrattuna. Matkailun painopiste oli edelleen Tallinnan liikenteessä. Kansainvälisen risteilyliikenteen matkustajia oli 420 000, mikä oli kaikkien aikojen ennätys. Ongelmana on, ettei matkustajia ei saada houkuteltua jakautumaan Helsinkiin.

Helsingin Hernesaassa olisi mahdollisuus hyödyntää tehokkaasti merellistä Helsinkiä. Helsingin kaupunki on suunnitellut Hernesaaren palveluja risteilymatkustajille, jotta he tulisivat laivoista ulos ja tekisivät ostoksia Hernesaassa ja Helsingin kivijalkaliikkeitä. Tällä hetkellä Hernesaaren satamasta järjestetään risteilijäturisteille bussikuljetuksia esim. Porvooseen. Alueella toteutettiin kesällä kokeileva pop up-hanke, jossa yrittäjät voivat myydä vuokraamistaan konteista tuotteitaan risteilymatkustajille.

Tärkeää ravitsemus ja matkailualalle ovat pääkaupunkiseudulla järjestettävät isot konferenssit, tapahtumat, erilaiset festivaalit ja konsertit.

Liike-elämän palveluiden yritykset ovat pärjänneet hyvin taantumasta huolimatta. Lähi-aikojen suhdanteet näyttävät myönteisemmiltä. Liike-elämän palveluiden liikevaihdossa ja henkilöstömäärässä on todennäköisesti odotettavissa tasaista kasvua.

Taantuma on piristänyt joitain alan yrityksiä, esim. asianajotoimistoja, koska esim. konkurssit ovat lisääntyneet. Pienempien yritysten investointihalukkuus konsultointiin tai vaikkapa uusiin ohjelmistoihin on ollut taantumana aikana vähäistä. Laaja julkinen sektori varsinkin Helsingin seutukunnassa on merkittävä liike-elämän palveluiden vakituinen käyttäjä, joten tilanne pysyy vakaana myös lähiaikoina.

Arviolta 115 000 henkilöä työskentelee liike-elämän palveluiden yrityksissä Helsingin seutukunnassa ja erityisesti pääkaupunkiseudulla. Toimiala on maantieteellisesti hyvin keskittynyt, sillä puolet alan toimipaikoista ja 70 prosenttia liikkeenjohdon konsulteista tulee Uudeltamaalta.

Kauppa

Elinkeinoelämämme suurimmasta työllistäjästä kaupasta on tullut alkuvuodesta huonoja uutisia. Kesko on suunnitellut joka kolmannen Anttila-tavaratalon lopettamista, koska esimerkiksi kodin tekniikan myynti on vähentynyt melkein kymmenyksen edellisvuoteen verrattuna. Stockmannin viime vuoden liikevaihto pieneni vuotta aiempaan verrattuna ja erityisesti joulukauppa jäi huomattavasti odotuksia pienemmäksi. Taantumana lisäksi suuri syy alamäkeen on lisääntynyt verkkokauppa. Muita syitä kaupan heikkoon tilanteeseen on ostovoiman hidas kehitys, väestön vanheneminen, kireä verotus ja kansainvälinen kilpailu kuluttajista. Nettikaupan lisääntyminen on vaikeuttanut etenkin vaate- ja muun erikoiskaupan tilannetta. Varsinkin Helsingin kivijalkakaupoissa moni kauppias lopettaa toimintansa, mutta uusia yrittäjiä tulee koko ajan tilalle. Alueen monissa kaupoissa on käynnissä sukupolvenvaihdos.

Hyvinkään kauppakeskus Villa on piristänyt selvästi kaupan alaa, sillä odotetut asiakasmäärät ovat ylittyneet selvästi. Myös Mäntsälän kauppaklusteri on pysynyt vahvana.

Lähivuosina ja hiukan kauempana tulevaisuudessa kaupan rakenteet vahvistuvat, kun Pasilan aseman seudun suurhanke aloitetaan ja Vantaan kehärata sekä Länsimetro valmistuvat.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Helsingin seutukunnan työttömyyden rakenne on hyvin pitkälti sama kuin Uudenmaan ELY-keskuksen alueen työttömyys johtuen alueen suuresta painoarvosta Uudellamaalla.

Työhallinnon tilastojen mukaan työttömiä työnhakijoita oli Helsingin seutukunnassa tammikuussa 73 574, mikä on 22 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Keskimäärin työttömien määrä nousi 23 % vuonna 2013. Tammikuussa 2014 työttömien osuus työvoimasta oli 9,6 %.

Myös Helsingin seutukunnassa ongelmana Uudellamaalla ovat pitkäaikaistyöttömyys, nuorisotyöttömyys ja ehkä turhan vähälle huomiolle jäävä yli 50-vuotiaiden työttömyys. Ongelmana on lisäksi se että pitkäaikaistyöttömyys kohdistuu iäkkäämpiin henkilöihin, sillä yli 50-vuotiaiden osuus pitkäaikaistyöttömistä oli 57 % tammikuussa 2014. Helsingin seutukunnassa on syytä myös kiinnittää huomiota ulkomaalaisten korkeaan työttömyyteen, sillä tällä ryhmällä työttömyysaste oli 25,1 % tammikuussa 2014. Vuoden 2013 aikana alkaneiden työttömyysjaksojen määrä on pitkän aikaa pysynyt suurin piirtein samana verrattuna vuoteen 2012.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntätilanteessa ei Helsingin seutukunnassa ole tapahtunut suurta muutosta viimeisen puolen vuoden aikana. Tammikuussa julkaistun ammattibarometrin mukaan alueella on edelleenkin suurta pulaa sosiaali- ja terveysalan työntekijöistä, kuten sairaanhoitajista, hammashoitajista, lääkäreistä ja perushoitajista sekä opetuslalla eri opettajien tehtävistä. On kuitenkin syytä huomioida että lähes kaikissa ammattiryhmissä on kuitenkin samaan aikaan paljon työttömiä työnhakijoita. Kuten muuallakin Uudellamaalla, sosiaali- ja terveysalan työvoimapula tulee voimistumaan 10 vuodessa huomattavasti. Tämänhetkistä ns. tasapainoammateista myös talonrakentamisessa tarve osaavasta työvoimasta tulee lisääntymään, koska talokanta pääkaupunkiseudulla on jo varsin vanhaa. Korjaustarve tulee lisääntymään hetkisestä julkisivujen uusimisesta myös yhä enenevässä määrin putkiremontteihin. Kaupan rakennemuutos tulee lisäämään todennäköisesti tarvetta kuljetusalan työtehtävin, sillä tavarat toimitetaan lisääntyvässä määrin suoraan asiakkaan kotiin.

Tammikuussa avoimia työpaikkoja Helsingin seutukunnassa oli 14 323, eli neljä prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2013 jälkimmäisellä puolivuotisjaksolla avoimia työpaikkoja oli keskimäärin auki noin 8 578. Osaavaa työvoimaa on kaikkein eniten tarjolla mm. postinkantajien, toimistotyöntekijöiden, talonrakennustyöntekijöiden, suunnittelijoiden ja myyntityötä johtavien ammateissa.

Raaseporin seutukunta

Hanko, Inkoo, Raasepori

Raaseporin seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 43 632 henkilöä, Vuoden aikana vähennystä oli 305 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 3 375 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2012 lopussa työttömiä työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 955.

Raaseporin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Raaseporin seutukunta on elinkeinorakenteeltaan painottunut perinteiseen tuotannolliseen teollisuuteen. Kemianteollisuuden näkymät ovat varovaisen positiiviset, sen sijaan muut teolliset alat ovat haastavassa tilanteessa ja tilauskannat ovat ohentuneet. Odotukset lähitulevaisuuden suhteen pysyvät samansuuntaisina. Hoiva-ala on kasvussa väestön ikääntymisen takia. Raaseporin vahvuuksiin voidaan lukea alueen logistinen sijainti, luonto sekä runsas vapaa-ajanasutus.

Lähiaikojen haasteina on teollisuuden epävarmat näkymät, väestön ikääntyminen ja hyvinvointipalveluiden järjestäminen asukkaille. Alueen logistiikalle ja elinkeinoelämälle tärkeitä hankkeita ovat vuosia tapetilla ollut Hanko-Hyvinkää junaradan sähköistäminen ja Kehä V-hanke eli valtatie 25:n ja kantatie 55:n välinen yhteys Hangosta Porvooseen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Raaseporissa tilanne ja näkymät ovat suhteellisen ennallaan. Raaseporin seutukunta (Hanko, Raasepori ja Inkoo) nimettiin äkillisen rakennemuutoksen (ÄRM) alueeksi vuoden 2015 loppuun asti. Koverharin tehtaan lopettamisesta on selvitty tähän asti suhteellisen pienin vaurioin, vaikka alueen jäteongelmat ovat vielä ratkaisematta. On spekuloitu tehdasalueen hyödyntämisestä mm. Hangon satamatoiminnan käyttöön, mutta toistaiseksi mitään ratkaisuja ei ole tehty. Tehtaalta irtisanotuista noin puolet on saanut uuden työn tai ryhtynyt yrittäjäksi. Suurin osa tehtaan entisistä alihankkijoista on toistaiseksi sinnitellyt ohuiden tilauskirjojen kanssa menemättä konkurssiin, mutta pitkään jatkunut taantuma uhkaa lisätä konkursseja.

Lohjan yritystalo on virkistänyt Länsi-Uudenmaan alueellista yhteistyötä. Talossa toimii yrityksiä, jotka tarjoavat mm. tilitoimisto-, tilintarkastus- ja viestintäpalveluja. Taloon on sijoittunut myös Lohjan kaupungin elinkeinoyksikkö sekä Länsi-Uudenmaan kuntien omistama Novago Yrityskehitys Oy. Yritystalossa on toimistotilat, tuotanto- ja laboratoriotilat sekä protopaja, joka palvelee alueen avaintoimialaksi valitun veden ja ympäristön parissa töitä tekeviä asiakasyrityksiä pyrkimällä alentamaan mm. tuotekehitys- ja testauskustannuksia.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

Palvelualoille, kuten hyvinvointipalveluihin perustetaan eniten uusia yrityksiä. Alueen kaupaa ja rakentamista tulee piristämään Hankoon rakennettava K-supermarket, jonka pitäisi valmistua joulukuksi.

Matkailualaan on panostettu, hyvinvointi yrittäjyys on kasvussa ja logistiikka-alalla on mennyt hyvin. Hangon sataman tavaraliikenne kasvoi yli kymmenyksellä viime vuonna. Sataman laivaliikenne on vilkastunut, kun virolainen Navirail aloitti jälleen liikennöinnin Hangon ja Viron väliä. On mahdollista että voimaannastuva rikkidirektiivi tulee vahvistamaan Hangon asemaa vientisatamana, koska lyhin reitti Suomesta ulkomaille alkaa Hangosta.

Tuonnin osuus on noin 70 prosenttia Hangon sataman koko liikenteestä. Pitkään huolenaiheena on ollut, siirtykö väylämaksujen takia autojen transitiliikenne Baltiaan, koska satamat kilpailevat Hangon kanssa autojen viennistä itään Venäjälle. Satamaan suunnitellaan logistiikkakeskusta, johon voitaisiin koota alueen vientiyritysten pienempiä tavaratoimituksia. Inkoolla ja Gasumilla on edelleen hyvät mahdollisuudet saada Ing-terminaali Inkooseen kisatessaan Viron kanssa sijoituspaikasta. Näillä näkymin päädyttäneen kahden terminaalin malliin, jolloin yksi rakennetaan Viroon ja toinen Inkooseen.

Länsi-Uudellamaalla julkistettiin hiljattain yhteinen matkailustrategia, jonka tavoitteena on alueen matkailutulojen kaksinkertaistaminen sekä alan työllisten määrän nostaminen nykyisestä kolmanneksella. Ruukkialueelle rakennettava matkailu- ja kongressikeskus tuo noin pari sataa uutta työpaikkaa, vaikkakin aikataulu näyttää viivästyvän. Myös Hangon Tehtaanniemen hotellihanke on viivästynyt.

Hygieniatuotteita valmistava Delipap on tehnyt investointeja ja Karjaalla Sisu Auto tähtää Venäjän, Intian ja Kiinan markkinoille. Yhtiö laajentaa toimintaansa erikoisajoneuvovalmistajan ohella ajoneuvoteknologian konsultointipalvelun tarjontaan. Inkoon osalta huonona uutisena on hiilivoimalan toiminnan päättyminen, mikä lisää alueen työttömien määrää noin 80 henkilöllä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työhallinnon tilastojen mukaan oli Raaseporin seutukunnassa tammikuussa 2014 työttömiä työnhakijoita 2 216, mikä on 14 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Keskimäärin työttömien määrä nousi 23 % vuonna 2013 ja työttömyyden vuosimuutos onkin pienentynyt vuoden 2013 toisella puolivuotisjaksolla.

Tammikuussa 2013 pitkäaikaistyöttömiä oli 591 eli 52 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Sen sijaan nuorisotyöttömyys on vuodessa hiukan laskenut, sillä tammikuussa 2014 työttömiä alle 25-vuotiaita oli 264 eli neljä prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ruotsinkielisten osuus työttömistä työnhakijoista oli 40 % tammikuun lopussa 2014. Tammikuussa 2014 työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,0 %.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Ammateittain tarkasteltuna työttömyyttä on eniten kone- ja metalliteollisuuden toimialalla, kuten konepaja- ja metalliteollisuuden kokoajien, koneen ja moottorinkorjaajien ja koneenasentajien ammateissa. Näyttääkin siltä että FN Steelin konkurssissa työpaikkansa menettäneillä on ollut vaikeuksia löytää korvaavaa työtä. Myös palvelualalla on työttömyyttä mm. kokkien ja keittäjien sekä siivoojien ammateissa

Pulaa osaavasta työvoimasta on opetuspuolella luokanopettajien, erityisopettajien ja lastentarhanopettajien ammateissa. Vastaavasti terveydenhuolto- ja sosiaalialalla on pulaa lääkäreistä, sairaanhoitajista ja sosiaalityöntekijöistä.

Porvoon seutukunta

Askola, Myrskylä, Pukkila, Porvoo, Sipoo

Porvoon seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 58 436 henkilöä, Vuoden aikana kasvua oli 381 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 4 279 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 741.

Porvoon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Porvoossa työn tuottavuus sekä teollisuusvaltaisuus ovat Suomen korkeimmat ja yli 80 % alueen liikevaihdosta muodostuukin teollisuudesta. Porvoon seutukunta on useana vuotena valittu Turun kauppakorkeakoulun tutkimuksessa Suomen kilpailukykyisimmäksi seutukunnaksi. Myös kauppa, liike-elämän palvelut, julkiset palvelut ja etenkin kesäisin matkailu ovat tärkeitä alueen elinkeinoelämälle.

Porvoon Kilpilahden teollisuusalue on Suomen kemianteollisuuden keskittymä. Kemianteollisuuden osuus teollisuuden liikevaihdosta on Porvoon seutukunnassa noin 90 % ja työllisistäkin reilut puolet on tällä toimialalla. Toimiala voi kokonaisuudessaan hyvin, vaikka viime vuosi olikin hiukan edellisvuotta heikompi. Tulevaisuuden haasteena on rikkidirektiivin takia todennäköisesti kasvavat logistiikan kustannukset sekä Venäjältä tulevan kaasun ja öljyn hintojen nousu.

Junaradan puuttuminen alueelta heikentää elinkeinoelämän logistiikkaa, pendelöintiä ja uusien yritysten tuloa alueelle. Porvoo houkuttelee etenkin kesäisin sekä kotimaisia että ulkomaalaisia matkailijoita. Matkailualan edistämiseksi olisi tärkeää pystyä lisäämään majoituskapasiteettiä, sillä tällä hetkellä Porvooseen suuntautuva turismi on lähinnä pääkaupunkiseudulta Porvooseen tapahtuvaa ”päiväreissaamista”.

Porvoossa asuntojen hinnat ovat nousseet. Etenkin alueelta opiskelujen perässä pois-muuttaneet kokevat asumiskustannukset liian kalliiksi, jotta palaisivat alueelle. Kohtuuhin-taisten vuokra-asuntojen rakentaminen olisi tärkeää, jotta alueelle saataisiin lisää koulu-tettua työvoimaa.

Itä-Uudenmaan yrityshautomotoiminta loppui vuodenvaihteessa. Tämä on huono uu-tinen alkaville yrittäjille, jotka tarvitsevat etenkin alkuvaiheessa edullisia toimitiloja ja ehkä myös neuvoja liiketoimintansa kehittämiseen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yrityskanta Porvoon seutukunnassa on 4 160. Uusia yrityksiä perustettiin kolmannen en-simmäisen kvartaalin aikana 217, mikä on noin viidennes vähemmän kuin vuotta aiemmin. Lopettaneita yrityksiä ensimmäisen kuuden kuukauden aikana oli vajaa 100, mikä oli vä-hemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Suurimmilla teollisuuden alan yrityksillä menee Porvoossa hyvin. Sekä kemianteolli-suudessa että kone- ja metalliteollisuudessa on tehty uusia investointeja.

Nesteen Biodieselin menekki oli varsinkin Yhdysvalloissa viime vuonna erittäin hyvä. Yhtiö on hyvin matkalla kohti 3. sukupolven biodieseliä, sillä ensimmäisen kerran raaka-ai-neena käytettiin enemmän jätteitä ja tähteitä kuin palmuöljyä. Myös muovinvalmistaja Bo-realiksella tilanne on hyvä. Yhtiö on ilmoittanut investoivansa Porvoon tuotantolaitokseen tänä vuonna noin 100 miljoonaa euroa, jonka avulla yhtiö tulee laajentamaan mm. tuotan-toskaalaansa.

Kone- ja metalliteollisuudessa menee hyvin. Metallitali-projekti on edistänyt Hollmingin Worksin entisten alihankkijoiden yhteistyötä, tuonut uudenlaisia liiketoimintamalleja kas-vattanut yritysten tulosta. Metallitali-hankkeeseen on osallistunut yli 30 yritystä. Suurem-mista yrityksistä mukana ovat olleet myös Lamor ja YIT.

Porvoolainen kylmäkalustevalmistaja Norpe on päätenyt saksalaisomistukseen. Tuo-tantovolyymin odotetaan kasvavan ja Porvoo säilynee ainakin lähivuodet yhtiön kotipaik-kakuntana.

Sähköjakelu- ja valvontalaitteita valmistava Ensto odottaa lievää kasvua vuodelle 2014. Yhtiössä on voimakkaasti panostettu uusien tuotteiden tuomiseksi markkinoille. Etenkin Ita-lian ja Ranskan markkinoilla odotukset ovat korkealla. Tutkimus ja tuotekehitys tulevat yh-tiön ilmoituksen mukaan säilymään jatkossakin Porvoossa, vaikka valmistus siirtyisi alu-eelta ulkomaille.

Kaupan osuus alueen liikevaihdosta on noin 5 % ja työllisistä noin 15 % toimii kaupan alalla. Kuninkaanportissa Autotalo Laakkonen on ilmoittanut rakennuttavan alueelle liikkeen ensi vuoden aikana. Alueella toimivat myymälät asiakkaiden vähyydestä. Pitkään vastatuu-lessa ollut hypermarkettien rakentaminen Kuninkaanporttiin on jälleen noussut keskus-te-luissa esiin. Porvoon taidetehtaassa on tällä hetkellä kauppakuja, jossa toimii kymenkun-ta liikettä ja muutama ravintola, sekä taiteen alalta tanssikoulu, muutama työpaja sekä tai-delainaamo. Lisäksi tiloissa on turisteille oma palvelupiste.

Rakentamisen merkitys liikevaihdollisesti on Porvoon seutukunnassa varsin pieni, vajaa viisi prosenttia. Sen sijaa työllistävä vaikutus on merkittävämpi, sillä alueen työllisistä noin 15 prosenttia on rakennusosalalla.

Teollisuuden kunnossapitotöihin erikoistunut Bilfinger on ilmoittanut tekevänsä kuluvaan 4 miljoonan euron investoinnin uusiin toimitiloihin Porvoon Kilpilahdessa. Tämä tulee olemaan alueen rakentamiselle merkittävä piristysruiske.

Porvoossa edullisia asuntoja ei ole tarpeeksi saatavilla, mikä on vaikuttanut etenkin nuorten muuttoon muualle ja vähäiseen paluumuuttoon opiskelujen jälkeen kotikaupunkiin. Ongelmaan ratkaisuksi on Porvoossa aletaan kaavoittamaan asuinrakentamista Porvoonjoen länsirannalle, Kuninkaanporttiin, Tarmolaan sekä Skaffkärrin sekä Toukovuoren alueelle. Lisäksi Toukovuoren palvelutalohanke on saanut ARAlta 2,055 milj. euron investointiavustuksen. Taloon tulee 60 asuntoa huonokuntoisille ja muistisairaille vanhuksille.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työhallinnon tilastojen mukaan työttömiä työnhakijoita oli Porvoon seutukunnassa tammikuussa 2 714, mikä on 10,0 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Tammikuussa 2013 pitkäaikaistyöttömiä oli 748 eli 22 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Myös nuorisotyöttömyys on vuodessa noussut, sillä työttömiä alle 25 –vuotiaita oli tammikuussa 415 eli 10 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Kuten muissakin seutukunnissa työttömiä nuoria on eniten ilman ammattia olevien ryhmässä. Ruotsinkielisten osuus työttömistä työnhakijoista oli 15 % tammikuussa 2014. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,3 % tammikuussa 2014.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Vuoden 2013 jälkimmäisellä puolivuotisjaksolla Porvoon seutukunnassa oli eniten avoimia työpaikkoja terveydenhuolto- ja sosiaalialan ammateissa (sosiaalialan hoitajat, sairaanhoitajat ja perushoitajat) sekä myyjien ja siivoojien ammateissa. Hoitoalan työpaikkojen määrä oli huomattavasti suurempi kuin vuotta aiemmin. Toukovuoren palvelutalon valmistuttua hoitoalan työvoimatarve tulee todennäköisesti lisääntymään.

Vuoden 2013 jälkimmäisellä puolivuotisjaksolla Porvoon seutukunnassa oli eniten työttömiä työnhakijoita myyjien, toimistotyöntekijöiden ja tietoliikenne- ja tietoliikenne – ja elektroniikka-asentajien joukossa ammateissa. Kaikissa em. ammateissa työttömyys oli noussut huomattavasti vuotta aiempaan verrattuna.

Loviisan seutukunta

Lapinjärvi, Loviisa

Loviisan seutukunnassa oli vuoden 2013 lopussa 18 299 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 49 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 694 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 911.

Loviisan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Loviisan seutukunnan elinkeinoelämä nojaa pieneen ja keskisuureen teollisuuteen sekä kaupan palveluihin.

Trendinä on pidemmän aikaan ollut teollisuuden väheneminen, yksityisten palveluiden lisääntyminen ja julkisten palveluiden väheneminen alueella. Alueelle on nyt kuitenkin enakoitu syntyvän uusia teollisia työpaikkoja.

Loviisan kaupungin asuntopoliittisen ohjelman mukaan Loviisaan tarvittaisiin vuoteen 2020 mennessä 1 100 uutta asuntoa eli keskimäärin 123 asuntoa vuosittain. Kaupungin tulisi rakentaa 60 prosenttia uusista vuokra-asunnoista. Tällä hetkellä tavoitteiden toteutuminen näyttää kuitenkin hiukan epätodennäköiseltä, sillä Loviisan kaupungilla ei ole rakenteilla yhtään vuokra-asuntoa.

Ongelmana Loviisassa on nuorten muutto alueelta, väestön ikääntyminen sekä uusien kasvuyritysten ja investointien puute. Vuokra-asuntopula tulee jatkossakin vaikeuttamaan työvoiman saatavuutta sekä yritysten sijoittumis- ja laajentumismahdollisuuksia alueella.

Loviisassa pohditaan tällä hetkellä sataman yhtiöittämistä. Satamatoiminta ei kilpailulakien takia enää voi jatkua kaupungin toimintana, vaan vaihtoehtoina ovat sataman yhtiöittäminen kaupungin omistamalle yhtiölle, toiminnan myyminen tai vuokraaminen ulkopuoliselle tai toiminnan lakkauttaminen. Satama kokonaisuutena tuo Loviisan kaupungin kassaan suoraan ja välillisesti enemmän euroja kuin vie. Jos satama yhtiötetään, työvoiman tarve saattaa vähentyä.

Viisumivapaus on merkittävä mahdollisuus myös Loviisan seudulle, vaikka selvitysten mukaan merkittävä osa E18-tietä tulevista itäasiakkaista ei matkustaisikaan Kotkaa länemmäs. Vaikka Loviisan seutu saisikin vain murto-osan venäläisten jättämistä euroista, saattaisi se tuoda työtä ja toimeentuloa kymmenille tai parhaimmillaan jopa sadoille Loviisan seudun asukkaille.

Alueella on tietyillä toimialoilla pulaa osaavasta työvoimasta. Esimerkiksi Hollming Worksin Loviisan konepajalla on jatkuvasti pulaa levyseppähitsareista. Osa työvoimasta on muualta pendelöiviä komennusmiehiä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yrityskanta Loviisan seutukunnassa on 1 509. Loviisan seutukunnassa aloittaneita yrityksiä oli kolmannen ensimmäisen kvartaalin aikana 82. Lopettaneita yrityksiä ensimmäisen kuuden kuukauden aikana oli 37. Teollisuudessa alueen isojen toimijoiden tilanne on suhteellisen vakaa. Suomen suurin sähkölämmityselementtien valmistaja Loval Oy on enna-

koinut rekrytoivansa lisää työvoimaa. Konepajayritys Hollming Worksin marraskuussa 2013 ilmoittamat irtisanomiset eivät ilmeisesti tule koskettamaan Loviisan yksikköä, vaan 195 henkilön vähennykset kohdistuvat Poriin, jossa yritys lakkauttaa toimintansa.

Loviisan suurimman työllistäjän, Fortumin Loviisan ydinvoimalan tulos oli vuonna 2013 erinomainen. Tällä hetkellä voimalassa on meneillään useita investointihankkeita, mikä tulee ainakin ylläpitämään ja mahdollisesti jopa lisäämään työpaikkoja myös kuluvan vuoden aikana.

Kaupan alalla tilanne on Loviisassa varsin haastava. Tokmanni on kaavaillut rakentavansa liikkeen Länsiporttiin, mutta projektin toteutumisesta ei ole edelleenkään vahvistettu.

Loviisan sataman vuoden 2013 vienti oli 824 000 tonnia ja tuonti 201 000 tonnia. Vaikka liikennemäärä putosi vajaa kaksi prosenttia edellisvuodesta, kasvoi liikevaihto kuitenkin hiukan. Kivimurskeen vienti Viroon oli satamaviennin pirstysruiske. Odotukset vuodelle 2014 ovat varovaiset.

Loviisassa ensi vuoden asuinrakentamisen ennakoidaan olevan edellisvuoden tapaan vaisu. E18 moottoritien Koskenkylä - Kotka on Loviisan ja Ruotsinpyhtään välillä valmis. Ruotsinpyhtään ja Loviisan välinen osuus on parhaillaan työn alla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työhallinnon tilastojen mukaan työttömiä työnhakijoita oli Loviisan seutukunnassa tammikuussa 946. Vuodessa työttömyys on suhteellisesti noussut Loviisan seutukunnassa Uudellamaalla kaikista maltillisimmin, 8 %. Tammikuussa 2014 pitkäaikaistyöttömiä oli 290 eli 28 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Nuorisotyöttömyys on pysynyt lähes ennallaan, sillä tammikuun lopussa 2014 oli työttömiä nuoria 98, mikä on ainoastaan kolme enemmän kuin vuotta aiemmin. Kuten muissakin seutukunnissa työttömiä nuoria on eniten ilman ammattia olevien ryhmässä. Ruotsinkielisten osuus työttömistä työnhakijoista oli 26 % tammikuussa 2014. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,0 % tammikuussa 2014.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Vuoden 2013 jälkimmäisellä puolivuotisjaksolla Loviisan seutukunnassa oli eniten avoimia työpaikkoja tietyissä teollisuuden ammateissa, kuten koneistajien ja säilyke- ja pakastintyöntekijöiden ammateissa sekä hoitoalalla sairaanhoitajien ja perushoitajien ammateissa.

Vuoden 2013 jälkimmäisellä puolivuotisjaksolla Loviisan seutukunnassa oli eniten työttömiä työnhakijoita myyjien, toimistotyöntekijöiden ja kuorma-auto ajoneuvoyhdistelmien ammateissa. Kaikissa em. ammateissa työttömyys oli noussut huomattavasti.

Lisätietoja

Projektipäällikkö Sasu Pajala
Uudenmaan ELY-keskus
puh. 040 864 1437
sas.pajala@ely-keskus.fi

Suunnittelija Jouni Nupponen
Uudenmaan ELY-keskus
puh. 050 395 5170
jouni.nupponen@ely-keskus.fi

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Vakka-Suomen sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++
Työttömyys	+

Loimaan sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0

Turunmaan sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0

Turun sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	-

Salon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0

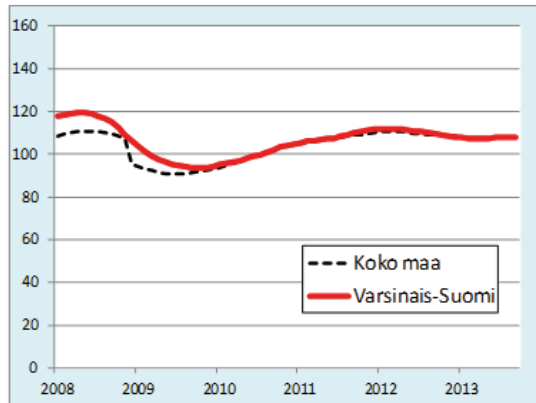
Varsinais-Suomessa asui vuoden 2013 lopussa 470 941 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 2 005 henkilöllä. Vuonna 2012 Varsinais-Suomessa oli 35 067 toimipaikkaa ja niissä oli henkilöstöä 125 102. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,8 % ja työttömiä työnhakijoita 28 945.

Varsinais-Suomen ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	-

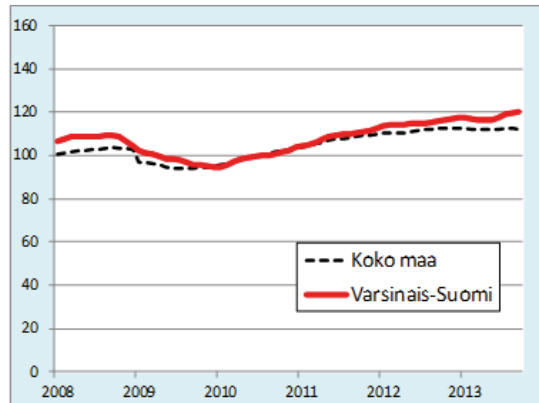
Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Varsinais-Suomessa yritysten liikevaihdon kehitys on viime aikoina ollut samankaltaista kuin keskimäärin Suomessa. Päätoimialoista teollisuuden volyymit ovat jääneet hieman jälkeen koko maan keskimääräisestä kehitystrendistä. Tämä johtuu pääosin matkapuhelinten ja meriteollisuuden tuotannon romahduksesta. Myös rakennusallalla liiketoiminnan kehitystrendi on jäänyt jälkeen koko maan keskimääräisestä tasosta. Vastaavasti kaupan ja palvelujen aloilla liikevaihto on alueella kehittynyt koko maata suotuisammin.

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, teollisuus (2010 = 100)

Varsinais-Suomessa työttömyysaste on ollut koko maan keskiarvon tasolla. Vuonna 2012 työttömyysaste oli 7,8 prosentin tasolla. ETLA ennustaa, että työttömyys kasvaa Varsinais-Suomessa 0,9 prosenttiyksiköllä vuodesta 2012 vuoteen 2014. Tosin työttömyysaste nousi alueella 1,3 prosenttiyksiköllä vuodesta 2012 ollen Varsinais-Suomessa 9,1 prosenttia vuonna 2013. Työttömyysasteen kasvu olisi koko maan keskiarvoa suurempi. Koko maan ennustettu työttömyysasteen nousu on tällä tarkasteluaikavälillä 0,4 prosenttiyksikköä.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Varsinais-Suomen vahvuudet ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus; lääkkeiden valmistuksen, meriteollisuuden sekä kaupan ja palveluiden keskittymät. Alueen rooli on merkittävä maatalo- ja puutarhataloudessa, mikä on lähiruokabuumin myötä edelleen aktivoinut toimintaa ja luonut pohjaa myös luomutuotannon etenemiselle. Myös logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvällä tasolla. Ammatillisen ja korkeakoulutason koulutuksen tarjonta on varsin monipuolinen ja se on eri seuduilla turvaamassa osaa- van työvoiman saatavuutta. Tätä samaa voi merkitä parhaimmillaan myös tasaisen voimakkaasti Turun ja Salon seuduilla kasvanut maahanmuuttajaväestö. Pk-yrityssektori on monilla aloilla hyvin elinvoimainen. Haasteena on teollisten toimialojen rakennemuutoksen hallinta, erityisesti Salon elektroniikkaklusterissa ja Turun seudun meriteollisuudessa, joilla on merkittäviä kerrannaisvaikutuksia koko maakunnankin mitassa. Matkailun näkökulmasta Varsinais-Suomessa on tarjolla monipuolista luonnon- ja kulttuuriympäristöä sekä erilaisia tapahtumia. Turunmaan saariston erityisyydestä puhumattakaan.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Varsinais-Suomen yritysten yleinen suhdannetilanne on selvästi tavanomaista vaimeampi, mutta suhdannenäkymät ovat viime kuukausien aikana parantuneet. Viennistä riippuvainen teollisuus on kärsinyt ulkoisen rahoituksen ehtojen kiristymisestä ja Venäjän kaupan heikentymisestä, mikä johtuu ruplan arvon heikkenemisestä. Teknologiateollisuus on menettänyt alueella osuuttaan koko maasta lähinnä elektroniikkateollisuuden rakennemuutoksen seurauksena. Elektroniikkateollisuuden osuus Varsinais-Suomen teollisuustuotannosta on nopeassa laskussa. Teknologiateollisuuden liikevaihto laski Varsinais-Suomessa viime vuonna (tammi-syyskuu) yli 10 % edellisvuoteen verrattuna. Tilanne kuitenkin edelleen vaihtelee voimakkaasti yritysten välillä. Myös seutukuntien erilaiset tuotanto- ja yritysraenteet vaikuttavat alueellisiin suhdanneodotuksiin. Telakkateollisuuden vaikeaa tilannetta Turun seudulla kompensoi mm. autoteollisuuden hyvä tilanne Vakka-Suomessa sekä kone- ja metallituoteteollisuuden positiivinen vire Loimaan seudulla.

EK:n suhdannebarometrin perusteella teollisuuden ja rakentamisen suhdanneodotukset ovat parantuneet, mutta siitä huolimatta edelleen ennakoidaan suhdanteiden heikenevän ja henkilöstömäärän supistuvan lähikuukausina. Tilauskannat ovat keskimääräistä pienempiä ja investoinnit alhaisella tasolla. Palvelualojenkin suhdannetilanne on normaalia heikompi, joskin näkymät ovat nyt koko maan parhaat. Noin kolmasosa palvelualojen yrityksistä ennakoi suhdanteiden kohenemista. Myynnin odotetaan kasvavan ja kannattavuuden paranevan lähikuukausina. Henkilöstömäärän odotetaan pysyvän ennallaan. Monien asiantuntijapalveluiden liiketoiminta näyttää eriytyneen alueellisesta tuotannosta, mahdollistaen siten vakaamman kasvupohjan. Heikko ostovoimakehitys ja sähköisen kaupan murros tulee heikentämään kaupan alan työllisyyttä myös Varsinais-Suomessa.

PK-yritysbarometrin mukaan pk-yrityssä suhdannenäkymät ovat aiempaa myönteisemmät myös Varsinais-Suomessa, joskin jonkin verran muuta maata heikommat. Pk-yritykset odottavat liikevaihdon kasvavan, mihin vaikuttaa hintojen ja tuotantokustannusten korotukset. Henkilöstömäärän odotetaan hieman kasvavan. Pk-yritykset ovat edelleen varovaisia hakemaan ulkoista rahoitusta, investoimaan ja panostamaan tuotekehitykseen. Vain vähän yli puolella yrityksistä tuotantokapasiteetti on täysin käytössä, mikä hidastaa mahdollisen kasvun positiivisia työllisyysvaikutuksia. Varsinais-Suomen pk-yritykset suunnittelevat edelleen toiminnan sopeuttamista (mm. lomautukset) jonkin verran yleisemmin kuin muualla maassa. Vaikka Suomessa on Euroopan halvimmat yritysluotot, koettavat yritykset pärjätä ja toteuttaa investoinnit nykyisessä tilanteessa oman taseen rajoissa. Täten investoinnit jäävät pakostakin minimaalisiksi.

Teollisuuden ja palveluiden ohella Varsinais-Suomi jatkaa alkutuotannon osalta merkittävänä ja monipuolisen maatalouden alueena; tukijalkoina vilja, kananmuna, sika, puutarhatalous, mutta myös nautakarjatalous. Edellisiin verrattuna pienehkön lammastalouden jo jonkin aikaa virinnyt nousukiito jatkuu. Luomu- ja lähiruoka ovat nivoutuneet tiukasti yhteen ja näillä on yhä enenevässä määrin nostetta ruokamarkkinoilla. Elintarvikeketjulla on hyvät tulevaisuuden näkymät, jos tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostetaan riittävästi. Uudet tuotteet on pystyttävä kaupallistamaan liiketoiminnaksi, joka laajenee myös vientinä.

Syyskylvöjä tehtiin alueella ennätysmäärin – erityisesti rukiita ja vehnää. Syysviljojen talvehtiminen ja kevään kylvöolosuhteet näyttävät minkälaiseksi kotimaisen leipäviljan tuotantomahdollisuudet muodostuvat. Nykynäkymin ovat odotukset tulevan syksyn hintakehityksen suhteen maltilliset. Markkinahinnan heilahtelut voivat kuitenkin olla voimakkaitakin, sillä hyvään satovuoteen tarvitaan optimaalista säätilaa viljan päätuotantoalueilla.

Tulevaisuuden näkymät vaihtelevat tuotantosuunnan mukaan. Tiukka kilpailutilanne on saattanut suomalaiset sianlihantuottajat hankalaan asemaan. Varsinais-Suomeen sijoittuu neljännnes alan tuotannosta. Tällä hetkellä näyttää, että sianlihan tuotannon väheneminen jatkuu ja tuotantoyksiköiden keskikoko kasvaa. Siipikarjanlihan kulutuksen ennakoidaan kasvavan edelleen vuonna 2014. Varsinais-Suomessa tuotetaan viidennes koko maan siipikarjanlihasta, joten kasvava kysyntä lupaa hyvää myös alueen tuotannolle. Alueelle on syntymässä uusi toimija, joka tuo jatkossa piristystä myös kilpailuasetelmaan. Sen sijaan kananmunien tuottajahinta on laskussa. Syynä on lisääntynyt tuotanto, joka on noussut jo vuoden 1996 tasolle. Siipikarjaliitto pelkää, että edessä voi olla konkursseja. Varsinais-Suomessa tuotetaan yli 60 % maan kananmunista. Suomalaisen kananmunan salmonellavaputta pitäisi pystyä paremmin hyödyntämään markkinoinnissa ulkomaille.

Tuulivoimabuumi on ollut meneillään Suomessa ainakin parin vuoden ajan. Laaja kiinnostus johtuu osaltaan mahdollisuudesta saada korotettua takuuhintaa tuulivoimalla tuotetusta sähköstä vuoden 2015 loppuun saakka. Buumiin liittyen on ELY-keskuksissa ollut menossa runsaasti erilaisia kaavoitustehtäviä ja suurempiin hankkeisiin liittyviä ympäristövaikutusten arviointi -tehtäviä. Ympäristöministeriöön vahvistettavaksi menevässä tuulivoimavaihekaavassa on Varsinais-Suomeen varattu 20 maakunnallisesti merkittävää tuulivoima-alueita (vähintään 10 voimalaa) ja 13 pienempää kohdetta. Käsittelyssä on alueella 17 hanketta, joista enemmistöä ei koske tarve YVA-menettelyyn.

Energiantuotannossa tartutaan alueella perinteisempiinkin malleihin. Turun Seudun Energiantuotanto Oy on päättänyt toteuttaa voimalaitoshankkeen Naantalissa. Voimalaitos toimii erilaisilla polttoaineilla – kivihiilen käytöstä ei luovuta, mutta sen käytön arvioidaan vähenevän. Aikatauluehdotuksen mukaisesti laitoksen käyttöönotto olisi syksyllä 2017. Investointia, kooltaan 260 M€, edeltävät valmistelevat työt alkaisivat kesällä 2014 ja varsinaiset rakennustyöt pääsisivät käyntiin vuonna 2015.

Muitakin merkittäviä investointeja on tulossa Turun seudulle. Näitä ovat mm. kauppakeskus Myllyn 50 milj. euron laajennusinvestointi, Naantalin jalostamon uudistaminen yhteensä yli 70 milj. eurolla sekä Finnavian investoinnit (14 milj. euroa) Turun lentokentän terminaali-alueeseen ja matkustajapalveluihin. Tieverkon seuraava suuri kehittämissuunnitelma Lounais-Suomessa on valtatie 8 Turku - Pori. Hankkeen ensimmäisen vaiheen toteutus (kustannusarvio on enintään 102,5 milj. euroa) alkoi kuluvan vuoden alussa ja toisen vaiheen vaihtoehtojen uudelleenarviointi käynnistyy lähikuukausina.

Maanteiden kunnossapito on edellytys kuljetusten toimivuudelle. Peruskunnossapito säilytetään nykyisellä tasolla. Pääteiden liikennöintiolosuhteet säilyvät edelleen hyvinä, joka hyödyttää etenkin elinkeinoelämän kuljetuksia. Valtatien 8 parantaminen välillä Turku – Pori parantaa tieosuuden liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta. Ylläpidon rahoituksen osuuden vähentymisen seurauksena vähäliikenteisen tieverkon ja siltojen kunnan heikentyminen jatkuu edelleen. Lisähaasteita tuovat raskaan kaluston mittojen ja massojen ko-

rotukset, joista aiheutuu siltojen ja teiden uusia parannustarpeita. Liikenneturvallisuustilanne on viimeisimmän kymmenen vuoden tarkastelujaksossa parantunut tasaisesti, myönteisen kehityksen odotetaan jatkuvan.

Lounaisrannikon kautta kulkevat ulkomaanyhteydet ovat elintärkeitä sekä alueen omalle vientiteollisuudelle että koko maan ulkomaankaupalle. Turun ja Porin välinen valtatie 8 osa on tärkein Lounais-Suomen tavaraliikenteen väylä ja merkittävä työmatkaliikenteen väylä. Turun ja Porin välillä ei ole suoraa rautatieyhteyttä ja tien varrella sijaitsee viisi viennitaisatamaa. Turun sataman maaliikenneyhteydet paranivat sataman päästä vuonna 2013 valmistuneen Turun satamayhteyshankkeen myötä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Vuosi 2008 oli kaikkien aikojen paras Varsinais-Suomessa työllisyyden ja tuotannon määrän suhteen. Työllisten määrä huiteli parhaimmillaan 230 000 henkilössä ja TE-toimistossa oli 14 000 työtöntä asiakasta. Sen jälkeen työllisyyskehitys on muodostumassa W-malliseksi: tilanne vaikeutui parin vuoden ajan; työllisyys kohentui seuraavan parin vuoden ajan kunnes työllisyystilanne alkoi uudelleen heiketä kesällä 2012. Työllisyys heikentyi merkittävästi vuoden 2013 kuluessa ja suuri kysymys onkin milloin päästään W-mallin jälkimmäiseen nousun kauteen.

Työllisten määrässä ja tuotannossa ei ole Varsinais-Suomessa päästy lähellekään vuosien 2007–2008 tilannetta. Työpaikkoja on 17 000 vähemmän kuin vuonna 2008. Tämä merkitsee lähes 8 %:n menetystä kun koko maassa vastaava menetys oli 3,5 %. Vuosina 2011 ja 2012 työllisten määrä kasvoi lievästi, mutta kasvu on ollut lähinnä yli 65-vuotiaiden työllisyyden kasvua. Teollisuuden työpaikkoihin on menetyksistä kohdistunut yli puolet. Taantumien kuluessa Varsinais-Suomessa vähenivät teolliset työpaikat viidenneksellä ja supistuminen uhkaa jatkua edelleen. Tuotteiden kokonaiskysynnän supistumisen lisäksi teollisuuden työpaikkojen menetyksestä merkittävä osuus perustuu selvästi alueen matkapuhelintuotannon asteittaiseen alasajoon ja meriteollisuuden epävakaaseen tilanteeseen, mutta myös laajemmin metalli- ja elektroniikkateollisuuden rakennemuutokseen.

Palvelusektorilla tapahtuneet työllisyysmuutokset ovat Varsinais-Suomessakin jossain määrin kompensoineet teollisuudessa koettuja menetyksiä. Vientisektorilla tapahtunut toiminnan supistuminen yhdessä yleisen ostovoiman heikentymisen kanssa on vähentämässä palveluiden mahdollisuuksia. Julkistenkin palveluiden kehittämisedellytykset ovat heikentyneet kuntien taloudellisten haasteiden tiukentuessa - vaikka palvelutarpeet kasvavat.

Taantumasta toipuminen näytti alkavan syksyllä 2010 kun työttömien määrä kääntyi maakunnassa laskuun. Vientitaantumasta toipuivat työllisyyden suhteen seuduista ripeimmin Loimaa ja Vakka-Suomi. Vuoden 2012 aikana maakunnassa tilanne kuitenkin heikentyi yleisesti ja työttömyys kääntyi jälleen kasvuun. Selvästi eniten tilanne heikkeni Salossa ja Kemiönsaarella kunnan keskeisen työnantajan ratkaisujen/vaikeuksien johdosta. Turunmaalla tilanne alkoi eriytyä seudun sisällä. Syynä oli Kemiönsaaren suurimman työnantajan konkurssi kesäkuussa, minkä johdosta työttömyys tuplaantui kunnassa samalla kun Paraisilla työttömyyden kasvu oli maltillista. Muillakin seuduilla ovat työttömien määrät ylittäneet edelliset huippuluvut vuodelta 2010. Nykyistä (29 000) suurempia työttömien mää-

riä nähtiin maakunnassa edellisen kerran vuoden 2000 alussa. Työttömyysaste Varsinais-Suomessa ylitti syksyllä 2010 ensi kertaa yli 30 vuoteen koko maan vastaavan.

Varsinais-Suomessa työttömyyden kohdalla päähaasteet kytkeytyvät neljään ryhmään. Nuorten työttömyys on kasvanut yhä huolestuttavaa tahtia vaikka kasvuvauhti näyttääkin hidastuvan. Pitkäaikaistyöttömyys ja sen myötä rakennetyöttömyys on kasvussa tasaisemman kauden jälkeen. Erityisesti Turun ja Salon seutuja koskee maahanmuuttajien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömyyden kasvu. Näissä ryhmissä löytyy osaamista ja potentiaalia käyttöön parempien päivien tullessa.

Epävarmojen kansainvälisen suhdanteiden myötä työllisten määrän väheni vuonna 2013. Näillä näkymin työttömyyden kasvu uhkaa jatkua ainakin syksyyn 2014 saakka. Uhkana on erityisesti nuorten, maahanmuuttajien ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvun jatkuminen talouden hitaan kasvun oloissa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Taantuma näyttäytyi Varsinais-Suomessa mm. uusien avointen työpaikkojen määrän vähenemisenä, jota kesti yhtäjaksoisesti 21 kuukautta. Vuoden 2009 pohjalukemista kysyntä nousi vuonna 2011 lähelle 2008 tasoa, vaikka talouden tunnusluvut olivat aivan erilaiset. Vuonna 2012 kysyntä heikkeni alkuun palveluissa, mutta syksyllä imun heikkeneminen laajeni voimalla teollisuuteen ja rakennusosalalle.

Uusien avointen työpaikkojen määrällä mitattuna työvoiman kysyntä supistui 12 prosentilla edelleen vuoden 2013 aikana. Poikkeuksen muodosti Vakka-Suomi, jossa kysyntä vahvistui vastaavasti 12 prosentilla. Siitä huolimatta, että muussa teollisuudessa kysyntä hieman heikentyi vuodesta 2012, se piristyi metallialalla vuoden lopulla niin että työtilaisuuksia oli tarjolla saman verran kuin parina aiempina vuonna.

Palvelusektorilla kysyntä kuitenkin hiipui selvästi aiemmista vuosista. Poikkeuksellisesti sosiaali- ja terveysalalla avoimia paikkoja oli niukemmin tarjolla kuin aiemmin, mutta merkittävin putous tapahtui kaupan alalla ja myyntehtävissä, Hotelli- ja ravintola-alalla sekä siivouksessa vuosi oli myös alavireinen, mutta ei niin vahvasti kuin edellä mainituilla aloilla.

Palvelusektorilla näkyy kuntien talouden haasteet supistuneena kysyntänä. Vuoden 2013 aikana puheet kuntien henkilöstön lomauttamisesta yleistyivät myös Varsinais-Suomessa. Ja harvemmin puheet jäivät pelkiksi puheiksi. Henkilöstön määrän supistaminen kuntasektorilla on konkretisoitumassa irtisanomisina joissakin kunnissa.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Turun seutukunta

Turku, Raisio, Lieto, Paimio, Nousiainen, Mynämäki, Sauvo, Masku, Naantali, Kaarina, Rusko

Turun seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 316 729 henkilöä, Vuoden aikana kasvua oli 2 706 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 20 560 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 20 040.

Turun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	0
Työttömyys	--	-	-

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Turun seudun vahvuudet ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus (meriteollisuus, muu teknologiateollisuus, lääkkeiden ja diagnostisten tuotteiden sekä elintarvikkeiden valmistus), kaupan ja palveluiden keskittymät sekä koulutetun työvoiman hyvä saatavuus. Myös logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvä. Haasteena on teollisten toimialojen rakennemuutoksen hallinta. Ammatillisen ja korkeakoulutasoisen koulutuksen tarjonta on alueellinen vetovoimatekijä, joka on turvaamassa monipuolisesti osaavan työvoiman saatavuutta. Tätä samaa voi merkitä parhaimmillaan myös tasaisen voimakkaasti kasvanut maahanmuuttajaväestö.

Meriteollisuuden nykyinen tilauskanta sekä Turun telakan omistajatahon heikko taloudellinen tilanne uusien tilausten esteenä muodostavat suuren epävarmuustekijän Turun talousalueelle. Telakan suora työllistävä vaikutus on tällä hetkellä noin 3000 henkeä, mikä lisäksi epäsuoria työllisyysvaikutuksia kohdistuu alueelle vähintään yhtä paljon. Nykyisessä kilpailuasetelmassa Turun telakka menettää jatkuvasti uusia projekteja, joiden työllistävä vaikutus olisi merkittävä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Turun seudun teollisuuden liikevaihto on edelleen noin 90 % siitä, mitä se korkeimmillaan oli vuonna 2008. Yritystoimipaikkojen henkilöstömäärä on vain runsaat 80 % vastaavasta ajankohdasta. Pitkään jatkunut heikko suhdannetilanne on siten vaikuttanut merkittävästi myös Turun seutuun, vaikka varsinaisia rakennemuutosaloja ei alueella olekaan. Meriteollisuudelle merkityksellisen STX Finlandin tilauskirja on tyhjentynyt, varusteluvaiheessa on Mein Schiff 3 ja lohkovaiheessa Mein Schiff 4 alukset. Ensiksi mainittu luovutetaan TUI-varusamolle kesään mennessä ja jälkimmäinen ensi vuoden keväällä. Uusia tilauksia (mm.

Oasis, Scandlines) Turun telakka ei ole saanut omistajayhtiön rahoitusongelmien vuoksi. Syksyyn mennessä noin 500–600 henkeä joudutaan lomauttamaan teräslohkotuotannosta. Myös varustelu puolen työt (1500 työntekijää) loppuvat joksikin aikaa kun laiva luovutetaan keväällä. Turun korjaustelakalla Naantalissa uusitaan Tallink Siljan matkustaja-aluksia, työt jatkuvat ensi vuodelle asti. Alusten uudistamisprojekteja on odotettavissa jatkossakin.

Turun seudun muu teollisuus käsittää lääkkeiden, kemian, elintarvikkeiden, sähkötekni-
nisten laitteiden, kaivosteollisuuden koneiden ja laitteiden valmistuksen yms. Näiden alojen, erityisesti kemian (henkilöstö 3 300) alan tilanne ja näkymät ovat keskimääräistä paremmalla tolalla. Lääketeollisuus (henkilöstö 1 450) on tehnyt merkittäviä investointeja Turussa automaattisiin tuotantolinjoihin, joita ollaan juuri ottamassa käyttöön. Lääkkeiden ja diagnostiikan osuus kemian alan henkilöstöstä on Varsinais-Suomessa yli 60 %. Henkilöstömäärä on kasvanut ja toiminta on kannattavaa menestyneiden vientituotteiden ansiosta. Muun vientiteollisuuden osalta Venäjän vientinäkymät ovat heikentyneet, mutta toisaalta vienti Euroopan alueelle on piristymässä.

Vuodesta 2014 tulee rakentamisen osalta hiljainen. Uudisrakentamisen aloitukset ja luvat ovat tällä hetkellä vain puolet siitä, mitä ne olivat viisi vuotta sitten. Korjaus- ja infra-rakentamisen osalta tilanne on parempi ja näkymät ovat säilyneet kohtuullisen hyvinä. Rakentamisen kokonaisvolyymit ovat paljon keskimääräisen tason alapuolella. Rakentamisen liikevaihdon nousua Turun seudulla selittää em. osatekijät sekä kustannustason nousu. Mittavana infra-investointina on näköpiirissä VT8-tien perusparannustyö. Rakennusalaan koskeva investointi on myös mm. kauppakeskus Myllyn 50 milj. euron laajennusinvestointi, jonka on määrä käynnistyä kevään aikana.

Muina investointeina voidaan mainita mm. Naantalın jalostamon uudistaminen yhteensä yli 70 milj. eurolla sekä Finnavian investoinnit (14 milj. euroa) Turun lentokentän terminaali-alueeseen ja matkustajapalveluihin. Liedon aseman alueelle on rakenteilla suuri broileriteurastamo, jonka on tarkoitus valmistua kevään aikana ja työllistää käynnistyessään yli 30 henkeä alkutuotannossa ja tuotannossa.

Kaupan alan työllisyys uhkaa heiketä ostovoiman laskun ja kaupan rakennemuutosten johdosta. Yt-neuvotteluprosessit ovat lisääntyneet kaupan alalla, ja kehitys näyttää edelleen voimistuvan. Samaan aikaan kauppakeskukset laajentavat Turun seudulla myyntialaa ja tavoittelevat suurempaa osaa kokonaisyhteistyöstä. Investoinnit ovat todennäköisesti pois kaupan myymäläpinta-alasta toisaalla. Kaupan ala työllistää Turun seudulla yli 15 000 henkeä.

Palvelualojen liikevaihto on kehittynyt alueella kohtuullisen hyvin ja se on noin 20 % korkeampi kuin vuonna 2010. Kasvu on kuitenkin hidastunut tai jopa pysähtynyt yleisen suhdannetilanteen mukaisesti. Palvelualojen sisällä parhain tilanne on tietojenkäsittelypalveluissa, teknisissä suunnittelupalveluissa, kiinteistö- ja ravitsemispalveluissa. Näkymät ovat paranemassa hieman logistiikka- ja mainospalveluissa, mikäli talouden varovainen elpyminen jatkuu. Yleisesti palvelualojen näkymät ovat varovaisen myönteiset.

Turun seudun logistiikkapalvelut käsittävät meri-/maa-/ilmakuljetusten lisäksi varasto- ja huolintapalveluja sataman, lentokentän ja ohikulkutien alueilla. Turun sataman kautta kulkeva tavara- ja matkustajaliikenne on ollut noin 7 % kasvussa viime vuonna. SKAL:in kuljetusbarometri 1/2014 ennakoii edelleen heikkenevää suhdannetilannetta, joten kovin van-
kalla pohjalla positiiviset suhdanneodotukset eivät välttämättä ole. Finnavian mukaan Tu-

run lentokentän asiakasvolyymit putosivat viime vuonna 28 %, mikä johtui Ryanairin toiminnan loppumisesta alueella. Vastaavasti Norwegian-lentoyhtiö on aloittamassa lentoja Turun asemalta.

Turun seutu tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia matkailulle ja alue onkin suosittu päivämatkailukohde. Varsinkin kesäaikaan perhe-, kaupunki- ja kulttuurimatkaajalle on tarjolla mielenkiintoisia kohteita ja tapahtumia laidasta laitaan. Naantalin Muumimaailma on säilyttänyt asemansa kovassa kilpailussa ja mm. Ruisrock- ja Turun Keskiaikaiset markkinat ovat jo perinteitä. Koko ajan kuitenkin viriää ja on kasvussa uusia tapahtumia. Matkailun työllistävä vaikutus (ALMA-laskentamalli) on Turun seudulla yli 4 500 henkeä ja matkailutulo lähes 900 milj. euroa, mikä on noin 85 % Varsinais-Suomen matkailutulosta. Matkailuvirtoja tuovat alueelle mm. risteilyt (2,9 milj. henkilöä v. 2013), tapahtumamatkailu sekä vapaa-ajan loma-asuntomatkailu. Ravitsemispalvelut on matkailun nopeimmin kasvava osa Turun seudulla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyystilanne on työttömyyden kehityksen valossa jäänyt Turun seudulla Varsinais-Suomen keskimääräistä heikommaksi. Taantumien alettua tapahtui voimakas käänne Turun seudulla vasta kesällä 2009, mutta vastaavasti huonompi kausi muodostui pitemmäksi kuin muualla Varsinais-Suomessa ja koko maassa. Tuloksena tästä neljä vuotta kestäneestä tilanteesta työttömyysaste on nykyisellään Turun seudulla 12,7 %, joka on 5,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuoden 2008 alussa, kun koko maassa vastaava tason korotus on 4,0 prosenttiyksikköä.

Työttömyys kasvoi Turun seudulla vuoden 2010 lopulle eli pitempään kuin muissa maakunnallisissa keskuksissa. Työttömyyden kehitystrendit pysyivät samantyyppisinä vuoden 2011 lopulle saakka kun työttömyyden eri lohkojen kuten nuorten työttömyyden kohdalla aleneminen oli hitaampaa kuin muualla maassa. Käänne tapahtui keväällä 2012 kun nuorten työttömien ja työttömien määrät kääntyivät kasvuun, joka on jatkunut näihin päiviin. Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi voimakkaaseen kasvuun kesällä 2012 niin että nyt määrä hipoo Turun seudulla 5 000, kun vuoden 2009 tammikuussa ryhmään kuului 1 900 henkilöä.

Työttömyyden supistuminen oli Turun seudulla ennen muuta miesten ja metallialan työttömyyden vähenemistä. Vuoden 2012 aikana syksyyn saakka se oli lisäksi lomautettujen määrän vähenemistä – työttömien työnhakijoiden määrä ei vähentynyt. Syyskaudella alkoivat sekä lomautettujen että työttömien määrät kiihtyvästi kasvaa. Vuoden 2013 aikana työttömien määrän kasvu jatkui voimakkaana, Viime kuukausina kasvuvauhti on ollut hidastumassa.

Yt-neuvottelujen / muutosturvatilanteiden määrä on alueella kasvanut edelleen merkittävästi, vaikka suurilta yt-prosesseilta onkin välttytty nykytilanteessa. STX Finlandilta on kuitenkin odotettavissa suuri määrä lomautuksia ja irtisanomisia nykyisen tilauskannan perusteella. Myös kaupan ja palveluiden alalla on käynnissä valtakunnallisia yt-neuvotteluja (mm. Itella, Kesko, Anttila), jotka tulevat koskettamaan myös Turun seutua.

Alkanut vuosi tulee olemaan edelleen haasteellinen työllisyyden suhteen Turun seudulla. STX:n Turun telakan tilanne ei näillä näkymin ainakaan helpota työllisyystilannetta

seudulla. Tässä tilanteessa työttömyyden kasvuvauhti hidastuu, mutta ilman suhdanteiden merkittävää kohentumista se ei käänny laskuun kuluvana vuonna. Nuorten työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvun taittaminen pysyy joka tapauksessa haasteena kuluvana vuonna. Työllisyystilanne kohenee nykyisestä vain kansainvälisten suhdanteiden vetoavulla kun kotimarkkinoilta ei ole tukea näkyvissä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Syksyn 2008 jälkeisenä vuonna Turun seudulla avointen paikkojen määrä vähentyi kolmanneksella ja muutenkin muutos seurasi läheisesti koko Varsinais-Suomen trendejä. Voimakkaasti aiemmin kasvaneet metalliteollisuus ja rakentaminen muuttuivat aloiksi joilla työvoiman kysynnän hiipuminen oli voimakkainta.

Uusien avointen työpaikkojen määrä Turun seudulla kääntyi kasvuun jo vuoden 2010 alkukuukausina. Myönteinen kehitys jatkui vuoden 2012 kesään saakka niin että työtilaisuuksia oli tarjolla lähes vuoden 2008 tapaan. Työvoiman kysyntä vaimentui selvästi (15%) Turun seudulla syyskaudella 2012, mutta kuitenkin lievemmin kuin muissa seutukunnissa maakunnan alueella. Palveluissa kysyntä oli lähes vuoden 2008 tasolla, mutta metalli- ja muussa teollisuudessa, kuljetuksissa sekä rakentamisessa kysyntä jäi selvästi alemmalla tasolla kuin taantumaa edeltävänä aikana.

Vuoden 2013 aikana kysyntä vähentyi palveluissa ja erityisesti kaupan alalla. Sosiaali- ja terveystaloudissaakin työvoiman kysyntä heikkeni mahdollisesti kuntien taloudellisen tilanteen johdosta. Teollisuudessa ja rakentamisessa kysyntä on supistunut edellä mainittuja aloja lievemmin. Teollisuudessa näkyi vuoden lopulla heikkoja merkkejä kysynnän elpymisestä. Näillä näkymin työvoiman kysyntä pysyy kuitenkin lähellä nykyistä vaisuhkoa tasoa vuoden 2014 ajan.

Ammattibarometrin I/2014 mukaan rakenteellista työvoimapulaa esiintyy hyvin yleisesti hoivapalveluissa. Myös ravintola-alan kasvutrendi näkyy alan säännöllisenä työvoimapulana. Uudisrakentamisen vaimeus näkyy puolestaan talonrakennusalan työnhakijoiden ylitarjontana. Kuljetusalan ammattitaitovaatimuksien muutokseen liittyen pulaa on muodostumassa myös yhdistelmäajoneuvojen ja raskaskoneiden kuljettajista. Lisäksi osaavasta työvoimasta on muodostunut pulaa mm. sähkö-, lvi- ja rakennesuunnittelussa, koska alueella ei ole ko. alojen koulutusta riittävästi tarjolla.

Salon seutukunta

Somero, Salo

Salon seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 63 614 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 473 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 5 448 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 4 881.

Salon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	–	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seudun toimiva ja monipuolinen toimintaympäristö sekä sijainti Helsinki-Turku – käytävällä muodostavat vahvan perustan yritysten ja ihmisten toiminnalle. Työvoiman hyvä saatavuus sekä hyvät mahdollisuudet yrityksen ja työnhakijan tarpeita vastaavan täsmäkoulutuksen järjestämiseen voi puolestaan olla vetovoimatekijä.

Salon kaupungin taloudellinen tilanne oli aikanaan vahvuus, mutta tilanteen muuttuessa siitä on tullut haaste palveluiden turvaamisen kannalta. Merkittävimpänä haasteena on houkutella ja kehittää uutta korvaavaa yritystoimintaa Nokian ja siihen kytköksissä olevan hiipuvan liiketoiminnan tilalle. Lisäksi vapautuneen työvoiman uudelleen sijoittuminen yrityksiin muodostaa haasteen. Parin viime vuoden aikana seutu on muuttunut muuttotappio-alueeksi ja tämä asetus uhkaa jatkua, ellei uutta yritystoimintaa saada riittävästi seudulle.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Salon seudun teollisuuden volyymi on laskenut rajusti viime vuosina Nokia-klusterin hajo-
tessa. Teollisuuden liikevaihto on noin 45 % ja henkilöstömäärä noin 65 % vuoden 2008 huipputasosta. Seudulla muu yrityspohja ei ole ollut riittävän laajapohjainen tilanteen korjaamiseksi. Äkillisen rakennemuutoksen ja heinäkuun alusta korotetun yritystuen alueena uutta yrityskulttuuria rakennetaan monin tavoin, mutta lyhyellä tähtäimellä nopeaa kasvua ei odoteta. Salon seudulla syntyy nyt suhteellisesti enemmän uusia yrityksiä kuin muualla maakunnassa ja investointi- ja kehittämisaktiivisuus on muuta maakuntaa korkeammalla tasolla. Noin neljän vuoden aikana kehittämistuella tuetut investoinnit ovat luokkaa 50 miljoonaa euroa jakautuen yli sadalle yritykselle. Tällä hetkellä vireillä on yli 15 miljoonan euron investoinnit 40 yrityksessä. Infra-investointina on suunnitteilla kantatien 52 perusrakennus, joka on toteutuessaan yli 10 miljoonan euron hanke.

Salon seudulla on runsaasti pieniä kasvuyrityksiä (mm. led-teknologia), joiden näkymät ovat hyvät, mutta yrityskoosta johtuen työllisyysvaikutukset jäävät lyhyellä aikavälillä pieniksi. Kasvuyritykset ovat pääosin sähkötekniikka- ja elektroniikka-alalta ja pieneltä osin

myös konepaja- ja rakennustuoteteollisuudessa. Muun muassa lämpöeristeitä valmistavassa teollisuudessa on toteutettu mittavia investointeja. Lähikuukausina Nokia muuttuu Salossa yrityskaupan myötä Microsoftiksi, mikä parhaassa tapauksessa houkuttelee alueelle Microsoftin ekosysteemistä hyötyviä yrityksiä. Yritys työllistää tällä hetkellä noin 1200 henkilöä, minkä lisäksi teetetään jonkin verran alihankintaa. Lääkeyritys Orionin logistiikkakeskuksen toiminta on päässyt käyntiin, missä yhteydessä alueelle on syntynyt noin 100 uutta työpaikkaa. Palveluissa ja kaupan alalla on nähtävissä kysynnän laimeutta, mikä on seurausta työllisyystilanteen nopeasta heikkenemisestä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Syksyn 2008 käänteen vaikutusta korosti Salon seudulla käynnissä ollut rakennemuutos: työttömyyden kasvu Salossa oli selvästi voimakkaampaa kuin muualla Varsinais-Suomessa. Tämä trendi vahvistui vuonna 2012 matkapuhelinten tuotannon alasajon myötä kun työttömien määrä kasvoi vuodessa 40 %. Nuorten kohdalla vaikein oli tilanne vuoden 2009 aikana, sillä pahimmillaan nuorten työttömyys lähes kolminkertaistui vuotta aiempaan verrattuna. Nuorten työttömyyden kasvu seudulla on jatkunut miltei keskeytyksettä, kunnes ennen vuodenvaihdetta 2013/2014 se väheni seudulla muutaman kuukauden ajan. Yleisesti työttömyyden kehitys seudulla on seurannut tätä muuta maakuntaa selvästi heikompaa kehityslinjaa. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut kiihtyvää tahtia syksystä 2011 alkaen.

Nykyisellään Salon seudulla työttömyysaste on maakunnan korkein eli 15,8 %, joka on 9,0 % -yksikköä korkeampi kuin vuoden 2008 alussa. Salossa työttömyysaste kasvoi vuoden 2012 aikana enemmän kuin missään muussa kunnassa Suomessa. Kasvu on jatkunut näihin päiviin, mutta onneksi se hidastui merkittävästi 2013 aikana ja työttömyys näyttää saavuttaneen huipputasonsa.

Salossa erityispiirteenä on mainittava, että matkapuhelintuotannosta irtisanomiset ovat painottuneet suorittavan tason työntekijöihin toisin kuin muualla Suomessa. Tämä heijastuu työttömyyden rakenteessa niin että vailla ammatillista koulutusta olevien osuus on entisestään kasvanut. Ammatillisen tutkinnon suorittaneidenkin kohdalla suoritettu tutkinto on useimmiten eri alalta kuin miltä työkokemuksesta on kertynyt. Maahanmuuttajataustaisten työttömyys on myös kasvava haaste Salossa, sillä nykyisin ryhmä vastaa määrältään nuorten työttömien joukkoa.

Työllisyystilanteen kehitys on ollut viime vuodet Salossa haasteellisempaa kuin yleensä maakunnassa. Vuoden 2011 aikana lievä positiivinen vire heikentyi ja lisää takaiskuja koettiin vuoden 2012 aikana. Todella huonon vuoden 2012 jälkeen työttömyyden kasvu onneksi tasoittui. Talouden epävarma tilanne korostanee yritysten varovaisuutta uuden henkilöstön palkkaamisessa, mikä osaltaan vaikuttaa siihen, että työllisyystilanne seudulla ei merkittävästi helpotu kuluvana vuonna vaikka myönteistäkin kehitystä tapahtuu. Myös julkisen sektorin talouden haasteet uhkaavat vaikeuttaa työllisyystilannetta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Rakennemuutos elektroniikkateollisuudessa on haukannut merkittävän osan työvoiman kysynnästä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kysyntä teollisuuden osalta on tippunut murto-osaan tasosta ennen vuotta 2009. Työvoiman kysynnän valossa Salon seudun matkapuhelintuotannon ulkopuolinen yrityskehitys on kohtalaisesti toipunut syksyn 2008 jälkeisestä taantumasta. Erityisesti palveluissa, mutta myös metalliteollisuudessa ja kuljetuksissa kysyntä saavutti taantumaa edeltäneen tason. Vuosi 2013 oli vaisumman kysynnän vuosi erityisesti sosiaali- ja terveystaloudessa sekä kaupan alalla.

Kysyntä tuskin kasvaa merkittävästi lähikuukausina ja kansainvälisistä suhdanteista tarvitaan vetoapua tilanteen kohenemiseksi vuoden 2014 aikana.

Yritysharavakyselyn perusteella alueella on pulaa pätevistä myynti- ja markkinointiosajista, koneistajista, teollisuusmaalareista, lvi-osaajista, raskaskonekuljettajista. Ammattibarometrin I/2014 mukaan pulaa on myös sähkötekniikan insinööreistä sekä rakenteellista työvoimaa laajasti hoivapalveluiden tehtävissä.

Loimaan seutukunta

Oripää, Aura, Tarvasjoki, Koski TI, Marttila, Loimaa, Pöytyä

Loimaan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 37 108 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 29 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 4 063 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 801.

Loimaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Vahvuutena on pk-valtainen, vahvasti omiin tuotteisiin ja tuotekehitykseen tukeutuva yrityskehitys. Loimaan seudun kärkitoimialat ovat kone- ja metalliteollisuus, mekaaninen puu- ja metsäteollisuus, rakennusmateriaalteollisuus sekä elintarviketeollisuus. Seudulle on ominaista myös viljanviljely sekä perinteisen maatalouden rinnalle kehittynyt lähiruokatuotanto ja maaseutumatkailuun erikoistunut yrityskehitys. Myös kaupan alan merkitys on kasvanut. Päivittäistavarakaupan, maatalouskonekaupan, autokaupan ja maatalouskoneiden huoltoliikkeiden merkitys on alueen taloudelle huomionarvoinen.

Edellisen nojalla suhdanteet ja rakennemuutokset koettelevat seutua keskimääräistä vähemmän.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Loimaan seudun teollisuuden liikevaihto ylitti vuoden 2008 huipun jo vuonna 2011, ja kasvu on jatkunut sen jälkeen tasaisesti. Tasaisen elpymisen taustalla on hyvä omiin tuotteisiin nojaava yrityspohja. Alueen tärkeimmillä toimialoilla, kuten kone- ja laitteollisuudessa sekä puutuote- ja sahateollisuudessa tilanne on pysynyt hyvällä tasolla. Kärkiyrityksissä on pääosin positiivinen tunnelma, joskin myös yt-neuvotteluja on käynnissä esim. veneiden, ikkunoiden ja elintarvikkeiden valmistuksessa. Osa yt-neuvotteluista on tuotteiden kysynnän kausivaihtelusta johtuvaa. Kaupan ala on aiempina vuosina laajentanut Loimaan alueella, mutta nyt tilanne on vakaa.

Yleisesti tilanne alueella ei ole niin paha kuin miltä yleinen taloustilanne näyttää, joskin pienet yritykset ovat varovaisia investoimaan nykyisessä suhdannetilanteessa, ja yritystukien väheneminen osaltaan vaikuttaa suunnitteilla oleviin investointeihin. Kuntatalouden vaikeudet heijastuvat esim. hoivapalveluiden avointen tehtävien ja sijaisuuksien täyttöihin, vaikka hakijoita tehtäviin on. Elinkeinoelämän näkymät ovat varovaisen positiiviset ja vakaat kuluvalle vuodelle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Loimaan seudulla globaali talouskriisi heijastui välittömästi työllisyystilanteeseen. Toisaalta työttömyyden kasvukin päättyi seudulla vuoden 2010 alussa, ensimmäisenä Varsinais-Suomessa. Samaan aikaan nuortenkin työttömyys alkoi alueella vähetä ja se kuten – työttömyys yleensä – vähentyi kesään 2012 saakka. Tuolloin tapahtuneen käänteen myötä seudulla työttömyys yleensä, nuorten työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys kääntyivät edelleen jatkuvaan kasvuun. Kasvuvauhti on kuitenkin jäänyt Loimaalla hitaammaksi kuin Salon ja Turun seuduilla. Nykyinen työttömyysaste (10,3 %) on 4,7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2008 alussa, mikä lisä on 0,5 prosenttiyksikköä koko maan vastaavaa suurempi.

Vuoden 2012 aikana seutujen väliset työttömyyden kehityserot kaventuivat Varsinais-Suomessa. Loimaan seudun kohdalla se merkitsi työttömyyden alenemisen loppumista ja käännettä kasvu-uralle, jolla olivat muutkin seudut. Tämän myötä Loimaan suhteellisen positiivinen asema on hieman heikentynyt. Nykynäkymin nuorten työttömyyden ja yleensäkin työttömyyden kasvuvauhti hidastuu ja saattaa jopa kääntyä lievään laskuun kesään mennessä. Vuoden loppuun mennessä tilanne voi kohentua globaalien suhdanteiden vetoavulla. Ilman tällaista käännettä pitkäaikaistyöttömyys uhkaa jatkaa keskeytymätöntä kasvuaan kolmatta vuotta eli vuoden 2014 ajan.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrän vakaa kasvu katkesi Loimaan seudulla vuonna 2008. Suhdannekäänteen alkushokin jälkeen työvoiman kysyntä hiipui niin että avointen paikkojen määrä supistui seudulla vähiten Varsinais-Suomessa vuoden 2009 aikana. Vastaavasti kysynnän kasvu on pohjakosketuksen jälkeen ollut verkkaisempaa kuin Varsinais-Suomessa keskimäärin. Silti työtilaisuuksia oli tarjolla Loimaalla vuonna 2011 runsaammin kuin vuon-

na 2008 ja kasvu jatkui vielä vuoden 2012 alkupuolella. Syyskaudelta 2012 alkaen työvoiman kysyntä hiipui myös Loimaalla niin että se heikkeni enemmän kuin muilla Varsinais-Suomen seuduilla.

Taantuman jälkeen kasvu oli voimakasta ennestään vahvoilla hoitoaloilla, mutta myös teollisuudessa ja kaupan alalla kysyntä ylitti vuoden 2008 tason. Syyskaudella 2012 alkoi kysynnän alamäki metallialalla ja se veti mukaansa palvelualan mukaan lukien sosiaali- ja terveyspalvelut ja kaupan. Keväällä 2013 alkoi teollisuudessa kysyntä kohentua, mutta se ei ole vielä vetänyt palvelualaa mukaan. Nousua tasoittavat kuntien talouden säästötarpeet, jotka heijastuvat työvoiman kysyntään erilaisissa julkisissa palveluissa.

Ammattibarometrin I/2014 mukaan pulaa on tällä hetkellä lähinnä vain hoivapalveluiden työntekijöistä. Liikaa hakijoita eli työvoiman ylitarjontaa esiintyy mm. rakennusalan, ravintola-alan ja kuljetusalan tehtävissä. Leafin makeistehtaan toiminnan loputtua vuoden 2012 lopussa, on alan työvoimaa edelleen työnhakijoina.

Vakka-Suomen seutukunta

Uusikaupunki, Laitila, Vehmaa, Pyhäranta, Taivassalo, Kustavi

Vakka-Suomen seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 30 985 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 68 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 947 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 414.

Vakka-Suomen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	++	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Vakka-Suomen vahvuutena on elinkeinorakenteen monipuolistuminen ja seudun yritysmäinen ilmapiiri sekä kehittämisaktiivisuus. Uusina osaamisaloina ovat nostamassa päätään mm. elintarvike- ja energia-alat perinteisen autonvalmistuksen ja muun metalliteollisuuden rinnalle. Alueen haasteena on vientiriippuvuus ja väkiluvun kehitys sekä osaan työvoiman saatavuus uusien teollisten investointien tarpeisiin. Uusien investointien työvoimatarpeet riippuvat myös suoraan kysyntätekijöiden muutoksista.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Vakka-Suomessa on jo usean vuoden ajan ollut vireillä useita investointihankkeita, jotka ovat jo osittain toteutuneet (mm. soijatehdas, logistiikkakeskus), mutta positiivisia työllisyysvaikutuksia on edelleen odotettavissa sekä teollisuudessa että teollisuutta tukevis- sa palveluissa. Seuraavan vuoden aikana Vakka-Suomeen on syntymässä satoja uusia

työpaikkoja ja elinkeinoelämän näkymät ovat Varsinais-Suomen positiivisimmat. Seudulla on käynnistymässä työvoiman hankintaan liittyviä prosesseja, ja työvoiman saatavuudessa tulee olemaan myös haasteita. Alueen teollisuuden liikevaihto on ylittänyt vuoden 2008 huipputason jo vuonna 2011 ja henkilöstömäärä saavuttaa ko. tason kuluvan vuoden aikana. Alueella ei ole varsinaisia rakennemuutosaloja, ja kehitys on siten vakaampaa ja näkymät positiivisemmat.

Uudenkaupungin autotehtaan tuotanto (Mercedez A-sarja) on kasvussa, täystyöllisyys jatkuu 2016 loppuun. Vuoden aikana palkataan noin 300 uutta työntekijää pääasiassa tuotantoon, tarve on kasvanut viime syksyn arvioista. Tältä osin työvoiman saatavuudessa voi esiintyä ongelmia, ja rekrytoinnit ulottuvat myös työssäkäyntialueen ulkopuolelle. Viime päivien uutisoinnin perusteella jopa aiemmin tuotannossa ollut Fisker Karma voi palata tuotantoon Uuteenkaupunkiin. Osin autotehtaan logistiikkaa hoitava Hub Logistics on myös palkkaamassa noin 70 henkeä lisää lähinnä vuokrausfirmojen kautta. Myös metalliteollisuudessa on pienempiä rekrytointeja (joitain kymmeniä) käynnissä. Muun teollisuuden tilanne on säilynyt kohtuullisen hyvänä elintarviketeollisuudessa, metalliteollisuudessa ja lasiteollisuudessa. Lomautusten määrä on vähentynyt alkuvuonna viime syksyyn verrattuna. Alueella on investointeja käynnissä mm. elintarviketeollisuudessa panimoalalla.

Perinteisiä kivijalkamyymälöitä on lopettanut toimintansa Uudenkaupungin keskustassa, ja liiketiloja on tyhjillään huomattava määrä. Kaupungissa on pulaa pienistä vuokra-asunnoista, mikä on osittain pullonkaula alueen kasvavan työllisyyden kannalta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyyskehitys on viime vuosina ollut Vakka-Suomessa tasaisempaa kuin yleensä Varsinais-Suomessa. Työttömyyden kasvukausi jäi puoli vuotta lyhyemmäksi kuin esimerkiksi Turun ja Salon seuduilla. Käännelaskuun tapahtui keväällä 2010 lähes samanaikaisesti niin nuorten kuin muidenkin kohdalla. Valitettavasti pitkäaikaistyöttömyydenkin kohdalla muutossuunta vaihtui yhä jatkuvaksi kasvuksi.

Syksyn 2013 aikana alkoi työttömyydessä näkyä alueella toteutuneiden investointien vaikutus, sillä työttömyys kääntyi laskuun. Tällä erää Vakka-Suomi on 9,5% työttömyysasteellaan selvästi alle koko maan tason ja samalla se on vain 2,4 prosenttiyksikköä suurempi kuin seudulla vuoden 2008 alussa. Tällä mittarilla seutu on seitsemänneksi paras seutu Manner-Suomessa. Vuodessa työttömyysaste tippui 2 prosenttiyksiköllä, millä seutu on omassa luokassaan. Haasteita kuitenkin riittää, sillä Uudessakaupungissa on työttömyysaste yhä yli 10% ja puolet työttömistä yli 50-vuotiaita.

Myönteinen työttömyyden muutossuunta koskee myös nuorten ja ikääntyneiden työttömyyttä ja työttömyyden arvioidaankin supistuvan Vakka-Suomessa vuoden 2014 aikana. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut seudulla lähes kolme vuotta, mutta näillä näkymin pitkäaikaistyöttömien määrän kasvutahti hidastuu vuoden 2014 kuluessa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Taantumakautena Vakka-Suomessa työvoiman kysyntä kohdentui selvästi eri tavalla kuin muualla Varsinais-Suomessa. Kysyntä väheni poikkeuksellisen tasaisesti eri alojen kesken eikä se kohdistunut niin vahvasti teollisuuteen kuin muualla Varsinais-Suomessa.

Työvoiman kysyntä kääntyi 2009 kuopan jälkeen Vakka-Suomessa maakunnan ripeimpään kasvuun. Kysynnän kasvu jatkui - vuodesta 2010 alkaen 2012 alkuun saakka - maakunnan nopeimpana ja se laajentui teollisuudesta useimmille aloille palveluihin. Kysyntä oli syksyyn 2012 saakka useimmilla aloilla normaalin vilkasta, mutta tuolloin kysyntä väheni merkittävästi myös Vakka-Suomessa. Kysyntä vaimeni erityisesti teollisuudessa ja siihen läheisesti kytköksissä olevilla aloilla sekä kaupan alalla. Keväällä 2013 kysyntä alkoi kuitenkin elpyä Vakka-Suomessa – toisin kuin muualla maakunnassa. Piristyminen alkoi teollisuudessa – erityisesti metalliteollisuudessa – mutta se ei ole vielä vetänyt palvelualoja selvästi mukaan. Näillä kysyntä on kuitenkin hyvällä normaalilla tasolla.

Autotehtaan tuotantomäärien kasvaessa konepaja-/metalliteollisuuden kokoojista on tulossa ammattibarometrin 1/2014 mukaan pula seuraavan puolen vuoden aikana. Työvoimapulaa ennakoidaan myös logistikkojen ja kuljetussuunnittelijoiden osalta, mikä liittyy mm. auto- ja soijatehtaiden kasvaneisiin kuljetusvolyymeihin. Rakenteellista työvoimapulaa esiintyy hoivapalveluissa.

Turunmaan seutukunta

Kemiönsaari, Parainen

Turunmaan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 22 505 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 131 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 049 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 809.

Turunmaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	–	0	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvuutena on monipuolinen elinkeinorakenne, pienyritysvaltainen joustava yrityskulttuuri, kaksikielisyys sekä monipuolinen matkailupalvelutarjonta. Saaristolla voisi olla vetovoimaa nykyistäkin enemmän matkailun merkeissä. Haasteena Kemiönsaaren puolella on FNsteelin konkurssin tuoma ”tyhjiö” työmarkkinoilla ja paikallistaloudessa sekä työttömäksi jääneiden uudelleen sijoittuminen. Mahdollisuus, mutta myös lisähaaste on työvoiman kysynnän kausiluonteisuus, matkailusesonki. Myös logististen yhteyksien kehittämi-

nen koetaan merkittävänä haasteena. Yhteydet Paraisilta Turkuun ovat hyvä, mutta saaristoon useiden lauttayhteyksien takana.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Teollisuuden rakennemuutos on koetellut myös Turunmaata viime vuosina. Teollisuuden liikevaihto on vain runsaat 60 % ja henkilöstömäärä 80 % vuoden 2008 huipputasosta. Yksittäisinä menetyksinä suurimpia oli FNsteelin konkurssi, jonka seurauksena Kemiönsaaren teollisuuden liikevaihto puolittui. Paraisilla toimiva rakennustuoteteollisuus on sekin sopeuttanut toimintaansa, mutta suuria yt-neuvotteluja ei ole käyty. Kalkkikivituotteita valmistava Nordkalk kävi yt-neuvottelut viime syksynä, minkä seurauksena vajaan 20 työpaikkaa vähennetään Paraisilta kesään mennessä. Abloy on aloittanut yt-neuvottelut lukkorungot liiketoimintayksikössä, minkä tarkoituksena on järjestellä uudelleen yhtiön toiminnot eri osien kesken. Toimipiste sijaitsee Björkbodassa Turunmaalla. Kummankin kunnan alueella matkailupalveluilla on suuri merkitys suhdanteita tasaavana ja kasvavana elinkeinona. Matkailun ja siihen liittyvien oheispalveluiden näkymät ovat vakaat, vaikka alan kasvu onkin jonkin verran hidastunut. Rakentamisen hiljeneminen on jatkunut. Rakentamisen kasvunäkymät riippuvat loma-asuntorakentamisen tilanteesta, joka on nyt normaalia alhaisemmalla tasolla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Turunmaalla on jo pitkään ollut maakunnan parhain työllisyystilanne työttömyysasteella mitattuna. Perinteisesti työttömyysaste ei ole seudun sisällä suuresti vaihdellut kuntien kesken. Vuosi 2012 merkitsi katkosta tähän piirteeseen, sillä tilanne Kemiönsaarella poikkeaa vahvasti Paraisilla vallitsevasta tilanteesta. Vuoden 2008 käänteen jälkeen työttömien määrä kasvoi 2009 Turunmaalla voimakkaammin kuin lähiseuduilla, mutta sen jälkeen työttömyys supistui Turunmaalla vakaasti kevääseen 2012 saakka. Vuoden 2012 aikana Kemiönsaaren työttömyysaste jo lähes kaksinkertaistui suurimman työnantajan konkurssin työllisyysvaikutusten realisoiduttua. Työttömyysaste nousikin vuonna 2012 Kemiönsaarella 3,8 %-yksiköllä eli toiseksi rajuinta vauhtia Suomessa heti Salon jälkeen. Vuoden 2013 aikana työttömyyden kasvu jatkui selvästi hitaampaa tahtia, mikä nosti työttömyysastetta Turunmaalla vielä 0,9 prosenttiyksiköllä ja määrän vuoden 2005 tasolle. Turunmaalla työttömyysaste (8,3%) on tällä erää maan neljänneksi pienin.

Työttömyyden kehitys on Turunmaalla seurannut maakunnan yleistä trendiä. Vuoden 2010 aikana alkanut koko työttömyyden ja nuorten työttömyyden väheneminen jatkui vuoden 2011 aikana. Jo edellisvuonna hidastunut nuorten ja yleisen työttömyyden supistuminen kääntyi kasvuksi keväällä ja kesällä 2012. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvutrendi pysyi pitkään voimakkaampana kuin lähiseuduilla, mutta pitkäaikais-työttömien määrä alkoi vähetä 2012 alkukuukausina. Vuoden 2012 kesän jälkeinen työttömyyden voimakas kasvu Kemiönsaarella on heijastunut pitkäaikaistyöttömyyden poikkeuksellisen voimakkaana kasvuna vuoden 2013 aikana. Työttömien määrän huippu (niin kokonaismäärän, nuorten kuin

pitkäaikaistyöttömienkin osalta) on mahdollisesti saavutettu ja muutokset suuntaan tai toiseen jäävät pieniksi vuoden 2014 aikana.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrä on kasvanut Turunmaalla 2000-luvulla vuotta 2005 lukuun ottamatta. Vuosi 2008 toi toisen poikkeuksen tähän yleiseen trendiin, sillä tuolloin vallinnut rakennusalan suhdannetilannetta korosti syksyinen suhdannekäännö. Avointen työpaikkojen määrä supistui seudulla edelleen neljänneksellä vuonna 2009. Vuonna 2010 kysyntä kääntyi kasvuun ja uusia työtilaisuuksia oli tarjolla viidennes enemmän kuin vuotta aiemmin. Kysynnän kasvu jatkui vuonna 2011, mutta kasvu taittui vuoden 2012 aikana. Kysynnän hiipuminen jatkui erityisesti palvelusektorilla vuoden 2013 aikana.

Sosiaali-terveysalalla työn kysyntä on normaalia vaisumpaa. Nykyisellään kysyntätilanne on muillakin aloilla samankaltainen, mutta lähellä normaalia. Paljon riippuu yleisestä suhdannekehityksestä ja kotimaan matkailun virroista. Näillä näkymin Turunmaalla kysyntä ei ole kasvamassa seuraavan vuoden aikana.

Matkailusesongin käynnistyessä Turunmaalla on pulaa ravintola-alan ja yleisemmin matkailualan kausityöntekijöistä.

Lisätietoja

Työmarkkina-analyttikko Juha Pusila
Varsinais-Suomen ELY-keskus
puh. 0295 022 772
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

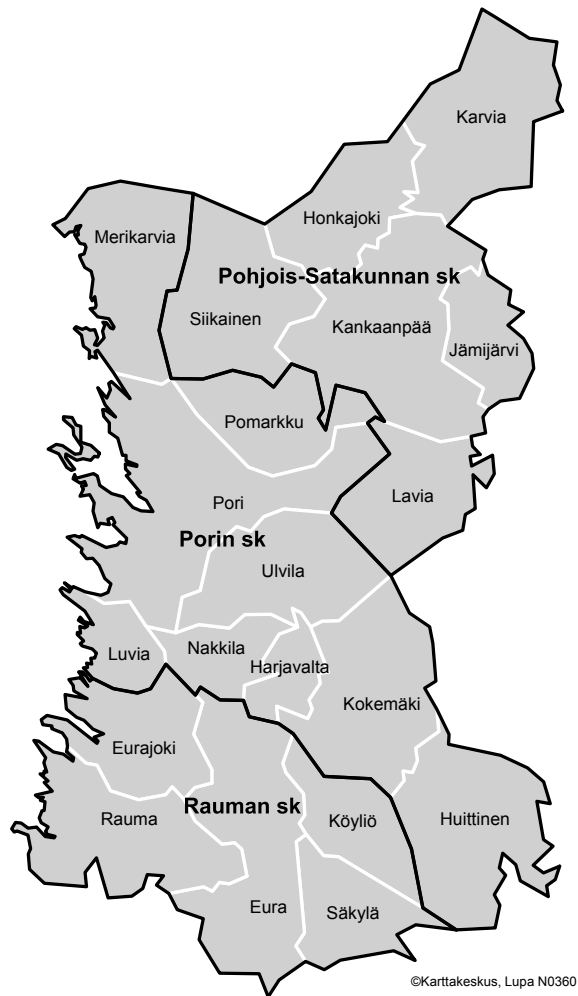
Erikoissuunnittelija
Petri Pihlavisto
Varsinais-Suomen ELY-keskus
puh. 0295 022 644
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Satakunnan ELY-keskus

Pohjois-Satakunnan sk **6 kk**
 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta 0
 Työttömyys 0

Porin sk **6 kk**
 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta 0
 Työttömyys -

Rauman sk **6 kk**
 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta -
 Työttömyys -

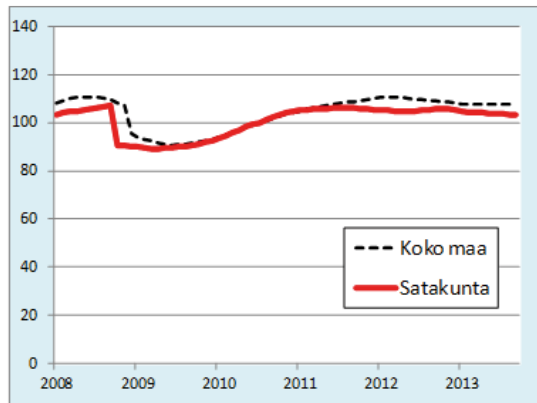

Satakunnassa asui vuoden 2013 lopussa 224 502 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 432 henkilöllä. Vuonna 2012 Satakunnassa oli 16 012 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 60 428 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 13 565.

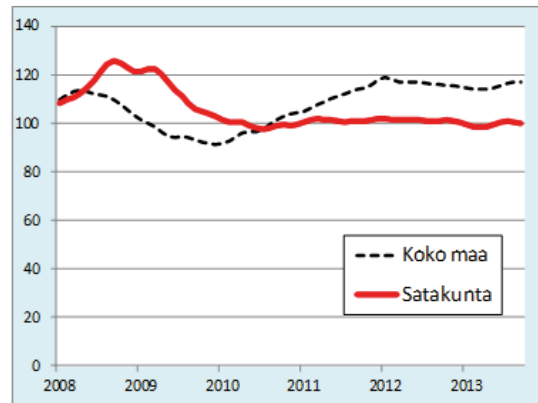
Satakunnan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, rakentaminen (2010 = 100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Satakunta on teollisuuden palveluksessa olevalla henkilöstöllä mitaten Suomen teollisuusvaltaisimman maakunta. Alueen kauppakamarien, Satakuntaliiton ja yritysten yhdessä päivittämä Satakunnan teollisuusvisio 2020: "Satakunnasta kilpailukykyä nykyisille ja uusille yrityksille" tiivistää satakuntalaiset vahvuudet viiteen tekijään: 1. Hyvät meriyhteydet; 2. Kansainvälistyminen ja vientitoiminta teollisuudessa sisäänrakennettuna; 3. Monipuolinen, korkeatasoinen ja koko ajan kehittyvä osaamisympäristö; 4. Teollisuuslähtöinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta sekä 5. Suuret teolliset hankkeet ja valmis infrastruktuuri (mm. OL 3 ja 4, metallinjalostuksen suurteollisuuspuistot Porissa ja Harjavallassa, uudet kehittyvät teollisuuspuistot Porissa ja Raumalla).

Erikoistunut, vientivetoinen ja monipuolinen teollisuus toimii puskurina suhdannetaantumissa ja helpottaa myös äkillisten rakennemuutosten hoitamista. Alueen kansainvälisyys näkyy myös siinä, että monet maakunnan merkittävistä yrityksistä ovat ulkomaalaisessa omistuksessa. Merkittävimmät teollisuuden alat ovat elintarvike- ja pakkausteollisuus, teknologiateollisuus, luonnonvarojen hyödyntävä prosessiteollisuus (metsä- ja kemianteollisuus, metallinjalostus ja energiantuotanto), rakennusteollisuus, Cleantech sekä teollisuuden teknologiat ja palvelut (mm. logistiikka, ICT, automaatio, suunnittelu ja projektinhallinta). Nousevia aloja ovat mm. hyvinvointiala sekä elämys-, kulttuuri- ja tapahtumapalvelut.

Yksi Satakunnan vahvuuksista, meriklusteri, on tällä hetkellä voimakkaassa muutoksessa. STX:n Rauman telakan toiminta päättyy nykymuodossaan kesään 2014 mennessä. Välitön työpaikkamenetys on noin 600, mutta välilliset vaikutukset alihankintaverkostoissa huomioiden merkittävästi suurempi. Valtioneuvosto on määrännyt Rauman seudun äkillisen rakennemuutoksen alueeksi vuoden 2016 loppuun saakka. Rakennemuutoksen hoitoon on Raumalla tartuttu aktiivisesti. Rauman kaupunki on ostanut STX Finland Oy:ltä telakka-alueen, jonne on rakentumassa meri- ja raskaan konepajateollisuuden yrityspuisto. Raumalla jo toimivat potkuri- ja laivalaitevalmistajat suunnittelevat toimintansa laajentamista ja alue on herättänyt suurta kiinnostusta ulkomaita myöten.

Porissa toimiva Technip Offshore Finland menetti viime vuonna suuren öljynporauslautan tilauksen ja sen seurauksena työntekijöitä on jouduttu irtisanomaan ja lomauttamaan. Meriklusteriin sisältyy kuitenkin myös uusia mahdollisuuksia kuten arktisten alueiden aluk-

set, offshore-alukset, öljyn- ja kaasunporauksen tarvitsemat rakenteet, laitteet ja järjestelmät sekä kiristyvien ympäristösäännösten myötä tarvittavat ympäristöystävälliset ratkaisut ja teknologiat. Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi meriteollisuuden toimintaympäristön kehittämishajelmasta Prizztech Oy:lle hiljattain miljoonan euron rahoituksen hankkeeseen, jolla pyritään edesauttamaan suomalaisyritysten mahdollisuuksia hyödyntää öljy-, kaasua ja offshore -teollisuuden tarjoamia markkinamahdollisuuksia. Kyse on arktisen osaamisen kehittämisestä pääkohteina erityisesti Norjan ja Venäjän kaasukentät.

Satakunnan väestönkehitys on koko 2000-luvun ollut negatiivinen. 2000-luvun alkupuolella väestön vähennys oli erittäin voimakasta johtuen suuresta muuttotappiosta. Viime vuosina muuttoliike on kääntynyt lievästi positiiviseksi ja väestön väheneminen on ollut vain muutamia satoja ihmisiä vuosittain. Nykyinen pieni vuosikohtainen väkiluvun muutos aiheutuu ensisijaisesti luonnollisen väestönmuutoksen miinusmerkkisyydestä. Pori on opiskelijapaikkakuntana kunnista maassamuuttovetovoimaisin ja Rauman seutu suhteellisesti paras maahanmuuttajien vetovoimassa. Nuorten ja työikäisten osuus on vähentynyt selvästi ja samalla yli 65-vuotiaiden osuus on kasvanut. Satakunnassa on koko maan neljänneksi korkein 65-vuotiaiden osuus ja väestöllinen huoltosuhde on maakunnista kolmanneksi heikoin. Työelämästä poistuu lähivuosina vuositasaalla noin 500–1000 henkeä enemmän kuin työelämään tulee aiheuttaen haasteita osaavan työvoiman saatavuudelle ja kuntien taloudelle. Tarve työperäisen maahanmuuton ja alueen vetovoimaisuuden edistämiseen on suuri.

Satakunnan kaltaiselle vientimaakunnalle hyvien liikenneyhteyksien turvaaminen on yksi alueen kilpailukyvyn avainkysymyksistä. Erityisesti henkilöliikenteen kannalta matkustusajat pääkaupunkiseudulle ovat julkisilla liikennevälineillä aivan liian pitkiä. Hyvillä liikenneyhteyksillä on suuri merkitys yritysten ja väestön sijaintia ohjaavana tekijänä, joten henkilöliikennettä koskien nopeiden rautatieyhteyksien kehittäminen pääkaupunkiin on keskeinen liikenteellinen haaste. Valtatietä 8:n perusparannus on maakunnan liikennehankkeista tärkein ja tien saaminen tavoitteiden mukaiseen kuntoon edellyttää toisen vaiheen investointien rahoituksen varmistumista. Tärkeää on myös Satakunnan päässä tehtävien hankkeiden aloituksen kiirehtiminen, sillä valtatie perusparannus alkaa Satakunnassa toteutua vasta 2015–2016. Lentoyhteyksien säilyminen Porin ja Helsingin välillä sekä hiljattain uudelleen alkaneiden Tukholman lentojen jatkuminen ovat tärkeitä elinkeinoelämän kannalta. Rauman sataman väyläsyvennys sekä valtatie 8:n perusparannus ovat saaneet valtiolta myönteisen päätöksen. Väyläsyvennykseen liittyen on kuitenkin menossa valitusprosessi, joka hidastaa hankkeen toteutumista.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Satakunnan talouden suhdanteet ovat pysyneet vuoden 2013 ensimmäisellä puoliskolla vauhtina, mutta suhdannetilanne vaihtelee alakohtaisesti suuresti. Satakunnassa teollisuuden valopilkkuja ovat olleet tärkeä vientiala koneiden ja laitteiden valmistus sekä elintarviketeollisuus. Teollisuuden vienti on vetänyt kohtalaisen hyvin lähinnä konepajojen ansiosta. Rakentamisen liikevaihto on hiipunut, mutta henkilöstömäärä on noussut liikerakentamisen virkoamisen ansiosta. Myös palveluiden kasvu on hiipunut, etenkin liike-elämän palve-

luissa. Palkkasumma on pysynyt maakunnan yrityksissä keskimäärin ennallaan, mutta on laskenut teollisuudessa monilla aloilla. Tulevaisuudessa odotetaan vetoapua vähittäisestä maailmantalouden piristymisestä, joka vaikuttaa viennin kautta maakuntaan.

PK-yritysbarometrin mukaan pienten ja keskisuurten yritysten taloudellinen toimintaympäristö on alkanut vahvistua, mikä näkyy odotusten hienoisena nousuna. Todellista näyttöä tilanteen paranemisesta ei ole yrityksille vielä kertynyt, joten odotukset kohdistuvat enemmän loppuvuoteen. Satakunnassa suhdannenäkymät ovat kuitenkin koko maata negatiivisemmat ja suhdeluku on pysynyt lähes samana syksyyn 2013. Satakunta tulee noin puoli vuotta perässä työllisyystilanteen vuoksi muuhun maahan verrattuna. Yritysten kannattavuuden odotetaan kuitenkin parantuvan ja investoinnit ovat lisääntymässä, vaikka ulkopuolista rahoitusta aikookin ottaa vain noin 25 % yrityksistä. Satakunnassa rahoitus kohdistuu barometrin mukaan muuta maata enemmän investointeihin käyttöpääoman sijasta, joka on myönteinen signaali.

Satakunnan maatalouden tilanne ei juuri poikkea koko maan tilanteesta, jossa globaalit vaikutukset näkyvät aivan reaaliajassa. Satotasojen vaihtelut näkyvät markkinoilla ja tällä hetkellä viljelijän viljasta saama hinta on vähintään neljänneksen edellisvuotta alhaisempi. Tämä tarkoittaa huonoa tulosta viljailijoilla, ja helpottaa paljon viljapohjaista rehua käyttävää kotieläintuotantoa. Mikään tuotantosuunta ei kuitenkaan ole nyt eikä lähitulevaisuudessa sillä kannattavuustasolla, jolla tilojen pitäisi olla pystyäkseen tekemään tarpeelliset investoinnit ja palkataksaan myös ulkopuolista työvoimaa keventämään sitä työtaakkaa, mitä tiloille on tullut, kun tuotantoa on laajennettu vastaamaan nykytilanteen haasteisiin. Liian vähälle huomiolle viime aikoina on jäänyt se, että metsätalous on yksi harvoista tuotannonaloista, joka on koko ajan lisännyt tuotantoaan ja myös kannattavuuttaan. Puukauppa lisääntyi viime vuonna noin 17 %. Metsätalouteen panostaminen on tärkeää, jotta turvataan raaka-aineen saanti sekä perinteiseen metsäteollisuuteen että myös kehittyvään moninaiseen uusiutuvaan biotalouteen.

Työllisyyden suhteen viime vuosi oli Satakunnassa synkkä, sillä irtisanottujen määrä oli yli 1500. Työpaikkoja menetettiin erityisesti teollisuudesta, mutta osin myös kaupan ja palveluiden aloilta. Koulutuslalla on menossa suuri murros. Alueen oppilaitokset joutuvat sopeuttamaan toimintaansa laskeviin menokehyyksiin ja oppilaspaikkojen vähenemiseen, eikä irtisanomisilta ole koulutussektorillakaan välttytty.

Osalla teollisuutta näkymät ovat kaikesta huolimatta edelleen kohtuulliset, joskin yrittäjäkohtaiset erot ovat suuria. Esimerkiksi koneiden ja laitteiden valmistuksessa ja kemian teollisuudessa odotetaan kasvua ja elintarvikealan kehitys on Satakunnassa vakaata. Olkiluodon 4. ydinvoimalan työllistävä vaikutus on alkanut jo näkyä mm. TVOn suorina rekrytointina liittyen uuden voimalahankkeen valmisteluun. Lisäksi OL 3:n käyttöönoton viivästymisen vaikutus näkyy edelleen työllisyyden kannalta positiivisena. Käyttöönotto tapahtuu tämänhetkisen tiedon mukaan vasta vuonna 2016.

Porissa Ahlaisten Peittooseen rakennetaan parhaillaan Suomen tähän asti suurinta tuulipuistoa ja useita pienempiä tuulivoimainvestointeja on vireillä. Suomen Hyötytuuli Oy:n merituulipuistohanke Porin Tahkoluodossa on yksi kuudesta ehdokkaasta, joista yhden on mahdollista saada valtion tukea merituulivoiman demonstraatiohankkeena. Pori varmistui äskettäin Suomen ensimmäisen nesteytetyn maakaasun (LNG) tuontiterminaalin inves-

tointipaikaksi. Terminaalin rakentaa Gasum. LNG-terminaali-investointi ja Peittooseen rakentuva kierrätyspuisto ovat esimerkkejä uutta liiketoimintaa ja referenssikohteita mahdollistavista kehitysympäristöistä.

Rauman mittavia investointeja ovat mm. Seaside Industry Park (telakka-alue) ja Lakaran yritysalue, jonka eritasoliittymän rakentamista pyritään kiirehtimään rakennemuutosrahoituksella. Raumalla myös sataman laajennusinvestointi saattaa käynnistyä jo kuluvana vuonna. Sekä Porissa että Raumalla on suunnitteilla oppilaitokset yhdistävä kampushanke.

Kaupan ja palvelualan yritysten kysynnässä talouden epävarmuus ja ostovoiman heikentyminen näkyy tällä hetkellä selvästi. Kauppa keskittyy edelleen erityisesti Porin seudulla ja myös Raumalla on suunnitteilla uusien asuinalueiden kaavoituksen myötä kaupan investointeja. Puuvillan kauppakeskuksen rakentaminen on käynnissä Porissa ja se valmistuu tämän vuoden lopulla. Isot kauppakeskusinvestoinnit vaikuttavat asiakasvirtojen suuntautumiseen ja saattavat heikentää kaupan ja palvelujen kysyntää toisaalla esim. kaupunkien ydinkeskustoissa ja pienemmillä paikkakunnilla.

Yrityksiä on perustettu hieman vähemmän kuin vuosi sitten. Myös starttirahalla aloittaneiden yritysten määrä on supistunut hieman. Toisaalta viime vuoden lopulla starttirahalla aloittaneiden määrä oli hieman korkeampi kuin vuosi sitten. Lopettaneita yrityksiä on viimeisimmän tilaston mukaan ollut hivenen vähemmän kuin vuosi sitten. Konkursseja on ollut viime vuoden loppupuolella hieman enemmän kuin vuosi sitten ja konkurssiin ajautuneet yritykset ovat olleet isompia kuin vuosi sitten.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä on lisääntynyt viime vuoden aikana selvästi vuoden takaisesta. Erityisesti ovat lisääntyneet lomautukset. Satakunnassa työttömien määrä on noussut kuitenkin suhteellisesti vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Työttömyyden odotetaan lisääntyvän tänä vuonna kun telakoiden ja konepajateollisuuden irtisanomiset konkretisoituvat kevään aikana.

Myös rakenteellinen työttömyys on kasvanut viime vuoden aikana ja näyttää kasvavan edelleen. Vaikka pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut samaa vauhtia kuin työttömien määrä, niin pitkäaikaistyöttömien kasvu on ollut selvästi hitaampaa kuin koko maassa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömien työllistymistä vaikeuttaa se, että heistä 74 % on yli 50-vuotiaita.

Nuorten työttömien määrä on kasvanut samaa vauhtia kuin työttömien määrä keskimäärin. Nuorten aktivointiaste on kuitenkin suhteellisen korkea ja selvästi korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Huolestuttavaa on, että alle 30-vuotiaista työttömistä työnhakijoista noin 30 % on ilman ammatillista koulutusta. Ikä korreloi voimakkaasti työttömyyden keston kanssa eli mitä korkeampi ikä niin sitä pitempi on työttömyyden kesto. Työttömäksi jäävistä suurella osalla työllistymisen esteenä on korkea ikä, työrajoitteisuus ja koulutuksen puute. Automatisointi on poistanut ”jokamiehen työpaikat”, joihin pääsisi ilman erityisosaamista.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuusongelmia on eniten terveydenhoitoalalla. Erityisesti pulaa on lääkäreistä, hammaslääkäreistä, sairaanhoitajista ja puheterapeuteista. Pulaa on myös hammashoitajista, suuhygienisteistä, farmaseuteista, psykologeista sekä laboratorio- ja röntgenhoitajista sekä perus- ja lähihoitajista. Jonkin verran pulaa on myös erilaisista kuljettajista ja opettajista. Niin ikään pulaa on siivoojista, isännöitsijöistä, sosiaalityöntekijöistä, kirjanpitäjistä ja palkanlaskijoista. Työvoimapulassa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia vuoden takaiseen tilanteeseen.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Porin seutukunta

Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori, Ulvila

Porin seudulla asui vuoden 2013 lopussa 137 187 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 319 henkilöllä. Vuonna 2012 seudulla oli 9 090 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 33 350 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 8 929.

Porin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Porin seudun väestönkehitys on tasapainottunut 2000-luvun vaihteeseen ajoittuneeseen voimakkaan muuttotappion leimaamaan ajanjaksoon nähden. Porin seutu on ainoa maakunnan kotimaisessa muuttoliikkeessä hieman voittoa saavuttava alue. Vuonna 2013 Porissa väestö lisääntyi 188 henkilöä, kun syntyneiden enemmitys oli -74 henkilöä, kuntien välinen nettomuutto +64 ja nettosiirtolaisuus +198. Porin väkimäärä on lisääntynyt viime vuosina juuri muuttoliikkeen takia.

Porin seudulle on ominaista vahva teollinen kulttuuri ja teolliset keskittymät. Alue tarjoaa toimivan alustan vientiteollisuuden uusiutumiselle, uusille palveluinnovaatioille ja liiketoimintamalleille. Alueen vahvuuksia ovat mm. meriteollisuuden offshore –osaaminen, magneettiteknologia, robotti- ja automaatiojärjestelmät, uusiutuvat energiateknologiat, metallien jalostus, elintarviketeollisuus, kaivosteollisuuden prosessiteknologia ja tapahtumamatkailu. Porin kaupunkiseutu on yksi niistä kahdestatoista kaupunkiseudusta, joiden kanssa valtio on solminut kasvusopimuksen. Porin seutu on mukana myös Innovatiiviset kaupungit -ohjelmassa (INKA). INKA-ohjelmassa Porin pääteemana ovat offshore-ympäristöt. Ohjelman toteutuksesta seudulla vastaa Prizztech Oy.

Porin satamassa on Pohjanlahden ja Selkämeren syvin meriväylä ja satamainfrastruktuuri, joka mahdollistaa kaikkien Itämerelle pääsevien laivojen pääsyn satamaan. Pori on tänä vuonna saanut lainvoiman kaavalle, jossa osoitetaan paikka Tahkoluodon satamaan sijoittuvalle LNG-kaasuterminaalille. Porin satama tarjoaa optimaalisen sijaintipaikan Gasumin maaliskuussa julkistamalle LNG-terminaali-investoinnille. Terminaalin rakentamisen on tarkoitus alkaa vielä kuluvan vuoden aikana. 30 000 kuutiometrin kokoisen terminaalin pitäisi olla valmis 2016 syksyllä. Hankkeen arvioitu työllisyysvaikutus rakennusaikana on 250 henkilötyövuotta. LNG-terminaalia Poriin suunnitellut Aga ei myöskään ole vielä luopunut suunnitelmistaan.

Porin seudun lähiajan haasteet liittyvät teollisuuden rakennemuutokseen. Seudun teknologiateollisuudesta (erityisesti telakka ja konepajateollisuus) irtisanottiin viime vuonna yli 500 työntekijää. STX:n Rauman telakan lopettamisen heijastusvaikutukset ulottuvat myös Porin seudulle. Vaikka alueen teollisuuden rakenne onkin poikkeuksellisen monipuolinen, uusien korvaavien työpaikkojen löytäminen esim. metallialan ammattilaisille on lyhyellä aikavälillä haastavaa.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Technip Offshore Finlandin Mäntyluodon telakka ilmoitti viime vuonna irtisanovansa 160 toimihenkilöä ja 135 työntekijää. Yritys on myös lomauttanut henkilöstöä. Irtisanomisten ja lomautusten taustalla on telakan heikentynyt työtilanne. Viime keväänä jo lähes varmanna pidetty öljy-yhtiö BP:n suurtilaus on peruuntunut ja uusia tilauksia ei ole saatu. TEM on myöntänyt yritykselle innovaatiotukea ja ponnisteluja yrityksen tulevaisuuden turvaamiseksi tehdään koko ajan.

Tilanne on haastava myös konepajateollisuudessa. Hollming Works Oy:n Porin yksikkö on päätetty lakkauttaa tämän vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Yrityksen henkilöstövähennykset, noin 180 henkeä, koskevat Porin lisäksi Kankaanpään ja Rauman toimipisteitä sekä yhtiön hallintoa. Myös Metso Paper vähensi viime vuonna henkilöstöä Porin yksikössä. Ulvilassa muovialalla toimiva Uponor lopettaa siellä sijaitsevan, noin 60 henkilöä työllistäneen yksikön. Osalla teollisuuden yrityksistä on kuitenkin hyvä tilanne. Esim. Porissa leikkuupuimureita ja metsäkoneita valmistavalla Sampo-Rosenlewillä on hyvä tilauskanta ja yritys on palkannut lisää henkilökuntaa. Myös Componentan valimo lisää henkilöstöään Porissa. Seudun elintarviketeollisuus on vakaalla pohjalla ja alan yritysten tilanne vaikuttaa myönteiseltä lähitulevaisuudessa. Elintarviketeollisuus on tärkeä työllistäjä erityisesti kaakkoisessa osassa seutukuntaa. Kokemäellä aloittaa toimintansa uudentyypisiä nestemäisiä lannoitteita valmistava tehdas.

Porissa ja sen lähialueilla on meneillään tai käynnistymässä monia mittavia investointeja. Satakunnan Osuuskaupan Sokos-tavaratalon laajennus on saatu päätökseen. Porin Puuvillan kauppakeskuksen rakentaminen on käynnissä ja hanke valmistuu tämän vuoden lopulla. Se on yksi suurimmista rakenteilla olevista talonrakennusprojekteista Suomessa. Hanke työllistää parhaimmillaan noin 300 henkeä. Osa odotetuista rakennushankkeista on kariutunut, mutta suunnitteilla on edelleen mm. yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhdistä-

vä kampushanke. Myös Olkiluodon vaikutus näkyy edelleen alueella. Lisäksi Pori on valittu vuoden 2018 asuntomessualueeksi.

Porin Ahlasiin ollaan rakentamassa kahtatoista teholtaan 4,5 megawatin tuulivoimaa. Investointi on alallaan toistaiseksi Suomen suurin ja maksaa noin 75 miljoonaa euroa. Myös Merikarvialle sekä Luvialle on suunnitteilla tuulipuisto vuonna 2015. Porin Tahkoluotoon suunnitteilla oleva merituulivoimapuisto yhdistää energia-, offshore- ja teknologiateollisuuden osaamista uudella tavalla. Hanke on ehdolla valtion demolaitostuen saajaksi kauden kilpailevan hankkeen joukossa.

Seudun vakiintuneiden tapahtumien (Pori-Jazz, Suomi-Areena, Porisphere, Icco-festivaali, Kirjuri Classic) lisäksi tulevana kesänä Porissa on useita mittavia yleisötapahtumia, kuten Kuninkuusravit ja F.I.C.C. Rally, joka on kansainvälinen, kaikkien leirintämatkailun harrastajien kokoontumisajo ja ohjelmallinen suurleiri. Suurtapahtumat vahvistavat palvelusektorin kysyntää. Luovien alojen kehittämiseen panostetaan ja kehitys näyttää myönteiseltä laajemminkin Satakunnassa.

Aloittaneita yrityksiä on ollut hieman vähemmän kuin vuosi sitten. Starttirahalla aloittaneiden yritysten määrä on lisääntynyt viime vuoden lopulla niin, että niitä on ollut selvästi enemmän kuin vuosi sitten. Lopettaneita yrityksiä on viimeisimmän tilaston mukaan ollut hieman vähemmän kuin vuosi sitten. Konkursseja on ollut hieman vähemmän kuin vuosi sitten, mutta ne ovat olleet henkilömääriltään suurempia.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä on lisääntynyt viime vuoden aikana selvästi vuoden takaisesta. Erityisesti ovat lisääntyneet lomautukset. Työttömyyden odotetaan lisääntyvän tänä vuonna kun telakan ja konepajateollisuuden irtisanomiset konkretisoituvat kevään aikana.

Nuorten työttömyys on lisääntynyt hieman hitaammin kuin työttömyys keskimäärin. Rakenteellinen työttömyys on lisääntynyt vuoden takaisesta ja pitkäaikaistyöttömien määrä on lisääntynyt selvästi enemmän kuin Satakunnassa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömyys painottuu yhä enemmän iäkkäämpiin ryhmiin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Seudun työvoimapula näyttäisi hieman lisääntyneen vuoden takaisesta. Selvästi eniten pulaa on terveydenhoitoalan työntekijöistä, kuten puheterapeuteista, psykologeista, lääkäreistä, hammaslääkäreistä, farmaseuteista, sairaanhoitajista, laboratorio- ja röntgenhoitajista sekä perus- ja lähihoitajista. Pulaa on myös erilaisista opettajista, asentajista ja kuljettajista. Niin ikään pulaa on isännöitsijöistä, kirjanpitäjistä ja palkanlaskijoista, siivoojista, sosiaalityöntekijöistä, perhepäivähoitajista sekä kirvesmiehistä.

Rauman seutukunta

Eura, Eurajoki, Köyliö, Rauma, Säkylä

Rauman seudulla asui vuoden 2013 lopussa 65494 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 57 henkilöllä. Vuonna 2012 seudulla oli 4 625 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 22 013 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 3 467.

Rauman seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	-	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	-

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Rauman seudun luonnollinen väestönkehitys on 2000-luvulla ollut pääsääntöisesti lievästi negatiivista. Kokonaisuutena seudun väkimäärä on laskenut jo pitkään, mutta viime vuosina lasku on ollut suhteellisen vähäistä. Seudun keskuskaupungissa, Raumalla, väkiluku nousi vuonna 2014 noin 100 henkilöllä pääasiassa maahanmuuton tuloksena. Raumalla väkiluvun kasvua on nyt tapahtunut neljänä vuonna peräkkäin. Rauman seudulla väestön ikärakenne on Satakunnan seuduista edullisin.

STX Finland Oy:n päätettyä syyskuussa 2013 lopettaa Rauman telakan toiminta kesään 2014 mennessä johti siihen, että valtioneuvosto päätti lokakuussa määrätä Rauman seudun äkillisen rakennemuutoksen alueeksi vuoden 2016 loppuun saakka. Telakan toiminnan päättyminen merkitsee suoraan noin 600 työpaikan menetystä. Kemiallisen metsäteollisuuden ja telakkateollisuuden rakennemuutoksen takia Rauman seudulta ja verkostotaloudellisesti laajemmaltakin alueelta arvioidaan vähenevän yhteensä noin 1500 työpaikkaa. Keskeisenä haasteena on löytää korvaavia työpaikkoja menetettävien tilalle.

Rauman kaupunki on vuoden 2014 alussa päättänyt ostaa STX Finland Oy:ltä Rauman telakka-alueen koneineen ja laitteineen. Rauman kaupungin ja kaupungin yhteistyökumppaneina olevien yritysten tavoitteena on perustaa alueelle raskaan konepajateollisuuden teollisuuspuisto, Seaside Industry Park, johon sijoittuvat yritykset saavuttavat lisäarvoa toistensa läheisyydestä ja meren rannalla olevan, vahvalla infrastruktuurilla varustetun alueen logistisesta sijainnista sekä kiinteästä yhteistyöstä Rauman Merikampuksessa pääasiassa sijaitsevien koulutus- ja tutkimuslaitosten kanssa. Alue on herättänyt suurta kiinnostusta ja se tarjoaa hyvät mahdollisuudet luoda alueelle uudistuvaa merialan liiketoimintaa. Alueella vapautuva työvoima on osaavaa, mikä sekin saattaa tuoda seudulle uusia, työvoimasta ja alueen hyvästä teollisesta infrastruktuurista kiinnostuneita yrityksiä.

Valtatie 8:n yhteysväli Turku – Rauma – Pori toteutuksen ensimmäinen noin 100 miljoonaa euroa maksava vaihe käynnistyy vuoden 2014 alkupuolella Varsinais-Suomen suunnalta. Yhteysvälin rakentamista kokonaan suunnitellulle ja liikenteen läpäisykyvyn kannalta riittävälle tasolle edellyttää nyt käytettävissä olevan määrärahan lisäksi toista suunnitteen samansuuruista rahoituserää. Rauman kohdalla valtateiden 12 ja 8 yhdysalueelle ra-

kentuva Lakarin logistiikka-alue ja kaupungin kehäliikenteen liittyminen valtatielle 8 edellyttävät nopeutetussa tahdissa Luostarinkylän eritasoliittymän rakentamista valtatie 8:n, rautatien ja Koillisväylän ja Pohjoiskehän risteämäalueelle. Tämän hankkeen rahoitusta (yhteensä noin 12 miljoonaa euroa) haetaan toteutettavaksi osittain Rauman seudun äkillisen rakennemuutosalue-rahoina.

Rauman satamaväylän syventäminen 12 metriin kuuluu valtioneuvoston päättämään rahoitettavien infrastruktuurihankkeiden ensimmäiseen koriin. Hankkeen rahoitus ja aloitus pitää saada toteutumaan valtion vuoden 2015 talousarvion kautta.

Rauman kaupunki toimii vastuutahona TEM:n seutukaupunkien yhteistyön ja kilpailukykyä edistämiseksi käynnistämässä pilottihankkeessa teemassa PK-teollisuuden uudistaminen ja kilpailukyky. Pilottiin osallistuvat Satakunnasta myös Kankaanpää ja Huittinen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Rauman seudun aluetalous on kehittynyt kemiallisen metsäteollisuuden ja telakkateollisuuden suurista negatiivisista muutoksista huolimatta kansainväliseen taloustilanteeseen verrattuna kokonaisuutena hyvin. Seudun elintarviketeollisuus, metalliteollisuus ja logistiikka-toimiala ovat menestyneet hyvin, vaikka tuotannollisten yritysten tilausmäärät ja tilausajat ovat pienentyneet ja kaupallinen kehitys on kärsinyt johtuen erityisesti Olkiluoto 3. työmaan valmistumisasteen noususta, jonka seurauksena työvoima on vähentynyt ja ostovoiman kasvu hidastunut. Hyvin menestyneitä ovat mm. seudun potkuri- ja laivalaitteita valmistavat yritykset ja ympäristötekniikan yritykset.

Rauman seudulla potentiaalisia kasvualoja ovat meriteollisuuden erikoisosaamista edellyttävät toimialat ympäristöteknologinen teollisuus, kemianteollisuus sekä elintarviketeollisuus.

Meneillään olevia tai tulevia investointeja ovat mm. Lakarin logistiikka-alueen rakentaminen, Luostarinkylän eritasoliittymän rakentaminen, Seaside Industry Park (telakka-alue) käynnistäminen ja yritysten toimintaedellytysten kehittäminen, Rauman sataman investoinnit, Olkiluoto 3 ja suunnitteluvaiheessa oleva Olkiluoto 4.

Aloittaneita yrityksiä on ollut hieman vähemmän kuin vuosi sitten. Starttirahalla aloittaneiden määrä on noussut voimakkaasti viime vuoden loppupuolella vuoden takaiseen verrattuna. Lopettaneita yrityksiä on ollut hivenen vähemmän kuin vuosi sitten. Konkursseihin tehneitä yrityksiä on ollut loppuvuonna selvästi enemmän kuin vuosi sitten. Konkurssit ovat koskeneet myös isompia yrityksiä kuin vuotta aiemmin.

Rauman kaupunki toteutti keväällä 2013 yrityspalvelukokonaisuuden haltuunoton omaksi työkseen, jolloin koko yrityspalveluiden ketju on katkeamattomana kaupungin hoidettavana ja yrittäjien eri kehitysvaiheet otetaan kokonaisvaltaisesti huomioon. Tällä kokonaisvaltaisella yritysasioiden hoitamisella on jo ollut ja on jatkossa selkeä vaikutus sekä yritysten perustamisprosessin hoitamiseen että myös yritysten lopettamiseen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä on lisääntynyt viime vuoden aikana selvästi vuoden takaisesta. Myös lomautusten määrä on noussut vuoden takaisesta. Työttömyyden odotetaan lisääntyvän tänä vuonna kun telakan irtisanomiset konkretisoituvat.

Nuorten työttömyys on lisääntynyt hieman hitaammin kuin työttömyys keskimäärin. Yli 55-vuotiaiden työttömien määrä on noussut selvästi vähemmän kuin Satakunnassa keskimäärin. Rakenteellinen työttömyys on lisääntynyt vain vähän ja pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut vain hieman.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Rauman seudun työvoimapula painottuu erityisesti terveydenhoitoalalle. Paljon pulaa on mm. lääkäreistä, hammaslääkäreistä, hammashoitajista, farmaseuteista, puheterapeuteista, sairaanhoitajista, laboratorio- ja röntgenhoitajista sekä perus- ja lähihoitajista. Jonkun verran pulaa on myös fysioterapeuteista, mielenterveyshoitajista sekä psykologeista. Muita yksittäisiä pula-ammattiryhmiä ovat mm. erityisopettajat, isännöitsijät, kirjanpitäjät ja palkanlaskijat, siivoojat, sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat. Työvoimapula on vähentynyt vuoden takaisesta.

Pohjois-Satakunta

Honkajoki, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Lavia, Siikainen

Pohjois-Satakunnan seudulla asui vuoden 2013 lopussa 21 821 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 56 henkilöllä. Vuonna 2012 seudulla oli 2 297 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 5 065 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 169.

Pohjois-Satakunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0

Arviointisteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pohjois-Satakunnan luonnollinen väestönlisäys on ollut koko 2000-luvun negatiivista joutuessa mm. seudun väestön ikärakenteesta. Myös muuttoliike on ollut negatiivista. Väestön määrä Pohjois-Satakunnassa on ollut selvästi vähenevä koko 2000-luvulla. Vuoden 2013 ennakkotietojen mukaan Kankaanpään väkiluku on kasvanut hieman.

Alueen vahvuuksia ovat mm. teknologiateollisuus (mm. metallin alihankintayritykset), elintarviketeollisuus, rakennustuoteteollisuus ja matkailu. Pohjois-Satakunnan teollisuuden rakenne on ollut valtakunnallisestikin vertaillen varsin monipuolinen, mikä osaltaan vaimen-

taa taantumaa tuottamia iskuja. Muuta maata keskimääräistä suuremmassa roolissa on suhteellisesti edelleen myös alkutuotanto. Orastavaa kasvua edustaa matkailuala, Jämin matkailualue sen kärkenä. Julkisen sektorin puolelta tärkeä alueen vireyden ja elinvoiman tuoja ja ylläpitäjä on maan suurin tykistörikaati Niinisalossa.

Vallitsevan taantumaa pitkiydessä haasteena on yritysten kilpailukykyisenä säilyminen ja laajemminkin, kansallisesti tarkastellen teollisuustoimialojen kilpailukykyisen säilyminen globaalissa kilpailussa ja sen vaikutusten välittyminen seudun vientiteollisuuteen, erityisesti muuan muassa metalliteollisuuden sekä kone- ja laitevalmistuksen alihankintateollisuuteen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yritystoiminnan näkymät vaikuttavat edelleen kaksijakoiselta. Osalla yrityksistä tilauskannat ja näkymät vaikuttavat hyviltä tai kohtalaisilta, osalla kysyntä on laskenut. Hyvän tilanteen omaavilla yrityksillä on käynnissä investointeja tai ainakin investointisuunnitelmia lähiaikoina toteutettavaksi. Useista yrityksistä kiirii viestiä ennustettavuuden heikentymisestä, tilauskannat ovat lyhentyneet ja eteenpäin saatetaan nähdä vain muutama kuukausi kerrallaan. Myynnin takellellessa aiempaa useammat yritykset ovat joutuneet turvautumaan lyhytkestoisiiin ja pidempiinkin lomautuksiin ja osin irtisanomisiin. Pienten teollisuustoimitilojen rakentaminen on jatkunut kohtalaisen vilkkaana pienten yksityisten rakentajien toimesta.

Pitkälti kotimaiseen kysyntään nojaavan elintarviketeollisuuden tilanne vaikuttaa edelleen vakaalta ja hyvältä. Elintarviketeollisuuteen investoidaan tasaisesti ja kehitys on muutenkin varsin vakaata. Alueen elintarvikealan yritykset ovat kansallisesti katsottuna varsin hyvässä asemassa ja niiden markkinaosuuksien odotetaan kasvavan.

Metalliteollisuudessa tilannetta voitaneen pitää kokonaisuutena kohtalaisena vaikkakin jo edellä kuvattua kaksijakoisuutta esiintyy. Osalla yrityksistä on edelleen nykymittapuun mukaan kohtalaisia tilauskantoja. Eritoten alihankintaan perustuvissa metallialan yrityksissä tilannetta leimaa epävarmuus. Alan rakennekehitystä tulee edelleen tapahtumaan. Siitä tuoreena esimerkkinä Hollming Oy:n Pohjois-Satakunnan konepajaliiketoiminnan keskittäminen Parkanosta Kankaanpäähän.

Rakennusteollisuuden yritykset kärsivät yleisestä taloustilanteesta, mutta niiden erikoisosaamisalat ovat kuitenkin kilpailukykyisiä suhteessa valtakunnan muuhun tilanteeseen. Rakennuseristeteollisuuden osalta alueella on kilpailukykyinen asema myös varautumisessa enenevään matalaenergiatalo-rakentamiseen. Toimialan kehitystä alueella tukee SPU Oy:n toimitilalaajentuminen ja sen myötä kasvuedellytysten turvaaminen.

Palvelualoilla tilanne on aiemmin ollut kohtuullisen hyvä. Viime aikoina pitkiyvä taantuma on alkanut näkymään osin tyhjänä seisovina kivijalkakauppatoimitiloina. Siihen lie-nee vaikuttavan lisäksi vähittäiskaupan keskittyminen suuriin market-yksiköihin ja niiden valikoimien monipuolistuminen mutta myös verkkokaupan voimakas kasvu. Erikoisliikkeiden kilpailukykyisen säilyminen tulee kohtaamaan lähivuosina kovia haasteita. Alueen pienissä kunnissa palvelutarjonta uhkaa edelleen kaventua.

Kehittyvänä ja kasvavana toimialana seutukunnalla voidaan nähdä energiateollisuus. Honkajoelle on jo valmistunut yhdeksän tuulivoimalaa ja lisää on suunnitteilla ainakin Kankaanpäähän, Karviaan ja Jämijärvelle. Honkajoen Kirkkokalliolle Taaleritehdas Oy raken-

taa vuoden 2014 aikana biokaasulaitoksen, investoinnin kokonaisarvo n. 9 miljoonaa euroa. Seudulla on lisäksi mittavat varat metsäenergian ja turpeen hyödyntämiseen. Energia- ja elintarviketeollisuusaloihin tiiviisti liittyvänä Honkajoki Oy:lle valmistui 2013 uusi tehdas-investointi teurasjätteen käsittelyyn liittyen, arvoltaan 8,5 miljoonaa euroa. Seuraavakin investointi yhtiöllä on jo suunnitteilla, uuden siipikarjalinnan rakentaminen.

Merkittävänä julkisena investointina seutukunnalla tulee vuosina 2014–2016 jatkumaan Pohjois-Satakunnan Seutuverkko Oy:n valokuituverkkorakentaminen, investoinnin arvo yhteensä noin 14–18 miljoonaa euroa.

Aloittaneita yrityksiä on ollut hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Myös starttirahalla aloittaneiden yritysten määrä on laskenut viime vuoden lopulla vuoden takaisesta. Viimeisimmän tilaston mukaan lopettaneita yrityksiä on ollut hieman vähemmän kuin vuosi sitten. Konkurssin tehneiden yritysten määrä on ollut viime vuoden lopulla suurempi kuin vuotta aiemmin. Ne ovat olleet myös henkilöstömäärältään selvästi suurempia.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä on noussut vuoden takaisesta mutta suhteellisesti vähemmän kuin Satakunnassa keskimäärin. Myös lomautettujen määrässä on tapahtunut pientä lisäystä. Suhteellisesti suurinta nousu on ollut nuorten työttömien määrässä. Nuorten työttömien määrä on noussut Pohjois-Satakunnassa selvästi enemmän kuin Satakunnassa keskimäärin. Yli 50-vuotiaiden työttömyys on lisääntynyt hivenen.

Rakennetyöttömien määrä on noussut vuoden takaisesta vain hivenen. Pitkäaikaistyöttömien määrä on säilynyt lähes samana kuin vuosi sitten.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Seudulla on erittäin vähän työvoimapulaa. Sekin keskittyy lähinnä terveydenhoito- ja opetuslalle. Pulaa on lääkäreistä, hammaslääkäreistä, farmaseuteista ja psykologeista. Opetuspuolelle pulaa on luokanopettajista, aineenopettajista sekä erityisopettajista. Seutukunnassa on paljon kasvihuoneviljelyä, mikä näkyy puutarhatyöntekijöiden vajauksena.

Lisätietoja

Ylijohtaja Marja Karvonen
Satakunnan ELY-keskus
puh. 0295 022 111
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Tutkija Merja Mannelin
Satakunnan ELY-keskus
puh. 0295 022 112
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pirkanmaan ELY-keskus

Luoteis-Pirkanmaan sk

6 kk

Elinkeinoelämä ja
yrittömyys
Työttömyys

0

0

Ylä-Pirkanmaan sk

6 kk

Elinkeinoelämä ja
yrittömyys
Työttömyys

0

0

©Karttakeskus, Lupa N0360

Lounais-Pirkanmaan sk

6 kk

Elinkeinoelämä ja
yrittömyys
Työttömyys

0

0

Tampereen sk

6 kk

Elinkeinoelämä ja
yrittömyys
Työttömyys

0

0

Etelä-Pirkanmaan sk

6 kk

Elinkeinoelämä ja
yrittömyys
Työttömyys

0

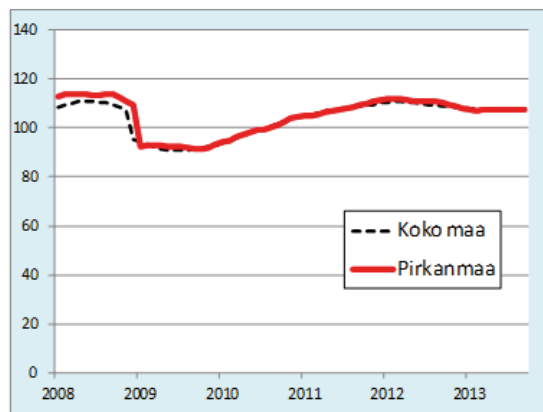
0

Pirkanmaalla asui joulukuun 2013 lopussa yli 500 000 henkilöä, joista Tampereen kaupungissa 44 prosenttia. Vuonna 2012 Pirkanmaalla oli 31 094 toimipaikkaa, joissa työskenteli n.130 000 henkilöä. Joulukuun 2013 lopussa Pirkanmaalla työttömien osuus työvoimasta oli 14,8 prosenttia ja työttömiä työnhakijoita oli 35 546 henkilöä. Suhteellinen osuus oli 2,2 % korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Vuositasolla tammikuu-joulukuu 2013 työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi 22 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta.

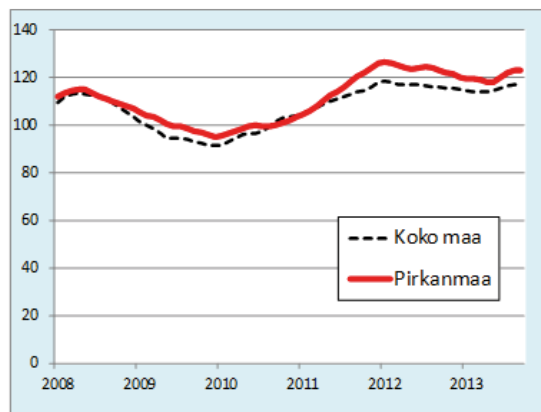
Pirkanmaan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, rakentaminen (2010 = 100)

Yleinen tunnelma alueella

Pirkanmaan aluetalouden yleistilanne oli heikentynyt vuoden 2013 loppupuolella ja näkymät ovat vuoden 2014 osalta odottavat. Talouden ja työllisyyden tilanne saattaa muuttua suuntaan tai toiseen hyvin nopeasti. Pirkanmaalla on kysytty aluetaloustilanteen yhteydessä ELY keskuksen ja sidosryhmien lisäksi myös kuntien elinkeinotoiminnasta vastaavien näkemyksiä elinkeinoelämän ja työllisyyden kehityksestä. ELY-keskuksen sidosryhmille osoitettuun kyselyyn vastanneista 80 prosenttia piti elinkeinoelämän tilannetta entisenlaisena tai hieman heikompana vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna ja tilanteen arvioi parantuneen 20 prosenttia vuoden takaisesta. Vastaavasti kuntien elinkeinotoiminnan avainhenkilöistä 30 prosenttia piti tilannetta entisenlaisena.

Aluetaloustilanteen I/2014 sidosryhmäarvioiden mukaan työttömyystilanne ja työttömyyden rakenne ovat heikentyneet vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Sidoryhmistä 70 % ilmoitti työllisyyskehityksen heikkenevän jatkossa. Vastaavasti kuntien elinkeinoelämän avainhenkilöiden näkemysten mukaan työllisyystilanne pysyisi entisellään kuluvan vuoden ajan tai vain hieman heikkenevän lähitulevaisuudessa.

ELY-keskuksen ja sidosryhmien arvioiden yhteenveto oli se, että elinkeinoelämän näkymät ovat heikommalla tasolla vuoden takaiseen verrattuna. Tilanteen parantuminen arveltiin tapahtuvan vasta 6–12 kk kuluttua. Vuoden 2015 odotetaan tuovan talouselämään selvän elpymisen.

Talouden tilastollisten tunnuslukujen tarkemman analyysin osalta voidaan todeta, että yritysten liikevaihto on hieman kasvanut, mutta henkilöstön määrä vähentynyt, mikä viittaa tuottavuuden kasvuun. Arviona tilanteen säilyvän aina vuoden 2015 keväälle nykyisen tilanteen kaltaisena. Yritysten liikevaihdon kehitys on ollut samansuuntainen koko maan indeksilukuun nähden, mutta kehityksen indeksitaso oli ollut vuonna 2013 selvästi alempi kuin koko maassa keskimäärin.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Yksittäisistä toimialoista on voimakkaimmin liikevaihto kasvanut palvelualalla, jossa kasvu on ollut noususuuntainen, tosin yritysten välisiä eroja on paljon. Vuosi 2014 näyttää myös tämän toimialan kasvun hidastuvan selvästi. Kansalaisten kulutettavissa oleva tulo on supistunut ja tämä vaikuttaa erityisesti kaupan- ja palvelualan tulokseen. Liike-elämänpalvelujen liikevaihto on kasvanut tasaisesti.

Poiketen julkisen sektorin arviosta, yritykset kokevat taloustilanteensa olevan kohtalaisen hyvä.

Viimeisimmän EK-barometrin mukaan 63 prosenttia kyselyyn osallistuneista yrityksistä arvio suhdanteiden pysyvän lähikuukausina muuttumattomina, heikkenemistä ennakoii noin 22 yrityksistä ja noin 15 prosenttia odotti tilanteen paranemista. Pirkanmaan yritysten Pk-barometri näyttää hyvältä. Yli seitsemänkymmentä prosenttia yrityksistä arvioi liikevaihdon joko kasvavan tai pysyvän samana kuin 2013, kasvua ennusti 41 %. Henkilöstön rekrytointitarve on edelleen olemassa lähitulevaisuudessa. Henkilöstön lisäystä suunnitteli noin viidennes yrityksistä. Positiivista on, että $\frac{3}{4}$ yrityksistä aikoi säilyttää vähintäänkin nykyisen työvoimansa.

Kaikkien yritysten mielestä työvoimantarve näyttäisi olevan hiipumassa alkuvuoden 2014 aikana, mutta arvio on, että tilanne muuttuisi viimeisten neljännesten aikana 2014 ja merkittävä tarve henkilöstön rekrytointien osalta alkaisi vuoden 2015 alussa.

Suurista yrityksistä poiketen, Pk-sektorin yrityksistä lähes 75 prosenttia suunnittelee investoivansa vuonna 2014 vähintäänkin yhtä paljon kuin vuonna 2013. Investointien arvioidaan olevan kannattavia toimenpiteitä tehtäväksi kuluvan vuoden 2014 aikana. Muutamien yritysten mittavat hankkeet tuovat Tampereen lähikuntiin lisätyövoiman palkkaamiseen liittyviä positiivisia signaaleja. Näistä on mainittava AGCO Power (uusi dieselmoottoritehdas), Cargotec (osaamiskeskus), Insta (lisärakennus), NTT Docomo (tuotekehityssikkö), Valio (uusi meijerin tuotantolinja), ATA Gears Oy (uusi tuotantolinja), Tamro (lääkelogistiikkakeskus), YIT (liikerakennus), Saarioinen (uusi teollisuustila), Stockmann (laajennushanke), Lielähti-keskus (lisää toimi- ja liiketiloja), Varma (konekaupan keskittymä Pirkkalaan), Tampereen Messu- ja Urheilukeskus (lisätilan rakentaminen), SOKOTEL (tornihoitelli) ja lisäksi useita muita kaupan alan ja palvelualan uudisrakennuksia sekä saneerauskohteita. Ikean viereen rakennetaan suuri erikoistavarakauppakeskus Ikano, jonka pinta-ala on 36 000 m². ICT-yritykset ovat olleet melko aktiivisia investointien suhteen, tosin investointien mittakaava ei ole suuri.

Viennin suhdannenäkymät ovat positiivisen oloiset; yli 80 prosenttia kokee tilanteen paranevan tai ainakin säilyvän entisen kaltaisena. Vientikauppa näyttäisi elpyvän kohtalaisen

hyvin, samoin kannattavuus on huomattavasti parempi kuin vuonna 2013. Kokonaisuudessaan pk-yritysten näkymät ovat hyvät ja odottavan positiiviset. Haastatelluista yrityksistä 75 prosenttia on asioinut Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa.

Koko yrityskannan tilaustilanne on yritysten omasta mielestä kohtalaisella tasolla, mutta aikajänteeltään lyhyitä ja yleistilannetta leimaa epävarmuus. Tämä on ollut vallitseva tilanne useamman vuoden ajan. Yritysten tilanne on taantumasta huolimatta kokonaisuudessaan melko hyvä, liikevaihto on säilynyt ennallaan, tosin henkilöstöä on irtisanottu suuria määriä eikä lomautuksiin vuosien 2008–2009 tapaan ole turvauduttu. Tämä taas vähentää omalta osaltaan kulutusta. Viennin odotetaan pysyvän lähes entisellään lähitulevaisuudessa. Viennin kasvu saattaa tulla lähinnä keskikokoisten yritysten panostuksesta.

Palkkaturvapäätöksiä saaneiden työnantajien lukumäärä nousi edellisvuoden vastavasta ajankohdasta. Työnantajien määrässä oli 5 prosentin kasvu edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Palkkaturvaa saaneiden työntekijöiden lukumäärä oli vastaavasti laskenut neljänneksellä. Konkurssien määrä oli kasvanut vuonna 2013 verrattuna vuoteen 2012 noin 5 prosentilla, mutta henkilöstö jota konkurssi koski nousi vastaavasti yli 10 prosenttia.

Alle 10 henkilön yritysten osuus Pirkanmaalla koko yrityskannasta on 90 %. Nämä ovat pääsääntöisesti paikallisia pienyrityksiä joita Pirkanmaalla on noin 27 000 kpl. Kotimarkkinoille keskittyviä yrityksiä on 2 400 kpl ja kansainvälistymisellä kasvua hakevia yrityksiä noin 600 kpl. Kasvuyritysten määrä on noussut viidenneksellä. Innovaatiotoiminta Pirkanmaalla on merkittävää koko Suomen mittapuussa. Pirkanmaa on ensimmäisellä sijalla yritysten suhteellisessa osuudessa t&k –menoista, sekä toisena t&k -rahoituksen käytöstä tutkimustyössä suhteutettuna työllisten määrään. Myös maakunnan suhteellinen osuus t&k -menoista oli valtakunnallisesti merkittävällä tasolla 15 %. Pirkanmaa sijoittuu toiseksi, kun vastaavasti väestön osuus koko maan väestöstä oli 9 %. Pirkanmaalle myönnetyn rahoituksen määrä pysyi lähes ennallaan verrattuna vuoden 2012 lukuihin. Yrityksille myönnettiin yhteensä 93,2 miljoonaa euroa, josta tutkimusprojekteille 58,4 miljoonaa ja yrityksille 34,8 miljoonaa. Rahoituspäätöksiä oli kaikkiaan 1070 kpl. Merkittävimmät rahoittajat ovat Finnvera sekä Tekes. Rahoituspäätöksistä 80 prosenttia myönnetään paikallisesti toimiville yrityksille sekä kotimarkkinoilla toimiville yrityksille. Kokonaissumma rahoituspäätösten osalta oli 120 miljoonaa euroa.

Kasvuyritysten toimialat hajaantuvat erittäin hyvin monelle eri toimialalle. Merkittävimmät ovat teollisuus, rakentaminen, kauppa sekä hallinto- ja tukipalvelut. Kasvuyritysten määrä on säilynyt taantumasta huolimatta hyvällä tasolla ja todennäköisesti kuluva vuosi tuottaa enemmän kasvuyrityksiä kuin vuosi 2013.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Talouden kasvuvauhdin hidastuminen näkyy selvemmin epävarmuutena, joka heijastuu työmarkkinoilla irtisanomisten lisääntymisenä sekä työttömyyden keston kasvuna. Työttömien työnhakijoiden määrä ja työttömien työnhakijoiden rakennekehitys ovat olleet negatiivisia tammi-joulukuun aikana 2013 verrattuna vastaavaan aikaan vuotta aiemmin. Näin

ollen työttömyystilanne ja työttömyyden rakenne heikkenivät kaikilla tarkastelujaksoilla. Ir-tisanottuja oli joulukuussa 2013 yli viidesosa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Yli 2 vuotta työttömänä olleiden määrä on noussut yli kolmanneksen viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Positiivisena asiaa voi pitää sitä, että Pirkanmaan TE-toimistoissa avoinna olleiden työpaikkojen lukumäärä kasvoi vuoden 2013 tammi-joulukuussa 1,5 % vuoden 2012 vastaavasta ajankohdasta ja joulukuun lopussa avoimia työpaikkoja oli 1 772 kpl. Valitettavaa vain on, että TE-toimiston markkinaosuus todellisten avoimien työpaikkojen osuudesta laskee. Työvoiman kysyntä ei ollut erityisen voimakasta millään vuosineljänneksellä ja vuoden loppupuoliskolla työttömyystilanne heikkeni merkittävästi. Ennustettavaa on, ettei vuosi 2014 tuo paljoa korjausta tilanteeseen.

Vuoden 2013 tammi-joulukuun aikana työttömiä työnhakijoita oli Pirkanmaalla keskimäärin 31 333 henkilöä ja työttömyysaste oli vuoden 2013 aikana keskimäärin 13,0 %. Vastava määrä työttömiä työnhakijoita keskimäärin vuoden aikana oli vuonna 1999. Työllisyysaste oli vastaavasti keskimäärin 67,8 %. Työllisyysasteen suhteellinen osuus oli laskenut 0,7 % vuositasolla verrattuna. Työttömyysaste oli Pirkanmaalla matalampi kuin koko maassa ja työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi Pirkanmaalla enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Nuorten työttömien määrä on noussut merkittävästi koko vuoden, muutos 29 %. Pitkäaikaistyöttömien, sekä yli 50-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden lukumäärä on noussut vuositasolla verrattuna. Muutos oli yli vuoden työttömänä olleiden osalta 43 % ja yli 50-vuotiaiden osalta 16 % verrattuna tammikuu-joulukuu 2013 välistä aikaa vastaavaan aikaan vuotta aiemmin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna näyttää viimeaikainen kehitys työllisyyden näkökulmasta kehittyvän negatiiviseen suuntaan, vaikka työvoiman kysynnän ja tarjonnan trendi ns. UV-ikäyrällä (Unemployment / Vacancy) osoittaa lievästi työvoimapulaan päin, joka tarkoittaa sitä, että työmarkkinat eivät toimi kunnolla. Mikäli trendi ei käänny, niin mitä ilmeisimmin rekrytointiongelmat kasvavat ja muodostavat ennen pitkää talouden kasvulle esteen. Toisaalta matalapalkka-alat rekrytoisivat henkilöstöä lisää, mutta ongelmaksi tulee ammattien arvostuksen puute lähinnä palkkauksen osalta. Näyttäisi siltä, että yritykset rekrytoivat uutta henkilöstöä muuta kautta kuin TE-toimistosta, usein suoraan toisesta yrityksestä, sekä käyttäen sosiaalista mediaa.

Todennäköisesti rekrytointiongelmat ovat Pirkanmaan osalta edessä kuluvan vuoden 2014 loppu puolella. Pirkanmaan työllisyyden syvenevä ongelma on pitkäaikaistyöttömien määrä joka ikäluokassa. Suhteellinen osuus alueella on 14 prosenttia koko Suomen yli vuoden työttömänä olleiden määrästä, vaikka väkiluku on ainoastaan 9 prosenttia koko maan luvusta. Määrä saattaa vielä nousta nykyisestä tasosta vuoden 2014 alkupuolella. Osaavan työvoiman tilannetta arvioitaessa ja eri toimialoja käsiteltäessä on todettava, että osaavan ei niinkään koulutustaustaisen markkinointi- ja myyntihenkilöstön lisääntyvä tarve oli selvästi huomioitu ongelma. Tilanne korostuu ennen kaikkea vientiyritysten sekä kotimarkkinoilla toimivilla yrityksillä. Tämän korjaamiseksi tarvitaan suoraa ohjausta työhön soveltuville markkinointi- ja myyntihenkilöille yrityksien sisällä ja tähän voidaan aja-

tella käytettäväksi räätälöityjä työvoimakoulutuksen koulutuspaketteja. Myös kielitaitoisen myyntihenkilöstön puute on nähtävissä. Uudet markkina-alueet Arabimaissa sekä Latinalaisessa Amerikassa vaativat uudenlaisten myyntikulttuurien ja kielten osaamista. Muuten osaavan työvoiman saannissa ovat korostuneina samat ammatit kuin on ollut viime vuosien aikana. Pienet yritykset kokevat tälläkin hetkellä ongelmana saada pätevää ja työhön soveltuvaa henkilöstöä. Tarpeita on kaikilla toimialoilla.

Pirkanmaa nyt ja tulevaisuudessa

Pirkanmaa on valtakunnallisesti liikenteen solmukohta. Liikennemäärät on suhteutettuna väkilukuun merkittäviä ja alueen tieverkko vaatii kunnon ja laadun osalta jatkuvaa ylläpitoa ja kehittämistä. Henkilöautomäärä liikenteessä ovat kuitenkin laskeneet hieman. Määrä ei ole suuri, mutta ilmeisesti joukkoliikenne on onnistunut varsinkin kaupunkiseudulla saamaan uskottavan ja luotettavan maineen. Pirkanmaalla on talouden toiminnan kannalta maantieteellisesti keskeinen sijainti Suomessa. Suomen elinkeinoelämästä 2/3 on 200 km säteellä Pirkanmaalta. Maakunta omaa hyvä saavutettavuuden kaikista suunnista. Myös yhteydet lähimarkkinoille ja Eurooppaan ovat toimivat. Pääkaupungin läheisyys maantieteellisesti on tärkeää, varsinkin kun Pirkanmaa tarjoaa edullisemman kustannustason yritystoiminnalle sekä asumiselle.

Pirkanmaan talous elää globaalien talouden ehdoilla. Yleisen kehityksen suunta näkyy Pirkanmaalla, kuten koko Suomessa pienen viipeen saattamana talouskehityksen ja maailmankaupan muutoksia seuraten. Vienti on Pirkanmaalle tärkeä ja alueen talous on hyvin riippuvainen viennin kokonaiskehityksestä. Tärkeimpien kauppakumppanimaiden hyvä talous ja sisämarkkinoiden kysynnän pieni kasvu on auttanut Pirkanmaata säilyttämään markkinoita, joille jatkuvasti on tulossa uusia kilpailijoita mm. BRIC-maista (Brasilia, Venäjä, India ja Kiina). Kilpailukyky Pirkanmaalla on hyvä, verrattuna valtakunnallisesti tai tärkeimpiin kilpailijamaihin, kuten Ruotsiin ja Saksaan. Vienti on viimeisen vuoden aikana vähentynyt, mutta vientiyritysten arviot ovat tilanteesta kuitenkin positiiviset ja kasvua odotetaan kuluvan vuoden 2014 aikana. Teollisuuden liikevaihdesta vienti edustaa 55 prosentin osuutta.

Alueellinen sisäinen kysyntä on tähän asti omalta osaltaan auttanut talouden tilanteen säilymisellä nykyisellä tasolla, ilman suurta romahdusta ja kuntien merkittäviä talousongelmia. Nyt kuitenkin tilanteen on arvioitu muuttuvan ja nähtävissä on ongelmia. Kasvua on jatkossa haettava entistä vaikeammassa kilpailutilanteesta ja valmistuskustannusten minimointi on välttämätöntä, jotta kilpailutilanne olisi kotimaisen vientiyrityksen kannalta mahdollisimman hyvä. Tässä korostuvat hyvän markkinointitaidon välttämättömyys eikä niinkään tuotteen erinomaisuus vaan imago, jonka ympärille saadaan laaja tuotekokonaisuus. Alihankinnalta odotetaan uudistumista niin omien tuotteiden osalta kuin tuotantoprosessin kokonaisuuden kannalta. Suomen kansantalous laski vuonna 2013 arviolta (bruttokansantuotteena ilmaistuna) 1,0 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Pirkanmaan osalta tilanne oli lähes samankaltainen kuin koko maassa. Muutokset BKT:n kehityksessä näkyvät Pirkanmaalla kuitenkin selvemmin kuin koko maassa, johtuen teollisuuden merkittävästä osuudesta Pirkanmaalla. Väestöön suhteutettuna alueen teollisuus on koko maan suurin. Pirkanmaata voikin kuvata Suomen talousveturiksi, jos mittapuuna pi-

detään teollisuutta sekä sen jalostusastetta ja tuottavuutta. Väestöllinen huoltosuhde on n. 54 %, joka on hieman alempi kuin koko maassa keskimäärin ja taloudellinen huoltosuhde vastaavasti korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Väestöstä n. 70 % on suorittanut vähintään keskiasteen koulutuksen. Pirkanmaan väestön koulutustaso on koko maan korkein yhdessä Pohjois-Pohjanmaan kanssa. Työllisestä työvoimasta yrittäjinä toimii noin 26 000 henkilöä, yksityisen sektorin palkansaajia on noin 192 000 henkilöä ja julkisella sektorilla työskentelee 51 000 henkilöä.

Palvelusektorin merkitys kasvaa taloustilanteen muutoksia seuraten. Sektorin kasvu syntyy korkeasuhdanteen aikana ja hiipuu laskusuhdanteen kestätyä noin puoli vuotta, eli on merkittävä muuttuja työllisyyden kannalta vaikeimpien aikojen yli. Kaupanalan kasvu Pirkanmaalla on ollut hyvää niin tukkukaupan kuin vähittäiskaupan osalta viimeisten vuosien aikana. Merkitys talouden kasvulle on kausivaihtelusta ja taloustilanteesta riippumatta melko samanlainen. Ikävänä seikkana on ollut kaupan konkurssien kasvu kuluneen vuoden aikana.

Maaseutu on Pirkanmaalla elinvoimainen ja joustava toimialan sisällä tapahtuvaan rakennemuutokseen. Tilakoko on kasvanut ja kasvaa nopealla tahdilla, tosin maatalousyrittäjien määrä on laskusuunnassa. Myös maatalouden investointien suhteen Pirkanmaa ei ole kovin aktiivinen. Väestömäärään suhteutettuna Pirkanmaa ei sijoitu maakuntana kovinkaan lähelle kärkisijoja. Vuoteen 2020 mennessä aktiivisten tilojen määrä vähenee viidenneksellä nykyisestä. Perusväyläverkon kunnostaminen on Valtatie 3:n osalta Tampere-Vaasa Hämeenkyrön kohdalle suunnitteilla ohitustie. Myös ratatieverkon Tampereelta etelään päin aiotaan parantaa.

Työllisyystilanne tulee muuttumaan tulevaisuudessa niin, että työvoimapula josta osa toimialoista kärsii jo nyt, tulee laajemmin eri ammattiryhmiä kattavaksi ongelmaksi. Ns. pullokaula-aloiksi voi mainita sosiaali- ja terveydenhuoltoalan, opetusalan ja sen oheistoiminta sekä teollisuudessa metallialan moniosaajien tarpeen kasvu. Markkinointi- ja myyntihenkilöstön koulutuksen merkitys on myös huomioitava, koska pelkkä tuotteen valmistukseen liittyvä osaaminen ei vielä kuitenkaan saa tuotetta varastosta liikkeelle, vaan vaatii vahvan ja osaavan markkinointiresurssin yritykseen. PK-sektorille voisi suositella yhteishankintakoulutusta, jotta heidän mahdollinen tuotekokonaisuus ja ennen kaikkea omatuote saadaan mm. vientimarkkinoille ilman, että yrityksen taloudelliset resurssit loppuvat kesken. Kaupan- ja palvelualojen osalta osa seutukunnista tulee kokemaan työvoimapulaa. Samoin tulevaisuudessa on entistä enemmän luotava tutkintokeskeisen koulutuksen rinnalle eräänlainen moduulikoulutus eri koulutustasojen sekä oppilaitosten välille.

Pirkanmaan tulevaisuus on positiivisen oloinen. Maakunta on erittäin vetovoimainen ja tarjoaa monipuolisen elinkeinorakenteensa myötä hyvät elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden toimintapuitteet. Vahvuutena on laaja väestöpohja, monipuolinen yritys rakenne, innovatiivinen kehitysympäristö sekä korkealuokkainen koulutustaso. Vahvuutena nyt ja tulevaisuudessa on edelleen ICT-osaaminen, kumi- ja muoviteollisuuden osaaminen, konepajateollisuuden uudet kehittyneet tuotteet, biolääketieteen tutkimus- ja kehitystyö sekä monet uudet innovatiiviset yritykset mm. pelialan tuotteiden kehittämisessä. Yrityksillä on monia suurisuuntaisia hankkeita oman toimialan maailmanmarkkinoiden suhteen, jopa ajatuksella alan johtavaksi toimijaksi.

Yritykset arvioivat, että seuraavien vuosien aikana yritystoiminnan kannattavuus paranee. Tulevaisuudessa entistä enemmän Pirkanmaan hyvinvointi rakentuu pienten ja keski-suurten sekä mikroyritysten varaan. PK-yritysten ja mikroyritysten olemassaolon merkityk-sen ymmärtäminen julkisensektorin osalta ajoissa mahdollistaa lähitulevaisuudessa uusi-en työpaikkojen syntyminen sekä omalta osaltaan lisäämään yhteisöverotuloja.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Tampereen seutukunta

Tampere, Nokia, Kangasala, Vesilahti, Lempäälä, Pirkkala, Hämeenkyrö, Orivesi, Ylöjärvi, Pälkäne

Tampereen seutukunnassa asui joulukuun 2013 lopussa 386 847 henkilöä, vuoden aikana oli kasvua yli 3 800 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 23 716 yritysten toimipaikkaa. Tampereen seutukunnan alueella on 76 prosenttia kaikista Pirkanmaan yrityksistä. Joulukuun 2013 lopussa työttömien työnhakijoi-den osuus työvoimasta oli 15,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 28 869. Työttömien työnhakijoiden mää-rä nousi 21 % verrattuna edellisvuoden joulukuuhun ja keskimäärin vuositasolla tammikuu-joulukuu 2013 työttömien työnhakijoiden määrä nousi 23 % verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan.

Tampereen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Tampereen seutu on ollut perinteisesti vetovoimainen ja tarjonnut monipuolisen elinkeino-rakenteensa myötä hyvät elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden toimintapuitteet. Vahvuute-na on laaja väestöpohja, monipuolinen yritys rakenne, innovatiivinen kehitysympäristö sekä korkealuokkaisen koulutustason tarjoava oppilaitosverkko. Väestö kasvoi Tampereen seu-dulla 3 808 henkilöllä ja seutukunnalla oli koko Pirkanmaan voimakkaimmin kasvanut kun-ta, Nokia, jonka väkiluku kasvoi vuoden 2013 aikana 307 henkilöllä. Alueella olevista kun-nista, lukuun ottamatta Tamperetta kokonsa puolesta (kasvua 2 514 henkilöä), kasvoi Lem-päälän väkiluku 283 henkilöllä, Kangasalalla 203 henkilöllä, Ylöjärvellä 187 henkilöllä ja Pirkkalassa 147 henkilöllä.

Seutukunnan alueen yhteistoiminta on vahvaa ja sisäiset markkinat puskuroivat kysyn-nän laskua. Alueella ostovoima on Pirkanmaan korkeinta. Lisäksi positiivista on, että yrityk-set varautuvat erilaisiin tulevaisuuden vaihtoehtoihin ja uudistavat liiketoimintaansa sekä etsivät aivan uusia yritystoiminnan mahdollisuuksia. Negatiivista on, että epävarmuus nä-kyy tilauskantojen lyhyttenä ja uusien tilausten vähyytenä sekä nyt merkittävänä irtisano-misina. Rahoitusmarkkinoiden epävarmuus siirtää investointeja tulevaisuuteen. Pakolliset

toimintoja ylläpitävät investoinnit tehdään. Tampereen seutukunnan yleistilanne on heikom-
malla tasolla kuin vuotta aiemmin, eli parempaa taloustilannetta odottava. Elinkeinoelämän
tilanne lähitulevaisuudessa säilyy samankaltaisena verrattuna nykytilanteeseen. Muutos
parempaan arvioidaan tulevan vuoden 2014 lopulla.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Alueella sijaitsee merkittäviä eri teollisuusalojen vienti- ja kotimarkkinayrityksiä ja kansain-
välisten, erityisesti euroalueen rahamarkkinoiden epävarmuus hidastaa teollisuuden ra-
kennemuutosta, joka jatkuu edelleen. Teknologiateollisuuden tilauskirjat ovat ohentuneet
ja irtisanomiset ovat lisääntyneet. Alalla on koettavissa murros ja muutos erilaisen toimin-
taympäristön osalta. Teknologiateollisuuden tilanne ei ole kuitenkaan heikko, mutta teolli-
suudessa keskeisten yritysten uudistuminen on ollut hidasta. Nokian muutoksen seurauk-
sena on syntynyt yrityksiä, joissa Nokian entiset työntekijät hyödyntävät omaa osaamistaan
uusien innovaatioiden syntymisessä. Konepaja-alan tilanne on ollut huolestuttava, taan-
tuma on vaikuttanut suhteellisen paljon alan tilauskantaan, sekä sen vuoksi alan työllistä-
vyyteen. Konepaja-alalla olisi tarve saada alihankinnan lisäksi myös enenevässä määrin
omaa tuotetta suoraan markkinoille ilman ketjutusta. Uusi tulevaisuuden osaamisen ja tut-
kimuksen ala saattaa olla bioklusteri, joka on kasvamassa Tampereen seudulla. Alueella
on kehitetty määrätietoisesti biotieteiden ja bioteknologian osaamista. Korkeatasoinen tut-
kimus- ja koulutusosaaminen tarjoaa vahvan tukiverkon alan yrityksille. Cleantech-tekno-
logian merkitys korostuu maailmalla koko ajan enemmän ja Tampereen seutukunnan alueel-
la oleva alan osaaminen olisi saatava nopeasti kaupallistetun palvelun tai tuotteen tasolle.

Pirkanmaalla on hyvä sijainti ja läntisen ohitustien valmistumisen jälkeen myös hyvät lo-
gistiset yhteydet esimerkiksi lentokentältä joka suuntaan, joskin kehitettävää on sekä len-
to- että rautatieyhteyksissä. Nykyisiä yhteyksiä kehittämällä/optimoimalla saadaan paran-
nuksia aikaan esim. junaliikenne Pietariin. Pitkällä aikavälillä ratapihan siirto tulee eteen ja
tähän vaaditaan melkoiset taloudelliset resurssit ja valtion mukaan tuloa rahoituksen osal-
ta. Tampereen logistinen sijainti on valtakunnallisesti hyvä. Tampere on eräänlainen liiken-
teenjakaja Suomen suurimpien kaupunkien osalta.

Merkittävimmät valmistuneet investoinnit ovat Hämpin parkki (Tampereen keskustan
maalainen parkkitalo), Vuoreksen lähiöalue ja Linnakallion alue Pirkkalassa ja juuri käyn-
nistynyt rantaväylän tunneli tulevaisuudessa täydennettynä uusilla asuinrakennuksilla, Pir-
kanmaan keskuspuhdistamo, useiden koulujen ja päiväkotien perusparannushankkeet, kau-
punkiraitiotien 1.vaihe ja muut joukkoliikenneshankkeet, useat uudet asuinalueet sekä uu-
tena projektina Särkänniemen huvipuiston alueelle avattu Särkänniemen Koiramäki ja No-
kia-Ylöjärven-Tampereen risteysalueelle Kolmen Kulmaan Myllypuroon suunniteltu yritys-
alue, jonka odotetaan tuovan alueelle n. 4 000 työpaikkaa. Nokian kaupungin teollisuus-
alueelle tehdyn viemäriverkoston laajennuksen on arvioitu työllistävän yrityksissä useita
satoja henkilöitä. Suurehko alkanut hanke on Ikean viereen rakenteilla oleva kauppakes-
kus sekä toisena merkittävänä kohteena Pirkkalaan osittain jo valmiina oleva teollisuus-
ja kauppakeskittymä. Lisäksi tulevaisuudessa siintee uusi keskusareena, ja sen ympäril-
le suunnitellut tornitalot. Näiden arvioidaan luovan n. 1 500 työpaikkaa alueelle. Lempää-

län Marjamäen alueelle rakennetaan Ideaparkin viereen tulevaisuudessa toinen iso kaupakeskus, joka keskittyy erikoistavaroihin. Ylöjärvelle valmistui 2012 uusi koulukeskus, jossa sijaitsevat ammattikoulu ja lukio. Keskuksessa on 1 000 oppilaspaiikkaa. Kangasalan kunta markkinoi edelleen Kallion teollisuusaluetta yrityksille. Saarioinen Oy on investoinut Kangasalan Sahalahden tuotantoyksikköön rakennuttamalla uuden toimitilan tuotekehitysosastolle. Tampereen seudun yrityksistä 53 % arvioi yrityksensä kasvavan seuraavan 12 kuukauden aikana.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Kuluvan vuoden aikana työttömien määrä nousi ja valuma yli vuoden työttömänä olleiden virtaan kasvoi olennaisesti. Nuorten työttömyys nousi vuositasolla verrattuna lähes kolmanneksen ja pitkäaikaistyöttömien määrä nousi 45 prosenttia sekä yli 50-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi 17 %. Tampereen kaupungin työttömyystilanne on ollut vuosia yksi heikoimmista vertailtaessa 20 maan suurinta kaupunkia. Tampere oli vasta jaetulla 17 sijalla, eli kolmanneksi korkein mikä osoittaa, että työllisyyskehitys ei ole mennyt toivottavaan suuntaan. Tampereen seutukunnan tilanne työttömyyden osalta on melko hankala.

Työllisyyden määrän ja rakenteen kehitys ei ole niin suotuista lähitulevaisuudessa kuin niiden pitäisi olla. Tilanne saattaa kuitenkin muuttua nopeasti talouden kehityksen myötä. Tilanne arvioidaan olevan huonompi kuin vuosi sitten ja muuttuvan positiivisempaan suuntaan 6–12 kk kuluessa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Perinteisesti terveydenhuolto- ja hoiva-alan työvoiman saatavuudessa on ongelmia. Samoin rakennusalan työnjohtotehtävien osalta on ollut hankaluuksia, erityisesti työmaamestareista. Kaupan alalla työllisyys paranee, mutta vasta kun infrastruktuuri on valmis eli isot investointihankkeet saadaan päätökseen. Toisena työvoimaa tarvitsevana on hoiva-ala, jossa on odotettavissa kaupan alan epätyypillisten työsuhteiden vuoksi rekrytointiongelmia. Syynä ovat mm. vuorotyö, provisiopohjaisuus, osa-aikaisuus ja muut epätyypillisille työsuhteille ominaiset piirteet kuten palkkaus ja/tai työaika. Palveluja koskevat myös edellä todetut ongelmat. Uutena ongelmana on syntynyt merkittävä akateemisen koulutuksen saaneiden työttömien työnhakijoiden ryhmä.

Tampereen seutukunnan väestön osuus koko Pirkanmaan väestöstä on 77 prosenttia. Työttömien työnhakijoiden osuus kaikista Pirkanmaan työttömistä työnhakijoista on 81 prosenttia. Osuus on samalla tasolla viime vuoden tilanteeseen verrattuna.

Etelä-Pirkanmaan seutukunta

Valkeakoski, Akaa, Urjala

Etelä-Pirkanmaan seutukunnassa asui joulukuun 2013 lopussa 43 389 henkilöä, vuoden aikana laskua oli 91 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 271 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 920. Työttömien työnhakijoiden määrä nousi 17 % verrattuna edellisvuoden joulukuuhun ja keskimäärin vuositasolla tammikuu-joulukuu 2013 työttömien työnhakijoiden määrä nousi 12 % verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan.

Etelä-Pirkanmaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Seutukunta on kilpailukykyinen, korkean osaamisen ja ammattitaitoisen työvoiman tarjoava alue. Etelä-Pirkanmaan vahvuuksia ovat kestävä väestönkasvu, usean yritysaluekkaan vireilläolo. Haasteena koetaan työttömien työnhakijoiden määrä ja työttömyyden rakenne sekä uusien yritysten hankinta, lähinnä kaupanalalle ja palvelusektorille. T&k -toimintaan odotetaan kasvua. Alueella vallitsee positiivinen ilmapiiri tulevaisuuden suhteen.

Seutukunnan yritysten tilauskirjat ovat lähes normaalitasolla, mutta tilauskannat lyhyitä, mikä aiheuttaa huolta, sekä jarruttaa investointeja ja yleensä kysynnän elpymistä. Alueen vahva alihankintaketju on kärsinyt tilauskannan muutoksista kaikista eniten. Osittain tilanne johtuu oman tuotteen puuttumisesta ja tuotanto perustuu lähes kokonaan alihankinnasta tulevalle tulokselle. Muutamia suuria investointeja on alueella tehty, kuten Akaan seudulla mittavat hoitorakennusten peruskorjaus- ja uudisrakentaminen. Etelä-Pirkanmaa vetää yrityksiä juuri hyvän sijaintinsa vuoksi. Uudet yritysalueet kuten Jutikkala (kaavoitus valmistui 2012) ja Yritys -Konho (valmistumassa) takaavat hyvän kasvualustan uusille yrityksille. Uusiutuvan energian teknologista kehitystä edustaa Humppilan ja Urjalan alueelle suunnittelussa oleva tuulimyllypuisto, joka on saanut uutta ”tuulta” toiminnan aloittamisen suhteen. Uusiutuvan energian mahdollisuudet tulevat testattua tällä mahdollisesti toteutuvalla hankkeella. Odotukset onnistumiselle ovat kovat. Vastaavia hankkeita on harkittu useaan kohteeseen Pirkanmaan alueella.

Alueen yhteydet ovat loistavat. Valkeakosken Jutikkalan ja Akaan Yritys-Konhon yritysalueet muodostavat keskeisen Tampereen eteläpuolisen logistisen vyöhykkeen. Etelä-Pirkanmaan halki kulkee Helsinki-Tampere moottoritie, joka mahdollistaa tehokkaan logistisen toiminnan alueen sisällä.

Kehityssuunta on hyvä, Valkeakoskelle on rakennettu paljon ja monet uudiskohteet ovat valmistuneet tai valmistumassa. Pientalorakentaminen on voimakkaassa kasvussa alueen kunnissa. Valkeakosken kaupungin palvelurakenne uudistuu ja tarjoaa palvelualan työntekijöille uusia mahdollisuuksia. Uudet kaupan ja palvelualan työpaikat tuovat positiivista julkisuutta ja kiinnostavuutta asuinpaikkana.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Keskeisiä toimialoja ovat edelleen paperi- ja pakkausteollisuus, metalliteollisuus, elintarviketeollisuus ja muovialanteollisuus sekä elementtiteollisuus. Suuria yt-neuvotteluita ei ole toistaiseksi odotettavissa. Paperija metalliteollisuus elpyy globaalin kysynnän kasvaessa. Näkymät riippuvat euroalueen kehityksestä ja viennin vedosta, rahoitusmarkkinat näyttävät edelleen epävarmoilta ja vaikutukset ovat suoraa kielteiset viennin liikkeellelähdön osalta. Kasvualoina ovat kauppa- ja palvelualat ja muutamat energiatekniikkaan liittyvät uudet teolliset yritykset. Näkymät ovat hyvät varsinkin kotimarkkinoilla. Etelä-Pirkanmaan yrityksistä 45 % ilmoitti kasvavansa seuraavan 12 kuukauden aikana. Kasvualoina voi pitää elementtiteollisuutta, sairaalatuotteita valmistavaa yritystoimintaa sekä leipomoalan yritystoimintaa. Valkeakoskella teollisuuden osuus alueen koko bruttokansantuotteesta on ollut valtakunnan kärkiluokkaa, eli lähes 50 % BKT-kertymästä. Elinkeinoelämän muutokset kohdistuvat erityisen rankasti teollisuusvaltaiseen elinkeinorakenteeseen kun toisaalta sekä yksityisten että julkisten palvelujen kasvu on ollut voimakasta. Suurteollisuus ei enää investointien yhteydessä lisää työvoimaa, vaan pienistä ja keskisuurista yrityksistä on tullut uusia työntekijöitä työllistävä elinkeinolohko. On myös uudelleen arvioitava julkista sektoria palvelujen tuottajana ja annettava tilaa markkinaehtoiselle palvelutuotannolle. Muutos tähän saattaa olla hyvin nopea. Toimitiloja on alueella tarjolla hyvin, kokoluokan osalta pienien toimitilojen menekki olisi selvästi suurempi. Etelä-Pirkanmaan osalta ELY-keskuksen ja sidosryhmien paneelin yhteenveto oli se, että elinkeinoelämän näkymät ovat entisellään, ja säilyvät samankaltaisina 6 kuukautta eteenpäin. Positiivinen suunnan muutos tapahtuu noin 12 kk kuluttua verrattuna tähän hetkeen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Etelä-Pirkanmaalla suuret teollisuuden työnantajat ovat rakennemuutoksen vuoksi irtisanoneet tai vähintäänkin lomauttaneet työvoimaansa viime vuosina niin, että sinänsä ennätyksellinen uusien yritysten syntyminen ei ole täysin pystynyt kompensoimaan työpaikkamenetyksiä. Etelä-Pirkanmaan kuntien työttömyysasteet komeilevatkin Pirkanmaan kärkisijoilla. Toinen ongelma on ollut hidas väestönkasvu ja erityisesti seutukunnan reuna-alueilla, kuten Urjalassa ja Kylmäkoskella. Työttömien työnhakijoiden määrä lisääntyy hieman lähitulevaisuudessa, mutta alueen teollisuusyritysten sekä kaupan- ja palvelualan työvoiman kasvava tarve, eli rekrytointiongelmat tulevat jatkossa hidastamaan ja vähentämään työttömien työnhakijoiden määrän kasvua. Vuoden 2013 aikana alueella käytiin useita yt-neuvotteluja ja poiketen edellisestä taantumasta 2008–2009 ei lomautuksia käytetä vaihtoehtona, vaan henkilöstön vähennykset toteutuivat pääsääntöisesti irtisanomisina. Kuitenkaan irtisanottujen määrä ei ole samaa luokkaa kuin lomautettujen määrä vuonna 2009. Perinteisesti alueen teollisuuden irtisanotut ovat tehneet kapealla osaamisella ja vähäisellä koulutuksella työtä vuosikymmenet ja on todella haasteellista työllistyä uudestaan nopeasti. Alueen viranomaiset ovat kiinnittäneet tähän onneksi ajoissa huomionsa ja työttömien työnhakijoiden määrän kasvua on jatkuvasti ehkäisty erilaisilla toimenpiteillä. Työttömyyden rakennetekijöiden kehitys oli vuositasolla myönteistä kaikissa muissa tarkaste-

luosioissa paitsi vajaakuntoisissa. Työttömyyden kasvu kosketti edelleen vahvasti miehiä, osuus kaikista työttömistä työnhakijoista 57 %. Pitkäaikaistyöttömyys oli kasvussa, yli 30 prosenttia. Yli 50-vuotiaiden määrä nousi vuositasolla 9 prosenttia. Nuorten työttömyys kasvoi myös vuonna 2013. Kasvu oli viidennes vuoden 2012 luvuista. Talouden epävarmuus aiheuttaa varovaisuutta yrityksissä ja yritykset eivät ole tehneet jatkoja määräaikaisiin työsuhteisiin eivätkä palkkaa lisää väkeä. Nyt on nuorten työllistyvyyden kannalta paras aika vuodesta. Nuorten työttömyyden kasvussa on painetta. Etelä-Pirkanmaan tilanne työttömyyden rakenteen osalta on ollut viime aikoina kohtalainen.

Etelä-Pirkanmaan työttömyystilanne heikkeni verrattuna vuotta aiempaan tilanteeseen, mutta arvioidaan paranevan 6–12 kuukautta eteenpäin tarkasteltuna.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Sosiaali- ja terveydenhuolto on edelleen ongelmallinen ja kohtaanto-ongelma näyttää lisääntyvän. Työvoimatarve on kohdistunut lähinnä sosiaalityöntekijöihin ja hammaslääkäreihin. Kaupanala sekä yleisesti palvelusektori tulee tarvitsemaan lisätyövoimaa lähivuosina ja tämän tarpeen tyydyttäminen edellyttää koulutuksen lisäämistä sekä panostusta alojen kiinnostavuuteen. Tämä tilanne saattaa kuitenkin kääntyä nopeasti rekrytointiongelmien suuntaan, johtuen yritysten lähitulevaisuudessa syntyvään henkilöstön lisäystarpeisiin. Teollisuuden tilanteen parantuminen lähitulevaisuudessa vaikuttaa konepaja-alan työpaikkojen kasvuun positiivisesti, tosin vaatimukset osaamiselle myös muuttuvat.

Etelä-Pirkanmaan väestön osuus koko Pirkanmaan väestöstä on 9 prosenttia. Työttömien työnhakijoiden määrä Pirkanmaan kaikista työttömistä työnhakijoista on 8 prosenttia.

Ylä-Pirkanmaan seutukunta

Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat, Juupajoki

Ylä-Pirkanmaan seutukunnassa asui joulukuun 2013 lopussa 25 103 henkilöä, Vuoden aikana väestö väheni 229 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 676 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 462. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi 9 prosenttia verrattuna edellisvuoden joulukuuhun ja vuositasolla tammikuu-joulukuu 2013 työttömien työnhakijoiden määrä nousi 3 % verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan.

Ylä-Pirkanmaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Alueen vahvuuksia ovat pitkä teollinen perinne ja monipuolinen pienyrityskanta sekä kulttuuri- ja matkailu. Haasteita ovat teollisuuden rakennemuutos, koulutuspaikkojen vähene-

minen ja monipuolisuuden puute sekä ikärakenteen muutos negatiiviseen suuntaan. Suuret teolliset työnantajat vähenevät, toisaalta samalla pienyrityskanta kasvaa. Pientä positivistista virettä on saatu matkailu- ja kulttuuritoimialalle liittyen Serlachius-museon laajennuksen aikaansaama matkailun tuloksen kasvu. Mänttä-Vilppulassa syntyy uutta liiketoimintaa sosiaali- ja terveydenhuoltoalalle. Pienyritysten määrän kasvu syntyy kiinnostuksesta yrittäjyyteen. Suuret yritykset aiheuttavat jatkuvaa epävarmuutta ja siirtävät toiminnan painopistettä alueen keskisuurten sekä pienten yritysten harteille. Muutos on onneksi ollut hidastempoinen ja toimiva yrityssektori on selvinnyt muutoksesta melkoisen hyvin. Alueella on vahvaa alihankintateollisuutta ja uusia materiaaleja hyödyntäviä yrityksiä. Haasteena on perinteisen alihankintateollisuuden kilpailukyvyn kehittäminen ja komposiittimateriaalien kaupallistaminen. Lisäksi alueen matkailumarkkinointia pitää entisestään kehittää. Alueen yleistilanne on kohtuullinen, vaikkakin tulevaisuuden näkymät ovat teollisuudessa vahvasti hämäränpeitossa. Kasvuyritykset toimivat pääsääntöisesti palvelualalla sekä teknologia-alalla.

Alueellinen strategiatyö ja äkillisten rakennemuutosten ohjelman toimenpiteet ovat käynnissä. Elinkeinolliset painotukset tuleville vuosille seudullisesti ovat: 1) Puu- ja teknologia-teollisuus 2) Palveluliiketoiminta 3) Matkailu- ja kulttuuri. Ylä-Pirkanmaan kehittämisteemoihin kuuluu kumi- ja muovialan toiminnan tukeminen ja toimintaympäristön parantaminen. Alueellinen muovialantuotteiden valmistus mm. Virroilla keskittyy muovien uusiokäyttöön teollisuuden tarpeita silmällä pitäen. Ylä-Pirkanmaan toiminta-ajatukseen kuuluu myös matkailun ja kulttuurin eriosa-alueiden tukeminen ja kehittäminen. Myös kaupan ja yleisesti ottaen eri palveluiden parantaminen koetaan kilpailukyvyn kannalta oleellisen tärkeäksi kokonaisuudeksi.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Paperi- ja teknologiateollisuus ovat olleet alueen keskeisiä toimialoja. Näkymät ovat pape-riteollisuudessa osalta hieman huonontuneet, samoin alueen muiden puutuotteiden valmistus on vähentynyt. Muovialalla tilauskanta on kohtuullisella tasolla ja kausivaihtelut huomi-oon ottaen lähes samalla tasolla kuin vuosi sitten. Metalliala on odottavalla kannalla, suuriin investointeihin ei olla lähdössä, yt-neuvotteluja ja mahdollisia irtisanomisia on odotet-tavissa, lähinnä metalliteollisuuden osalta. Alueella toimii muutamia komposiittivalmistajia, jotka ovat kasvamassa taantumasta huolimatta ja potentiaalisia kasvuyrityksiä. Kehittyvi-en yritysten tilauskannat ovat kohtuullisella tasolla, mutta investoinnit ovat vielä pieniä. Ylä-Pirkanmaan yrityksistä ilmoitti 39 prosenttia haluavansa kasvua seuraavan 12 kuukauden kuluessa. Alueen suurin investointi on uusi museo, jonka rakentaa Serlachius-säätiö. In-vestoinnin pitäisi valmistua kesällä 2014. Tällä hetkellä alueelle ollaan suunnittelemassa muutamien yritysten kanssa tuotantotilojen laajennuksia.

Logistiset yhteydet hoidetaan lähinnä maantieverkon kautta. Käytössä on rautatie ai-noastaan Mänttä-Vilppulan suunnalla. Polttoaineen hinnankorotukset vaikuttavat kuljetus-kustannuksiin ja pakottavat yrityksiä miettimään eri vaihtoehtoja. Tavarantoimituksen hin-nat nousevat ja hinnannousua ei voida kokonaisuudessaan lisätä tuotteisiin. Tieverkko on muuten pääpiirteittäin kunnossa, kiskoliikennettä käytetään aina kun mahdollista. Alueel-

la olevien vapaiden toimitilojen tarve on samankaltainen kuin vastaavissa seutukunnissa, pienten toimitilojen saanti on olennainen ongelma. Ylä-Pirkanmaan elinkeinoelämän näkymät ovat entisellään vuoden takaiseen verrattuna. Paranemista nähtiin tilanteeseen vasta lähitulevaisuudessa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on kuitenkin vuoden aikana kasvanut Ylä-Pirkanmaalla. Osalle irtisanotuista ja lomautetuista työmarkkinoille palaaminen on ollut huomattavan vaikeaa ja vaatii pitkäjänteistä työtä. Työllistymistä vaikeuttaa mm. vanhentunut koulutus, yksipuolinen työkokemus ja uudelleen kouluttautumismahdollisuuksien vähyys. Hakijakannan suhteellisen korkea ikä ja työvoiman heikko kysyntä vaikeuttavat osaltaan tilannetta.

Tällä hetkellä on tiedossa vain muutamia uusia irtisanomisia tai yt-neuvotteluita, lähinnä nämä ovat koskeneet määräaikaista, joista suurin osa on realisoitunut irtisanomisina.

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyys on yllättäen laskenut 13 prosenttia vuoden takaisesta tilanteesta. Tämä tilanne on alueen tulevaisuuden kannalta erinomainen asia, koska juuri nuoret muuttavat maakunnan reuna-alueilta kasvukeskuksiin vieden samalla osaamisensa mukanaan. Toisaalta osalla nuorilla on myös moninaisia ongelmia, joten heidän ohjaamisensa eteenpäin vaatii erityisiä ponnistuksia. Nuorisotyöttömyyden arvioidaan kasvavan vielä nykyisestä. Yli 50-vuotiaiden tilanne ei ole merkittävästi muuttunut vuoden 2013 aikana verrattuna vuoden 2012 vastaavaan aikaan. Yli 50-vuotiaita on 4 % enemmän työttömänä työnhakijana. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä laski 1 prosentilla. Seutukunnan alueen rakenteellinen työttömyys on hyvällä mallilla verrattuna muihin Pirkanmaan seutukuntiin. Arvion mukaan työttömyystilannetta pidettiin vuoden takaiseen verrattuna huonompana ja hieman paranevan 6 ja 12 kuukauden eteenpäin tarkasteluissa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Mitään suuria rekrytointeja ei ole tiedossa. Tietyissä ammateissa on olemassa jo työvoimapulaa, kuten metallialan moniosajista sekä opetusalan henkilöstöstä. Parhaat työllistävät alat tällä hetkellä ovat palvelut, matkailu, sosiaali- ja terveysala, siivoustyössä sekä majoitus- suurtaloustyössä. Ylä-Pirkanmaalla koulutetaan jonkin verran aloille, joilla ei ole alueella riittävästi kysyntää. Koulutusaloja olisi syytä tarkentaa muuttuvan tilanteen mukaisesti mahdollisimman nopeasti, jotta alueellinen yrityskehitys saisi osaavaa työvoimaa helpommin. Alueella on ongelmana korkeamman koulutusasteen omaavien henkilöiden saanti työmarkkinoiden käytettäväksi. Markkinointitaitoisen henkilöstön tarve kasvaa lähitulevaisuudessa, kun talouden tilanne on hieman kehittynyt parempaan suuntaan.

Ylä-Pirkanmaan väestön osuus on koko Pirkanmaan väestöstä 5 prosenttia. Työttömiä työnhakijoiden osuus kaikista työttömistä työnhakijoista 4 prosenttia.

Lounais-Pirkanmaan seutukunta

Punkalaidun, Sastamala

Lounais-Pirkanmaan seutukunnassa asui joulukuun 2013 lopussa 28 727 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 353 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 087 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 334. Työttömyys kasvoi edellisvuoden joulukuusta peräti 44 % ja vuositasolla tammikuu-joulukuu 2013 työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi neljänneksen verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan.

Lounais-Pirkanmaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Lounais-Pirkanmaan seutukunnan yrityskanta on monipuolinen ja alueella on paljon hyvin toimeentulevia pk-yrityksiä. Seudun taloudellinen hyvinvointi ja kehitys ei ole sidottu muutama suuryritykseen. Alueella on kuitenkin kaivattu työllistävän vaikutuksen vuoksi suu-rehkoja yrityksiä pitemmän aikaa. Silti asiaa ei ole pidetty vakavana ongelmana ja panos-tukset on siirretty pk-sektorin kehittämiseen. Yritykset ovat hyvin verkostoituneita ja ovat ha-keneet yhteistyö- ja verkostokumppaneita aktiivisesti myös omalta seutukunnalta. Osaava alihankintakumppani siis löytyy helposti. Pieniä yrityksiä vaivaa markkinointiosaamisen ja kasvuhaluukkuuden puute. Tulevaisuuden suuria kysymyksiä on osaavan työvoiman saata-vuus. Tämä koskee erityisesti sosiaali- ja terveysalaa sekä teknologia teollisuuden erikois-osaamista, että perusteollisuutta. Lisäksi haasteena on myös uusien kasvuhakuisten yri-tysten houkuttelemisen alueelle. Alueen tilannetta vaikeuttaa pk-sektorilla rahamääräises-ti pienet liikevaihdot, jotka eivät synnytä näkyvää muutosta yhteisöverokertymässä. Huol-tosuhde koetaan ongelmaksi lähivuosina.

Uusia yrityksiä syntyi 2013 hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Uudet yrityksen ovat suurimmalta osaltaan pieniä alle 10 henkilöä työllistäviä yrityksiä. Voidaan sanoa, että Lounais-Pirkanmaalla on yleisesti positiivinen vire elinkeino- ja yritystoiminnassa. Seudulla on menossa useita erilaisia kehittämis- ja verkostoitumishankkeita, joilla tähdätään työelä-män ja osaamisen kehittämiseen yhteistyössä eri hallinnon alojen viranomaisten, elinkei-noelämän, koulutusorganisaatioiden ja kuntien kesken. Lounais-Pirkanmaa koetaan yritys-myönteisenä alueena ja yritysten hyvinvointiin panostetaan sekä niiden toivotaan tulevai-suudessa investoivan alueelle entistä enemmän. Alueen kehittämisteemoihin on kuulunut kumi- ja muovialan toiminnan tukeminen ja kehittäminen. Paikallisissa muovialan yrityksis-sä on keskitytty mm. elastomeeritekniikan hyödyntämiseen ja tutkimukseen.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Lounais-Pirkanmaan keskeiset toimialat yrityssektorilla ovat metalliteollisuus sekä kumi- ja muoviteollisuus. Näkymät ko. aloilla on kohtalaisen hyvät. Useissa alueen yrityksissä on panostettu kansainvälisyyteen ja vientiin, sekä kehittämistyöhön ja yritysten väliseen keskinäiseen yhteistyöhön. Yritysten tilauskannat yleisesti ovat vuoden aikana olleet kohtalaisia taantumasta huolimatta, rekrytointien suhteen osassa yrityksiä ollaan oltu varovaisia, mutta liikettä työmarkkinoilla kuitenkin on. Teollisuuden moniosaajien hankinta on ollut Lounais-Pirkanmaalla jatkuva haaste, samoin korkeasti koulutetun osaajaryhmän hankinta alueen teollisuuden pk-sektorille. Lounais-Pirkanmaan yrityksistä puolet ilmoittaa hakevansa kasvua seuraavan vuoden aikana. Työpaikkaomavaraisuus on Lounais-Pirkanmaalla toistaiseksi hyvä. Tämä on myös osaltaan auttanut alueen taloustilannetta säilymään keskimääräistä paremmalla mallilla. Toimitilaongelmaa löytyy myös täältä. Tarjolla ei ole tarpeeksi oikean kokoluokan liike-tuotantotilaa. Alueella kaavoitetaan myös muihin taajamiin tontteja kuin pelkästään keskusalueen läheisyyteen. Tällä tavalla seutukunta saavuttaa parhaan mahdollisen ja toimivan asuin- sekä yrityskentän koko aluetta kattavaksi. ELY-keskuksen ja sidosryhmien yhteenveto oli se, että Lounais-Pirkanmaan elinkeinoelämän näkymät ovat heikentyneet verrattuna vastaavaan aikaan vuotta aiemmin. 6 kuukautta eteenpäin tarkasteltuna tilanne säilyy ennallaan, mutta 12 kuukautta eteenpäin tarkasteltuina niiden odotetaan hieman paranevan nykytilanteesta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Alueen työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut kuluneen vuoden aikana lähes 35 prosenttia, tästä johtuen työttömyyden rakenne ei ole kehittynyt hyvään suuntaan. Työttömyysasteella mitattuna vuoden 2013 tilanne on seurannut talouden tilanteen mukaista kehitystä. Työttömyysaste oli noussut vuositasolla mitattuna. Tilannetta pelastaa TE-toimistoon ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrän säilymisellä entisellä tasolla. Työllisyyden kehitys jatkuu todennäköisesti negatiivisena kuluvan vuoden 2014 ajan, mutta mahdollisesti loppuvuonna 2014 tilanne saattaa muuttua positiiviseksi verrattuna nykyhetkeen. Merkittäviä yt-neuvotteluja ei ole käynnissä eikä irtisanomistilanteita ole tiedossa tällä hetkellä Lounais-Pirkanmaalla.

Yleisesti ottaen alueella on työikäisellä väestöllä keskimääräistä alhaisempi koulutustaso muuhun maahan verrattuna. Taantumana aikana yrityksistä työttömäksi jääneillä henkilöillä on ollut melko alhainen koulutustaso ja kapea-alainen työkokemus. Edellä mainituilla seikoilla on merkitystä työmarkkinakilpailukykyyn ja työllistymismahdollisuuksiin. Näiden seikkojen korjaamiseksi on haettu tydyttävää ratkaisua.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut vuoden takaisesta tilanteesta 29 prosenttia. Lounais-Pirkanmaalla on pitkäaikaistyöttömiä jo vuosia ollut lukumääräisesti noin 120–150 henkilöä eli selvästi keskimääräistä vähemmän. Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyys lisääntyi vuositasolla verrattuna 44 %. Nuorten työttömyyden kasvu on myös täällä ongelmallinen. Nopeita toimenpiteitä vaaditaan, ettei nuorten muuttoliike työn perässä aiheuta tulevaisuudessa osaamisvajetta työmarkkinoilla. Lounais-Pirkanmaalla yli 50-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut vuoden takaiseen verrattuna yli 30 prosenttia.

Lounais-Pirkanmaan työttömyystilanne heikkeni vuoden aikana ja parempaa on odoteltavissa 6–12 kk aikana.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuuden näkökulmasta Lounais-Pirkanmaalla ovat jatkossakin tärkeitä sosiaali- ja terveysala, palvelut sekä teollisuus. Suurempia rekrytointeja ei ole lähitulevaisuudessa. Sosiaali- ja terveysalalla on ollut jo usean viime vuoden ajan rekrytointiongelmia eri toimijoiden panostuksista huolimatta. Henkilöstö eläköityy ja hoivantarpeet kasvavat. Opetus ja koulutusalan henkilöstöstä on pulaa. Teollisuudessa on rekrytointivaikeuksiin tullut hieman helpotusta, mutta silti tarpeet teollisuuden erityis- ja monialaosajista on ennallaan. Palvelualoilla on etenkin ammattitaitoisista taloushallinnon ja kirjanpidon osajista sekä keittiö- ja ravintolatyöntekijöistä toisinaan pulaa. Seutukunta tarvitsee vetovoimaisuutta lisääviä tekijöitä, jotta lähialueilta saadaan ammattitaitoisia ja osaavaa työvoimaa muuttamaan Lounais-Pirkanmaan kuntiin.

Työttömien henkilöiden koulutustausta / työkokemus ei kohtaa riittävästi kysyntää; ammatillisen tai koulutustaustan kohdalta. Alan koulutus ei takaa sopivuutta tehtävään osaamistason vaatimusten tai henkilökohtaisten ominaisuuksien osalta. TE-hallinnon osalta kysyntään pyritään vastaamaan lähinnä työvoimakoulutuksen keinoin, joko ryhmämuotoisella koulutuksella (esim. sosiaali- ja terveysalan perustutkinto) sekä yksittäisillä koulutusreiteillä. Haastetta tilanteeseen tuo se, että koulutus pohjan lisäksi henkilön on sovellettava muutoinkin uuteen tehtävään / uudelle alalle, joten koulutustarjonta ei välttämättä johda toivottuun tulokseen. Yrityksiin rakennettavat henkilökohtaiset koulutuspolut ovat hyvä keino rekrytointitilanteen ratkaisuun.

Lounais-Pirkanmaan väestön osuus koko Pirkanmaan väestöstä on 6 prosenttia. Työttömien työnhakijoiden määrä kaikista työttömistä työnhakijoista 4 prosenttia.

Luoteis-Pirkanmaan seutukunta

Parkano, Ikaalinen, Kihniö

Luoteis-Pirkanmaan seutukunnassa asui joulukuun 2013 lopussa 16 249 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 162 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 344 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 961. Työttömyys kasvoi edellisvuoden joulukuusta merkittävästi, eli 41 % ja vuositasolla tammikuun-joulukuun 2013 työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi 30 % verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan. Luoteis-Pirkanmaan työttömyyden suhteellinen muutos vuonna 2013 oli suurin verrattuna Pirkanmaan muihin seutukuntiin.

Luoteis-Pirkanmaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Parkano panostaa markkinointiin, jolla alue tehdään kiinnostavaksi niin yritysten kuin uusien asukkaiden silmissä. Alueen teollisuus on kyennyt kohtuullisesti säilyttämään työpaikat. Tosin tilauskannat ovat lyhyitä ja ennustettavuus tilanteen kehittymisestä on hankalaa. Positiivinen muutos on toiveena kevään 2014 aikana. Palvelutarjonnassa on lievää kasvua. Yrittäjien keskuudessa on uhkakuvista huolimatta vireyttä ja uskoa tulevaisuuteen. Uusia-kin kehittämishankkeita on meneillään ja suunnitelmissa, mutta kaupankäynti on ennustettua matalammalla tasolla ja kaupan alalla erikoisliikkeissä koetaan uhkakuvia kaupan keskittymisestä marketteihin ja osa riskeistä on nähtävästi realisoitumassa kuluvan vuoden aikana. Alueen kunnat sijaitsevat valtatie 3:n varrella ja valtatie 3:n liikennemäärä arvioidaan kasvavan lähitulevaisuudessa ja tuovan samalla alueen matkailu- ja palvelualanyrityksiin lisäkysyntää. Parkanon kaupunki kaavoittaa Seinäjoki-Tampere välisen rautatien molemmille puolille noin 463 hehtaaria. Alueen käyttötarkoitus on monipuolinen niin asutuksen kuin yritystoiminnan sekä virkistymismahdollisuuksien osalta.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Alueen keskeisillä metalliteollisuuden yrityksillä tilanne on heikentynyt, koska tilauskannat ovat lyhyet ja odotettua matalammalla tasolla. Alueen vientiteollisuus ei ole saanut vientikauppaa liikkeelle toivotulla tavalla. Toisaalta odotuksissa on pientä toiveikkuutta lähitulevaisuuden osalta. Mekaaninen puutuotanto on säilyttänyt osittain tyydyttävän tason. Yleisesti puualan tuotanto ei ole kyennyt valmistamaan uusia innovatiivisia ratkaisuja. Rakentaminen ei ole nykytilanteessa lisännyt kysyntää. Tällä hetkellä kasvualat ovat vielä epävarmoja. Matkailuun on alueella panostettu, lähinnä Ikaalisten Kylpylän yhteydessä olevaan oheispalveluun sekä mökkimatkailuun. Bioenergian tuotannon lisäämiseen on panostettu sekä ekologisen rakentamisen kiinnostavuuden lisäämisessä, kuten puukerrostalo-hankkeet sekä siihen liittyvä asumiskokonaisuuden luominen.

Parkanon ja Kihniön alueella olevista työpaikoista noin 75 % on pienissä, alle 10 hengen yrityksissä. Suurten yritysten merkitystä lisää se, että kokonsa puolesta yritykset synnyttävät ympärilleen erilaisia alihankintatoimintaa ja lisäävät välillisesti kysyntää mm. palvelusektorilla. Suuret yritykset vaikuttavat näin omalta osaltaan myös pienten yritysten työpaikkoihin. Pääsääntöisesti alueen yritystoimintaa yhdistää yksi merkittävä tekijä, ne olivat lähes kaikki saaneet alkuunsa yhden hengen yrityksestä. Luoteis-Pirkanmaan yrityksistä vain harva ilmoittaa hakevansa kasvua seuraavan vuoden aikana, lähinnä yritetään säilyttää markkina-asema ja toimintakyky. Muutamia uusinvestointeja on suunnitelmissa, toteutuksessa ja ylläpitoinvestointeja tehdään normaalitasolla. Samoin tuotekehitystä ja jotain innovaatioita on toteutumassa sekä suunnitteilla. Uusia yrityksiä on perustettu edellisvuoteen verrattuna lähes yhtä paljon. Elinkeinorakenne on monipuolistumassa, mutta liiketoiminnan kannattavuuden arviointiin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota ja välttää liiallista optimistisia ja usein tarvittavat varasuunnitelmat puuttuvat. Seutukunnan yrityksistä 35 prosenttia hakee kasvua seuraavan 12 kk aikana. Sukupolvenvaihdokset menevät pääsääntöisesti hyvin, jos yrittäjillä on omaa tai läheisten yrittäjähenkistä jälkikasvua.

Yrityksille on tarjolla hyvin tuotannollisia tiloja sekä liiketiloja, koska kysynnällinen tarve tällä hetkellä on selvästi pienille liiketiloille sekä keskisuurille tuotantotiloille. Tähän on alueella kiinnitetty erityistä huomiota jakamalla suuria toimitilayksiköitä pienempiin kokonaisuuksiin yritysten tarpeiden mukaisesti kokoluokkiin.

Luoteis-Pirkanmaata koskevassa yhteenvedossa arvioitiin, että elinkeinoelämän näkymät ovat pysyneet lähes ennallaan vuoden takaiseen verrattuna. Muutos tilanteeseen arvioidaan tulevan 6–12 kk kuluttua.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Rakenteellinen työttömyys kasvaa voimakkaasti, mutta mitään suurempia yt-prosesseja ja irtisanomisuhkaa ei ole nähtävissä. Irtisanotuilla, pitkään työelämässä ja samoissa työtehtävissä olleiden paluu työmarkkinoille on ollut erittäin vaikeaa. Vanhentuneen koulutuksen ja kapea-alaisen osaamisen vuoksi uuden työn löytäminen ei ole helppoa. Lisäksi ikääntymisen myötä on monella jo terveydellisiä ongelmia. Työttömyyden kesto pitkittyy ja pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut lähes 30 % verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen.

Yli 50-vuotiaiden tilanne on muuttunut Luoteis-Pirkanmaalla, työttömyystilanne on heikentynyt ja työttömänä on ollut lähes viidennes edellisvuotta enemmän. Merkittävä negatiivinen kehitys on ollut nuorten alle 25-vuotiaiden kohdalla, joita oli 38 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Loppuvuoden työllisyystilanne on lisännyt nuorten työttömyyttä. Henkilömäärä ei onneksi ole kovin suuri. Työvoiman kysynnässä yleisesti ottaen ei ole tapahtunut suurta muutosta, vaan kuten koko Pirkanmaalla, niin myös Luoteis-Pirkanmaan työttömien määrä on hieman noussut.

Työllisyys on heikentynyt edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta, 6 kk kuluttua samoin kuin 12 kk kuluttua tilanne muuttuu hieman paremmaksi.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

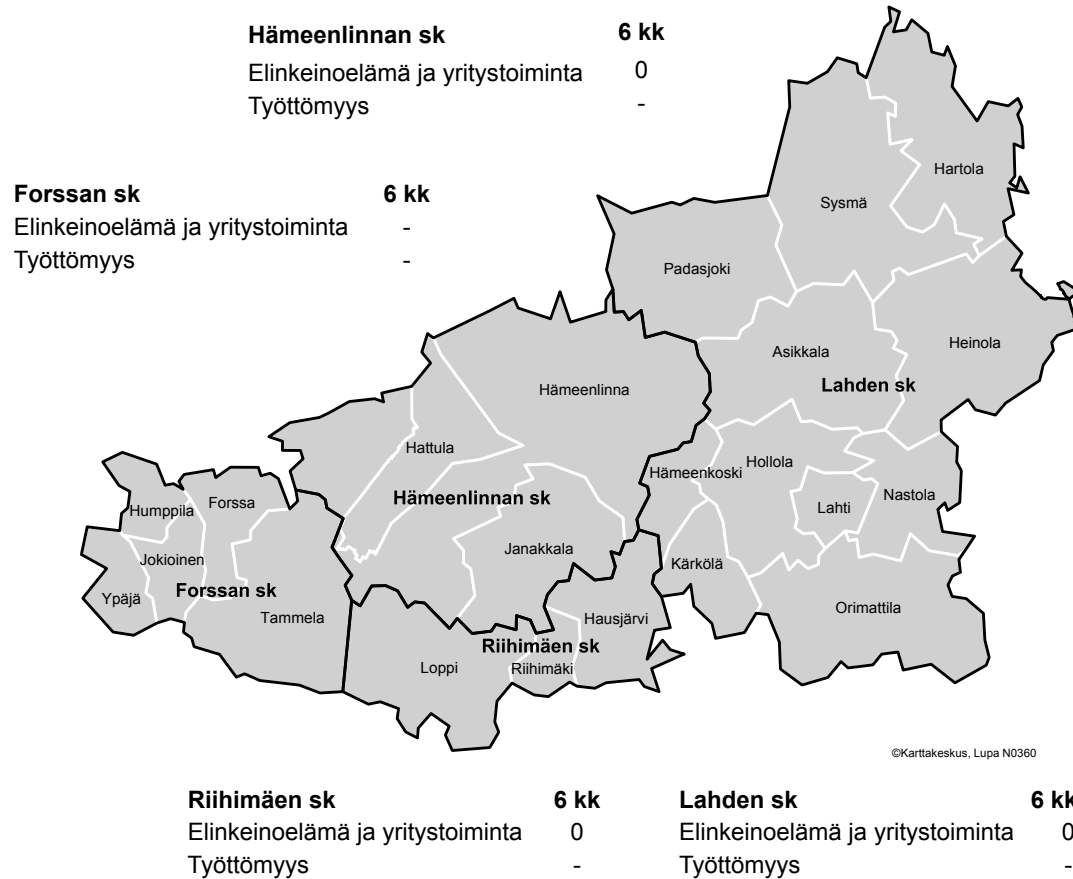
Luoteis-Pirkanmaa on muuttotappioaluetta ja työvoima ikääntyy, jolloin rekrytointiongelmia tulee jatkossa esiintymään entistä enemmän. Nuorten työllisyystilanteen huonontuminen johtuu myös siitä, että nuoret siirtyvät pois alueen työvoimasta. Tämä aiheutuu jatkokoulutusmahdollisuuksien vähenemisestä alueen oppilaitoksissa. Lounais-Pirkanmaa ei poikkeakaan muista Pirkanmaan seuduista siinä, että eniten työvoimaa kysytään sosiaali- ja terveysaloilla. Erityisesti lääkärin ja sairaanhoitajan töihin on vaikea saada työvoimaa. Teollisuus tarvitsee myös jatkossa osaajia. Mitään suuria rekrytointeja ei ole tiedossa. Yritykset kaipaavat kuitenkin toimialasta riippumatta moniosajia. Osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi ammattioppilaitoksen säilyminen Parkanossa on ensiarvoisen tärkeää. Parkano ja Kihniö kuntina ovat aktiivisia ja koulutuksesta huolestunut teollisuus varmasti löytää kuntapäätäjien kanssa yhteisen toimintamallin koulutuksen kehittämiseksi. Koulun kehittämisen ympärillä on positiivisia suunnitelmia jopa uusien koulutusohjelmien saamiseksi Parkanoon. Tässä kehityksessä ei myöskään saa unohtaa Kihniötä koulutuksen järjestämispaikkana. Koulutus on nähtävä alueellisena voimavarana.

Luoteis-Pirkanmaan väestön osuus koko Pirkanmaan väestöstä on 3 prosenttia. Työttömien työnhakijoiden osuus Pirkanmaan kaikista työttömistä työnhakijoista 3 prosenttia.

Lisätietoja

Tilastoasiantuntija Juha Salminen
Pirkanmaan ELY-keskus
puh. 040-5034993
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Hämeen ELY-keskus

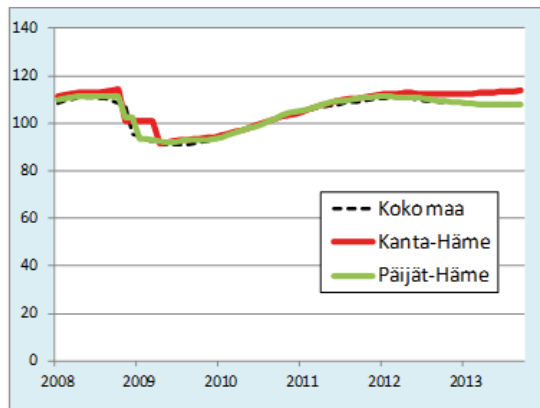

Hämeen ELY-keskuksen alueella asui vuoden 2013 lopussa 377 930 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 90 henkilöä. Vuonna 2012 Hämeen ELY-keskuksen alueella oli 24 493 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 92 092 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 24 171.

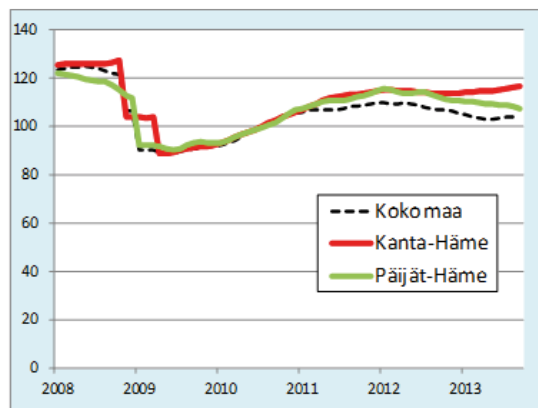
Hämeen ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, teollisuus (2010 = 100)

Puolen vuoden tähtäyksellä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanteen uskotaan Hämeen ELY-keskuksen alueella pysyvän nykytilanteeseen verrattuna jokseenkin ennallaan. Työllisyystilanteen uskotaan kuitenkin edelleen heikkenevän kaikissa seutukunnissa. Vuoden tähtäyksellä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan uskotaan Forssan seutukuntaa lukuun ottamatta piristyvän kaikissa seutukunnissa. Työllisyystilanteen ei kuitenkaan missään seutukunnassa uskota vielä ensi vuoden kevääseen mennessä paranevan nykytasosta.

Lahden seutukunnassa elinkeinoelämä noudattelee koko maan linjaa sikäli, että sosiaali- terveysala, kauppa ja muut palvelualat menestyvät vielä kohtuullisesti, mutta myös näillä sektoreilla on näkyvissä rakenteiden uudistaminen ja toimintojen sopeuttaminen yleiseen taloudelliseen tilanteeseen. Vähittäiskaupan haasteista huolimatta viljaklusteritoimialalla on tehty suuria investointeja, mikä on merkki alueen vetovoimaisuudesta. Uusia kasvuyrityksiä keskitetään Lahdessa uudistuvalla Niemen kampusalueelle ja Lahden radanvarren täydennysrakentamiseen. Alueen siirtyminen vahvasta teollisuusalueesta kaupan ja palvelualan alueeksi on edellytys alueen elinvoimaisuudelle. Heinolan seudun kasvu on pääosin palvelualan yritysten varassa; erityisesti hotelli- ja ravintola-alan työpaikkojen määrä tulee alueella jatkossakin kasvamaan.

Hämeenlinnan seudulla Rautaruukin kauppa luo toimialalle toisaalta positiivisia odotuksia, toisaalta epävarmuutta tulevaisuuden suhteen. Rakennusala jo sovitut sekä toteutuksessa olevat uudisrakennuskohteet kantanevat alan yli taantumavaiheen. Korjaus- ja saneerausrakentaminen on seudulla myös kohtuullisen vilkasta. Seudulla perustetaan yrityksiä suurimmaksi osaksi palvelualoille. Potentiaalisia kasvualoja ovat lähinnä kauppa ja logistiikka, teollisuuden toimialoilla kasvunäkymät ovat sen sijaan selvästi epävarmemmalla pohjalla. Myös hyvinvointiala on edelleen kasvuala, jossa suuret toimijat ovat Hämeenlinnan seudulla merkittävässä asemassa. Toisaalta myös pienet itsensä työllistävät yritykset, erityisesti luovien ja hoiva- tai hyvinvointialojen yhdistelmät, ovat edelleen kasvussa.

Riihimäen seudulla keskeisillä toimialoilla on nähtävissä hivenen positiivista virettä ja kehitystä, potentiaaliset kasvualat ovat lähinnä teknologiateollisuudessa. Elintarvikealan tilanne on vakaa ja kasvuakin on näköpiirissä. Metalliteollisuudessa tilanne ja tulevaisuuden odotukset on kääntymässä myönteisiksi. Kaupan ja palvelujen sektorilla tilanne on vakaa, mutta kasvua ei ole lyhyellä aikavälillä näköpiirissä.

Forssan seudulla tieverkoston kunnossapidon rahoitus aiheuttaa jatkuvaa huolta, ja liikenneyhteydet nähdään yritysten tulevan sijoittumisen kannalta merkittävänä kriittisenä tekijänä. Elinkeinoelämässä ei ole lähitulevaisuudessa näköpiirissä merkittäviä muutoksia. Kaupan alalla talouden lama on nähtävissä, ja se voi syventyä, ellei alueelle saada uutta teollisuutta. Energia- ja ympäristöalat eivät ole kovin suhdanneherkkiä, ja kasvu näillä aloilla näyttää jatkuvan. Rakennusosalalla on tällä hetkellä varsin hiljaista. Kansainvälistymiseen suhteen on odotusarvoja etenkin Venäjän suuntaan.

Lahden ja Forssan alueilla maankäytön, liikenteen ja elinkeinojen tarkastelu yhtä kuntaa laajemmalla alueella mahdollistaa seudullisen kehittämispotentiaalin tehokkaan hyödyntämisen. Helsinki, Hämeenlinna ja Tampere muodostavat Hämeeseen merkittävän kasvukäytävän, HHT-akselin, jossa tavoitteena on niin kasvun varmistaminen ja suuntaaminen kuin elinvoiman lisääminenkin. Ajantasaisilla ja laadukkailla maakuntakaavoilla voidaan esittää alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Riittävällä yleiskaavoituksella mahdollistetaan mm. hankkeiden nopea toteuttaminen. Kokemuksesta tiedetään, että elinkeinoelämää palvelevan ympäristöinfrastruktuurin, kuten jätehuollon ja vesihuollon, toteutuksen laadullinen merkitys voi olla ratkaisevan tärkeää kilpailtaessa mm. elintarviketeollisuuden investoinneista.

Maaseutualueiden tilanteeseen vaikuttaa olennaisesti keskustaupunkien taloudellinen kehitys. Kaupunkien läheisellä maaseudulla tilanne on kohtuullisen hyvä ja vastaa pääpiirteissään seutukuntien yleistä kehitystä. Maatalouden investoinneissa on havaittavissa myönteistä kehitystä, minkä lisäksi metsätalouden kehitys on ollut kohtuullisen vakaata.

Hämeen TE-toimistossa helmikuussa 2014 tehdyn ammattibarometriarvioinnin mukaan Hämeessä odotettavissa olevat saatavuusongelmat painottuvat sosiaali- ja opetusosalalle. Arvioidessa työmarkkinatilannetta seuraavan puolen vuoden aikana pulaa tulee olemaan ainoastaan erityisopettajista, sosiaalityöntekijöistä, suuhygienisteistä, toimintaterapeuteista ja isännöitsijöistä.

Arvioidessa rekrytointitarvetta seuraavan puolen vuoden aikana kysyntä tulee kasvamaan seuraavissa ammateissa: kirvesmiehet, puutarhatyöntekijät, linja- ja henkilöautonkuljettajat, näyttämötaiteilijat, nuoriso-ohjaajat, liikunnanohjaajat ja valmentajat, muurarit, raudoittajat ja betonityöntekijät, rakennusmaalarit, koneen- ja moottorinkorjaajat, juoma- ja tupakkatyöntekijät, puutavaratyöntekijät, myyjät, puutarhatyötä johtavat sekä kuorma-auton ja ajoneuvoyhdistelmäkuljettajat. Seuraavan puolen vuoden aikana eniten työvoiman ylitarjontaa tulee olemaan toimistotyöntekijöistä ja varasto- ja talonrakennustyöntekijöistä.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Lahden seutukunta

Artjärvi, Asikkala, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Hartola, Sysmä ja Heinola

Lahden seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 202 417 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 131 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 12 787 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 50 293 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 14 379.

Lahden seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Lahden seutukunnan logistinen sijainti on hyvä ja asuinalueena seutukunta on monipuolisuudessaan viihtyisä. Alueen mahdollisuuksia matkailukohteena ei ole toistaiseksi osattu hyödyntää täysimääräisesti; alueellinen koordinointi ei ilmeisesti toimi riittävän tehokkaasti. Olemassa olevan vahvan, koko alueen kattavan koulutusorganisaation pysyminen alueella ja tarjonnan monipuolisuuden varmistaminen tulevaisuudessa ovat alueen kehittymisen kannalta tärkeitä kysymyksiä. Siirtyminen vahvasta teollisuusalueesta kaupan ja palvelualan alueeksi on edellytys alueen elinvoimaisuudelle.

Lahden kaupunkiseutu ja valtio allekirjoittivat joulukuussa 2013 kasvusopimuksen, jossa painopisteinä ovat uudistava elinkeinopolitiikka korostaen ympäristöosaamista ja muotoilua, vetovoimaa vahvistavat maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisut sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja työttömyyden vähentäminen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Päijät-Hämeen elinkeinoelämä noudattelee pääosin valtakunnallista linjaa: sosiaali- terveysala, kauppa/palvelut menestyvät toistaiseksi kohtuullisesti, mutta myös näillä sektoreilla on näkyvissä rakenteiden uudistaminen ja toimintojen sopeuttaminen yleiseen taloudelliseen tilanteeseen. Vähemmällä työntekijämäärällä tulee päästä parempaan tulokseen.

Aloittavien yritysten määrä oli vuonna 2013 selvästi edellisvuotta pienempi; erityisesti uusien, pienten yritysten perustaminen ei ole toivotulla tasolla. Uusia kasvuyrityksiä keskitetään Lahdessa uudistuvalla Niemen kampusalueelle ja Lahden radanvarren täydennysrakentamiseen.

Puurakentaminen on vireämässä erityisesti Lahden kaupungin alueella; suunnitteilla on seitsemän puukerrostaloa, joista ensimmäisten rakentaminen alkaa mahdollisesti jo kulu-

vana keväänä. Mekatroniikkaklusterin yritysten odotukset ovat positiiviset ja maltillista kasvua näkyvissä. Tällä hetkellä näyttää siltä, että mekatroniikkaklusterissa pohja olisi saavutettu ja hidas nousu olisi käsillä.

Vähittäiskaupan haasteista huolimatta viljaklusteritoimialalla on tehty suuria investointeja, mikä on merkki alueen vetovoimaisuudesta. Lahden alueen hyvinvointialan yritysten osaaminen mahdollistaa tulevaisuuden ratkaisujen kehittämisen hyvinvointialan palvelukentän uudistamiseen mm. palveluasumisessa, kuntoutuksessa, ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja työhyvinvoinnissa.

Heinolan, Hartolan ja Sysmän alueella ovat rakennemuutoshankkeiden viimeiset toteutamisvuodet 2013–2014 lisänneet kuntien ja toimijoiden aktiivisuutta. Hankkeet ovat tarjonneet paikallisille yrityksille uusia, rakentamiskohteita, työvoiman kartoituksia ja yrityksille neuvontaa. Uusi elinkeinostrategia korostaa ympäristötekniikan kasvua, puurakentamisen ja -osaamisen kehittämistä ja ict-tekniikkaa elinkeinoelämän kehittämisen tukena. Entisen Reumasäätön sairaalan tiloihin on syntymässä hoiva- ja hyvinvointialan yritysten keskittymä, Hyvinvointi- ja osaamiskeskus Valolinna. Kaupungissa on vuonna 2013 aloittanut uusi hyvinvointimatkailuhanke, jonka avulla tähdätään kansainvälisille markkinoille. Hankkeessa ovat mukana mm. Heinolan kaupunki, Heinola Resort, Suomen urheiluopisto ja muutamia yrityksiä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Teollisuudesta työttömäksi jääneillä riski työttömyyden pitkittymiseen on suuri. Korvaavia työpaikkoja ei juuri ole, eikä sellaisia ole lähitulevaisuudessakaan syntymässä. Erityisesti ikääntyneen työvoiman työmarkkina-asema on laman myötä heikentynyt. Työttömiä määrän lisääntyminen ei ole suoraan verrannollinen osaavan työvoiman saatavuuden parantumiseen.

Työn ja sen tekijän kohtaaminen nykyistä paremmin edellyttää niin ammatillista kuin alueellistakin liikkuvuutta, eli ammatillista uudelleen kouluttautumista ja liikkumista tarjotun työn perässä. Koulutustarjonta tulee supistumaan lähivuosien aikana mm. siksi, että alueen merkittävä koulutusorganisaatio on muutoksessa; jo toiset yt-neuvottelut vuoden sisällä ovat käynnissä.

Nuorten työttömyyden kasvu on vakava ongelma. Luottamusta nuorisotakuun toimivuuteen on kuitenkin eri toimijoilla. Esimerkiksi isot kauppaketjut, Osuuskauppa Hämeenmaa ja Kesko, ovat näyttäneet esimerkkiä tukemalla nuorten työllistymistä ja palkanneet nuoria tarjolla oleviin työtehtäviin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä keskittyy sosiaali-, terveys- ja opetusalan osaajiin. Ammatillinen ja alueellinen liikkuvuus tulevat korostumaan nykyistä enemmän uusia työmahdollisuuksia etsittäessä. Oppisopimuskoulutus on suuri mahdollisuus, mutta toistaiseksi vähän käytetty keino. Omaehtoinen koulutus, joka pääasiassa tähtää ammatillisen tutkinnon suorittamiseen, on aikuisten opiskelua taloudellisesti tukeva ja toiminnallisesti hyvin käynnistynyt

järjestelmä. Opintojen päätyttyä 60 % työllistyy tavoitealalle. Työvoimapolitiisessa koulutuksessa suoritetaan osatutkintoja ja täydennetään olemassa olevaa osaamista työmarkkinoiden edellyttämän tarpeen mukaan. Mikäli kokonaisen tutkinnon suorittaminen on tarpeen, se on myös mahdollista.

Hämeenlinnan seutukunta

Hattula, Hämeenlinna, Janakkala

Hämeenlinnan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 94 336 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 198 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 6 012 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 4 996.

Hämeenlinnan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Hämeenlinnan seudun ehdoton vahvuus on seudun logistinen sijainti ja toimivat yhteydet muualle Suomeen. Tulevaisuuden haasteiksi alueella muodostuvat sekä työmarkkinoiden rakenteen muutos että työvoiman osaamisen ja kehittämisen haasteet työmarkkinoiden vaatimuksiin nähden.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yritysten perustamisvauhti hiljentyi hieman vuonna 2013 edellisvuoteen verrattuna. Pääosin Hämeenlinnan seudulla yrityksiä perustetaan palvelualoille. Pienten itsensä työllistävien yritysten määrä on edelleen kasvussa; erityisesti luovien ja hoiva- tai hyvinvointialojen yhdistelmät.

Keskeisiä toimialoja Hämeenlinnan seudulla ovat teollisuus, logistiikka ja kauppa. Potentiaalisia kasvualoja ovat lähinnä kauppa ja logistiikka; teollisuuden toimialoilla kasvunäkymät ovat sen sijaan selvästi epävarmimmalla pohjalla. Kaupan alan kehitys on näkyvisä Hämeenlinnassa jo kuluvana vuonna, kun uusi Kauppakeskus Goodman valmistuu vuoden loppupuolella. Seudulla on myös muita suuria kaupan alan hankkeita, kuten Rakentajan Centra ja Sunny Car Center. Logistiikka-alan kehitystä tukee Moreenin alueen kasvu.

Tuotannollisten yritysten liikevaihto pieneni viime vuoden lopussa ja myös lähikuukausien odotukset ovat varovaisia. Myynnin odotetaan lisääntyvän yleisesti kuluvan vuoden alussa. Henkilökunnan määrä on pysynyt viime kuukausina kausivaihtelukin huomioon ottaen likimain ennallaan. Työvoimaa vähennettäneen lievästi lopputalven aikana. Rautaruukin kauppa luo toimialalle toisaalta positiivisia odotuksia, toisaalta epävarmuutta tulevai-

suuden suhteen. Eräiden kansainvälisten tuotantoyritysten sijoittumista koskevat neuvottelut tuovat valoa alan tilanteeseen.

Uudisrakentamisessa projektien aloittamista leimaa varovaisuus. Rahoituksen tiukkeneminen vaikuttaa suoraan toteutukseen. Korjaus- ja saneerausrakentaminen on seudulla kohtuullisen vilkasta. Sovitut ja toteutuksessa olevat uudisrakennuskohteet kantanevat alan yritysten arvioiden mukaan yli taantumavaiheen.

Päivittäistavarakaupan myynti seuraa valtakunnallista kehitystä ja pysyy suhteellisen vakaana. Koko maata vaivaava stagnaatio vaikuttaa erikoiskauppaan hyvin eri tavoin riippuen siitä, mitä erikoiskaupan tuotteita myydään. Kuluttajien hintatietoisuus näkyy elintarvikealalla, mutta alan tila on melko vakaa. Tulevaisuus nähdään valoisampana kuin vuosi sitten. Suomalaiselle ruualle on edelleen kysyntää Venäjällä, missä nähdään kasvumahdollisuuksia. Vientimenestys Venäjän markkinoilla kuitenkin vaihtelee.

Hyvinvointiala on edelleen kasvuala, jossa suuret toimijat ovat Hämeenlinnan seutukunnassa merkittävässä asemassa. Hämeenlinnan alueelle tunnusomainen piirre on isojen kansallisten hyvinvointialan yritysten näkyvyys ja pienten paikallisten yritysten vähäisyys.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Hämeenlinnan seudulla on nähtävissä teollisuustyöpaikkojen määrän merkittävä vähentyminen ja joidenkin teollisuusalojen hiipuminen. Tämä aiheuttaa haasteita työvoiman osaamisen suhteen ja kasvattaa rakennetyöttömyyttä. Teollisuusammateista irtisanotuilla vaikein tilanne on jo ikääntyvällä työväestöllä, koska osaaminen ei enää vastaa työmarkkinoiden vaatimuksia. Tämän teollisen rakennemuutoksen myötä erityisesti ikääntyvän työväestön työttömyys kasvanee entisestään.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntää on erityisesti hoiva-alalla. Turvallisuusalan kasvu lisää vartijoiden ja järjestysmiesten kysyntää. Kysyntää on myös erityiskouluttajista ja muista asiantuntijatehtävissä toimivista henkilöistä sekä erityistä taitoa vaativista osaajista, kuten erikoispuusepistä ja ammattitaitoisista kirvesmiehistä. Rakennetyöttömyyden vuoksi työvoiman osaaminen vastaa vain osittain työmarkkinoiden vaatimuksia. Alueen koulutustarjonta keskittyy työntekijäammatteihin. Koulutustarjonta sopeutuu kohtalaisen nopeasti työmarkkinoiden muutokseen.

Riihimäen seutukunta

Hausjärvi, Loppi, Riihimäki

Riihimäen seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 46 481 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 64 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 916 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 476.

Riihimäen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Riihimäen alueen vahvuutena ovat monipuolinen elinkeinorakenne ja hyvä logistinen sijainti pääradan ja 3-tien varrella sopivan etäisyyden päässä pääkaupunkiseudusta. Alue on houkutteleva yritysten sijaintipaikkana ja työikäisen väestön vetovoimainen asuinpaikka.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Keskeisillä toimialoilla on hivenen positiivista virettä ja kehitystä, potentiaaliset kasvualat ovat teknologiateollisuudessa. Yrityksiä on kuitenkin perustettu vähemmän kuin aiemmin ja yritysten lopettamisista on ollut jonkin verran. Metalliteollisuudessa tilanne ja tulevaisuuden odotukset ovat kääntymässä myönteisiksi. Elintarvikealan tilanne on vakaa ja kasvua on näköpiirissä. Kaupan ja palvelujen sektorilla tilanne on myös kohtalaisen vakaa, mutta kasvua ei ole lyhyellä aikavälillä näköpiirissä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Uusien työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut merkittävästi edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna, ja on ennakoitavissa, että työttömyyden kasvu jatkuu vielä kevään aikana. Työttömyyden kasvu on osin seurausta pääkaupunkiseudun hiljennestä työvoiman kysynnästä.

Erityisesti alle 25-vuotiaiden nuorten työllisyystilanne heikkeni suhteellisesti hieman enemmän kuin ELY-keskusalueen muissa seutukunnissa. Merkittäviä irtisanomisia tai masalomautuksia ei ole näköpiirissä. Työvoimaa on tällä hetkellä saatavilla kaikilla toimialoilla.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Sosiaali- ja terveydenhoito sekä palveluala ovat lähitulevaisuudessakin työllistämisen kannalta keskeisiä aloja. Kysyntää on erityisesti lähihoitajista ja sairaanhoitajista. Rekrytointiongelmia esiintyy lähinnä sosiaali- ja terveydenhoitoaloilla sekä joillakin asiantuntija-aloilla. Alueen koulutustarjonta on vireää ja kattavaa.

Forssan seutukunta

Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela, Ypäjä

Forssan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 34 696 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 221 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 778 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 320.

Forssan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	--	-	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen sijainti on hyvä, etenkin mikäli logistiset yhteydet saadaan nykyistä parempaan kuntoon. Tieverkoston kunnossapidon rahoitus aiheuttaa jatkuvaa huolta ja liikenneyhteydet nähdään yritysten tulevan sijoittumisen kannalta merkittävänä kriittisenä tekijänä. Ympäristöministeriössä vahvistusta odottavan maakuntakaavan mahdollistamat toimenpiteet sisältävät merkittäviä uusia avauksia, joiden vaikutukset voivat ulottua Forssan seutua laajemmallekin alueelle. Toinen pitkän aikavälin mahdollisuus nähdään uuden Jokioisiin sijoituvan luonnonvarakeskuksen ympärille rakentuvassa osaamisen keskittymässä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Forssan seudun elinkeinoelämässä ei ole lähitulevaisuudessa näköpiirissä suuria muutoksia. Yritysten perustamisaktiviteetti on ollut selvästi laskussa, ratkaisevana tekijänä nähdään TE-toimiston muuttunut käytäntö starttirahoituksessa. Yritysten rahoitustarve kohdistuu pääosin käyttömenoihin, ei niinkään investointeihin, joten rahoituksen kysyntä on ollut vähäistä. Kansainvälistymiseen suhteen alueella on odotusarvoja etenkin Venäjän suuntaan.

Forssan seudun uusi Järkivihreä elinkeinostrategia on hyväksytty. Sen vihreänä lankana on rakennemuutoksen jatkuminen järkivihreän mallin mukaisesti niin tuotannossa kuin palveluissakin. Osa toimialoista on ajatuksen jo omaksunut, joiltakin osin toimenpiteitä tulee vielä kirkastaa.

Energia- ja ympäristöalat eivät ole kovinkaan suhdanneherkkiä, ja kasvu näillä aloilla näyttää jatkuvan. Metalliteollisuudessa kehitys on ollut melko tasaista, ja alalle on rekrytoitu jonkin verran työntekijöitä. Elintarvikealalla menee kohtalaisen hyvin, ja alalle on järjestetty rekrytointi- ja muuta koulutusta. Myös hyvinvointiala on tasaisessa kasvussa. Rakennustuoteteollisuus on supistunut merkittävästi eräiden yritysten toiminnan loppumisen takia. Muilla rakennustuoteteollisuusyrityksillä tilanne on parantunut vuoden takaisesta ja näkymät ovat ainakin lyhyellä tähtäyksellä kohtalaisen hyvät.

Rakennusalalla on tällä hetkellä varsin hiljaista. Kaupan alalla näkyy myös talouden lama, ja se voi syventyä, ellei alueelle saada uutta teollisuutta. Tuulivoimahankkeet ovat edenneet kaavoitusvaiheeseen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Forssan kaupungin työttömyysaste on Kanta-Hämeen korkein, ja se on edelleen kasvussa. Alkaneet irtisanomiset pahentavat vielä työttömyyttä lähikuukausina. Teollisuustyöntekijöiden työllistymismahdollisuudet ovat rajalliset, koska teollisuus supistuu koko ajan. Työtömäksi jääneistä suurin osa on kouluttamattomia teollisuuden vaihtoyöntekijöitä, joille on vähän kysyntää työmarkkinoilla.

Uudelleentyöllistymismahdollisuuksia on palvelu- ja hoiva-aloilla, ja niille työllistyminen edellyttää koulutusta. Kaikki eivät kuitenkaan näille aloille sovellu. Lisäksi suuri osa työtömäksi jääneistä henkilöistä on yli 50-vuotiaita, joille alan vaihto ei monessa tapauksessa ole enää mielekästä. Irtisanomisista on näköpiirissä myös it-alalla; myöskään heille ei ole paikkakunnalla juuri tarjolla työmahdollisuuksia. Samoin HAMKin toimintoja on Forssan alueella supistettu.

Hieman yli neljännes työttömistä on pitkäaikaistyöttömiä. Määrä on pysytellyt samana jo melko pitkään ja tilanteen odotetaan pysyvän samanlaisena myös loppuvuonna. Lisääntyneen nuorisotyöttömyyden vuoksi nuorten työllistymisedellytyksiä on alettu kehittää yhteistyössä lähikuntien kanssa.

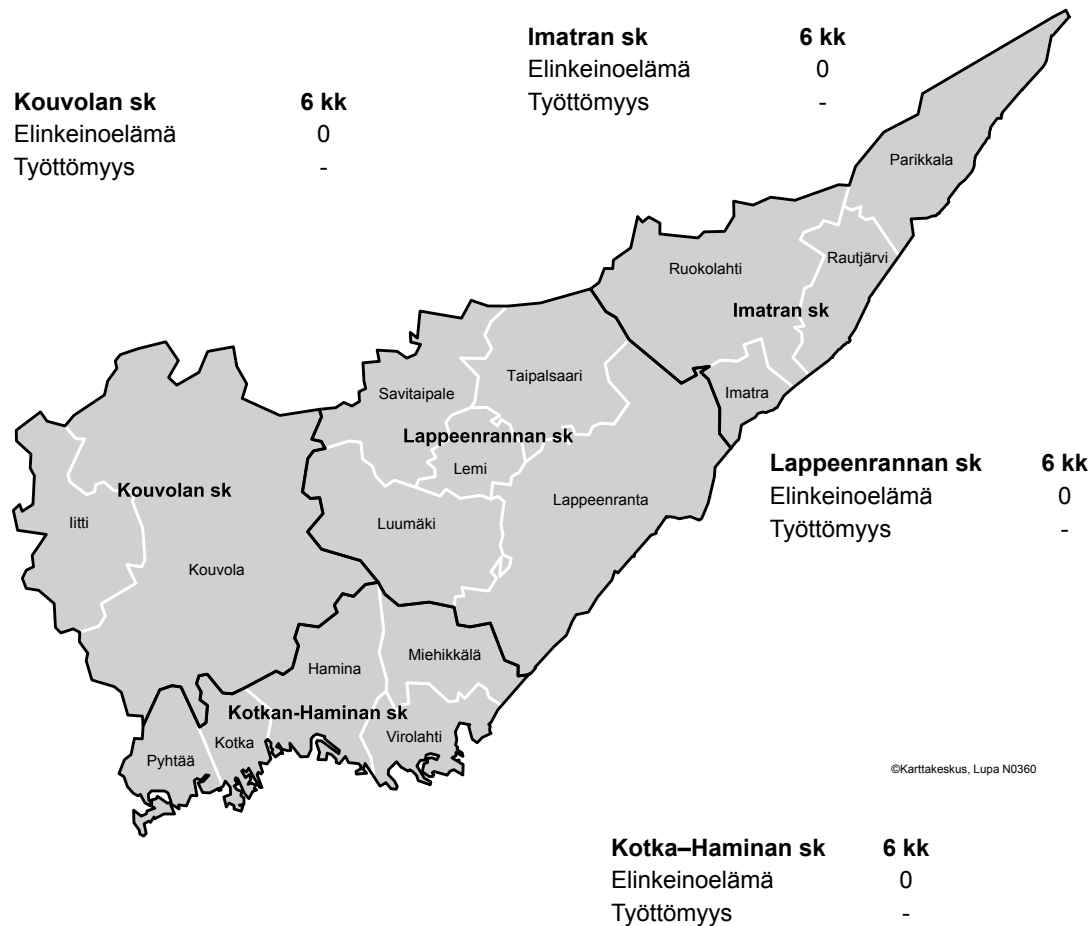
Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Terveystenhoito- ja hoiva-alat sekä ympäristöala ovat Forssan seudun kasvavia toimialoja. Kysyntää työntekijöistä on myös opetuslalla sekä elintarviketeollisuudessa ja eräillä muilla teollisuudenaloilla, mm. rakennustuoteteollisuudessa, joskin lähinnä määräaikaisiin työsuhteisiin. Tilanne jatkunee pääosin samanlaisena myös lähitulevaisuudessa. Vuokratyö on seudulla yleistä, ja yleistyneä edelleen uuden työvoiman rekrytointikanavana.

Lisätietoja

Erikoissuunnittelija Markku Paananen
Hämeen ELY-keskus
puh. 0295 025 167
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

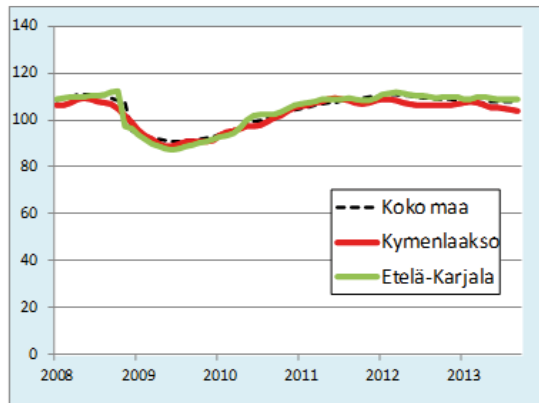

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella asui vuoden 2013 lopussa 313 074 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 702 henkilöä. Vuonna 2012 Kaakkois-Suomessa oli 18 332 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,3 % ja työttömiä työnhakijoita oli 21 979.

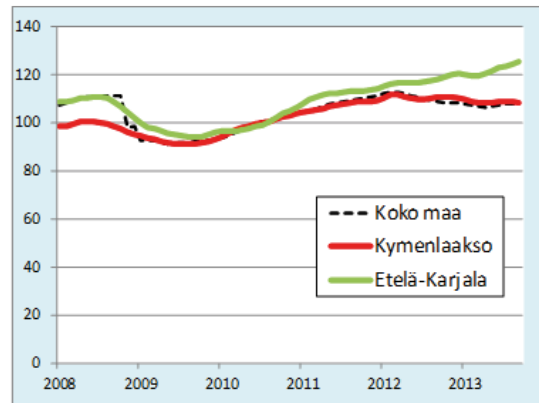
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Tukku- ja vähittäiskauppa (2010 = 100)

Kymenlaaksossa yritysten liikevaihdon kehitys on viime aikoina ollut heikompaa kuin keskimäärin Suomessa. Etenkin teollisuuden ja rakentamisen volyymit ovat jääneet jälkeen koko maan kehitystrendistä. Kaupan ja muiden palveluiden kehitys on samalla tasolla kuin koko maassa.

Etelä-Karjalassa kaikkien toimialojen liikevaihdon kehitys on hieman parempaa kuin keskimäärin. Vaikka teollisuuden liikevaihdon kehitys ei ylläkään valtakunnalliseen keskiarvoon, muilla päätoimialoilla kehitys on ollut suotuisampaa. Tukku- ja vähittäiskaupan liikevaihdon trendi on selkeästi koko maan ja myös muiden maakuntien yläpuolella. Viimeisimpien saatavissa olevien tilastolukujen mukaan (heinä-syyskuu 2013) tukku- ja vähittäiskaupan trendi oli Etelä-Karjalassa 124,4 (koko maa 108,0).

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Teollisuuden rakennemuutos on ollut Kaakkois-Suomessa poikkeuksellisen voimakasta. Muutos on koetellut viime vuosina etenkin Kymenlaaksoa, sillä kaikista maakunnista se on menettänyt eniten kilpailukykyään suhteessa muihin maakuntiin. Etelä-Karjalassa rakennemuutoksesta on selvitty Kymenlaaksoa paremmin. Maakuntien tulevaisuuden menestys on paljolti kiinni siitä, miten maakunnat onnistuvat uudistamaan ja monipuolistamaan tuotantorakennettaan. Teollisuuden työllisyyden ennakoidaan edelleen vähenevän. Kasvua haetaan etenkin pk-sektorille. Uutta pienyritystoimintaa on jo jonkin verran perustettu maakuntiin. Suurimmat mahdollisuudet nähdään kuitenkin edelleen kaupan ja matkailun saralla.

Sijainti ja logistiikan kehittäminen on Kaakkois-Suomen selkeä vahvuus. Kaakkois-Suomessa on käynnissä ja valmisteilla useita mittavia liikenneväylähankkeita, joiden vaikutukset työllisyyteen ja elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuuteen ovat merkittäviä. Sekä Koskenkylä - Kotka-moottoritien että Haminan ohikulkutien rakentaminen jatkuu. Molemmat tieosuudet on tarkoitus saada avattua liikenteelle tämän vuoden loppupuolella. Myös uusia tiehankkeita on tiedossa: Hamina - Vaalimaa-välin rakennustyöt aloitetaan vuosien 2015–2016 vaihteessa. Kokonaisbudjetti on 660 miljoonaa euroa. Rahoitukseen sisältyy myös rekka-parkki. Luumäki-Lappeenranta –välin perusparannuksen rahoitus ei vielä ole varmistunut.

Kaakon sijaintiedun hyödyntämisen kannalta ratkaisevan tärkeää on, että rajanylityspaikkojen sujuvuus turvataan henkilöliikenteen kasvaessa. Vuosi 2013 oli jälleen ennätysvuosi.

si, sillä rajan ylitti Kaakkois-Suomen rajanylityspaikoilla 10,4 miljoonaa matkustajaa. Mahdollisen viisumivapauden myötä matkustajamäärä Kaakkois-Suomen raja-asemilla kasvaisi merkittävästi. Parhaillaan Vaalimaan, Nuijamaan ja Imatran rajanylityspaikoilla tehdään laajennus- ja parannustöitä, joiden myötä yhteenlaskettu kapasiteetti kasvaa 20 miljoonaan rajanylittäjään vuodessa. Rajanylitysten sujuvuutta lisää suunnitteilla oleva sähköinen jonojärjestelmä. Vaalimaalla testikäyttöön tulevan järjestelmän avulla voi varata ajan rajanylitystä varten esimerkiksi netin tai puhelimen välityksellä. Parikkalan rajanylityspaikka avattaneen kansainväliselle henkilöliikenteelle vuonna 2017.

Teollisuuden rakennemuutos näkyy myös ympäristön tilassa. Hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet voimakkaasti samaan aikaan kun uusiutuvan energian osuus alueen energiantuotannossa on noussut valtakunnallisestikin huipputasolle. Etelä-Karjalassa uusiutuvan energian osuus on 73 prosenttia ja Kymenlaaksossa 56 prosenttia. Koko maassa osuus on kolmanneksen luokkaa.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pk-yritysbarometrin mukaan valtakunnallisesti pk-yritysten suhdannenäkymät ovat viime aikoina parantuneet. Tilanne on samansuuntainen myös Kaakkois-Suomessa. Kymenlaaksossa 33 % ja Etelä-Karjalassa 35 % yrityksistä arveli suhdannenäkymien paranevan lähimmän vuoden aikana. Kymenlaakson osuus vastaa koko maan keskiarvoa. Myös liikevaihdon kasvuodotukset vastaavat Kymenlaaksossa valtakunnallista keskiarvoa, Etelä-Karjalassa ne ovat paremmat.

Kaakkois-Suomessa perustettiin Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2013 tammi-syyskuussa lähes 1 000 yritystä. Määrä on 10 prosenttia edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa alhaisempi (koko maa - 4 %). Noin viidennes uusista yrityksistä syntyi kaupan alalle. Kymenlaaksossa aloittavien yritysten määrä pienentyi 8 % ja Etelä-Karjalassa 14 %. Tilastoissa näkyy kuitenkin piristymistä, sillä vähentyminen on painottunut alkuvuoteen. Heinä-syyskuun tilastojen mukaan tilanne oli jo keskimääräistä parempi.

Kaakkois-Suomi on Euroopan merkittävin metsäteollisuuskeskittymä. Edelleen on saatu uutisia metsäalan vähennyksistä. Positiivista on sellun ja kartongin hyvä kysyntä maailmanmarkkinoilla. Ala investoi biojalostamo- ja energiaratkaisuihin molemmissa maakunnissa. Tuulivoima-ala on ollut vaikeuksissa mm. tutkaongelmien takia. Tulevaisuudessa energia-ala voi olla merkittävä työllistäjä. Tavoitetta tukee Lappeenrannan teknillisen yliopiston tutkimus- ja opetustoiminta.

Alueen toinen perinteinen, vahva toimiala eli kuljetus ja varastointi on säilyttänyt asemansa kokonaisuutena melko hyvin. Kaakkois-Suomessa on viime vuosina ollut nähtävissä mm. ahtaajien irtisanomisia ja kuljetusyrittäjien tilanteen kiristymistä. ETLA ennustaa työllisten määrän pienoista lisäystä Etelä-Karjalaan. Kymenlaaksossa työllisten määrä ei enusteen mukaan kasva. Vuosi 2013 oli HaminaKotkan satamassa edellisvuotta heikompi. Liikenteen uskotaan pysyvän vuonna 2014 ainakin edellisvuoden tasolla.

Metalliteollisuuden näkymät ovat edelleen varovaiset. Rakennusalan työllisyystilanne on Kaakkois-Suomessa parempi kuin monilla muilla alueilla. Kymenlaaksossa on hiljaisempaa, mutta Etelä-Karjalassa on meneillään ja alkamassa useita suuria rakennushankkei-

ta. Tämä näkyy liike- ja toimitilarakentamisen lisäksi myös pienemmissä rakennushankkeissa ja remonteissa.

Matkailu on entistä tärkeämpi osa Kaakkois-Suomen taloutta. On arvioitu, että matkailun osuus alueen yritysten liikevaihdosta on suoraan tai välillisesti noin kymmenen prosenttia. Matkailijoiden arvioidaan jättäneen Kaakkois-Suomeen vuonna 2012 runsaat 1,6 miljardia euroa (kaikki kansalaisuudet). Tuloista selvästi suurin osa (76 %) painottuu Etelä-Karjalaan. Esimerkiksi tax free –tilastot eivät kerro koko totuutta venäläisten ostosmatkailusta. Invoice-kuittileimauksen suosio on kasvanut nopeasti, mutta tarkkoja tietoja invoice-ostosten määrästä ei ole saatavilla. Kehittämisyhtiö Cursorissa valmistellaan parhailaan sähköistä invoice-seurantaa yhdessä Tullin kanssa. Tämä mahdollistaisi myös euro-määrien seurannan.

Pelkkä maantieteellinen sijainti ei takaa kasvavia venäläisturistien määriä. Tällä hetkellä venäläismatkailijoiden määrä Virossa kasvaa nopeammin kuin Suomessa. Viime vuosina on investoitu tuntuvasti uusiin liike- ja matkailukeskuksiin. Edelleen erittäin mittavia hankkeita on rakenteilla ja suunnitteilla molemmissa maakunnissa. Vaikka suurin osa matkailusta on ostosmatkailua, venäläisille matkailijoille tehtyjen kyselyjen perusteella esimerkiksi luonto- ja hyvinvointimatkailun tarjontaa tulisi selvästi lisätä.

Alkutuotanto on edelleen tärkeä elinkeino alueella. Maa-, riista- ja kalatalous työllistää Kaakkois-Suomessa arvion mukaan noin 5 000 henkeä. Maatalouden rakennemuutos jatkuu voimakkaana. Maatilojen määrän ennakoitaan vähenevän vuoteen 2020 mennessä noin tuhannella tilalla. Lypsykarjataloudesta ja muusta kotieläintaloudesta luopuminen näyttäisi jatkuvan edelleen. Samalla yksikkökoot ovat voimakkaassa kasvussa. Selviä kasvunäkymiä ei ole lähitulevaisuudessa, mutta pidemmällä tähtäyksellä alueen tuotannolla on mahdollisuuksia mm. Venäjän lähialueen markkinoilla ja lähiruokatuotannossa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisyystilanne on heikentynyt Kaakkois-Suomessa. Vuoden 2013 viimeisellä neljänneksellä työllisten määrä väheni 5500 henkeä vuoden takaiseen verrattuna ja työllisyysaste supistui 65,6 %:sta 63,8 %:iin. Vähennys kohdistui pääosin naisiin. Työllisten naisten määrä väheni 5000 henkeä, miesten vain 500.

Työttömyys on kasvanut ja työmarkkinoiden liike jonkin verran jäykistynyt. Tästä huolimatta viimeaikainen (tiedot koskevat pääosin vuoden 2013 viimeistä neljännestä) kehitys on kuitenkin ollut Kaakkois-Suomessa maan keskiarvoa suotuisampi. Työttömien työnhakijoiden määrä on lisääntynyt 8 prosenttia edellisvuodesta (koko maa 16 %). Negatiivista on, että nuorten työttömyyden kasvu on kiihtynyt ja on tällä hetkellä nopeampaa kuin kokonaistyöttömyyden lisäys. Työttömiä nuoria oli 12 % enemmän kuin vuosi sitten (koko maa 21 %). Vaikka nuorten työttömyyden kasvu on ollut hitaampaa kuin maassa keskimäärin, ylittää nuorten työttömyysaste maan keskiarvon. Myös korkeakoulutettujen työttömyys on kasvanut tuntuvasti. Tilanne on heikentynyt Kaakkois-Suomessa enemmän kuin maassa keskimäärin. Kaakkois-Suomen seutukunnissa kokonaistyöttömyyden oletetaan edelleen puolen vuoden tähtäyksellä kasvavan. Tämän jälkeen odotetaan käännettä parempaan,

jolloin työttömyystilanne olisi vuoden kuluttua samalla tasolla kuin nyt (Kouvolan seutukuntaa lukuun ottamatta).

Työhön sijoittuminen erilaisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden jälkeen on vaikeutunut. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut, kasvu on jäänyt kuitenkin selvästi matalammaksi (8,5 %) kuin maassa keskimäärin (+ 25,5 %). Pitkäaikaistyöttömien eli vähintään vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden osuus kaikista työttömistä vastasi koko maan keskiarvoa (26 %). Ulkomaalaisväestön työttömyysasteet ovat yleisesti muuta väestöä korkeammat ja ylittävät Kaakkois-Suomessa maan keskiarvon. Kaakkois-Suomessa yli kolmannes ulkomaalaisesta työvoimasta on työttömänä.

Viime aikoina työttömyyden painopiste on alkanut siirtyä teollisuudesta, kuljetuksista ja rakennustoiminnasta aiempaa enemmän kohti palveluammatteja. Esimerkiksi terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden ammattiryhmän työttömien määrä kasvoi vuoden takaisesta miltei 23 %. Ryhmän työttömissä työnhakijoissa on myös kasvava joukko nuoria, vaikka heidän osuutensa alan työttömistä ei ole vielä kovin suuri. Samalla kun työttömyyden kasvu näkyy aiempaa selvemmin palvelualoilla, naisten työttömyys on kasvanut miesten työttömyyttä vauhdikkaammin (naiset + 10 %, miehet + 7 %). Koko maan keskiarvo oli naisilla + 17 % ja miehillä + 15 %.

Kaakkois-Suomi on viime vuosina hyötynyt Venäjältä tulleesta ostos- ja muusta matkailusta sekä kauppaan ja liikenteeseen liittyvistä investoinneista. Kehitys ei näy kuitenkaan merkittävästi esimerkiksi myyntityön työllisyydessä, vaan alan työttömyys on kasvanut hieinan kokonaistyöttömyyttä enemmän. Kasvuluvut ovat kuitenkin pienempiä kuin maassa keskimäärin, joten ostosmatkailu lienee hillinnyt alan työttömyyden lisäystä. Majoitus- ja suurtalouden sekä tarjoilutyön ammattiryhmissä työttömien määrä on lisääntynyt vajaa 10 prosenttia, niissäkin vähemmän kuin maassa keskimäärin. Myös rakennusalamalla työttömyyden kasvu jää maan keskiarvoa pienemmäksi. Teollisuusammattien ryhmässä työttömyys lisääntyi vain kolme prosenttia, selvästi vähemmän kuin maan keskiarvo.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä on pysynyt melko varovaisena, mikä heijastuu työttömyyden kasvuun, työttömyysjaksojen pitkittymiseen ja nuorten työmarkkinoille sijoittumisen vaikeutumiseen. Työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoitettuja työpaikkoja oli koko viime vuonna avoinna lähes kymmenen prosenttia vähemmän kuin vuonna 2012.

Yritysten rekrytointiongelmia (Tilastokeskus) oli vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä kaakkoissuomalaisissa yrityksissä runsaasti, sillä 43 % rekrytointeja tehneistä työnantajista kertoi kokeneensa vaikeuksia sopivan työntekijän löytämisessä (koko maa 28 %). Kaakkois-Suomen luku oli koko maan korkein. Toisella neljänneksellä vaikeuksia kokeneiden osuus laski kolmannekseen (koko maa 30 %) ja vuoden kolmannella neljänneksellä 17 %:iin (koko maa 28 %). Tämä luku oli kolmanneksi pienin ELY –alueiden joukossa. Kyselyn perusteella rekrytointivaikeudet selvästi vähenivät vuoden loppua kohti.

TE-toimiston tammikuussa 2014 tehdyn ammattibarometriarvioinnin perusteella työvoimapolun ammatit ovat suurelta osin samoja kuin aiemminkin. Suurin pula on lääkäreistä, hammaslääkäreistä ja psykologeista. Vaikka työttömien määrä on noussut tuntuvasti

terveydenhuolto- ja sosiaalityön ammattiryhmässä, on lähiaikoina edelleen pulaa monista muistakin ammattiryhmän osaajista. Edelleen on pulaa puhelinmyyjistä, isännöitsijöistä ja kirjanpitäjistä. Rakennusalan ammattiteissa on melko hyvä tasapaino, pulaa on lähinnä muurareista. Siivoojia, tarjoilijoita ja keittiöhenkilökuntaa ei ole aina riittävästi tarjolla.

Monissa teollisuuden ammattiteissa on puolestaan paljon työnhakijoita verrattuna tarjolla oleviin työpaikkoihin. Myös eri alojen insinööreistä, taideammattien hakijoista sekä toimisto- ja atk -henkilöistä on ylitarjontaa. Varastotyöntekijöitä sekä postinkantajia ja -lajittelijoita on myös kysyntää enemmän työnhakijoina.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Kouvola seutukunta

Kouvola, litti

Kouvolan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 93 908 henkilöä, Vuoden aikana väestö väheni 343 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 5 652 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 6 518.

Kouvolan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	–	–	–

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kouvolan seutukunnassa suurin haaste on rakennemuutoksen hallinta. Teollisuudesta menetettyjen työpaikkojen tilalle on löydyttävä korvaavaa yritystoimintaa ja työpaikkoja. Työpaikkojen väheneminen vaikuttaa myös muuttoliikkeeseen. Edellisvuoteen verrattuna Kouvolan väkiluku pieneni 364 asukkaalla. Näkyvästi muuttajia houkutellut litti kasvatti asukaslukuaan 25:llä.

Kasvua ja uusia avauksia haetaan tasaisesti pk-sektorin eri toimialoilta. Erityisesti panostetaan mm. puurakentamiseen, uusiutuvaan energiaan, luoville aloille, biotalouteen ja elintarvikealaan. Kuitenkin positiivisimmat odotukset ovat kaupan ja matkailun kehityksessä. Näillä toimialoilla on tapahtunut parina viime vuotena myönteistä kehitystä, joka näkyy tax free-myyntissä ja majoitusten määrissä.

Kouvola on niin raide- kuin maantieliikenteenkin risteyskohta. Seutukunnalle tärkeän logistiikkaklusterin ja –alueiden kehittämisessä on edelleen merkittävää potentiaalia. VR koulutuskeskuksen toiminta siirtyi kuluvan vuoden alussa osaksi Kouvolan seudun ammatitopistoa. Fyysisesti opetus alkaa vuonna 2015.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Seutukunnan vahvoja tuotannonaloja ovat massa- ja paperiteollisuus, kauppa, kuljetukset, liike-elämän palvelut sekä julkisen hallinnon toimipisteet ja valtion alueviranomaiset. Puunjalostusteollisuus elää edelleenkin rakennemuutosta Kouvolassa. Positiivisiakin uutisia perinteisestä teollisuudesta on saatu: Metsäyhtiö UPM investoi 160 miljoonaa euroa Kouvolan Kuusankoskella sijaitsevaan Kymin tehtaaseen. Suurinvestoinnilla kasvatetaan sellu-tehtaan tuotantoa 170 000 tonnilla 700 000 tonniin vuodessa. Hankkeen toteutus käynnistyy välittömästi. Kymin tehtaalla uusitaan sellun kuivauskone, havukuitulinjaa nykyaikaistetaan ja tehtaalle rakennetaan uusi kuorimo. Myös tehtaan energiatehokkuutta parannetaan. Alueella pyritään käynnistämään uutta liiketoimintaa perinteisten tuotteiden rinnalle erityisesti puurakentamisen ja biotalouden osalta. Logistiikka on edelleen merkittävä työllistäjä seutukunnassa ja siihen panostetaan: Kouvolassa ollaan perustamassa logistiikan yrityspuistoa.

Valtion toiminnoilla on ollut merkittävä asema Kouvolan seudulla. Julkiselle sektorille ei ole kuitenkaan enää odotettavissa työpaikkojen lisäystä. Kuntatalous on vaikeuksissa. Viime syksynä Kouvolan kaupunki uutisoi 600 henkilön vähentämisestä tämän vuoden loppuun mennessä. Tammikuussa päättyneiden yt-neuvottelujen ensimmäisen osan tuloksena Kouvola vähentää 320 työntekijää. Vähennyksistä suurin osa toteutuu eläkepoistuman kautta. Määräaikaista työsuhteita lopetetaan 50. Varsinaiseen irtisanomiseen päädyttiin vain 13 työntekijän kohdalla. Toinen yt-kierros lähtee liikkeelle kevään aikana. Kaupungin päätös palveluverkosta ratkaisee, miten loput vähennystavoitteesta toteutetaan.

Kouvolan tax free – myynnin kasvu oli koko maan suhteellisesti suurinta. Myynti kasvoi edellisvuoteen verrattuna 27 % (koko maa 4 %). Osuus koko maan myynnistä oli 2,0 (edellisvuonna 1,2 %). Todennäköinen syy kasvuun on Kauppakeskus Veturin houkutteleva turistivirta. Positiiviseen kehitykseen vaikuttaa myös Kouvolan aiempaa voimakkaampi panostus matkailun ja kaupan palveluiden markkinointiin.

Matkailun osalta rekisteröidyt yöpymiset vuonna 2013 kääntyivät ulkomaalaisten yöpymisvuorokausien osalta selvään kasvuun. Kasvu oli 25 % edellisvuoteen verrattuna, kun koko maassa kasvua kertyi 1 %. Sen sijaan kotimaisten matkailijoiden määrä pieneni 5 %. Alueen matkailuinvestoinneista suurin on Tykkimäen Aquaparkin rakentaminen. Vesipuistoon on tulossa muun muassa suuria vesiliukumäkiä, altaita ja ravintola. Kuusi miljoonaa euroa maksavan Aquaparkin on määrä avautua yleisölle kesäkuussa 2014. Tulevaisuuden suunnitelmissa on myös uusien huviloiden rakentaminen Tykkimäen leirintäalueelle. Vesipuisto työllistää noin 40 työntekijää ja kävijätavoitteena 35 000 kävijää vuosittain. Moottoriratakeskus Kymi Ring ja ampumaurheilukeskus ovat vasta suunnitteluasteella.

Peliala on lähtenyt Kouvolassa liikkeelle hyvin. Myös elintarvikeklusteria pyritään vahvistamaan. Alueelta löytyy uskoa alueelliseen ruokakulttuuriin ja sen kehitysmahdollisuuksiin. Myös kasvavassa matkailussa ja Venäjän läheisyydessä nähdään mahdollisuuksia uuteen tuotantoon. Klusterille positiivinen uutinen oli meijeriyritys Kaslink Foodsin noin viiden miljoonan euron laite- ja laajennusinvestoinnit.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on vaikeutunut Kouvolan seudulla (tilastotiedot koskevat pääosin vuoden 2013 viimeistä neljännestä). Työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut (+ 10 %) hieman Kaakkois-Suomen muita seutukuntia enemmän. Työttömyyden kasvu on kuitenkin jäänyt pienemmäksi kuin maassa keskimäärin. Tilanne on litissä parempi kuin Kouvossa. Työttömyysaste oli Kouvossa vuoden 2013 lopussa 15,2 % ja litissä 12,6 % (koko maa 12,6 %). Seutukunnan tilanteen heikentymistä kuvaa myös se, että nuorten työttömien määrä kasvoi 23 %. Kasvu Kaakkois-Suomen muissa seutukunnissa jäi alle kymmenen prosentin (koko maa 21 %). Kouvossa 25 % nuoresta työvoimasta oli työttömänä, litissäkin 16 %. Myös pitkäaikaistyöttömyys on yleistynyt.

Työttömyys koskettaa tuntuvasti ulkomaan kansalaisia. Seutukunnassa asuvia ulkomaan kansalaisia oli työttöminä työnhakijoina keskimäärin 400 henkeä kuukausittain. Heidän työttömyysasteensa oli 40 prosenttia, enemmän kuin koko maan keskimäärä 29 %.

Alueen työttömyyden kasvu näkyy nyt selvästi palveluammateissa. Uuden piirteen palvelualojen tilanteeseen tuo Kouvolan kaupungin pyrkimys vähentää työllistensä määrää. Teollisuuden ammattiryhmän työttömien määrä on noussut kuutisen prosenttia vuoden aikana, mutta esimerkiksi terveydenhuolto- ja sosiaalityön ammattiryhmän lähes 30 prosenttia sekä palvelutyön työttömyyskin lähes 20 prosenttia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työmarkkinoiden kysynnän hiljentymistä kuvastaa TE-toimistoon avoimeksi tulleiden työpaikkojen määrän selvä väheneminen. Uusia paikkoja avautui kaikkiaan noin tuhat, joka on 26 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Terveys- ja sosiaalipalveluihin ilmoitettiin vuoden kolmen viimeisen kuukauden aikana noin sata paikkaa, yli 40 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Lähes yhtä suuri vähennys oli palvelutyön ammateissa. Myös kaikissa muissa ammattien pääryhmissä paikkamäärät vähenivät. Ainoa poikkeus oli hallinto- ja toimistotyö, jossa paikkamäärät nousivat loppuvuonna lähes kolmanneksen.

Kouvolan seudulla TE-toimiston tammikuussa 2014 tekemän ammattibarometriarvioinnin perusteella pulaa on lääkäreistä, hammaslääkäreistä, hammashoitajista, sairaanhoitajista ja farmaseuteista. Fysioterapeuttien työvoimapula on kääntynyt pieneksi ylitarjonnaksi ja myös lähihoitajia on tarjolla kysyntään nähden riittävästi. Tuttuun tapaan puhelinmyyjistä ja siivoojista on pulaa. Monissa metallialan ammateissa on puolestaan paljon hakijoita työvoiman kysyntään nähden. Myös mm. toimistoalojen henkilöitä on runsaasti tarjolla, samoin keittiöhenkilöstöä ja varastotyöntekijöitä. Eri alojen insinöörejä on Kaakkois-Suomessa työnhakijoina tarjolla olevia paikkoja enemmän.

Kotkan–Haminan seutukunta

Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti

Kotkan-Haminan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 86 918 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 252 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 4 814 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 17,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 6 731.

Kotka-Haminan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kotkan–Haminan seutukunta on perinteinen teollisuuden ja satamatoimintojen sijaintialue. Rakennemuutos on viime vuosina ollut Kotkan-Haminan seutukunnassa erittäin voimakasta. Haasteena on edelleen elinkeinorakenteen uudistaminen ja uusien pk-yritysten saaminen alueelle. Työttömyysprosentti oli vuoden 2013 lopussa Kaakkois-Suomen seutukuntien korkein. Myös usean vuoden vakaana pysynyt väestökehitys notkahti Etelä-Kymenlaaksossa: väestö väheni viime vuonna seutukunnassa yli kahdellasadalla.

Vaikeudet eivät ole kokonaan väistyneet, mutta uutta yritystoimintaa on syntynyt mm. palvelu- ja pelialoille. Vientitoiminnassa on viitteitä jo hienoisesta paranemisesta. Alueella luotetaan matkailun, kaupan ja logistiikan luomiin mahdollisuuksiin. Näkymiä ovat piristäneet mm. Googlen lisäinvestoinnit, erilaiset matkailu- ja kauppakeskushankkeet sekä E 18-tien rakentaminen. Etenkin pidemmän aikavälin odotukset ovat hyvät.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Vientivetoisella Kotkan-Haminan seudulla teollisuuden investointiodotukset ovat edelleen heikohkot. Myös tuulivoimaklusteri on vaikeuksissa puolustusvoimien tutkalinjauksen takia. Metalliteollisuus on käymistilassa. Metsäteollisuudessa on nähtävissä hieman elpymisen merkkejä: sellukauppa käy hyvin ja uusiin energiaratkaisuihin panostetaan. Stora Enso rakentaa Sunilan tehtaalle biojalostamon, joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2015 alkupuolella. Metsäyhtiö investoi uuteen biojalostamoon 32 miljoonaa euroa. Biojalostamo vähentää tehtaan hiilidioksidipäästöjä korvaamalla jopa 90 prosenttia maakaasusta ligniinillä, joka on erotettu mustalipeästä.

Seutukuntaan varmistui viime vuoden loppupuolella suurinvestointi, kun Google sijoittaa 450 miljoonaa euroa lisää Haminan palvelinkeskuksen laajentamiseen. Googlen ensimmäisen ja toisen vaiheen investoinnit Haminan palvelinkeskukseen ovat jo maksaneet yhteensä noin 350 miljoonaa euroa. Vaikka työllisyysvaikutukset jäänevät odotuksia pienemmiksi, alueella toivotaan Googlen investointien myös vahvistavan ja vireyttävän ict-alaa. Digitaaliseen pelialaan on jo syntynyt pienyrityksiä, jotka tällä hetkellä työllistävät n. 100 henki-

löö. Uusi avaus seutukunnassa on myös Haminaan sijoittuva venäläinen Pharmbiotech-yrityksen lääketehdas. Yritys on hankkimassa tuotantorakennuksen Haminan sataman läheltä. Alustavien tietojen mukaan kysymyksessä on noin kahden miljoonan euron investointi.

Vaikka venäläisten yöpymisten määrä pysyi samalla tasolla edellisvuoteen nähden, kaupan tax free -myynti kasvoi Kotkassa 2 % ja osuus koko maan myynnistä oli 3,8 %. Haminan vastaavat luvut olivat 16 % ja 0,9 %. Usko venäläismatkailun kasvuun on nostanut investointihankkeita myös Kotkan–Haminan alueella.

Vaalimaan uuden liikekeskuksen maanrakennustyöt ovat käynnistyneet. Uusi liikekeskus, siihen sijoittuva kasino ja hotelli avautuvat vuonna 2015. Liikekeskukseen on tulossa 60 outlet-liikettä, ravintolapalveluja ja muita tiloja. Kaikkiaan liikekeskus maksaa noin 70 miljoonaa euroa. Työpaikkoja arvellaan syntyvän noin 400–450. Investoinnit eivät jääne tähän, sillä maakuntakaavassa on osoitettu 100 000 neliötä lisätilaa rakentamiselle. Uusista hankkeista on jo uutisoitu: kasinon viereen on nousemassa uusi, suuri kaupan alan liiketila. Tontille rakennetaan noin 14 000 kerrosneliömetrin liiketila, johon on tulossa kaupan ja palvelualojen yrityksiä.

Merkittävä investointi on myös kalayritys Disas`n Fishin uusi kalakauppa ja tuotantotilat Haminaan E18-tien varteen. Rakentaminen käynnistyy kuluvan vuoden keväällä. Yhtiö aikoo investoida Summaan 8–10 miljoonaa euroa. Rakennustöiden on määrä alkaa keväällä. Uusia työpaikkoja hanke synnyttää arviolta 50–60 hengelle.

Seutukunnassa on suunnitteilla myös uusia kauppakeskushankkeita. Kotkan Kantasatamaan suunnitellaan muotivaatteisiin keskittyvän outlet-keskuksen rakentamista. Lisäksi alueelle haluttaisiin rakentaa hotelli sekä muita kaupallisia palveluita. Kokonaisuus on tarkoitus rakentaa vaiheittain muutaman vuoden aikana. Tavoitteena on, että outlet-keskus ja hotelli valmistuisivat Tall Ships Races -tapahtumaan mennessä, eli vuonna 2017. Myös Pyhtäälle suunnitellaan uutta kauppakeskittymää. Tulevan E18-moottoritien liittymäalueelle havitellaan muun muassa vaate- ja ruokakaupan erikoisliikkeitä, kalakauppaa sekä huoltamoketjua. Myös talviurheilu- ja matkailukeskushankkeita suunnitellaan.

Kotka-Haminan seudun eräs erikoistumisala on logistiikka, jonka perustana ovat satamatoiminnot sekä Venäjän tavaraliikenne. HaminaKotkan vuosi 2013 oli alavireinen. Koko vuoden liikennemäärä oli 3,6 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Satama tavoittelee lähivuosina lisätyöpaikkoja uusien teollisuusyritysten kautta. Satamaan haetaan uutta, satamasidonnaista teollista liiketoimintaa seudullisten toimijoiden yhteistyönä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Kotkan-Haminan seutukunnasta löytyy sekä Kaakkois-Suomen matalimman että korkeimman työttömyysasteen kunta. Kotkan työttömyysaste oli Kaakkois-Suomen korkein (vuoden lopussa 19,3 %). Työttömien määrä on kunnassa lisääntynyt lähes 9 % (vuoden viimeinen neljännes). Venäjän rajalla sijaitsevan ja matkailuliikenteestä hyötyvän Virolahden kehitys on toisenlainen. Kunnan työttömyysaste oli joulukuussa Kaakkois-Suomen matalin: 8,1 %.

Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi lähes samaa vauhtia kuin kokonaistyöttömyys. Positiivista oli nuorten työttömyyden kohtalaisen pieni lisäys: kasvu oli runsas 6 % vuodentakaisesta. Pyhtäällä nuorten työttömien määrä pysyi ennallaan, Kotkassakin kasvoi vain ne-

lisen prosenttia. Nuorten työttömyystilanne oli suhteellisesti heikoin Haminassa. Ulkomaa-laisten työttömyysaste oli varsin korkea ja tilanne on vaikeutunut edellisvuodesta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avoimia paikkoja on ollut loppuvuonna tarjolla hieman enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tilanne oli tältä osin parempi kuin Kaakkois-Suomen muissa seutukunnissa ja koko maassa. Monilla palvelualoilla seutukunnan paikkamäärät kasvoivat, esimerkiksi kaupallisen alan paikkoja oli selvästi aiempaa enemmän tarjolla. Toisaalta työttömien määrä kasvoi eniten juuri palveluammateissa: terveydenhuolto- ja sosiaalityössä, kaupallisessa työssä sekä teknisen, luonnon- ym. tieteellisen ja taiteellisen työn ammattiryhmissä.

TE-toimiston tammikuussa 2014 tekemän ammattibarometriarvioinnin perusteella seuraavan puolen vuoden aikana valtaosassa ammatteja työvoiman kysyntä ja tarjonta olivat kohtalaisen hyvin tasapainossa. Verrattuna vuoden takaiseen arvioon työvoimapula-ammattien määrä on vähentynyt ja runsaan työvoimatarjonnan ammattien määrä kasvanut. Pulaa on lähiaikoina mm. lääkäreistä, hammaslääkäreistä, hoitajista, kirjanpitäjistä, tarjoilijoista sekä opettajista ja psykologeista. Eri alojen insinöörejä on hakijoina kysyntää enemmän, samoin perhepäivähoitajia sekä toimisto- ja atk-työntekijöitä. Myös varasto- ja ahtausalan työvoimaa on hyvin tarjolla.

Imatran seutukunta

Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti

Imatran seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 42 929 henkilöä, vuoden aikana vähennystä oli 317 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 420 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 831.

Imatran seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Talouden epävarmuus heijastuu edelleen vientivetoisella paikkakunnalla. Imatran perusteellisuus jatkaa tuotantonsa kustannusten karsimista. Toiminnan jatkuvuus näyttää kuitenkin hyvältä. Metsäsektorilla kartongintuotannon maailmanmarkkinanäkymät ovat hyvät.

Seutukunta luottaa vahvasti Venäjän matkailun ja kaupan kasvuun. Kasvu on ollut erittäin vahvaa vuonna 2013. Investoinnit kaupan ja matkailun alalla etenevät hyvin ja uusia investointeja on suunnitteilla.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Imatran seudulla metsäklusteri on edelleen vahva. Metsäteollisuudelta vaaditaan jatkuvaa sopeutumista ja tuotannon tehostamista kilpailukykyssä säilyttämiseksi. Tämä näkyy mm. Stora Enson irtisanomisina. Alueella metalliteollisuus on tärkeä toimiala ja työllistäjä. Konepaja- ja metalliteollisuudella on metsäteollisuuden tavoin tarve uudistua. Alan yritykset painottuvat metsä- ja muun suurteollisuuden kunnossapitoon. Irtisanomisiltakaan (mm. Ovako) ei ole välttytty. Haasteita ovat mm. investoinnit tuotekehitykseen, sarjatuotantoon ja laitekantaan.

Imatralla suunniteltu uusi biolämpökeskus on saanut ympäristöluvan. Rakentamisen voi aloittaa kesäkuussa. Laitos tuottaa hakelämpöä Imatran verkostoon talvella 2016. Kustannusarvio liikkuu 20 ja 26 miljoonan euron välillä. Hintaan sisältyy myös uusia kaukolämpöputkia.

Imatran seudulla rajaliikenne vilkastui huomattavasti vuonna 2013. Rajanylityksiä tehtiin Imatralla noin 12 % enemmän kuin edellisvuonna. Kasvaviin rajanylitysmääriin vastataan rajanylityspaikkaa kehittämällä. Noin 14 miljoonan euron uudistuksen jälkeen rajanylityspaikan kapasiteetti tuplaantuu. Kasvaneet matkustajamäärät näkyvät myös kaupan myynnissä. Tax free -myynti kasvoi vuoden aikana 25 %. Suhteellinen kasvu oli maan toiseksi nopeinta heti Kouvolan jälkeen. Niin ikään osuus koko maan tax-free -myynnistä suureni 7,8 prosenttiin (edellisvuonna 6,5 %). Seutukunnan majoituspalvelut ovat venäläisten suosiossa. Vuonna 2013 venäläisten yöpymiset kasvoivat edellisvuoteen verrattuna noin 13 %. Imatra oli Helsingin ja Lappeenrannan jälkeen kolmanneksi suosituin yöpymisalue.

Kaupallinen tarjonta on kehittynyt viime aikoina voimakkaasti. Alueella tehdään edelleen suuria investointeja matkailuun ja kauppaan. Mittava Korvenkannan kauppakeskus-hanke on kaavoitusvaiheessa. Rakentaminen voi alkaa aikaisintaan syksyllä. Uusi Prisma rakennetaan Mansikkalaan. Investointi on suurin kertainvestointi Imatran asuin- ja liiketilojen rakentamisessa. Kustannusarvio on 40–45 miljoonaa euroa. Rakentaminen alkaa maaliskuussa ja valmista pitäisi olla vuoden 2015 kesällä. Rakenteilla on myös uusi ABC-asema, joka valmistuessaan työllistää 35–40 henkeä. Koko toimialalana rakentaminen on pysytellyt Imatran seudulla keskimääräistä vireämpänä. Vuoden 2013 aikana liikerakentaminen kolminkertaistui edellisvuoden tasosta.

Meneillään olevista matkailuhankkeista merkittävimpiä on Ukonniemen alueen kehittäminen. Alueelle rakennetaan edelleen lisää loma-asuntoja. Pohjoismaiden suurin hirsihotelli avautui vuodenvaihteessa ja alueen uusi leirintäalue avautuu ensi kesäksi. Majoitus-tarjonta monipuolistuu myös pian avattavan Center Hotel Imatran myötä. Satsaukset liikuntamatkailuun Imatralla ovat alussa. Imatran kylpylä avasi Sport Camp-hostellin kylpylän yhteyteen. Tulevaisuudessa kylpylä hakee osuutta myös urheiluopistojen markkinoista.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Imatran seutukunnan työttömyyskehitys (viimeisen vuosineljänneksen 2013 tiedoin) on yleiseen kehitykseen verrattuna kohtalaisen hyvä, vaikkakin työttömien määrä on lisääntynyt. Työttömiä oli 3,4 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kasvu on Kaakkois-Suomen seutukuntien matalin ja selvästi alle koko maan keskiarvon (+ 16 %). Paras kehitys on ollut Imatralla, jossa työttömiä oli vain 1,4 % enemmän kuin vuosi sitten. Parikkalan, Raut-

järven ja Ruokolahden työttömien määrät kasvoivat enemmän. Suhteellinen työttömyys on seutukunnassa Kaakkois-Suomen keskimääräisellä tasolla.

Nuorten työttömyys on lisääntynyt Imatralla vähemmän kuin Kaakkois-Suomessa keskimäärin, muissa kunnissa puolestaan enemmän. Suhteellisesti heikoin nuorten tilanne on Rautjärvellä. Imatrallakin työttömyysaste oli lähes 27 % joulukuun lopussa. Myös pitkäaikaistyöttömyyden ja ulkomaan kansalaisten työttömyyden kehitys oli Imatran seudulla kohdallaisen positiivista verrattuna muuhun Kaakkois-Suomeen. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi, mutta vain alle neljä prosenttia. Työttömänä olevien ulkomaan kansalaisten työttömyysaste oli melko lähellä koko maan keskiarvoa.

Alueen suotuisa kehitys näkyy kaupan alan, teollisuuden ja palvelutyön työttömyydessä. Näiden ammattiryhmien työttömien määrät ovat vähentyneet 5–6 % vuoden takaisesta. Sen sijaan mm. terveydenhuollon ja sosiaalityön alalla, rakennusalalla, kuljetuksissa ja varastoinnissa sekä teknisessä ja tieteellisessä työssä työttömien työnhakijoiden määrät ovat kasvaneet.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Alueelle tuli avoimeksi kuukausittain yli 130 TE-toimistoon ilmoitettua uutta työpaikkaa. Määrä on vain hieman pienempi kuin edellisvuonna. Paikkakehitys onkin ollut Kaakkois-Suomen seutukunnista parhain. Valtaosa paikoista oli kaupallisen työn ja palvelutyön ammateissa.

Koko Etelä-Karjalaa koskevan TE-toimiston tammikuussa 2014 tekemän ammattibarometriarvioinnin mukaan pulaa työvoimasta on lähimmän puolen vuoden aikana enimmäkseen samoissa ammateissa kuin muissakin Kaakkois-Suomen seutukunnissa eli lääkäreistä, hammaslääkäreistä ja hoitohenkilökunnasta. Erityisopettajista on pulaa, samoin puhe- ja keittiöhenkilökunnasta, tarjoilijoista ja siivoojista.

Muun Kaakkois-Suomen tapaan eri alojen insinöörejä on Etelä-Karjalassa hakijoina enemmän kuin tarjolla olevia työmahdollisuuksia, samoin toimistotyön ja atk-alan henkilöitä ja perhepäivähoitajia. Teollisuudessa ei nähdä olevan työvoimapulaa: usean teollisuuden ammatin työnhakijoita on tarjolla enemmän kuin työpaikkoja. Rakennusalalla työvoiman kysyntä ja tarjonta ovat melko hyvin tasapainossa lähikuukausina.

Lappeenrannan seutukunta

Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari

Lappeenrannan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 89 319 henkilöä, Vuoden aikana kasvua oli 210 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 5 446 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14 % ja työttömiä työnhakijoita oli 5 899.

Lappeenrannan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Lappeenranta on edelleen yksi Suomen merkittävistä metsäteollisuuden keskittymistä, jonka kyky vastata myös uusiin liiketoimintahaasteisiin ja markkinoiden tarjoamiin kasvumahdollisuuksiin on hyvä. Matkailu on jatkunut vireänä. Tämä heijastuu myös kauppaan, jonka liikevaihto on kasvanut edellisvuoteen verrattuna suhteellisesti eniten maakunnallisessa vertailussa. Elinkeinorakennetta uudistamaan tarvitaan edelleen uusia osaamispohjaisia yrityksiä. Joistain irtisanomisista huolimatta tunnelma alueella on edelleen melko positiivinen.

Lappeenrannan lentokentän tulevaisuus on epävarma. Kentältä lennetään vaan kansainvälisiä lentoja. Lentokentän matkustajamäärät kasvoivat vuonna 2013 ainoana maakuntakenttänä Suomessa. Sen läpi kulki lähes 100 000 matkustajaa. Parhaillaan kartoitetaan lentokentän kilpailukykyä parantavia uusia toimintamalleja myös maakuntakenttä-mallilla. Raideliikenteen toimivuus on turvattava.

Lappeenrannassa sijaitsee yksi Suomen kolmesta teknillisestä yliopistosta jonka ympärille rakentunut Skinnarilan campusalue toimii kaakkoisen Suomen teknologisen yritystoiminnan ja liikkeenjohdon koulutuksen keskuksena.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Massan, paperin ja kartongin valmistus on edelleen yksi alueen tärkeimmistä toimialoista. Metsäklusterin uudistuminen alueella jatkuu. Lappeenrannassa maailman ensimmäisen puupohjaista uusiutuvaa dieseliä valmistavan biojalostamo käynnistää tuotantonsa kesäheinäkuussa. Metsäyhtiö UPM harkitsee myös toista biojalostamoa Lappeenrannan Kaukaalle. Joutsenoon suunnitellaan biokaasua tuottavan biojalostamon rakentamista.

Lappeenranta pyrkii profiloitumaan yhä enemmän energiaosaamisen edelläkävijäksi. Alueella on jo lukuisia yrityksiä, joiden tuotanto joko suoraan tai välillisesti liittyy energiasektorin toimintaan. Alueelle perustetun yrityshautomon tarkoituksena on lisätä korkean teknologian yritysten syntymiseen alueelle. Yrityshautomo keskittyy erityisesti energia- ja ympäristöteknologian yrityksiin, koska tämän alueen tutkimus on korkealla tasolla Lappeenrannan yliopistossa. Peräti 40 % koko maan energia-alan tutkimuksesta ja -opetuksesta tehdään LUTissa. Myös kaivostekniikkayhtiö Outotec investoi Lappeenrantaan rakentamalla vedenpoistoratkaisujen teknologiakeskuksen. Teknologiakeskuksessa yhtiö aikoo muun muassa kehittää uusia tuotteita ja prosesseja nesteen ja kiintoaineen erotukseen. Teknologiakeskus aloittaa toimintansa kesällä 2015.

Lappeenrannan seudun matkailun kasvu jatkui vuonna 2013. Venäläisyöpymisten määrä kasvoi 29 % edellisvuoteen verrattuna. Tax free -kaupan arvo kasvoi noin 2 % edellisvuoteen verrattuna. Osuus koko maan kaupasta oli 29 %. Tax free -myynnillä mitattuna alue on Suomen toiseksi suurin heti Helsingin jälkeen. Kasvua / osuutta arvioitaessa on muistettava, että Lappeenrannan seudulla on myös invoice-laskutuksen osuus suuri.

Lappeenrannan kaupallinen tarjonta kehittyy jatkuvasti. Joulumarkkinoille avautui mm. luksustavaratalo Grande Orchidee. Ikean ja Ikano-kauppakeskuksen maanrakennustyöt ovat alkaneet ja näillä näkymin Ikea avautuu vuoden 2015 lopulla ja Ikano seuraavana keväänä. Kauppakeskus Ikanoon on tulossa 80–90 liikettä. Jo runsaasti investoinut Holiday

Club Saimaa tähtää edelleen majoituskapasiteetin kasvattamiseen. Jos kaavaluonnos etene suunnitellusti, kahden terassitalon rakentaminen alkaa ensi kesänä. Investoinnin arvo on noin 35–40 miljoonaa euroa. Alueella on valmisteilla lisäksi joukko muita merkittäviä kaupan alan kehityshankkeita. Suurimmat ovat Lappeenrannan keskustan Iso-Kristiina -kaupakeskuksen laajentaminen sekä Luumäelle sijoittuvan outlet-keskuksen (Megamyyntiareena) rakentaminen. Lappeenrannan keskustaa ja City-korttelia uudistetaan voimakkaasti.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Etelä-Karjalassa työttömyyskehitys (vuoden 2013 viimeisen vuosineljänneksen tiedoin) on ollut suotuisempaa kuin Kymenlaaksossa tai Suomessa keskimäärin. Alueen työttömyys on kuitenkin lisääntynyt ja työttömien määrä oli 7,2 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Kasvu on ollut suurinta Lappeenrannan ja Lemin kunnissa. Sen sijaan Savitaipaleella, Luumäellä ja Taipalsaarella työttömien määrä on pienentynyt. Työttömyysaste oli joulukuun lopussa Lappeenrannassa 14,6 %.

Nuorten, alle 25-vuotiaiden työttömyys on lisääntynyt vuoden mittaan lähes 10 %. Nuorten työttömyysaste oli seutukunnassa 17 %. Tämä on Kaakkois-Suomen seutukuntien matalin luku. Lappeenrannassa nuorisotyöttömyys on kasvanut seutukunnan kunnista eniten (+ 10 %), mutta nuorten joulukuun työttömyysaste jää kuitenkin alle Kaakkois-Suomen keskiarvon.

Pitkäaikaistyöttömyyskin on lisääntynyt alueella, ei kuitenkaan enempää kuin kokonaistyöttömyys. Seudulle, erityisesti Lappeenrantaan on vuosien mittaan muodostunut melko suuri ulkomailta muuttanut väestö. Vuoden 2013 loppupuolella ulkomaan kansalaisia oli työttömänä seutukunnassa lähes 500 henkeä. Heidän työttömyysasteensa (31,4 %) oli alhaisempi kuin muualla Kaakkois-Suomessa (38,4 %, koko maa 29 %).

Vaikka seutukunta on hyötynyt Venäjältä tulevasta matkailusta, kaupallisen alan työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut lähes neljänneksen vuoden aikana. Myös terveydenhuolto- ja sosiaalityön ammattiryhmän työttömien määrä kasvoi tuntuvasti (23 %). Sen sijaan teollisuudessa ei juuri ollut työttömyyden kasvua, ja palvelutyö (mm. siivous, ravitsemistyö, tarjoilu) on tuntunut hyötynvän seudun kehityksestä: alan työttömien määrä on hieman vähentynyt.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Markkinoiden osittainen epävarmuus näkyy mm. avoimen työpaikkojen määrän laskuna, joita avautui lähes 8 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Paikat vähenivät kaikilla muilla ammattien pääaloilla paitsi kaupallisessa työssä. Lisäys ei kuitenkaan ole estänyt ammattiryhmän työttömyyden selvää kasvua. Suurin osa avoimista paikoista oli myyntiedustuksen tehtäviä, kun taas enemmistö alan työttömistä on myyjiä.

Vaikka työttömyystilanne on Etelä-Karjalassa parempi kuin Kymenlaaksossa, työvoiman saatavuudessa ei kuitenkaan näytä olevan merkittävää eroa maakuntien välillä. Etelä-Karjalaa koskevan TE-toimiston tammikuussa 2014 tekemän ammattibarometriarvioinnin mukaan pulaa työvoimasta on lähimmän puolen vuoden aikana enimmäkseen samois-

sa ammateissa kuin muissakin Kaakkois-Suomen seutukunnissa. Lääkäreistä, hammaslääkäreistä ja osasta hoitohenkilökunnasta on pulaa. Muita pula-ammatteja ovat mm. erityisopettaja, puhelinmyyjä, tarjoilija ja siivooja.

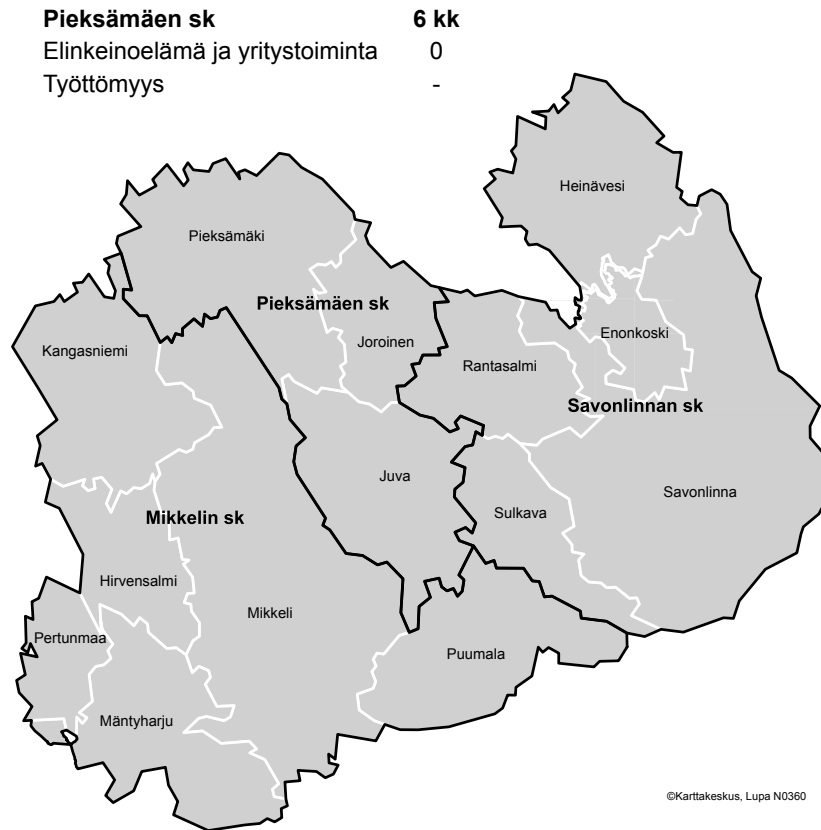
Muun Kaakkois-Suomen tapaan eri alojen insinöörejä on hakijoina enemmän kuin tarjolla olevia työmahdollisuuksia, samoin toimistotyön ja atk-alan henkilöitä. Myös useassa teollisuuden ammatissa työnhakijoita on tarjolla enemmän kuin työpaikkoja. Rakennusosalalla työvoiman kysyntä ja tarjonta ovat arvion mukaan melko hyvin tasapainossa lähikuukausina.

Lisätietoja

Erikoissuunnittelija Tarja Paananen
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
puh. 0295 029 076
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Erikoistutkija Niilo Melolinna
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
puh. 0295 029 071
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Etelä-Savon ELY-keskus

Mikkelin sk **6 kk**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta -
Työttömyys -

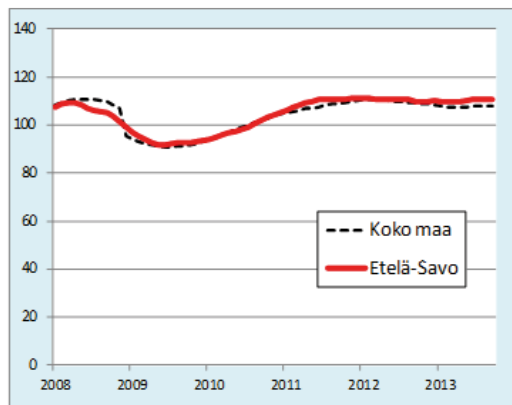
Savonlinnan sk **6 kk**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta 0
Työttömyys 0

Etelä-Savossa asui vuoden 2013 lopussa 152 496 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 930 henkilöä. Vuonna 2012 maakunnassa oli 10 547 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 9 535.

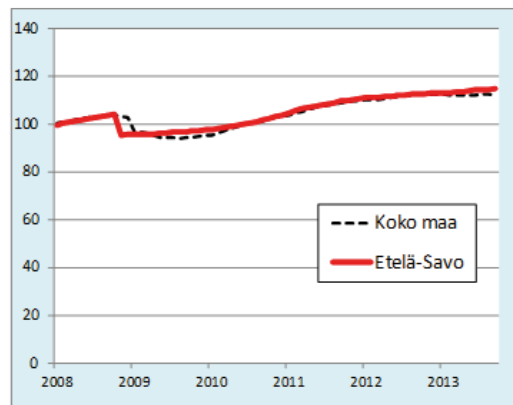
Etelä-Savon ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, muut palvelut (2010 = 100)

Yritysten liikevaihdon kehitys on viime aikoina ollut hieman parempaa kuin keskimäärin Suomessa. Koko maahan verrattuna päätoimialoista palveluissa on menestytty parhaiten. Trendi nousi syyskuussa 2013 jopa vähän koko maan yläpuolelle. Heikointa kehitys on taas ollut rakentamisessa, jossa jäätin koko maan trendin alapuolelle jo vuonna 2011. Vuoden 2013 syyskuussa heikko kehitys näyttäisi kuitenkin taittuneen ja liikevaihdon kasvussa kurotettiin jo koko maan kasvuvauhtiin.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Etelä-Savon vahvuudet kytkeytyvät erityisesti monipuoliseen luontoon. Suomen runsaimmat metsävarat ja niiden tehokas hyödyntäminen ovat luoneet maakuntaan vahvaa metalli- ja metsäteollisuutta. Uusia tulevaisuudenmahdollisuuksia nousee etenkin metsäenergiasta. Metsäisyys, luonnonläheisyys ja maakunnan maine puhtaana ja turvallisena alueena ovat keskeisiä edellytyksiä myös maakunnan monipuoliselle matkailulle ja vapaa-ajanasumiselle sekä niiden kehittämiseksi. Myös maakunnan sijainti lähellä Venäjää tarjoaa runsaasti uusia ja vielä hyödyntämättömiä mahdollisuuksia alueen kehittämiseksi.

Etelä-Savossa on monipuoliset ja laadukkaat koulutusmahdollisuudet. Maakunnan toisen asteen oppilaitokset, ammattikorkeakoulu sekä neljän yliopiston alueyksiköt ovat tärkeässä roolissa niin alueen kilpailukykyyn säilyttämisessä kuin elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisessa.

Yksi keskeisimmistä haasteista maakunnassa on vanheneva ikärakenne, joka heikentää alueen huoltosuhdetta. Etelä-Savo on kärsinyt vuosikautia myös muuttotappiosta, joka on koskettanut erityisesti nuorten ikäluokkaa. Väestörakenne tuo maakunnalle monia haasteita mm. palvelujen järjestämisessä. Toisaalta alueella on hyvinvointi- ja hoivaosaamista, mikä tarjoaa mahdollisuuksia uudenlaisen liiketoiminnan kehittymiselle.

Etelä-Savossa nuorten työttömyys on pysynyt korkeana. Haasteena on niin työpaikkojen löytyminen nuorille kuin nuorten pitäminen maakunnassa. Nuorisotakuuseen kuuluvat aktivointitoimet ovat tärkeässä roolissa nuorten aseman parantamisessa. Nuorten työttömien aktivointiaste oli Etelä-Savossa tammikuussa 39 %. Osuus on ELY-alueista neljänneksi korkein. Työnvälitystilaston mukaan alle 25-vuotiaiden työttömyysaste Etelä-Savossa oli tammikuussa 19 % työvoimasta, kun se ilman aktivointipalveluja olisi 30 %.

Pohjaa maakunnan kehittämiseksi luodaan kaavoituksella. Lyhyen aikavälin kehitysnäkymien kannalta nyt ajankohtaisena olevilla kaavoitusprosesseilla on vähäinen merkitys, mutta pitkällä aikavälillä ne ovat merkittävässä roolissa muun muassa suurien investointien toteutumisessa.

Etelä-Savon kannalta ajankohtaisia kaava-asioita ovat viimeisen vuoden aikana olleet samanaikaisesti yhdessä liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuussuunnitelmien kanssa laadittu Savonlinnan seudun aluerakennemalli 2030 sekä sen toteuttamisohjelma. Ne valmistuivat keväällä 2013. Mikkelin kaupunkiseudun rakennemalli ja liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistuivat 2012.

Taajamayleiskaavatyö etenee useissa kuntataajamissa. Pieksämäellä strateginen yleiskaava on edennyt luonnosvaiheeseen, Savonlinnassa ja Mikkeliissä laaditaan parhaillaan selvityksiä yleiskaavatyön pohjaksi. Myös Rantasalmen kunta on päättänyt laatia ensimmäisen yleiskaavan kirkonkylän taajama-alueelle. Mikkeli kohdistaa kaavoitusresurssejaan erityisesti asuntomessualueen yleis- ja asemakaavoituksen edistämiseen.

Uusia rantayleiskaavoja on käynnissä lähinnä muutamilla sisäjärvialueilla. Puumalan Lietvesi – Suur-Saimaan jo osittain vanhentuneen rantaosayleiskaavan muutos on käynnissä. Ranta-asemakaavoja laaditaan pääasiassa matkailuhankkeille. Savonlinnan seudulla matkailuhankekaavat ovat keskittyneet maakunnan merkittävimpiin kulttuuriympäristöihin.

Savonlinnaan ja Enonkoskelle sijoittuvat Syvälahden ja Laukunkankaan tuulivoimayleiskaavat valmistunevat tänä vuonna. Muut tuulipuistohankkeet eivät ole edenneet kaavoitusvaiheeseen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän tilanne heikentyi loppuvuoden 2013 aikana, kuten syksyn katsauksessakin arvioitiin. Tunnelmia varjosti erityisesti konkurssien, irtisanomisten ja työttömyyden määrän lisääntyminen.

Vuoden 2014 alussa signaalit maailmantalouden elpymisestä ovat muun maan tavoin nostaneet myös Etelä-Savon elinkeinoelämän suhdanneodotuksia. Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) kevään 2014 suhdannetiedusteluissa Etelä-Savon odotukset nousivat syksystä eniten koko maassa ja niitä kuvaava saldoluku oli koko maan tasolla (+16). Myös viennin ennakoitiin kyselyssä kasvavan tulevana vuonna. Työttömyyden suhteen tilanne on taas alkuvuodesta hieman viime vuotta heikompi, mutta tilanteen uskotaan hieman korjaantuvan kesää ja loppuvuotta kohti.

Merkit elinkeinoelämän ja työttömyyden kehittymisestä eivät kuitenkaan ole yksiselkoisia ja odotukset ovat monilta osin ristiriitaisia. Yleistä tunnelmaa alueella voi edelleen luonnehtia varovaisen odottavaksi.

Etelä-Savon ELY-keskuksen yritysrahoituksen kysyntä pysyi vilkkaana Etelä-Savossa vuonna 2013. Rahoitusta myönnettiin 171 hankkeeseen lähes 13 miljoonaa euroa. Eniten hankkeita käynnistyi matkailun alalla, koneiden ja laitteiden valmistuksessa, palveluliiketoiminnoissa ja puuteollisuudessa (sekä muovi-, betoni-, graafisessa ja tekstiiliteollisuudessa). Rahoituksen kysyntä on jatkunut vilkkaana myös alkuvuodesta 2014.

Finnveran rahoituksen kysyntä säilyi viime vuonna suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Alkaviin yrityksiin tehtiin reilut 120 rahoituspäätöstä ja uusia työpaikkoja syntyi 240 kpl. Myönnetyn rahoituksen kokonaismäärä oli 27,9 milj. euroa. Rahoituksen kysynnästä noin 40 % kohdistui investointeihin. Yksittäisiä isoja investointeja ei ollut, mutta toimialoista matkailun rooli oli merkittävä. Odotukset kuluvalle vuodelle ovat edelleen varovaisen optimistisia. Matkailupuolelle on jo näköpiirissä joitain isohkoja investointeja osana suurempaa yritysverkostoa. Matkailijoiden vaatimustaso kasvaa edelleen ja hyvien majoitustilojen lisäksi tarvitaan laadukkaita ohjelmapalveluja.

Vaikka rahoituksen kysyntä on pysynyt kohtuullisena, koetaan yritysten rahoituksen saamisen maakunnassa vaikeutuneen. Taustalla on erityisesti rahoittajien varovaisuuden lisääntyminen ja rahoituksen saamisen ehtojen tiukentuminen.

Alueen keskeisistä toimialoista metsä- ja puupuolen näkymät ovat maakunnassa valoisat. Suomen yksityismetsien puukaupat nousivat määrällisesti vuonna 2013 peräti neljänneksellä edelliseen vuoteen verrattuna ja saavuttivat parhaan tuloksen sitten vuoden 2007. Etelä-Savossa puukaupat lisääntyivät peräti 31 prosenttia Asta-myrskyn leimaaman vuoden 2010 tasolle. Etelä-Savon osuus koko maan yksityismetsien puukauppamäärästä nousi 14 prosenttiin eli keskimääräistä (13 %) korkeammaksi. Markkinahakkuista ei ole vielä saatavissa maakuntakohtaista tilastoa, mutta valtakunnallisesti kaikkien omistajaryhmien markkinahakkuut lisääntyivät ennakkotietojen mukaan n. 9 prosenttia. Metsäntutkimuslaitos ennakoi markkinahakkuiden yltävän vuonna 2014 likimain edellisen vuoden määriin.

Havutukkien reaali hinnat olivat joulukuussa 2013 noin 4 prosenttia edellisen vuoden keskimääräisiä hintoja korkeammat, mutta alittivat kuitenkin kymmenen vuoden keskimääräisen hinnan noin 6 prosenttia. Kuitupuun hinnat olivat edellisen vuoden tasolla. Vuonna 2014 tukkipuiden hinnan odotetaan vahvistuvan 1–2 prosenttia. Mänty ja koivukuitu kallistunevat prosentin ja kuusikuitupuun hinta pysynee ennallaan.

Havusahatavaran tuotanto nousi vuonna 2013 noin 7 prosenttia ja ylsi 10 miljoonaan kuutiometriin ensimmäistä kertaa vuoden 2007 jälkeen. Myös useilla Etelä-Savon yksiköillä on takanaan häiriötön, hyvä tuotantovuosi. Tuotannon nousu on ollut vientivetoista ja myös viennin jatkonäkymät ovat varovaisen positiiviset. Japani on noussut tärkeimmäksi vientimaaksi ja Aasian osuus kaikkiaan 35 prosenttiin Suomen sahatavaran kokonaisviennistä. Vienti Pohjois-Afrikkaan on ollut edelleen vahvaa poliittisesta epävarmuudesta huolimatta. Myös Euroopan tilanne on selkeästi synkkiä kotimarkkinoita parempi. Erityisesti Iso-Britanniassa mäntysahatavarankysyntä on nousussa. Metsäntutkimuslaitos ennakoi sahatavaratuotannon lisääntyvän vuonna 2014 reilun prosentin ja vientihintojen vahvistuvan noin 2 prosenttia.

Vanerin tuotanto lisääntyi viime vuonna valtakunnallisesti noin 6 prosenttia ja ainakin UPM:n osalta takana on täyden tuotannon vuosi ja tuotannon kasvu on ollut Etelä-Savossa keskimääräistä nopeampaa. Alkanut vuosi on käynnistynyt viime vuotta vahvemmin ja tuotannon sekä markkinoiden näkymät ovat melko vakaat. Metsäntutkimuslaitos on ennustanut vanerintuotannon lisääntyvän 2 prosenttia vuonna 2014 ja vientihintojen vahvistuvan prosentin.

Etelä-Savon energiantuotannossa ei ole monien muiden alueiden tapaan korvattu puuta ja turvetta kivihiihellä, vaan energiapuun käyttö ja tarve on edelleen kasvanut.

Rakennusalan suhdannenäkymä Etelä-Savon maakunnassa on välttävä, mutta pientä orastavaa piristymistä on nähtävissä ja kesää kohti mentäessä näyttäisi hieman rakentaminen li-

sääntyvän. Mikkelin seudulla on asuntorakentaminen hieman vilkastunut, mutta painopiste on siirtymässä hankekooltaan pienempään ja erityisesti korjausrakentamiseen, joista suurimpia on Mikkelin vankilan peruskorjaus. Savonlinnan seudulla on edelleen erittäin hiljainen rakentamisen suhdanne menossa nyt talvikaudella, toiveita ja uskoa näyttäisi olevan hieman vilkkaammasta kesäkauden rakentamisesta. Rakennusalan työllisyys on hieman heikentynyt. Rakentamisen kokonaismäärän näyttäisi jäävän vuoden 2013 tasolle tai korkeintaan kasvavan vähän.

Maakunnan teknologiateollisuuden alan yritysten tilanne pysyi haasteellisena loppuvuoden 2013. Maakunnan liikevaihto painui syksyllä useita prosentteja alhaisemmalle tasolle kuin muualla maassa ja tähän saakka itäsuomalaisessa vertailussa maltillisesti käyttäytynyt Etelä-Savon trendilinja kääntyi syyskuussa voimakkaasti alaspäin. Vuoden 2014 alun osalta kysyntätilanne valtakunnallisesti näyttäisi hieman parantuneen. Markkinoilla on havaittavissa lievää positiivista virettä, jonka voidaan olettaa yltävän myös Etelä-Savoon. Vaikka tilaukset ovat edelleen matalalla tasolla, on tarjouspyyntöjen lisääntymisen johdosta odotettavissa, että viime vuoden loppua kohden jatkunut liikevaihdon supistuminen tasaantuisi jotakuinkin edellisvuoden alun tasolle. Mikäli tarjouspyynnöt konkretisoituvat tilauksiksi, voi liikevaihdon odottaa loppukevättä kohden mentäessä kokonaisuutena jopa loivasti kasvavan alkuvuoden luvuista. Taloudellinen tilanne niin tilauskannan, tarjouspyyntöjen kuin kannattavuuden osalta vaihtelee kuitenkin eri yritysten välillä merkittävästi.

Maa- ja puutarhatalouden investoinnit olivat vuonna 2013 lähes edellisvuosien tasolla. Myös nuorten viljelijöiden aloitustukien määrä säilyi viime vuonna aiempien vuosien suuruisina. Erityispiirteenä aloitustukien osalta oli, että luopumistuen ikäsäännösten muutos lisäsi hakemismääriä vuoden loppupuolella.

Vuonna 2014 maatalouden investointituet ovat ohjelmakauden vaihdokseen liittyen kansallisesti rahoitettavia ja hakemus- ja investointimäärien arvioidaan pysyvän entisellä tasolla.

Luomualan myönteinen kehitys viime vuosina jatkui Etelä-Savossa myös v. 2013. Luomuviljelyn aloittaneita uusia viljelijöitä oli v. 2013 22 kpl ja luomuvalvontajärjestelmässä oleva peltoala kasvoi n. 17 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kuluttajien kiinnostus luomuruokaan on ollut jatkuvasti kasvussa, mikä on vaikuttanut myönteisesti myös luomutuotannon kehittymiseen. Erityisesti on ollut kiinnostusta siirtää tavanomaisessa kotieläintaloudessa olevia tiloja luonnonmukaiseen kotieläintuotantoon.

Luomuviljelyn ja luomutuotannon kehitysnäkymien osalta Etelä-Savon ELY-keskus on asettanut tavoitteeksi, että vuonna 2020 luonnonmukainen viljelyala olisi 25% kokonaispeltoalasta Etelä-Savossa. Luomutuotteiden kysyntäkehityksen lisäksi tavoitteeseen pääsemiseen vaikuttaa osaltaan myös, miten uudessa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa onnistutaan kannustamaan luomutuotantoa ja siihen siirtymistä.

Kuluttajien kasvava kiinnostus luomuun ja lähiruokaan tuo mahdollisuuksia myös maakunnan elintarviketeollisuudelle. Elintarviketeollisuudessa mahdollisuuksia luovat erityisesti laatuun ja erikoistuotteisiin panostaminen. Maakunnassa on tehty merkittäviä avauksia mm. luomu- ja lähituotannon jalostamisessa einestuotteiksi.

Kaupan alan näkymät syksyille ja tulevalle vuodelle ovat muun maan tavoin hieman synkentyneet, ja alan työttömyys kääntynyt kasvuun. Myös palveluissa ennakoidaan miinusmerkistä kehitystä. Heikkoja suhdannenäkymiä selittää etenkin yksityisen kysynnän lasku. Matkailualalla kehitys on ollut positiivista, yöpymisvuorokausien määrä maakunnassa

kohosi ennätyslukemiin vuonna 2013. Yöpymissä oli kaikkiaan 806 905 ja kasvua edellisvuodesta noin 15 prosenttia.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä on vuoden 2013 lopussa ennätyskorkealla sitten vuoden 2006 alun. Työttömyysaste oli vuonna 2013 keskimäärin 12,4 %-yksikköä, mikä oli noin yhden prosenttiyksikön koko maata korkeampi. Sekä kokonaistyöttömyys että nuorten työttömyys on Etelä-Savossa vuonna 2013 lisääntynyt koko maata vähemmän. Rakenteellinen työttömyys on lisääntynyt, mutta on kuitenkin kokonaistyöttömyyden kasvusta huolimatta hieman vuotta 2006 pienempää. Nuorten työttömyysaste oli Etelä-Savossa v. 2013 keskimäärin 17,2 % eli 2,6 prosenttiyksikköä koko maata korkeampi. Näkymää synkistää se, että monilla aloilla on irtisanomisista lomautusten sijaan. Lomautettujen määrä on pienempi kuin vuosi sitten, kun silloiset ryhmälomautukset otetaan huomioon.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin vuonna 2013 työnvälitykseen lähes saman verran kuin vuonna 2012. Provisiopalkkaisten paikkojen määrä nelinkertaistui samaan aikaan kun tavanomaisten palkkatyöpaikkojen määrä laski 15 %.

Etelä-Savon tasolla pulaa on ammattibarometrien teon yhteydessä arvioitu olevan ainoastaan lääkäreistä, erityisopettajista sekä lähihoitajista. Lähihoitajistakin on pulaa lähinnä pienissä kunnissa.

Kausivaihtelu lisää työvoiman kysyntää erityisesti matkailualalla. Ravitsemisalan osaavan työvoiman saatavuudessa arvioidaan olevan sesonkiluonteisesti vaikeuksia lähinnä Savonlinnan seudulla.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Mikkelin seutukunta

Mikkeli, Hirvensalmi, Kangasniemi, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala

Mikkelin seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 73 189 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 133 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 4 997 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 4 448.

Mikkelin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	-	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Mikkelin seudun vahvuus on monipuolinen elinkeinorakenne. Hyvä logistinen sijainti mahdollistaa uusien yritysten sijoittumisen seudulle. Väestönkehitys on Mikkelin kaupungissa muusta maakunnasta poiketen positiivinen. Väestön ja työvoiman ikääntyminen on kuitenkin haaste, mikä vaikuttaa alentavasti työllisyyteen, vaikka seutukunnan työllisyysaste onkin Etelä-Savon korkein.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Yritysten toteuttamat lomautukset ja irtisanomiset ovat lisääntyneet ja viestivät laajemmin eri toimialoille levinneestä ja syvenneestä yritysten tilan heikentymisestä. Edellisen finanssikriisin lomautuspainotteisuudesta poiketen meneillään olevan taantuman henkilöstövähennykset ovat painottuneet ja tulevat painottumaan irtisanomisiin.

Yritysten heikko tilanne tulee jatkumaan kuluvan vuoden aikana ja jopa vielä jonkin verran heikkenemään. Kaupan toimialan sopeutustoimet johtuvat päivittäiselintarvikekauppaa lukuun ottamatta myynnin laskusta, mutta myös toimialan toimintojen uudistumisesta (mm. itsemaksu). Verkkokaupan osuuden kasvu esim. kodinkoneiden ja käyttö- ja viihde-elektronikan kaupassa tulee enenevässä määrin johtamaan henkilöstömäärien sopeuttamistoimiin ja huonommillaan erikoismyymälöiden lopettamisiin, joista on jo vuoden 2013 aikana kokemusta.

Mikkelin seudulla aloitti vuonna 2013 starttirahan turvin yritystoiminnan 88 yrittäjää eli käytännössä sama määrä kuin edellisenä vuonna (89). Toimialoittain starttirahoja myönnettiin eniten palvelualan yrityksen perustaneille ja toiseksi eniten rakennuksen (talonrakennus ja maanrakennus) toimialalle. Työttömien osuus v. 2013 starttirahan saajista (58 %) hieman nousi edellisiin vuosiin verrattuna. Kuluvan vuoden aikana starttirahalla yrityksen perustavien määrän arvioidaan vähenevän n. 10 %:lla v. 2013 tasoon nähden.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Vuoden 2013 viimeisellä neljänneksellä työttömyys oli vuoden 2006 alkua vastaavan synkissä luvuissa. Työttömyysaste oli vuoden 2013 lopussa 13,4 %. Alle 25-vuotiaiden määrän poikkileikkauskeskiarvo oli 500–550 henkilöä ja alle 20-vuotiaiden 70–180 henkilöä. Nuorten työttömyysaste oli Mikkelin seutukunnassa vuonna 2013 keskimäärin 17 %. Yhdenjaksoisia pitkäaikaisytyttömiä oli vuodenvaihteessa lähes 1 200, kun taantuman alkaessa v. 2008 heitä oli alle 700.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Yritysten huonosta tilanteesta ja työvoiman vähennyksistä johtuen osaavan työvoiman tarjonta ja saatavuus on parantunut joitakin pullonkaula-ammattiryhmiä (mm. lääkärit, bioanalyytikot, röntgenhoitajat, sairaanhoitajat, tilinpäätöstaitoiset kirjanpitäjät) lukuun ottamatta. Määrällisesti työvoimaa on hyvin tarjolla mm. perinteisen toimistotyön kuin myös kuljetuksen ja metallin ammattiryhmissä. Määrällisestä ”ylitarjonnasta” huolimatta em. toimialoilakin tulee kuitenkin esiintymään tehtävä- ja yrityskohtaisia työvoiman saatavuusongelmia.

Pieksämäen seutukunta

Pieksämäki, Joroinen, Juva

Pieksämäen seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 31 190 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 291 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 226 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 733.

Pieksämäen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pieksämäellä on hyvin vahva metalliteollisuus, jonka varassa seutukunta on viime vuosikymmeninä kehittynyt. Kuitenkin tällä hetkellä lähinnä sosiaali- ja terveydenhuoltoala luo uusia työpaikkoja. Joroisiin heijastuu Varkauden seudun huono tilanne. Jatkossa korostuu osaavan työvoiman saatavuuden ongelmat. Samoin korostuu työttömien ja lomautettujen ammattitaidon säilyttämisestä sekä täydentämisestä huolehtiminen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Pieksämäen seudun yleistä tunnelmaa voi luonnehtia talouden piristymistä odottavaksi. Työttömyysaste 12,7 on hieman alle maakunnan keskiarvon, kymmenyksen korkeampi valtakunnan keskiarvoa. Väestökehitys on kaikissa seudun kunnissa hieman laskeva. Lähtöleväisyydessä merkittävin paikallistalouden virkistymisen käynnistäjä lienee kaupan tulevat investoinnit Veturitallien alueella.

Pieksämäen seudun keskeisiä toimialoja ovat teknologiateollisuus, elintarviketeollisuus ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, joka on ylivoimaisesti suurin työllistäjä Pieksämäellä. Työntekijämäärä kattaa jo 25 % Pieksämäen koko työvoimasta. Pieksämäellä onkin suuri huoli sote-alan työvoiman riittävyydestä tulevaisuudessa, varsinkin, kun ala kasvaa ja eläköityminen on voimakasta.

Viime vuonna Pieksämäellä perustettiin 70 uutta yritystä eli 10 % edellisvuotta vähemmän. Yrittäjäkursseille osallistuminen on edelleen yhtä vilkasta kuin edellisenä vuonna, n. 60 kurssilaista/vuosi. Joroisilla perustettiin viime vuonna 13 yritystä, edellisenä vuonna 23 kpl. Juvalle perustettiin 22 yritystä vuonna 2013, edellisenä vuonna 35.

Hiekanpään elämänkaarikeskus on Pieksämäen merkittävin käynnissä oleva julkinen rakennusinvestointi. Samoin Veturitallien saneeraus on juuri käynnistynyt. Hankkeiden kustannusarvio on n. 20M€. Viime vuonna Ely-keskus rahoitti Pieksämäen seudun yritysinvestointeja 2,1 M€. Tänä vuonna yritysinvestointirintamalla näyttää olevan hiljaisempaa koko seudulla.

Pieksämäellä teknologiateollisuuden ja siihen sisältyvän metallin näkymät ovat kohtalaiset. Toimijoiden mukaan tilanteessa odotetaan tapahtuvan kohenemista vasta ensi syksynä. Joroisilla metallin näkymät ovat kaksijakoiset – osalla yrityksistä menee hyvin.

Kaupan toimiala on edelleen hiljentynyt. Pieksämäellä odotukset kohdistuvat Vanhan varikkoalueen rakentamiseen mukanaan tuomaan kaupan ja palveluiden liiketoiminnan lisääntymiseen vuoden 2016 tienoilla.

Juvalla elintarviketeollisuuden näkymät ovat kohtalaisen hyvät, työvoimaa on hiukan lisätty kuluneen vuoden aikana. Puunjalostuksen yrityksissä näkyy hiukan parantuneita näkymiä vaikean jakson jälkeen. Kaupan ja palvelualojen yritysten näkymät ovat edelleen vaisut.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä Pieksämäen seudulla oli joulukuun 2013 lopussa 1733 henkilöä, joista 1085 miehiä. Työttömyysaste oli 12,6 %, mikä on Etelä-Savon seutukuntien alhaisin. Edellisestä vuodesta työttömyysaste on kuitenkin noussut lähes 1,7 %.

Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä Pieksämäen seudulla on kohonnut peräti 45 %, ollen nyt 245 henkilöä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avoimia työpaikkoja on vuoden loppuun mennessä ollut hieman enemmän kuin edellisenä vuotena eli 1450, jossa lisäystä sata paikkaa.

Ammattibarometrin mukaan Pieksämäen seudulla on pulaa lähinnä terveydenhuollon ammattilaisista, kuten lääkäreistä ja perushoitajista. Vuosi sitten Pieksämäen elinkeinotoimien tekemän sote-alan rekrytointitarvekyselyn mukaan työvoimatarve tämän vuoden loppuun saakka on 170 henkilöä. Tämän kevään aikana kysely toistetaan.

Pieksämäellä on rekrytointivaikeuksia myös erityisopettajista ja karjanhoitajista. Ylitarjontaa taas näyttää olevan mm. aineenopettajista, kirvesmiehistä, myyjistä, elektroniikka-asentajista ja toimistotyöntekijöistä.

Savonlinnan seutukunta

Savonlinna, Sulkava, Rantasalmi, Enonkoski, Heinävesi

Savonlinnan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 48 117 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 506 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 3 324 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 3 354.

Savonlinnan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Savonlinnan seudun haasteena voidaan edelleen pitää väestön ikääntymistä, muuttotappiota ja korkeaa työttömyysastetta. Muuttoliike seudulta ja erityisesti nuorten muutto on huolestuttavaa. Muuttoliikkeen suunnan kääntäminen on haasteellista erityisesti Savonlinnan kaupungin alueen taloudellisen tilanteen vuoksi.

Matkailuala seudun veturina työllistää pääasiassa vain sesonkiluonteisesti. Matkailualan yritykset ovat viime vuosina panostaneet erityisesti venäläisten talvimatkailuun, mikä on tuottanut tulosta. Savonlinnassa on myös vahvaa teollisuutta. Erityisesti kone- ja teknologiateollisuus sekä puutuoteteollisuus ovat alueella merkittäviä työllistäjiä. Alueen vahvuutena on ammattitaitoisen työvoiman saatavuus.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Teknologiateollisuuden toimialan tilanne on vakaa eikä suuria lomautuksia ole tiedossa. Konepajateollisuuden työllisyystilanne on kohentunut kasvaneiden laitetilauksen johdosta vuoden 2013 syksystä alkaen ja uusien tilausten myötä tilanne jatkaa paranemista merkittävästi vuoden 2014 aikana. Tilanne on kuitenkin edelleen haastava joissakin alihankintayrityksissä. Sähkötekniikan laitteiden valmistus on kasvanut Savonlinnassa merkittävästi Norelcon uuden tehtaan aloittaessa tuotannon. Elektroniikkateollisuudessa on myös käynnissä laajennusinvestointeja, jotka valmistuvat vuoden 2014 alussa. IT-alalla ja taloushallinnossa on myös kasvavia yrityksiä. Bioenergia-alalla Järvi-Suomen Voima Oy:n uusi biovoimala on lisännyt metsähakkeen energiakäyttöä paikkakunnalla ja näin ollen jonkin verran myös puunhankinnan ja kuljetusten työllisyyttä.

Viime syksynä käynnistyi tauon jälkeen Nordkalk Oy:n kaivostoiminta, joka työllistää tällä hetkellä noin 30 työntekijää. Puunjalostuksessa on ollut vain lyhyitä lomautuksia ja tilanne näyttää jatkuvan samanlaisena.

Rakennusalan työvoiman kysyntä on hiipunut ja useiden yritysten työntekijöitä on ollut lomautettuina. Yksityinen rakentaminen kasvaa kevään aikana, mutta julkinen rakentaminen on pysähdyksissä.

Sosiaali- ja terveydenhuolto kasvaa vain yksityisten yritysten perustamisen kautta. Haasteena Savonlinnan seudulla tulee olemaan uudesta päivystysasetuksesta johtuva terveydenhuollon nykytason säilyttäminen.

Mahdollinen lentoyhteyksien lopettaminen vaikeuttaa suuresti seudun elinkeinoelämän yhteyksiä muualle Suomeen ja maailmalle.

Starttirahan kysyntä pysytteli edellisvuoden tasossa (70 myönteistä starttirahapäätöstä). Vuoden 2014 alusta kysyntä on ollut vilkkaampaa kuin vuosi sitten.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Savonlinnan seudun työttömyysaste on jatkanut kasvuaan. Alimmillaan työttömyysaste oli toukokuussa 2013 12,6 %. Syyskuusta joulukuuhun työttömyysaste kohosi seudulla 2,7 prosenttiyksikköä ollen vuoden lopussa 15,7 %. Vuoden lopussa työttömien määrä oli 3354,

joista miehiä oli lähes 62 %. Seudun huonoin työllisyystilanne on Savonlinnan kaupungissa, missä työttömyysaste oli vuoden lopussa 16,1 %.

Alle 25-vuotiaiden työttömyys kasvoi loppuvuodesta. Nuorten työttömyysaste seudulla oli vuoden lopussa lähes 21 %. Yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä on 45 %. Pitkäaikaisyöttömien määrä on vuoden 2013 ajan pysynyt lähes samana, osuus kaikista työttömistä oli vuoden 2013 lopussa 24 %.

Yksittäisiä lomautuksia on ollut melko paljon. Yli kymmenen henkilön lomautukset ovat kuitenkin vuoden loppua kohti vähentyneet.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä on viimeisen vuoden aikana keskittynyt lähinnä myyntityöhön (puhelinmyynti) ja sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin. Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt vuoden loppua kohden. Savonlinnan seutu matkailun kohteena työllistää erityisesti palvelualoille kausiluonteisesti satoja kesätyöntekijöitä. Kesäajan työvoimatarve näkyy vuosittaisena työvoimapulana varsinkin ravintola-alan ammattiteissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävistä lähihoitajien ja henkilökohtaisten avustajien avointen työpaikkojen täyttämiseksi on ollut vaikeuksia. Vaikka koulutettuja lähihoitajia on työttöminä, eivät työnantajien ja työntekijöiden tarpeet kohtaa, koska alalla tehdään erityisen paljon lyhytaikaisia sijaisuuksia. Teollisuuden ammattiteissa työvoiman kysyntä on ollut melko vähäistä, mutta kysynnän voidaan arvioida lisääntyvän vuonna 2014 tilausten lisääntyessä. Taloushallinnon osaajien tarjonnan kapeikot ovat muodostumassa kasvun esteeksi yritysten liiketoiminnalle.

Lisätietoja

Yksikön päällikkö Marja Aro

Etelä-Savon ELY-keskus

puh. 0295 024 152

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Savon ELY-keskus

Ylä-Savon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	0

Koillis-Savon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0

Sisä-Savon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++
Työttömyys	+

Kuopion sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0

Varkauden sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	+

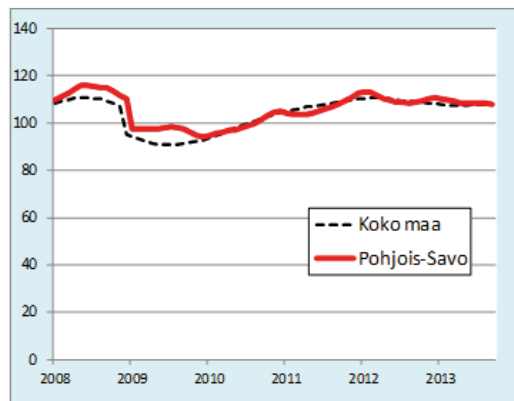
©Karttakeskus, Lupa N0360

Pohjois-Savossa asui vuoden 2013 lopussa 248 419 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 186 henkilöllä. Vuonna 2012 Pohjois-Savossa oli 15 294 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 55 871 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 15 249.

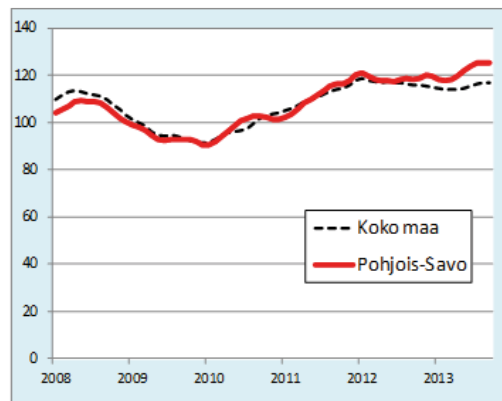
Pohjois-Savon ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, teollisuus (2010 = 100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueellisten kehitysnäkymien arviointi on edelleen epävarmalla pohjalla eikä selkeää tulevaisuuden suuntaa ole varmuudella nähtävissä. Viime syksyn tilanteeseen verrattuna ilmapiiiri on kehittynyt positiiviseen suuntaan ja yrityksissä ollaan positiivisen odottavalla kannalla. Yleisen suhdanteen arvioidaan nähneen pohjatasonsa, mutta tilauskannat ovat vielä pääsääntöisesti lyhyitä. Yrityskohtaiset erot ovat jatkuneet merkittävän suurina. Samoil-la toimialoilla tilanne voi vaihdella täysimittaisen lomautusten tai lähes täysien tilauskan-tojen välillä. Käyntiin lähtevän kasvun odotetaan olevan maltillista ja varsin varovaista tule-van vuoden aikana. Kokonaisuudessaan kehityskuva on kääntynyt myönteiseen suuntaan.

Kokonaiskehitys Pohjois-Savossa on ollut viimeisen vuoden aikana varsin hyvää maan keskitasoon verrattuna lähes kaikilla mittareilla ja näkymä on aiempaa positiivisempi. Kuo-pion vetovoima on kasvanut moninkertaiseksi, joka on vetänyt koko maakunnan muuttovoi-tolle ja aidosti kasvavaksi maakunnaksi. Viennin ja investointien osalta maakunnan kehi-tyskuva on kahtiajakautunut. Kuopio kasvaa nyt suurista suomalaisista kaupungeista kuu-denneksi voimakkaimmin. Kolme seutukuntaa, Kuopio, Ylä-Savo ja Sisä-Savo ovat vahvis-taneet asemiaan selvästi myös viennin näkökulmasta. Toisaalta rakennemuutoksista kär-sineet Koillis-Savon ja Varkauden seudut ovat heikentyneet aiemmasta. Varkauden seu-dun osalta mahdolliset tulevat investoinnit mm. kartonkiin ovat erittäin merkittäviä suunnan-näyttäjiä. Maakunnan kasvun jatkuminen edellyttää investointien tason säilymistä ja uusi-en yrityshankkeiden käynnistymistä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Rahoituskysynnän osalta tilanne alkuvuodesta vastaa hyvin pitkälti viime vuotta. Suurin kysyntä on edelleen käyttöpääomalle. Viivästyneet korvausinvestoinnit ovat aiheuttaneet patoutumaa, jonka odotetaan lähtevän purkautumaan kuluvan vuoden aikana. Epäselvät näkymät sekä rohkeuden ja osittain rahoituksen puute jarruttavat merkittävästi uusinvestointien käyntiin lähtemistä. Rakennushankkeiden määrä on painunut aiempaa alemmaksi. Konkurssien määrä on kohtuullisella, suhdanteelle tyypillisellä tasolla. Palveluliiketoiminnan merkitys teollisen toiminnan tukena on auttanut monia sellaisia yrityksiä, joilla tuotannollinen toiminta on hiljentynyt suhdanteen vuoksi.

Maakunnan alueella on ollut vireillä muutamia hyvin suuria investointihankkeita. Epävarmat näkymät ovat hidastaneet selvästi suunniteltujen suurten investointien sekä yrityskauppojen toteutumista. Piilevää investointitarvetta on kertynyt vuosien mittaan, mutta uusinvestointien osalta nopeaa käyntiinlähtöä odotetaan ainoastaan muutaman yksittäisen hankkeen osalta. Monien eri kokoluokan hankkeiden osalta aikataulut ovat viivästyneet selvästi aiotusta etenemistahdista.

Isoja kysymyksiä tarkastelujakson aikana ovat mm. Varkauden alueelle tulevat investoinnit Riikinvoinman biolämpölaitokseen sekä mahdollinen investointipäätös paperitehtaan koneiden muuttamiseksi kartongin tuotantoon. Toteutuessaan satojen miljoonien hankkeet toisivat seudulle mukanaan paljon muutakin kuin pelkän rakentamisinvestoinnin.

Kuopion osalta teollisuuden tilanne on selvästi aiempaa haastavammassa tilanteessa. Merkittäviä teollisuuden alan työllistäjiä on lopettanut toimintansa puutuoteteollisuudessa (parketinvalmistus, ikkunantuotanto). Jatkoa näille ei ole tiedossa. Kuopion Savilahden osalta näkymät ovat selvästi keskiarvoa valoisampia, joskin kyse ei ole kovin suurista muutoksista liikevaihdon tai työllisyyden suhteen. Ylä-Savon teollisuuden vahva rooli näkyyneen kuluvan vuoden aikana suhdanteen kääntyessä. Kolmen seudun (Kuopio, Ylä-Savo, Sisä-Savo) investointiaste on ollut nousussa. Kokonaisuudessaan maakunnan koneteollisuuden tuottavuusaste suhteessa investointeihin on korkealla tasolla.

Alueen kansainvälistymisen edelleen kehittämiseksi on sekä kansainvälisten investorien etsinnässä että sijoittajille myytävien kokonaisuuksien tuotteistamisessa otettava uusia askelia.

Viime vuoden lopusta alkaen on ollut nähtävissä piristymistä pienten yritysten kehittämisessä. Suunnitteluaktiivisuus sekä laajennusten että kehittämishankkeiden suhteen on lisääntynyt. Pienten yritysten osalta parannellaan kilpailuasetelmaa myös mm. osaamistasoon panostamalla. Erityisesti palvelutoimialalla osaamisen kehittämisen aktiivisuus on lisääntynyt viime vuoteen verrattuna. Teollisuuden osalta osaamisen kehittämisen kierre jatkuu voimakkaana lyhyillä toimintajaksoilla, erityisesti puutuoteteollisuuden ja konepajateollisuuden osalta.

Kaupan alan murros on voimistunut edelleen. Vaikeuksia on erikoiskaupan ohella käytötavarakaupassa kokonaisuudessaan. Myös hotelli- ja ravintola-alalle kulunut talvi ja kevät näyttävät haasteellisilta. Tahkon matkailukesittymän osalta ennakoidaan talven tuloksen jäämistä hiukan tavanomaista heikommaksi. Hotelli- ja ravintola-alalla jatkonäkymiä pidetään kohtuullisina. Uuden matkailuyhtiön ensiaskelien jälkeen toiminnan vakiin-

tuessa ja vahvistuessa odotukset Kuopio - Tahko - akselinvetovoimasta ovat korkealla. Matkailualanyrittäjien verkottumisen myötä palvelutarjoama laajenee ja selkiytyy. Sisä-Savossa kansallispuistolle ladataan suuria odotuksia.

Maataloudessa Pohjois-Savon maitoalan investointitaso on pudonnut huippuvuosista ns. normaalitasolle. Näkymät maidontuotannossa ovat jatkossakin hyvät ja investointien taso näyttää jatkuvan kohtuullisena.

Pohjois-Savon maakunnassa kaikkien ajoneuvojen osalta liikennemäärä on kasvanut maltillisesti ja raskaan liikenteen määrä on pysynyt edellisvuoden tasolla. Pohjois-Savon seutujen saavutettavuuden kannalta suurin merkitys on valtatie 5:llä, Savonradalla sekä Kuopion lentoasemalla. Näiden kehittäminen palvelee koko Pohjois-Savon lisäksi naapurimaakuntienkin liikkumis- ja kuljetusedellytyksiä. Poikittaisista päätieyhteyksistä merkittävimpiä ovat valtatie 9 ja 23. Myös pientiestön merkitys on maakunnan kuljetusten kannalta suuri (maa- ja metsätalous, puunhankinta, kaivannaiset, turvekuljetukset, maitokuljetukset). Maatilojen keskittymisen ja tilakokojen kasvun seurauksena erityisesti Ylä-Savon pientiestöllä liikennöidään entistä raskaammilla ajoneuvoilla.

Työttömyyden määrä ja rakenne sekä työvoiman kysyntä

Työvoimatutkimuksen mukaan Pohjois-Savon työllisyysaste kehittyi toisena vuonna peräkkäin erittäin myönteisesti. Työllisyysaste oli 67,1 % (+1,6 %). Vielä vuonna 2009 Pohjois-Savon ja valtakunnallisen työttömyysasteen ero oli peräti 6,1 prosenttiyksikköä, mutta viime vuoden loppuun ero oli pienentynyt 1,4 prosenttiyksikköön. Samalla ajanjaksolla työllisyysaste on noussut alueella heikosta suhdannetilanteesta huolimatta 4,9 prosenttiyksikköä.

Työttömyysaste on noussut Pohjois-Savossakin (n 0,5–1,2 prosenttiyksikköä) viimeisen vuoden aikana. Työttömyyden nousu on ollut valtakunnan keskitasoa lievempää. Työttömyysaste on edelleen korkeampi kuin maan keskimääräinen työttömyysaste. Työttömyydestä hyvin suuri osa on edelleen lomautuksia, joiden määrä nousi uudelleen yli 2000 henkilön joulukuussa 2013. Edellinen lomautushuippu koettiin 2009 talvella.

Ammattialoittain tarkasteltuna tilanne on tasoittunut. Aiemmin voimakkaasti heikentyneiden teollisuuden ja kuljetusalan työttömyys ei ole enää noussut kovin voimallisesti. Sen sijaan mm. julkiseen rahoitukseen painottuvan sosiaali- ja terveysalan työttömyys on kohonnut viime aikoina selvästi.

Maakunnan nuorten työttömien määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Merkittävää kuitenkin on, että nuorten työttömyyden kasvu on saatu Pohjois-Savossa taitettua ja nuorten työttömyyden kasvu pysähtyi. Pohjois-Savossa nuorten työttömyysluvut ovat valtakunnan matalimmat, vaikka virtaluku yli 3 kuukauden työttömyyteen on Pohjois-Savossakin hiukan heikentynyt huonosta työmarkkinatilanteesta johtuen.

Julkisen sektorin osalta tilanne säilyy haastavana ja kuntien lomautukset ovat yhä lisääntymässä. Työllisyys- ja palvelumahdollisuudet uhkaavat heiketä sektorin vaikean taloustilanteen vuoksi. Julkisen sektorin vaikutukset työllisyyteen ja aluetalouteen ovat Pohjois-Savossa merkittävät sen suuren suhteellisen osuuden vuoksi. Kuntien tilanteella on vaikutusta erityisesti hyvinvointi- ja sosiaalipalvelujen sektorille julkista sektoria laajemmin.

Työllisyyden jatkonäkymät ovat vielä varsin maltilliset. Alueella erilaiset työaikajärjestelyt ja lomautukset ovat olleet käytettyjä menetelmiä ja irtisanomisten määrä on pysynyt kohtuullisella tasolla. Mahdollinen suhdannekäännös vaikuttaa ensimmäiseksi lomautusten purkautumisiin ja työaikojen palautumiseen normaalitasolle. Kesätyön kysyntä on ollut tilanteeseen nähden kohtuullisella tasolla. Palvelualan kausityövoiman tarve näyttää pysyvän ennallaan myös julkisella sektorilla.

Kohtaannon näkökulmasta tilanne on haastava. Tarjolla on monelle ammattialalle perusosaamista, mutta työnantajat hakevat erityisosaamista. Voimakkain työvoiman kysyntä kohdistuu Ylä-Savon alueelle. Varkauden ja Koillis-Savon osalta kysyntä on hiljaisinta. Varkauden tilanne on kokonaisuudessaan erittäin haastava. Työttömyys on hyvin korkealla tasolla, mutta tarjonta ei silti tahdo kohdata kysyntää, joka kohdistuu hyvin harvoin paikkoihin. Akateeminen työttömyys on kasvussa ja suurimmat työllistymisen haasteet kohdistuvat monille eri akateemisille aloille, joilta ei valmistuta suoraan ammattiin.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Kuopion seutukunta

Kuopio, Maaninka, Siilinjärvi

Kuopion seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 131 654 henkilöä. Vuoden aikana kasvua oli 1 261 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 7 018 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 29 959 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 7 365.

Kuopion seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kuopion seudun monipuolisen elinkeinorakenteen merkitys on korostunut myönteisesti taloudellisesti epävarmassa tilanteessa. Monipuolinen elinkeinoelämä ja kasvava valtakunnanosakeskus pitää yllä koko maakunnan vetovoimaa ja on vetänyt koko maakunnan väkiluvun kasvuun. Valtakunnallisesti korkealla tasolla ollut rakentaminen on pitänyt yllä taloudellista aktiviteettia, jonka hyödyt näkyvät muilla toimialoilla positiivisina. Muuhun maaseutuun verrattuna seudulla on hyvin positiivinen väestökehitys.

Kokonaisuutena työmarkkinat toimivat hyvin. Teollisuus on kohdannut viimeisen reilun vuoden aikana useampia menetyksiä mm. puutuoteteollisuudessa. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta ei seudulla ole pulaa muutamaa ammattialaa ja kausivaihteluita lukuun ottamatta. Haasteita työvoiman saatavuudessa on ollut lähinnä hoitoalalla.

Yleinen tunnelma alueella

Yleistilanne on kohtalaisen hyvä. Alue on pärjännyt vaihtelevassa taloustilanteessa monipuolisen elinkeinorakenteensa ansiosta paremmin kuin monet muut suuret ja keskisuuret kaupungit. Rakentaminen on pysynyt kohtuullisella tasolla, joskin kuluvan vuoden aikana useat projektit ovat päättymässä. Teollisen tuotannon työpaikkoja on vähentynyt parin vuoden aikana puutuote- ja elintarviketeollisuuden uudelleenjärjestelyjen johdosta kaikkiaan yli 300.

Kuopiossa on meneillään isoja kehityshankkeita: tiedelaaksoalueen muuntuminen nykyisestä yliopisto - Microtekniä - KYS -alueesta monipuoliseksi asumisen, työpaikkojen, opetuksen, tutkimuksen ja palveluiden alueeksi. Kuopioon liittyminen mahdollistaa panostukset Tahkon alueen matkailun kehittämisessä, jota tukee Kuopion ostosmatkailun kehittyminen. Kuopion väestömäärä on jatkanut yhä voimakkaampaa kasvuaan. Seudun kasvu on vetänyt koko maakunnan aidosti muuttovoitolle yli 30 vuoden tauon jälkeen.

Pitkään jatkuneen kaupan alan rakentaminen on pysähtynyt ja alalla vallitsee kova kilpailu. Kaupan kasvu on taittunut yksityisen kulutuksen varovaisuuden ja pitkään jatkuneen voimakkaan investointijakson jälkeen.

Keskustan alueella on rakennushankkeet ovat valmistumassa. Tahkon matkailukeskuksen alueella on alkamassa rinnealueiden laajennusinvestoinnit.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Monipuolinen toimialakirjo tasapainottaa jatkossakin seudun kehitystä. Kotimaisen kysynnän hiipuminen näkyy ostosmatkailussa sekä majoitus- ja ravitsemusalalla. Kaupan alan kilpailutilanne on kiristynyt huomattavasti ja ala hakee uutta tasapainoa erikoiskaupan osalta. Rakentamisen volyyymi on taittunut pitkään jatkuneen poikkeuksellisen vilkkaan kauden jälkeen. Edelleen on käynnissä isojaakin rakennushankkeita, esim. KYSin mittavat laajennukset. Lisäksi seudulla on runsaasti hankekantaa, jotka realisoitunevat tämän vuoden aikana. Asuntorakentaminen jatkunee hyvällä tasolla. Pienyrityksillä on vireillä rakennushankkeita, jotka näkyvät tonttikysyntänä alueella.

Teollisuuden osalta tilanne on haasteellinen. Viimeisen puolen vuoden aikana seudulle on osunut kaksi suurempaa työpaikkojen menetystä puutuoteteollisuuden alalle. Parketti- ja ikkunatehtaan lopettaminen ja konkurssi vähensivät seudun teollisia työpaikkoja. Toistaiseksi jatkajia kyseiselle toimialalle ei ole tiedossa. Kaivosalalla ja metalliteollisuudessa näkymät ovat varsin hyvät.

Kuopion asema Itä-Suomen selkeänä kaupallisena keskuksena on vahvistunut useiden mittavien investointien seurauksena. Kokonaisuutta aiemmin tasapainottaneen julkisen sektorin rahoitustilanne alentaneen työllisten määrää julkisella sektorilla tasaisesti. Muutamilla alueen kunnilla on ajoittain lomautuksia.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Heikon suhdannetilanteen jatkuminen näkyy sekä lomautusten määrän kasvamisena että työttömyyden tasaisena nousuna. Työttömyyden kehittyminen on ollut koko viime vuoden

ajan valtakunnan keskitasoa selvästi positiivisempaa, työttömyyden noususta huolimatta. Lomautusten määrän arvioidaan olleen huipussaan talven aikana ja lähtevän purkautumaan hiljalleen kevään aikana.

Tuotannollis-taloudelliset irtisanomiset lisääntyivät seudulla viime vuoden aikana noin 10 prosentilla. Pitkäaikaistyöttömyys on ollut nousussa, ja myös nuorisotyöttömyys on kasvanut lievästi. Tehostunut paikallinen yhteistyö on osaltaan auttanut asiassa ja TE-toimisto on panostanut voimakkaasti yhteiskuntatakuun toimeenpanoon.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Seudun vahvimmat työllistäjät ovat vähittäiskaupan ja sosiaali- ja terveydenhuollon alalla, myös rakentamisen merkitys on suuri.

Terveydenhuollossa on edelleen jossakin määrin osaavan työvoiman saatavuusongelmia, vaikkakin rekrytointiongelmien määrä on pienemmässä. Eläköityminen pitää hoito- ja hoiva-alan kysynnän korkealla myös lähivuosina. Ulkomaista työvoimaa tarvitaan jatkossakin paikkaamaan tilannetta joidenkin ammattiryhmien osalta. Terveydenhuoltoalalla kohtaanto-ongelma tulee näkymään jatkossakin, julkisen sektorin haastavasta rahoitustilanteesta huolimatta.

Kaivosalan investoinnit ja hyödynnettävän alueen laajentamiset Siilinjärvellä takaavat tuotannon ja työpaikkojen säilymisen pitkälle tulevaisuuteen. Puutuotealalla taphtuneet tuotannon lopettamiset muuttavat työvoiman kysyntää alalle merkittävästi. Konkurssien määrät seudulla ovat olleet suhdanteeseen nähden ns. normaalitasolla.

Kuntasektorilla eläköityminen jatkuu voimakkaana, mutta vastaavasti kuntatalouden kehittyminen vähentää työpaikkojen avautumista merkittävästi aiempiin ennakointiarvioihin verrattuna.

Työvoiman saatavuustilanne on kokonaisuudessaan Kuopion seudulla hyvä. Kaupungin vetovoima on edelleen kasvanut ja riittää turvaamaan työvoiman saannin vielä silloinkin, kun haja-asutusalueella käyttökelpoinen työvoima on loppumassa. Kohtaantoa voidaan pitää kunnossa suoritustason tehtävissä tehokkaasti rekrytointikoulutuksen avulla ja yliopisto ja ammattikorkeakoulu huoltavat omilta aloiltaan korkeamman koulutuksen hankintaan työvoiman saannin.

Varkauden seutukunta

Varkaus, Leppävirta

Varkauden seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 32 275 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 339 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 814 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 7 813 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 408.

Varkauden seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seudun vahvuutena on vientiteollisuus. Vienti on pääasiassa muutaman teknologiateollisuuden suuryrityksen varassa. Yritysten tämän hetkinen tilauskanta on vaihteleva, mutta erityisesti energia-alan kehitys on pysynyt hyvällä tasolla ja jopa edellen parantunut. Maailmantalouden kehittyminen selvästi positiiviseen suuntaan vaikuttaisi ensisijaisesti myös tähän sektoriin, yritysten kysynnän seurattessa suoraan maailman bruttokansantuotteen kehitystä.

Yleinen tunnelma alueella

Ilmapiiri seudulla on odottava. Riikinvoiman investointihankkeen etenemistä ja kartonkikoneen investointipäätöksiä odotetaan suuresti, ja nämä luokassaan yli 200 miljoonan euron investoinnit tekisivät taloudelle suuren piristysruiskeen, jotka vaikuttaisivat toimialaansa laajemmin.

Varkauden seudulle on haettu erilaisia korvaavia työpaikkoja lähinnä paperiteollisuuden menetettyjen työpaikkojen tilalle. Muutamia pienempiä työpaikka-avauksia onkin onnistuttu saamaan, mm. talonrakennusosalle, elintarviketeollisuuteen ja taloushallinnon alalle. Neuvotteluja käydään lähinnä pk-sektorin yritysten kanssa.

Vuoden 2013 aikana seudulla lopetti munakennoja valmistanut kartonkitehdas sekä akutehdas ajautui konkurssiin. Toiminnan jatkumisesta ei ole tällä hetkellä tietoa.

Korkea työttömyys näkyy varovaisuutena etenkin kaupan ja palveluiden aloilla. Tämä näkyy myös tyhjinä, tarjolla olevina liiketiloina. Työttömyysaste pysynee lähiajat korkealla tasolla ja rakennetyöttömyys on jatkossakin siihen liittyvä erityispiirre.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Alueen keskeisimmät toimialat ovat energia-ala ja metalliteollisuus. Energia-alalla tilauskanta on hyvä. Muutoin metalliteollisuuden tilanne on vaikeasti ennustettavissa. Tilanteet ovat vaihdelleet hyvin nopeasti. Metallialan tilaukset ovat nyt lyhyitä, nopeita projekteja.

Energia-ala, metalli ja mekaaninen puunjalostusteollisuus ja siellä lähinnä puutalorakentaminen ovat aloja, joilla odotetaan kasvua lähitulevaisuudessa.

Alueen yritysten tilauskanta on ollut tähän saakka kohtuullisen hyvä, joskin pidemmän aikavälin näkymät ovat haasteelliset. Tuotekehitystoiminta on tavanomaisella tasolla, mutta investoinnit ovat vähäisiä.

Logistiset yhteydet alueelle ovat hyvät, kuitenkin kuljetusmatkat korostuvat kuljetuskustannusten nousua.

Ekovoimalaitoshanke on etenemässä hyvässä yhteistyössä ympäristökuntien kanssa. Jätevoimala rakennettaisiin Varkauteen Riikinnevan kaatopaikalle. Laitoksessa poltettaisiin noin 750 000 ihmisen yhdyskuntajätteet Itä- ja Keski-Suomen alueelta. Voimalan tuottama energia johdettaisiin Aluelämmön verkostoon. Riikinnevan biovoimalan osalta rakentamisen odotetaan käynnistyvän lähimmän puolen vuoden aikana. Käyntiin lähdettyään hankkeella on positiivia vaikutuksia alueen työllisyyteen.

Uusista yrityksistä suurin osa syntyy palvelualoille. Investointeja tehdään edelleen vähän, mutta investointiaikomukset ja niihin liittyvät rahoitushakemukset ovat lisääntyneet, mikä on varovaisen positiivinen merkki tulevaisuuden kehityksestä.

Energiasektorin yritykset ovat hyvässä vedossa. Kaupan alan yritysten kehitys on osin huolestuttavaa, kilpailu kansainvälistyy internetkaupan lisääntymisen myötä ja läheiset ostoskeskittymät vievät asiakkaita paikallisilta yrityksiltä. Toisaalta seudulla toimii myös verkokaupan pioneiryhtiä. Rakentamisen alalla odotetaan suurten investointien mahdollista käynnistymistä. Paikkakunnalla olevat kansainväliset suuryritykset vievät paikkakuntaa eteenpäin ja omalta osaltaan tukevat positiivista kehitystä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä tammikuussa 2014 seudulla oli 2 393 henkilöä. Työttömyys kääntyi lievään laskuun edelliseen vuoteen verrattuna. Rakennetyöttömyyden osuus kokonaistyöttömyydestä on edelleen yli 50 prosenttia. Hiukan kääntyneestä kehityksestä huolimatta Varkauden kaupungin työttömyysaste oli tammikuussa noin 5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin maakunnan keskiarvo. Työttömyyden taso on vakiintunut noin 2–3 prosenttiyksikköä korkeammalle kuin ennen rakennemuutosta. Alueen työmarkkinat ovat hiukan piristyneet ja avoimia työpaikkoja seudulla on ollut hiukan edellisvuotta enemmän.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Alue on ollut pitkään voimakkaan rakenteellisen työttömyyden kohteena ja lähinnä paperi- ja muusta teollisuudesta työttömiksi jääneet henkilöt ovat iäkkäämpiä, joko peruskoulutuksen varassa tai keski-asteen koulutuksen saaneita, joita uudelleen koulutus ei enää houkuttele. Teollisuuden tarvitsema työvoima on erityisosaamista edellyttävää, kapean, mutta syvällisemmän tiedon hallitsevaa osaajaa, joita ei ole työmarkkinoilla vapaana.

Sosiaali- ja terveysalan tarvitsemaa määrää lähinnä sairaanhoitajia ja lääkäreitä ei alueelta löydy.

Ylä-Savon seutukunta

Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi, Vieremä

Ylä-Savon seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 56 804 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 434 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 4 331 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 13 154 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 3 870.

Koillis-Savon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Ylä-Savon vahvuutena on väestöpohjaan nähden erittäin voimakas vientiteollisuus – ennen kaikkea metalli – ja erittäin voimakas alkutuotanto. Työpaikat jakaantuvat alkutuotantoon, jalostukseen ja palveluihin vaihdellen kuntien sisällä ja kesken. Teollisuus ja maatalous ylläpitävät monia muita palveluelinkeinoja, lisäalumi on seutukunnan kaupan ja palveluiden keskus. Haasteena on säilyttää nykyinen teollinen toiminta kilpailukykyisenä ja tuottavana kovassa kilpailussa sekä aikaansaada edelleen uutta tuotannollista yritystoimintaa. Maatalouden roolin säilyminen entisessä laajuudessa (yritysjärjestelyt, sukupolvenvaihdokset) ja tuotannon edelleen kasvattaminen sekä kaupungin keskusta-alueen palveluiden ja kaupan tarjonnan säilyttäminen ovat tulevaisuuden haasteina.

Seudun heikkoutena on alhainen työllisyysaste ja sen myötä myös heikko huoltosuhde. Tämä heijastuu myös pienten kuntien verotulokertymiin. Kiristyvien valtionosuuksien myötä ongelmia tulee olemaan ennen kaikkea sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluiden tuottamisessa, palvelukysynnän kasvaessa edelleen väestön ikääntymisen myötä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Ilmapiiri seudulla on hyvin vaihteleva tilanne – joillakin yrityksillä menee paremmin kuin koskaan, toisaalta yt-neuvotteluja on menossa sellaisissa yrityksissä, joissa niitä ei koskaan aiemmin ole ollut. Perusvire on kuitenkin positiivinen. Myös monilla pienyrityksillä hyviä kehittämissuunnitelmia ja usko tulevaan on viriämässä. Pitkään odotetut investoinnit biojalostukseen ovat venyneet rahoitushaasteiden vuoksi alkuperäisestä aikataulusta.

Kaupan, matkailun ja palveluiden osalta aika on todella haasteellinen, varsinkin kivijalkamyymälöiden osalta lopettamisia on selvästi aiempaa enemmän. Uusia isoja kaupan alan toimijoita on tullut markkinoille jotka vaikuttavat erityisesti lisälmen keskusta-alueen kilpailutilanteeseen.

Elinkeinorakenteessa ei ole havaittavissa varsinaista isoa muutosta. Alueen isot veturiyritykset ovat selvinneet pitkittyneestä taantumasta keskimäärin vähintäänkin kohtuullisesti. Kaupungin ruutukaava-alueella kaupan ja palvelujen yritystoiminnassa on lopettamisia ja verkkokauppa lisääntyy myös paikallisten yritysten toiminnassa. Teollisuuteen ja maatalouteen liittyvät palvelut kehittyvät myönteisesti. Elintarvikepuolella kysyntä ja kehitys on ollut hyvin vahvaa ja isot investoinnit ovat lisänneet alan työntekijämäärää.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä seudulla oli tammikuussa 2014 3720 henkilöä. Työttömyys kasvoi edelleen, mutta hyvin niukasti. Perinteisesti Ylä-Savon alueella on paljon kausityöttömyyttä ja työttömyyden vaihteluvälit ovat olleet suuria johtuen mm. voimakkaista suhdanneheilahteluista erityisesti vientiteollisuudessa. Myös alueen voimakas maatalous kärsii ajoittaisista kohtaan-to-ongelmista mm. pitkistä välimatkoista johtuen. Työttömyystilanteen heikkeneminen perustuu tällä hetkellä pääasiassa meneillään oleviin lomautuksiin. Tuotannollis-taloudelliset irtisanomiset ovat lisääntyneet lievästi.

Työttömien keski-ikä on varsin korkea ja pula osaavasta työvoimasta on näkyvissä heti suhdanteiden kohentuessa, sillä työttömiksi jääneiden koulutus ja muu osaaminen eivät kaikilta osin vastaa työmarkkinoiden tarpeita. Iästä ja kapeasta koulutustaustasta johtuen halua uudelleen koulutukseen ei välttämättä ole. Työttömyys alueella kohdistuu matalimmin koulutettuihin ja vanhimpiin ikäluokkiin ja uudelleentyöllistymismahdollisuudet ovat varsin heikot muutoin hyvästä kysynnästä huolimatta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työttömyysaste on noussut voimakkaasti eli periaatteessa työvoimaa on tarjolla. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus on ongelma, kun kysynnän vaateet kohdistuvat pitkälti erikoisosaamiseen. Kysyntä ja tarjonta ei alkusysäyksen jälkeen kohtaa mahdollisen nousun alkaessa.

Työvoiman saannissa on haasteita etenkin teollisuuden erityisosaajista ja korkeastikoulutetuista. Haasteita myös mm. logistiikka-alalla, huolto- ja korjauspalveluissa (mm. ras-kaan kaluston asennukset), myös ammatti- tai alakohtaista osaamista vaativista myynnin/kaupan ammattilaisista pula. Sosiaali- ja terveysalalla pula erityisesti korkeammin koulutetuista alan ammattilaisista (erityisesti lääkärit, hammaslääkärit jne.)

Koillis-Savon seutukunta

Juankoski, Kaavi, Rautavaara, Tuusniemi

Koillis-Savon seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 12 848 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 168 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 962 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 2 519 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 854.

Koillis-Savon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvuutena on hyvin pienelle seudulle monipuolinen yritys- ja elinkeinorakenne. Heikkoutena on seudun pienyritysvaltaisuus joka on varsin hitaasti kasvavaa. Hoivapalveluiden tarpeen kasvun odotetaan luovan uusia työmahdollisuuksia seudulle.

Haasteina seudulle on työvoiman ikääntyminen ja työelämässä olevien eläköitymisten onnistunut korvaaminen osaavalla työvoimalla. Alueen vetovoimaisuutta tulee kehittää edelleen uuden työvoiman saamiseksi alueelle. Koulutuspaikat lähialueella ovat vähäisiä ja asukkaiden korkea ikärakenne yhdistettynä kuntien taloudelliseen tilanteen heikkenemiseen ovat haastava yhdistelmä

Suurimmat haasteet tulevat kuntien taloustilanteen heikkenemisestä ja suurten yritysten toiminnan epävarmuudesta. Näillä voi olla hyvin merkittäviä vaikutuksia työvoimatarpeeseen. Pk-sektorin yrityksistä suuri osa on alihankintayrityksiä, joiden tilanne riippuu päämarkkinoiden suhdannevaihteluista. Uhkana on lisäksi paikallismarkkinoiden ostovoiman pieneneminen ja ostovoiman suuntautuminen keskuskaupunkeihin.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Keskeiset toimialat alueella ovat metalli-, muovi-, paperi- ja kaivannaisteollisuus, kauppa, kuljetus, huonekaluteollisuus, hoito- ja hoiva-ala sekä maatalous. Metalliteollisuudessa tilausjaksot ovat kovin lyhyitä, joten toimialalla varaudutaan koko ajan muutoksiin. Alihankintayrityksissä tilanne vaihtelee erityisen nopeasti toimeksiantajien toimialoilla tapahtuvien muutosten seurauksena.

Seudun ilmapiiri alueen talouden ja yritystoiminnan kehityksestä on hyvin neutraali. Suunnitelmissa ei ole suuria investointeja. Yrittäjyyden kiinnostus toimeen tulon lähteenä on hiipunut ja työttömyyden kasvu heikentää palveluiden kysyntää. Seudun teollisuudessa tehdään kilpailukykyä parantavia maltillisia toimenpiteitä. Toisaalta kartonkitehtaan uudelleen käynnistyminen on edelleen hyvin epävarmaa.

Seudun logistiset yhteydet ovat haasteelliset. Alue ei sijoitu Tuusniemeä lukuun ottamatta valtakunnallisten valtaväylien varrelle. Logistiikka perustuu suurelta osin maantiekuljetuksiin, vain puutavaran kuljetus hoidetaan osittain rautateitse. Tieverkon kunnon jatkuva heikkeneminen huonontaa alueen yritysten kilpailukykyä ja vaikeuttaa työvoiman liikkuvuutta ja sitä kautta heikentää työvoiman saatavuutta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Koillis-Savon seudulla oli työttömiä 2014 tammikuussa 839 henkilöä. Työttömyyden kasvu on ollut viime kuukausina maakunnan voimakkainta. Työttömien ikärakenne on varsin korkea ja myös lomautukset ovat jääneet korkealle tasolle. Seudun työmarkkinoilla ei oleteta tapahtuvan lähikuukausina merkittäviä muutoksia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työttömyyden kasvaessa työvoimaa on tarjolla enemmän, mutta työvoiman ammattiosaamisessa on ajoittain puutteita ja kehitys- ja koulutustarpeita kysyntään verrattuna.

Hoiva- ja palvelualat sekä rakennusala työllistävät seudulla merkittävästi teollisuuden ohella. Jatkossa työllistyminen keskittyy samoille aloille.

Työpaikkoja on ollut eniten tarjolla hoito- ja hoiva-alojen tehtävissä niin julkisella kuin yksityisellä sektorillakin. Hoito- ja hoiva-alan työtehtäviin koulutettua työvoimaa on ajoittain haasteellista löytää, varsinkin ylempää koulutustasoa vaativien paikkojen osalta.

Ajoittaisia saatavuusongelmia on ollut hoiva-alan lisäksi lähinnä koneellisessa puunkorjuussa. Vaikeuksia on myös ikääntyvien yrittäjien jatkajien löytämisessä elinkelpoisiin ja hyvän näkymän omaaviin yrityksiin.

Sisä-Savon seutukunta

Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Vesanto

Sisä-Savon seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 14 838 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 134 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 169 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 2 375 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 752.

Sisä-Savon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	++	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seudun vahvuus nojautuu pitkälti vahvojen perheyritysten perinteeseen. Yrityskanta on mikro- ja pienyrityksiä, jotka ovat sitoutuneet pysymään alueella. Seudun väestö ikääntyy voimakkaasti, josta seuraa vaikeuksia työvoiman saatavuuteen.

Sisä-Savo on valtakunnan tärkein marjanviljelyalue. Alue panostaa voimakkaasti alan kehitykseen ja näkymät kilpailuaseman säilyttämiseen ovat hyvät.

Haasteita muodostuu mm. julkisen sektorin tilanteen muuttumisesta. Julkisen sektorin työpaikkojen väheneminen heikentää aluetaloutta ja opiskelupaikkojen väheneminen ohjaa nuoret muuttamaan pois alueelta. Alueella pelätään sitoutuneiden työntekijöiden saatavuuden heikkenemistä.

Palveluyritysten asiakasmäärien mahdollinen vähentyminen vaarantaa erityispalvelujen kannattavuuden. Lähialueille tulleilla kauppakeskittymillä uskotaan olevan vaikutuksia paikalliseen palvelujen ja kaupan menestymisedellytyksiin.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Alueen tulevaisuuden suhteen on paljon epävarmuutta, mm. kuntauudistus nähdään uhkana. Toisaalta yritystoiminnalla pärjäämiseen riittää uskoa, mutta aloittavat yrittäjät pohtivat entistä tarkemmin yrittäjäksi ryhtymistä. Julkisten palvelurakenteiden muutoksilla on vaikutuksia myös muille toimialoilla esimerkiksi asiointisuuntien muuttumisen kautta.

Elintarviketeollisuus on alueen potentiaalisin kasvuala. Elintarviketuotantoon liittyvä yleinen ilmapiiri suosii lähituotteita ja parantaa niiden kilpailuasemaa. Mm. meijerin investoinnit vahvistivat alan kehitystä seudulla.

Väestön väheneminen vaikeuttaa yksityistä palvelutoimintaa. Toisaalta ikääntymisen vaikutuksista johtuen hoiva-alan merkitys kasvaa ja se tuonee seudulle uutta yrittäjyyttä.

Teollisuus seudulla voi suhdannetilanteeseen nähden hyvin. Seudun kaikilla tärkeimmillä teollisilla toimialoilla (elintarvike, metalli ja puu) on selvästi positiiviset näkymät. Puutuoteala seudulla näyttäisi selviävän taantumasta hyvin, teknologiateollisuuden tilauskannat

ovat vahvistuneet. Näkymät ovat kohtuulliset myös hoiva-alalla ja marjanviljelyssä. Yhteyskeskus / puhelinmyynti on menettänyt työpaikkoja heikon työvoiman saatavuuden vuoksi.

Rakentaminen on kohtuullisen hyvällä tasolla. Varsinkin Suonenjoella on viime vuosi-
na rakennettu paljon asuntoja. Nyt Suonenjoella on käynnistymässä suuria julkisia rakennusinvestointeja. Uuden koulun rakentaminen on jo alkanut, teollisuushallin laajennus ja jäteveden puhdistamo käynnistymässä. Rautalammissa on meneillään koulun saneeraus. Tervossa on tulossa matkailuun liittyvää rakentamista.

Elinkeinoelämän edistämiseen alueella panostetaan nyt vahvasti. Suonenjoella yrittäjillä on elinvoimaa vauhdittava hanke ja Nilakan alue on tekemässä vahvaa yhteistyötä elinvoiman vahvistamiseksi. Myös matkailun kehittämistä Rautalammin-Konneveden luonnonpuistoveturina vauhditetaan. Merkittävää kv-markkinoiden avausta matkailussa on tehty esim Lohimaassa. Alueella on kokonaisuutena hyvää yhteishenkistä virettä ja uskoa omaan tekemiseen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Sisä-Savossa oli työttömiä tammikuussa 2014 787 henkilöä. Työttömien määrä on pysynyt lähes edellisen vuoden tasolla. Lähiaikojen näkymät sekä varsin pienet työvoimareservit mahdollistavat työttömyyden lähtemisen laskuun tarkastelujakson aikana.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

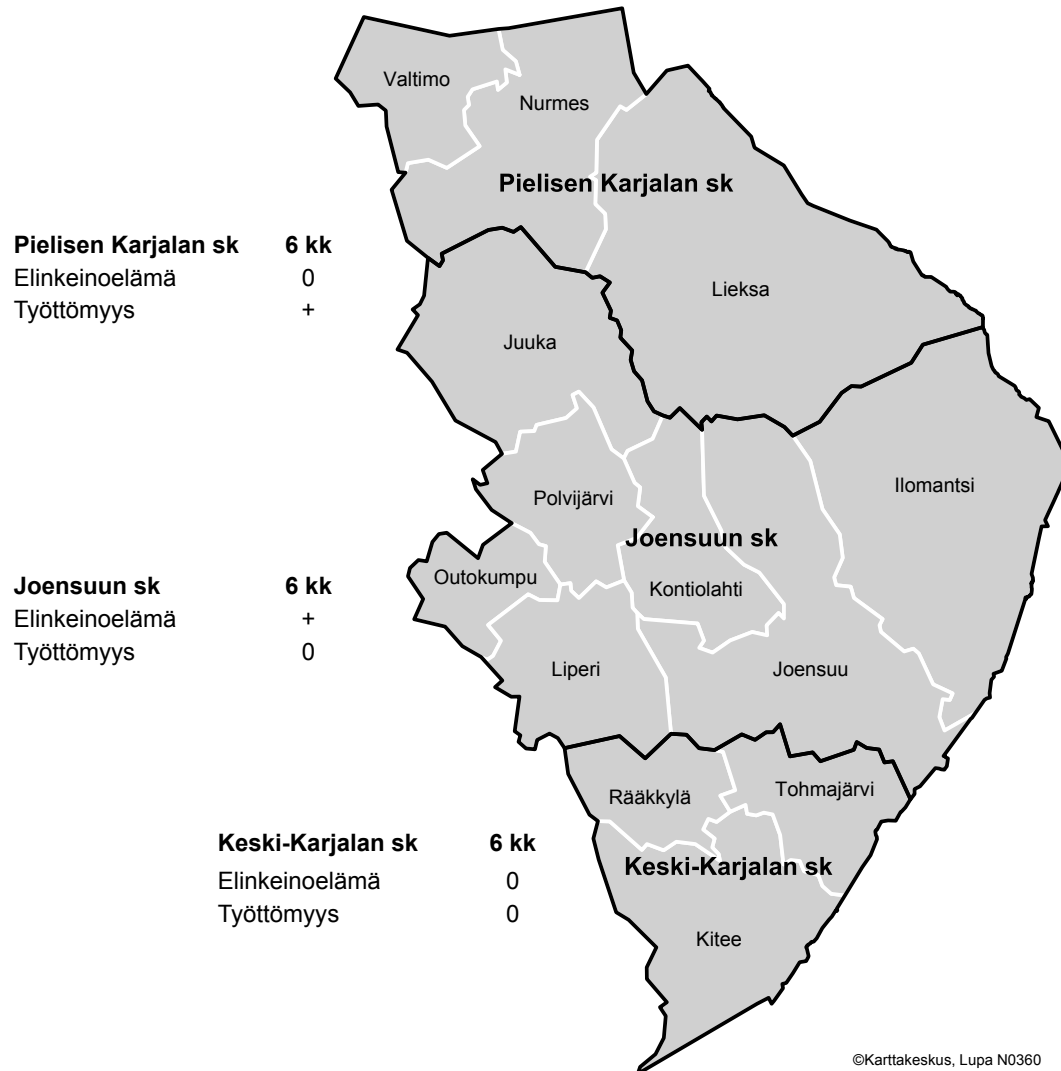
Työvoiman saatavuuden odotetaan edelleen vaikeutuvan väestön vähenemisen ja seudun voimakkaan ikääntymisen vuoksi. Rekrytointiongelmia on esiintynyt muutamilla aloilla. Mm. yhteyskeskus/ puhelinmyynti ei ole saanut rekrytoitua riittävää määrää työvoimaa. Myös hoiva-alalla on vaikeuksia saada työvoimaa. Asiantuntevista elintarvike- ja teknologia-alan työntekijöistä on pulaa. Osaavan vuokratyövoiman tarjonta on puutteellista.

Seudun työmarkkinat ovat kokonaisuudessaan kapea-alaiset ja rekrytointiongelmien voivat nousta nopeasti, koska osaavaa ja koulutettua vapaata työvoimaa ei juuri ole. Marjanpoimijoiden rekrytointi tapahtunee jatkossakin pääosin turistikivillä maahan tulleista henkilöistä, suomalaisten poimijoiden osuus on alhainen.

Lisätietoja

Strategiapäällikkö Juha Kaipainen
Pohjois-Savon ELY-keskus
puh. 0295 026 692
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Pohjois-Karjalassa asui vuoden 2013 lopussa 165 445 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 309 henkilöllä. Vuonna 2012 Pohjois-Karjalassa oli 9 690 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 33 784 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömyysaste oli 16,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 12 427:

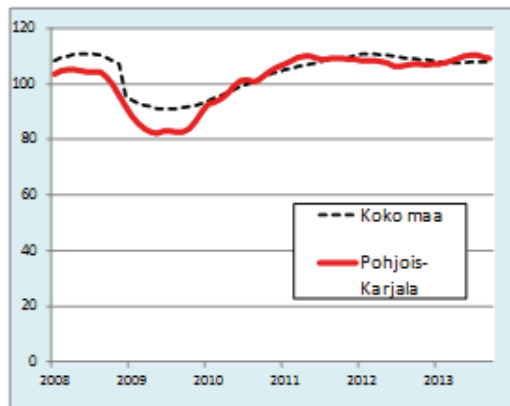
Pohjois-Karjalan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

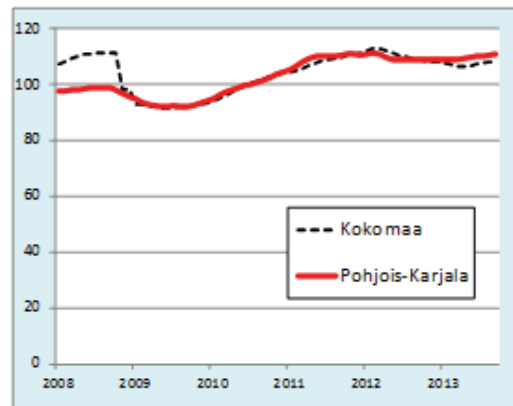
Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan sekä sen vuoden tähtäintä koskevan arvion osalta Pohjois-Karjalan aluetalouspaneeli totesi, että tilanne on hyvin kaksijakoinen: yhtäältä alueen

merkittävien kansainvälisten kasvuyritysten näkymät ovat ainakin osittain varsin positiiviset, mutta toisaalta kotimarkkinapohjaisen teollisuuden sekä matkailun kehitysnäkymät (venäläisten matkailijoiden osuuden voimakas kasvu taittumassa mm. ruplan kurssin laskun vuoksi) ovat vähän heikommat. Sen vuoksi 12 kk:n arviossa on vain yksi plussa, vaikka tiedossa on paljon yritysinvestointeja. Vastaavasti työttömyyden määrän suhteen Pohjois-Karjalan kehitys on ollut samaa tasoa kuin vuosi sitten (eli kehitys on ollut suhteellisesti koko maan keskiarvoa parempi), mutta työttömyyden rakenne on koko ajan ollut pahentumaan päin. Sen vuoksi nykytilannearvio vuoden takaiseen nähden on yksi miinus.

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Tukku- ja vähittäiskauppa (2010 = 100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pohjois-Karjalassa on monipuolinen toimialarakenne. Maakunnassa on useita varsin vahvoja toimialoja ja yrityksiä. Lisäksi alueelta löytyy potentiaalisia kasvualoja. Esimerkkinä tästä on biotalous, jota koskeviin kehittämishankkeisiin on investoitu merkittävästi. Joensuun vahva biotalousosaaminen on tunnustettu myös valtakunnallisesti, kun Joensuu nimettiin vetovastuuseen biotalous-INKA-ohjelmassa (ainoa innovatiiviset kaupungit -ohjelman vetovastuu koko Itä-Suomessa).

Pohjois-Karjalan yksi keskeinen vahvuus on laaja, monipuolinen ja laadukkaita palveluja tarjoava koulutussektori, joskin merkittävänä haasteena on sen turvaaminen myös jatkossa. Pohjois-Karjalan hyvä vetovoima näkyy myös siinä, että vuosi 2013 oli jo viides peräkkäinen muuttovoittovuosi. Merkittäviä mahdollisuuksia on nähtävissä erityisesti Venäjän rajan läheisyyden entistä paremmassa hyödyntämisessä. Uhkana tältä osin voi olla kansainvälisen tilanteen kiristymisen mahdolliset vaikutukset esim. Ukrainan kriisiin liittyen.

Pohjois-Karjalan keskeisimpänä tulevaisuuden haasteena on väestön nopea ikääntyminen. Se tulee vaikuttamaan merkittävästi alueen talouteen, kunnallistalouteen, palvelurakenteisiin sekä erityisesti osaavan työvoiman saatavuuteen varsinkin reuna-alueilla. Sama haaste koskee myös yrittäjien omistajanvaihdoksia. Myös vaikean työllisyystilanteen parantaminen on edelleen suuri haaste.

Pohjois-Karjalan ja erityisesti sen elinkeinoelämän kannalta on olennaisen tärkeää, että maakunnan logistiset yhteydet pidetään kilpailukykyisinä. Yksi keskeisimmistä tavoitteista

tässä suhteessa on Joensuun lentoliikenneyhteyksien turvaaminen jatkossakin mm. kehittämällä Joensuun lentoasemaa parhaillaan valmistelussa olevien suunnitelmien pohjalta.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pohjois-Karjalan elinkeinoelämän kehitysnäkymät ovat globalisoitumisen myötä varsin tiiviisti ja nykyisin myös reaaliaikaisesti sidoksissa talouskehitykseen koko Suomessa, Euroopassa ja globaalistikin. Viimeisimmän pk-yritysbarometrin tulosten perusteella elinkeinoelämän kehittyminen olisi lähikuukausina vaisumpaa Pohjois-Karjalassa kuin koko maassa keskimäärin. Yritysten markkinatilanteessa on suuria eroja toimialojen välillä ja jopa samalla toimialalla toimivien yritysten välillä. Toisaalta yrityksillä on runsaasti investointihalukkuutta, sillä ELY-keskus suuntasi vuonna 2013 yhteensä noin 30 miljoonaa euroa yrityshankkeisiin, joilla arvioidaan käynnistyvän yli 160 miljoonan euron kehittämis- ja investointihankkeet. Vilkas rahoituskysyntä on jatkunut myös kuluvana vuonna ja rahoitustakin on hyvin tarjolla. Yrityskanta on ollut edelleen kasvussa haastavasta taloustilanteesta huolimatta.

Maakuntaan on saatu merkittävässä määrin invest-in -tyyppisiä investointeja (esim. John Deere ja Philips Medisize), joille on ollut tyypillistä se, että lopputuotteiden markkinoiden suurimmat kasvuodotukset tulevat Venäjältä. Vuoden 2013 aikana käynnistyi modernin teollisuuspuiston rakentaminen Penttilänrantaan, johon sijoittunee vuoteen 2017 mennessä useita metsäteknologiaan kuuluvia järjestelmätoimittajia ja toimittajia. Fotoniikan tutkimuksen alueella on käynnistynyt merkittävä hankekokonaisuus 3D-tulostukseen liittyen. Samalla on alkanut yhden merkittävän japanilaisen monialakonsernin selvitys tutkimuskeskuksen perustamiseksi Suomeen ja Joensuuhun. Biotalouden osalta on käynnistynyt puuöljyn monipuoliseen hyödyntämiseen liittyvä tutkimushankekokonaisuus.

Rakentamisen vire on säilynyt hyvänä, ja myös jatkossa on tiedossa mittavia rakennushankkeita (mm. oikeus- ja poliisitalo). Nopeiden suhdannetietojen mukaan vuoden 2013 kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen hyvä kehitys Pohjois-Karjalassa selittyy erityisesti rakentamisen kasvulla. Esim. Joensuun keskustassa on ollut käynnissä, vireillä tai suunnitteilla hyvin mittavat rakennushankkeet (yhteensä 350 miljoonan euron edestä), minkä lisäksi maakunnassa toimii merkittäviä, koko valtakunnan alueella toimivia maarakennusalan yrityksiä. Myös matkailuala on saatu nousuun.

Maaseutualueilla maatilojen investointitahti osoitti pientä piristymistä vuoden 2013 lopulla. Joitakin suurehkoja investointeja maito- ja lihakarjatilaille on valmistumassa, joten tuotantomäärien laskun voi ennakoida taittuvan. Myös luomutuotannon kasvu jatkui. Vuoden 2013 aikana maatalousyrittäjät hakivat runsaasti tukea maatilojen sukupolvenvaihdoksiin. ELY-keskus vastaanotti ennätykselliset 50 sukupolvenvaihdoshakemusta. Maaseutuyrittäminen monipuolistuu mm. siten, että siihen ollaan liittämässä entistä useammin myös palvelutarjontaa. ELY-keskuksen kautta myönnettyissä maaseutuyritystuissa vuosi 2013 oli ennätyksellinen. Maaseudun tietoliikenneyhteyksien rakentaminen on vilkastunut myös Pohjois-Karjalassa. Laajakaistahankkeet etenivät parhaiten Rääkkylässä ja Pielisen Karjalan alueella.

Metsätaloudessa puukauppa on käynyt hyvin, ja puun myyntimäärät ovat säilyneet korkealla tasolla. Energiapuun kysyntä on ollut odotettua laimeampaa, koska päästökaupan hinnan lasku ja energiapuun haketustuen poistuminen vuoden 2013 alusta ovat paranta-

neet fossiilisten polttoaineiden kilpailukykyä. Puuraaka-aineen kysyntä energiantuotannossa on kuitenkin pidemmällä aikajaksolla kasvussa. Fortumin pyrolyysilaitos valmistui Joensuuun syksyllä 2013. Stora Enso investoi Keski-Karjalassa pelletin tuotantoon ja Uimaharjussa meesauunin muuttamiseksi puuperäisellä polttoaineella toimivaksi. Pielisen Karjalaan on suunnitteilla mittavia puun käyttöön perustuvia bioenergialaitoksia. Bioenergia-alan kehitys on sidoksissa ympäristötekijöiden entistä parempaan huomioon ottamiseen, mm. polttotekniikan kehittämiseen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden kasvu on hidastunut, mutta isoa käännettä parempaan suuntaan ei ole nähtävissä lyhyellä aikavälillä. Syynä on vientialojen hento kasvu ja julkisen talouden (etenkin kunnallistalouden) epävarmuus, mikä heijastuu paikallismarkkinoilla toimiviin yrityksiin. Pidentynyt taantuma on luonut työvoimareservejä, jopa piilotyöttömyyttä. Pohjois-Karjalan työllisyydessä ongelmallisinta on vaikea rakennetyöttömyys, johon ei ole näköpiirissä nopeaa parannusta. Kuntakokeiluhankkeiden ja työvoiman palvelukeskuksia koskevan lain muutoksen ansiosta saattaa tulla uusia keinoja, mutta Pohjois-Karjalassa on aktivointiaste ollut jo muutoinkin korkea.

Nuorisotyöttömyys on edelleen merkittävä haaste. Nuorten aktivointiaste on kuitenkin Pohjois-Karjalassa maan korkein ja sitä pidetään korkealla jatkossakin. Haasteena on kuitenkin se, että nuorille saadaan pikaisesti työpaikkoja avoimelta sektorilta, jotta nuoret eivät turhautuisi ja muuttaisi pois. Jos työllisyystilanne alkaa parantua, se näkyy ensimmäisenä nuorisotyöttömyyden vähenemisenä. Tätä edesauttaisi merkittävästi myös parannus nuorten työelämätaidoissa. Ulkomaalaisten työttömyysaste on Pohjois-Karjalassa selkeästi maan korkein. Edes korkea aktivointiaste ei näytä purevan ulkomaalaisten työttömyyteen, koska avoimet markkinat eivät vedä. Myös työnantajien rekrytointiasenteet vaikuttavat osaltaan tilanteeseen. Sen sijaan maahanmuuttajien yrittämisaktiivisuus on nousussa.

Työttömiksi jääneille kohdistettavat palvelut suunnataan erityisesti nuoriin, pitkään työttömänä olleisiin ja maahanmuuttajiin. Työttömien tulovirta painottuu irtisanottujen osalta ikääntyneempään päähän, ja etenkin teollisuudessa sellaisille lähinnä miesvoittoisille aloille, joilla ei ole enää saatavissa vastaavia uusia työpaikkoja. Uudelleenkoulutusmahdollisuudet ovat haasteelliset juuri em. ryhmän osalta. Toisaalta pohjoiskarjalainen työvoima on todettu eri yhteyksissä hyvin laadukkaaksi.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntää on eniten terveydenhuollossa, sosiaaalialalla, myyntiedustajatoiminnassa, rakennusalan erityisammattitehtävissä ja kaupan alalla. Rekrytointiongelmia on koettu erityisesti sosiaali- ja terveysalalla sekä muutamilla erityisammattialoilla. Osaavan työvoiman saatavuuden parantamisen kannalta on olennaisen tärkeää, että ennakkoinnissa onnistutaan jatkossa entistä paremmin.

Joensuun seutukunta

Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi

Joensuun seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 124 037 henkilöä. Vuoden aikana kasvua oli 139 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 6 773 toimipaikkaa, joissa työskenteli 25 788 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 9 147.

Joensuun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Seudun vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Joensuun seudulla on monipuolinen ja kansainvälisen tason teknologiateollisuus sekä monipuolinen elinkeinorakenne muutoinkin. Venäläisten merkittävä ja edelleenkin kasvussa oleva matkailijapotentialiaali vahvistaa merkittävästi seudun kaupallisten palvelujen kysyntää. Osaavaa työvoimaa on tarjolla hyvin ja monipuolisesti. Seudulla on erittäin laaja-alaiset, monipuoliset ja laadukkaat koulutuspalvelut.

Keskeisimpiä haasteita ovat eläköitymisen kautta tulevat haasteet, jotka vaikuttavat sekä palvelujärjestelmiin että myös osaavan työvoiman saatavuuteen jatkossa. Myös logististen yhteyksien pitäminen kilpailukykyisinä on hyvin tärkeitä seudun tulevaisuuden kannalta. Erityisen tärkeitä on turvata Joensuun lentoliikenneyhteydet myös jatkossa mm. kehittämällä Joensuun lentoasemaa parhaillaan valmistelussa olevien suunnitelmien pohjalta. Yhtenä keskeisenä keinona näiden haasteiden hoitamiseksi on hyödyntää täysitehoisesti Joensuun kaupunkiseudun kasvusopimusta valtiovallan kanssa. Myös Kontiorannan lakautetun varuskunta-alueen jälkihoito on merkittävä mahdollisuus.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Joensuun seudun teollisuudessa tai sitä palvelevissa toiminnoissa merkittävimmät toimialat ovat puunkorjuusektori (metsäkoneet), rakennusteollisuus, metsäteollisuus, laiva-, juna- ja kuljetusvälineiteollisuus, kaivosteollisuus ja ICT-ala. Myös sairaalatarviketeollisuudessa ja elintarvikealoilla on menestyviä yrityksiä. Aloitettavien yritysten määrä on kasvamaan päin, mikä näkyy mm. starttirahayritysten määrän kasvuna, myös nuorten osalta.

Puunkorjuusektorilla kysyntä ja tilauskannat ovat edellisvuotta paremmat, ja alan yritykset odottavat kohtuullista kasvua aiempien sopeutustoimenpiteiden jälkeen. Metsäkoneiden kehitys ja tuotannolliset verkostot ovat tärkein viennin moottori Pohjois-Karjalassa. Uusiutuvan energian vaatimukset kasvattavat energiapuun korjaamista Euroopassa. Rakennusteollisuus on muun teollisuuden epävarmuuden saatossa hidastunut. Konkursseja on tapahtunut, viimeisimpänä tammikuussa 2014 suurin ikkunanvalmistaja Fenestra Oy.

Joensuun seudulla on kuitenkin edelleen menossa, käynnistymässä tai vireillä merkittäviä julkisia rakennushankkeita.

Metsäteollisuuden (paperi ja sellu) tilanne on vakiintumassa, vaikka muutamia alasajoja ollaan tekemässä. Silti teollisuus investoi satoja miljoonien eurojen edestä myös kuluvana vuonna. Paperin kysyntä maailmalla on edelleen laskenut. Sahateollisuudella on mennyt varsin hyvin, ja yritykset, jotka ovat kehittäneet jatkojalostusta ja markkinointia, ovat pystyneet kasvattamaan toimintaansa. Laivateollisuuden tilauskannat ovat pienentyneet ja ovat joutuneet supistamaan toimintojaan rajusti. Junapuolella (ml. raitiovaunut) tilauskanta on varsin hyvä ja säteilee maakunnan yrityksiin positiivisesti. Kaivosteollisuuden aikaisemmin positiivisten ennusteiden ”päälle” on kohonnut tummia pilviä. Materiaalien hinnat ovat pysyneet alhaalla, ja useat kotimaiset yritykset ovat ajautuneet joko taloudellisiin vaikeuksiin tai sopeuttamaan toimintojaan.

Sen sijaan IT-ratkaisuihin erikoistuva yritystoiminta on edelleen positiivisessa vireessä. Seudun ICT-alan yritykset ovat laajentaneet toimintaansa Suomeen ja ulkomaille. Työvoimaa on palkattu lisää ja tullaan palkkaamaan myös kuluvana vuonna. Matkailussa tapahtumat urheilun ja kulttuurin puolella ovat seudun valttikortteja. Kuluvana vuonna on Kontiolahdella mm. ampumahiihdon maailmancup ja vuonna 2015 MM-kisat. Musiikkitapahtumat ovat kasvussa, ja tilaa on myös uusille elämystuotteille. Hoiva-ala on pitkän aikavälin kasvuala ja tuo yksityiselle sektorille runsaasti työpaikkoja yritysten vahvistaessa erityisosaimistaan. Kaupan alalla verkkokaupan kasvu vaikuttanee varsinkin erikoistavarakauppojen tulevaisuudennäkymiä heikentävästi ja logistiikka-alaa vahventavasti.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien absoluuttinen määrä ei kasvane enää seuraavan vuoden aikana. Ikääntyneitä työttömiä jää nyt eläkkeelle kohtalaisen paljon. Työnhakijat myös aktivoituvat koulutuksiin heikon työllisyystilanteen vuoksi. YT-tilanteet jatkuvat viime vuoden tahtiin (viidessä yrityksessä käynnissä YT-neuvottelut, joissa tulossa voi olla vähintään 10 irtisanottua), ja vaikka suuria yksittäisiä vähennysuhkia ei ole tiedossa, useista pienemmistä kertynee työpaikkojen vähennystä saman verran kuin viime vuonna. Irtisanomisten vuoksi työttömäksi jäävät ovat osaavaa työikäistä väestöä. Työttömäksi jää myös korkeasti koulutettuja. Yli 50-vuotiaiden työttömyys lisääntyy.

Pitkäaikaistyöttömyys lisääntyyneen hieman. Huonossa työmarkkinatilanteessa pitkään työttömänä olleiden on entistä vaikeampaa työllistyä, joten pitkäaikaistyöttömyydestä on erittäin vaikeata päästä takaisin työelämään, vaikka heihin kohdistetaan aktiivisesti TE-palveluja, kuntien palkkatukityöllistämistä ja kuntouttavaa työtoimintaa sekä erilaisten hankkeiden palveluja.

Nuorisotyöttömien määrä säilynee ennallaan, mutta nuorten osalta tapahtumia ja siirtymiä on paljon. Sanssi-kortti on tukenut nuorten työllistymistä. Ammatillisesta koulutuksesta keväällä 2014 valmistuvista nuorista jää osa työttömiksi sosiaali- ja terveydenhoitoalaa lukuun ottamatta. Ulkomaalaisten työttömyyden kehitys on sidoksissa muuttoliikkeen, jota on vaikea ennakoida. Täällä jo asuvia ulkomaalaisia on aloittanut ammatillisen

koulutuksen (mm. kuljetus-, ruokatalous- ja puhdistuspalvelualoille), joten heidän työllistymismahdollisuutensa paranevat.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä kohdistuu erityisesti sosiaali- ja terveysaloille, siivousalalle, puhelinmyynti- ja myyntiedustukseen. Julkisen sektorin merkitys työllistäjänä korostuu erityisesti sosiaali- ja terveysaloilla. Isoja rekrytointeja on menossa tai tulossa taloushallinto-, hoivapalvelu- ja sairaalatarvikealoilla. Potentiaalinen kasvuala sosiaali- ja terveydenhuollon ohella on ICT-ala, jolla on entistä enemmän kytköksiä SOTE-alan kanssa. Rekrytointiongelmia on henkilökohtaisten avustajien, puhelinmyyjien, siivoojien sekä LVI-alan suunnittelijoiden ja työjohtajien osalta. Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden merkitys osaavan työvoiman saatavuuden kannalta tuntuu erityisesti ICT-aloilla ja tutkimustehtävissä. Koulutustarjontaa tulisi lisätä hammashoidon osalta.

Keski-Karjalan seutukunta

Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi

Vuoden 2013 alussa Kesälahti liittyi Kiteeseen.

Keski-Karjalan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 18 535 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 193 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 489 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 3 735 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 18,3 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 457.

Keski-Karjalan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Seudun vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Keski-Karjalan vahvuuksia ovat puu- ja metalliteollisuus sekä ympäristö- ja hyvinvointialat. Seudulla on 9 teollista yritys- ja työpaikkakeskittymää, joista Puhoksen teollisuusalue on työpaikkamäärissä suurin. Lisäksi seudulla on runsaasti vahvoja maa- ja metsätalous-yrityksiä sekä palvelualan mikroyrityksiä. Kasvava rajaliikenne ja Niiralan kansainvälinen rajanylityspaikka tuovat kasvua kauppaan, matkailuun ja palveluihin, joskin kasvu on nyt tasaantumassa.

Seudun keskeisimpiä tulevaisuuden haasteita ovat yritysten toimintaympäristön kilpailukyky ja sen vetovoima, teollisten ja palvelualan yritysten kilpailukykyyn ja toiminnan säilyminen, uusien osaamispohjaisten, kasvuhakuisten ja kansainvälistyvien yritysten syntyminen, rajaliikenteen kasvupotentiaalin hyödyntäminen, yksityisten/julkisten työpaikko-

jen leikkaukset, väestön, työllisyyden ja talouden kehitys sekä yritysten omistajavaihdosten onnistuminen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Rakentamisen liikevaihto on voimakkaassa kasvussa, mihin vaikuttaa ainakin osaltaan valtakunnallisilla markkinoilla toimivat merkittävät keskikarjalaiset maarakennusalan yritykset. Myös teollisuudessa ja palvelualoilla on pientä kasvua. Puutavaran valmistus on taas voimakkaassa laskussa. Potentiaalisia kasvualoja ovat kasvavan rajaliikenteen myötä kauppa- ja muut palvelualat, joskin aivan viime aikoina niiden näkymät ovat hieman heikentyneet. Myös ympäristö-, hyvinvointi-, bioenergia- ja maanrakennusalat ovat kasvussa.

Yritysten tilauskannat vaihtelevat samallakin toimialalla paljon. Tilauskannoissa ei ole vielä suuria muutoksia parempaan suuntaan. Yritysten tuotekehitys- ja investointihankkeiden määrä on normaalitasolla. Kansainvälistymiseen hakeutuvia yrityksiä on niukasti. Aloittavien yritysten määrä on pysynyt edelleen vahvana ja myös nettomäärä kasvussa. Yritysten omistajanvaihdosprosesseja on ollut ennätysmäärä ja samoin myös toteutuneita kauppajia. Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden perustamien yritysten määrä on ollut kasvussa.

Seudulla on erityisesti Puhoksessa merkittäviä investointihankkeita odottamassa toteuttamista. Lisäksi vireillä on Tohmajärven terminaali- ja liikekeskushankkeet, Niiralan rajanylityspaikan kehittämistoimenpiteet ja siihen liittyen valtatie 9:n mittava parannushanke, Kiteen kaupungin koulun ja terveyskeskuksen saneeraus ja Hyvinvointikeskus Kotkonnan hanke.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä pysynee lähitulevaisuudessa suurin piirtein nykyisellään. Pitkäaikaisyöttömien ja yli 50-vuotiaiden työttömyys on lisääntynyt. Pitkään työttömänä olleiden on entistä vaikeampaa työllistyä tehostettujen palvelujen kohdentamisesta huolimatta. Myös nuorisotyöttömyys lisääntyi loppuvuodesta, vaikka Sanssi-kortti on edesauttanut monen nuoren työllistymistä.

Keski-Karjalan alueella on paljon maahanmuuttajataustaisia työnhakijoita, joilta puuttuu Suomen kielen taito. Palveluala on jonkin verran työllistänyt Suomen kielen taitoisia maahanmuuttajia. Rakennemuutoksen myötä työttömäksi jääneiden osaaminen ja ammatillinen koulutus eivät useinkaan vastaa työmarkkinoiden vaatimusta. YT-neuvottelut ovat käynnissä Niiralan huolintapalveluissa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntää on teollisuudessa ja rakentamisessa (erityisesti maanrakennustoiminnessa), sosiaali- ja terveysalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Kuntien rooli seudun työllistäjänä on merkittävä, kun taas valtio on supistanut vuosittain työpaikkoja seudulla.

Rekrytointiongelmia on erikoisalojen osaajien (lääkärit, insinöörit, sairaanhoitajat) osalta jatkuvasti, kun taas kausiluonteisia rekrytointiongelmia on mm. kokkien osalta. Maahanmuuttajista ei ole ollut puutteellisen kielitaidon vuoksi ainakaan vielä merkittävää apua osaa-

van työvoiman saatavuuden kannalta esim. hoitoalalle tai siivoukseen. Koulutusta pitäisi liittää ainakin sairaanhoitajien osalta.

Pielisen Karjalan seutukunta

Lieksa, Nurmes, Valtimo

Pielisen Karjalan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 22 873 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 255 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 428 toimipaikkaa, joissa työskenteli 4 260 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 19,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 823.

Pielisen Karjalan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	+	+

Arviointiasaiteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Seudun vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seudun vahvuuksia ovat maa- ja metsätalous, bioenergia, elintarvikeala, vahva kansainvälisen tason teollisuus kasvupotentiaaleineen sekä hyvät edellytykset julkisten sähköisten palvelujen vahvistamiseen.

Keskeisin tulevaisuuden haaste tulee väestön ikärakenteen vanhenemisesta, joka heijastuu työvoiman tarjontaan, seudun kulutuskäyttäytymiseen ja viime kädessä julkisten palvelujen turvaamiseen. Mm. koulutuksen vähenemisen vuoksi nuoret muuttavat seudulta. Myös rajalliset pääomaresurssit ovat kehittämishaaste.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Elintarviketeollisuus on edelleen vahvassa nosteessa, ja myös maatalouden kehittämiseen on panostettu. Kotimaisuus ja lähiruoka-aate ovat pinnalla. Metsäteollisuuden kehittämisessä ja bioenergiassa on paljon mahdollisuuksia ja myös resursseja hyödynnettäväksi. Metalliteollisuudessa (ml. komposiittiperusteinen tuotanto) ja koneenrakennusteollisuudessa tilauskantojen heikkeneminen on pysähtynyt, ja odotetaan tilanteen hienoista paranemista. Myös sosiaali- ja terveysalalla toimii uusia yrityksiä ja työvoimaa niihin tarvitaan. Kolin alueen investoinnit tuovat lisää matkailijoita seudulle.

Potentiaalisia kasvualoja ovat biotalous, matkailu, elintarvikeala, komposiittivalmistus (kevytteollisuus), metalli- sekä kumi-, jalkine- ja pakkausteollisuus. Seudulla on menossa tai vireillä paljon investointeja elinkeinoelämää ja palvelutuotantoon liittyen, mm. matkailuun liittyviä investointeja Kolille sekä bioenergiaan, valokuiturakentamiseen ja julkiseen palvelutuotantoon liittyviä investointeja. Uusien yritysten perustamisia ja omistajan vaih-

doksia tapahtuu tarpeeseen nähden aivan liian vähän. Maahanmuuttajien määrä on kasvamassa yritysneuvonnan asiakkaina.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien kokonaismäärässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia, mutta työttömien keski-ikä on koko ajan nousussa. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvussa. Työttömien alhainen koulutustaso vaikeuttaa työllistymistä. Nuorisotyöttömyyden osalta ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Sanssi-kortti on osaltaan edistänyt työllistymistä, mikäli työnantajalla ei ole lomautuksia. Ulkomaalaisten työllistymismahdollisuuksia parantaa kielitaidon kehittyminen. Bioenergiահankkeet mahdollistavat toteutuessaan pää- ja sivuelinkeinoina pienlöpimittaisen puun korjuu- ja lähikuljetustyötä. Lisäksi seudulla onnistuneesti toteutetun maatilán energiatarpeen tuottavan CHP-laitoksen esimerkki on lisännyt maatilójen kiinnostusta energiantuotantoa kohtaan. YT-neuvotteluja on käynnissä mm. liikenteeseen liittyen, minkä lisäksi naapurialueilla kivi- ja kaivosteollisuudessa tapahtuvat YT-neuvottelut vaikuttavat myös Pielisen Karjalaan.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä ja samalla rekrytointiongelmat kohdistuvat erityisesti leipureihin, maatalouteen, hoitoalaan, fysioterapeutteihin, laitossiivoojiin, komposiittialaan, hammaslääkäreihin, tilitoimistoihin, ravintolatyöntekijöihin, erityisopettajiin ja elintarviketeollisuustyöntekijöihin. Julkisen sektorin avautuvia virkoja ei täytetä. Seudulla tulisi turvata joustava monimuotokoulutus ja koulutuksen kehittäminen työvoiman tarpeita vastaavaksi.

Lisätietoja

Strategiapäällikkö Pekka Myllynen
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
puh. 0295 026 082
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Keski-Suomen ELY-keskus

Saarijärven-Viitasaaren sk 6 kk

Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys

0

-

Äänekosken sk
Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys

6 kk

0

+

Keuruun sk
Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys

6 kk

+

-

Jämsän sk
Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys

6 kk

0

0

Jyväskylän sk
Elinkeinoelämä
ja yritystoiminta
Työttömyys

6 kk

0

-

Joutsan sk
Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys

6 kk

0

0

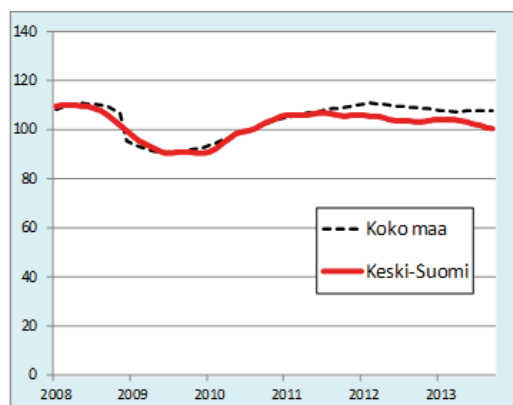
©Karttakeskus, Lupa N0360

Keski-Suomessa asui vuoden 2013 lopussa 275 324 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 163 henkilöllä. Vuonna 2012 Keski-Suomessa oli 16 287 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 62 668 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 21 757.

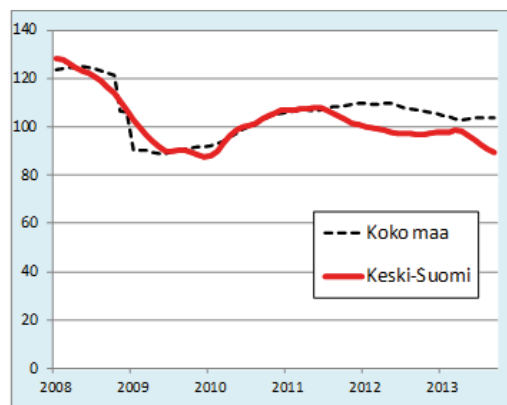
Keski-Suomen ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, teollisuus (2010 = 100)

Keski-Suomessa kaikkien toimialojen liikevaihto on laskenut ja asettunut koko maan tason alapuolelle, erityisesti tämä näkyy teollisuudessa. Eniten liikevaihto supistui viimeisen puolen vuoden aikana teknologiateollisuudessa. Keski-Suomen vienti kääntyi lyhyen nousukäänteen jälkeen selkeään laskuun. Viennin vetämänä erityisesti metsä- ja teknologia-teollisuuden liikevaihto lähti laskuun, tosin myös palvelualojen kasvu on Keski-Suomessa hiipunut. Vientiteollisuus määrää voimakkaimmin maakunnan suhdanteita.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Maakunnan yleistilanne on odottavan toiveikas. Vaikka työttömyys on kasvanut, yritysten liikevaihto ja vienti on laskenut sekä rakennemuutos synnyttää epävarmuutta, tunnelmaa leimaa positiivinen odotus noususta. Siinä missä maakunnan rakennemuutoksessa ei ole ollut yksittäisiä romahduksia, on oletettavaa, että myös uusi kasvu on hidasta ja esimerkiksi maakunnan korkea työttömyys ei taitu nopeasti.

Keski-Suomen väestökehitys on niukasti voitollinen, mutta jakautuu maakunnan sisällä polarisaatiota korostaen: Jyväskylän seudun väestökasvu on yhä vahvaa, mutta kaikilla muilla seutukunnilla kehitys on tappiollista. Samalla kaikkien kuntien taloustilanne on heikko.

Alueen vahvuuksia ovat väestön koulutustaso ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan panostukset. Alueen yleinen vetovoima on vahva ja koulutetun osaajapotentiaalin myötä merkittävätkin investoinnit maakuntaan voivat olla mahdollisia. Keski-Suomen jalostusalojen näkymät ovat positiiviset ja asumisen ja rakentamisen trendi on kääntynyt kasvuun. Hyvinvointipalveluiden kasvu on jatkunut ja matkailualalla uskotaan nousuun.

Maakunnassa on suunnattu katse jo tulevaan. Muun muassa avoimessa, monen toimijan yhteistyönä toteutetussa maakuntastrategiaprosessissa on tunnistettu kolme aluetalouden dynamiikan keskeistä toimialaa: bio-, digi- ja osaamistalous. Elinkeinpolitiikan keskiössä on yrittäjyyden ja kasvun turvaaminen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Perinteiset maakunnan toimialat, metsä- ja paperiteollisuus sekä metalliteollisuus ovat olleet voimakkaan rakennemuutoksen kourissa. Viennin lasku vaikuttaa rajuimmin juuri metsä- ja teknologiateollisuuteen. Lähitulevaisuudessa tämän kehityksen voidaan olettaa lieventyvän. Teollisuuden osuus on yhä maakunnan työllisyydestä 19 % ja arvonlisäyksestä 23 %.

Palvelualoille, varsinkin kaupan alalle, heijastuu laskusuhdanteen aiheuttamaa kysynnän heikkenemistä. Toisaalta palvelualoille on kehittymässä uusia, henkilökohtaisen palvelun muotoja. Toisaalta Keski-Suomi asemoituu valtakunnan keskitason yläpuolelle vahvan koulutustarjonnan ansiosta yhteiskunnallisten palveluiden osuudessa. Maakunnan laaja koulutustarjonta luo osaamistaloudelle kasvupotentiaalin. Matkailualalla tunnistetaan positiivista kehitystä ja alan tuoreista investoinneista voi mainita esim. Peurungan (Laukaa) ja Hotelli Paviljongin (Jyväskylä).

Energia-alalla pitkäaikainen laskutrendi näyttäisi jatkuvan, mutta metsäbioenergian kasvuun liittyy kasvupotentiaalia. Maakunnan metsävarat luovat pohjan biotalouden kasvuille, johon voi liittyä myös korvaavia toimintoja mahdollisesti hiipuvan paperiteollisuuden tilalle.

Maaseudun elinkeinojen rakennemuutos jatkuu edelleen. Pieniä maatiloja lopettaa ja jäljelle jäävien tilakoko kasvaa. Maidontuotanto vähenee ja tämä vaikuttaa suoraan alueen elintarviketeollisuuteen. Sikatalous on hiipumassa kokonaan. Karjatalouden investointihalukkuudessa on kuitenkin tapahtunut piristymistä vuoden 2013 lopulla ja tämän vuoden alussa. Ohjelmakauden vaihdos ja pankkien kiristynyt rahapolitiikka vaikuttaa myös maa-seutuelinkeinoihin. Positiivisena ilmiönä näkyy lähi- ja luomuruoan kysynnän lisääntyminen edelleen, mikä voi tarjota mahdollisuuksia myös pienemmille maataloille erikoistuneen tuotannon kautta. Harvaan asutun alueen palvelut kaikkoonvat edelleen väen vähentyessä ja vanhentuessa. Puukauppa käy varsin hyvin, mikäli aikainen kevät ei pilaa korjuukelejä.

Jonkinlaisesta yleisestä elinkeinoelämän piristymisestä voi kertoa myös kasvaneet ras-kaan liikenteen määrät, joskin kasvu on lähinnä valtateillä 4 ja 9, joiden liikenteestä merkit-
tävä osa on maakunnan läpikulkuliikennettä.

Keskisuomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten investointeihin ja kehittämiseen myönnetyn kokonaisrahoituksen määrä kasvoi vuoden 2013 lopussa päättyneen EU ohjelmakauden (2007–2013) ennätykseen. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen pk-yrityksille suuntaaman investointi- ja kehittämisrahoituksen myönnetty määrä nousi lähes kahdella ja puolella miljoonalla eurolla. Rahoituksen kokonaiskysyntä pysyi kohtuullisen hyvällä tasolla yritysten haastavasta taloustilanteesta huolimatta. Hankkeiden kokonaismäärä väheni hiukan, mutta keskimääräinen hankekoko vastaavasti kasvoi. Uusimman Pk-yritysbarometrin mukaan suhdannenäkymät ovat pitkästä aikaa myönteiset, Keski-Suomessa jopa hiukan muuta maata korkeammat: yrityksillä on kehittämishalukkuutta, liikevaihdon ja tilausten nousuun uskotaan ja investointeja on lähtenyt liikkeel-

le. Toisaalta EK:n tuorein suhdannebarometri antaa suurempien yritysten osalta edelleen heikentyvän suhdannenäkymän.

Starttirahaa myönnettiin Keski-Suomessa vuonna 2013 yhteensä 468 aloittavalle yrittäjälle. Tämä on ELY-keskusalueista neljänneksi eniten. Starttirahojen myöntämisessä näkyy sama kuin työvoiman kehityksessä, työvoima keskittyy Jyväskylän seutukuntaan. Myönnettujen starttirahojen määrä lisääntyi Jyväskylän seutukunnalla, mutta väheni muualla Keski-Suomessa. Kaikkien yritysten määrässä on maakunnassa lievää nettolisäystä ja vuonna 2013 aloittaneet yritykset ovat työllistäneet hieman enemmän kuin 2012 perustetut yritykset. Korkeakoululähtöinen yrittäjyys on myös kasvussa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden määrä lisääntyi vuoden 2013 aikana reilulla 2 100 työnhakijalla. Työttömyyden kasvu kiihtyi vuoden loppua kohti. Työttömyys on korkeammalla tasolla kuin kertaakaan viimeisen kymmenen vuoden aikana. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (16,9 %) on Keski-Suomessa kolmanneksi korkein koko maassa.

Työttömyys on kasvussa Keski-Suomen kaikissa kunnissa ja seutukunnissa. Työttömyyden voidaan olettaa jatkavan lievää kasvua kevään aikana, jolloin jo tiedossa olevat irtisanomiset realisoituvat, mutta loppuvuodesta työttömyyden kasvun voidaan olettaa tasaantuvan. Paperi- ja metsä teollisuudessa voidaan odottaa tapahtuvan jopa korvaavaa rekrytointia. Työttömyyden kasvu kohdistuu ennen kaikkea miesvaltaisiin aloihin.

Maakunnan kuntien heikko taloustilanne näkyy työttömyyden rakenteessa sekä esteenä varsinkin nuorten sijoittumisessa työmarkkinoille.

Vuoden 2013 jälkimmäisellä puoliskolla käytiin useita merkittäviä yt-neuvotteluja, joiden yhteisvaikutuksena irtisanottuja oli yli 500. Maakunnassa on ollut myös nousevana ilmiönä valtakunnallisten yritysten yt-neuvottelujen tuloksena olevia irtisanomisia. Varsinkin metallialan yrityksissä on ollut määräaikaista alle 90 päivän lomautuksia viime vuoden sekä tämän vuoden puolella, mutta myös muilla aloilla on turvauduttu määräaikaisiin lomautuksiin. Merkittävänä työnantajaryhmänä lomauttajien joukkoon ovat tulleet myös kunnat.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maksoi palkkaturvaa vuonna 2013 1,9 miljoonaa euroa (vuonna 2012 1,5 M€). Keski-Suomessa palkkaturvaa maksettiin 408 työntekijälle (v. 2012 351). Vuonna 2013 hakemukset ovat kohdistuneet 121 työnantajaan, kun edellisvuonna työnantajia on ollut 105. Toimialakohtaisesti palkkaturvaa maksettiin erityisesti metalli- ja sahateollisuuteen sekä tukku ja vähittäiskauppaan. Yhdestä isosta konkurssista johtuen palkkaturvaa maksettiin kuitenkin eniten kirjapainoalalle.

Määrällisesti eniten työttömien määrä on lisääntynyt keskiasteen koulutuksen suorittaneilla, kun taas suhteellinen osuus on lisääntynyt eniten alemman ja ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon omaavilla. Varsinkin Jyväskylän seutukunnalla on suuri hyvin koulutettujen työvoimavaranto, joten työttömien kyky kilpailla työmarkkinoilla on pääosin erinomainen. Tarkasteltaessa työttömyyttä iän perusteella, eniten työnhakijoita vuoden lopussa oli ikäluokissa 30–34 ja 25–29. Työttömyyden kasvu oli vuoden 2013 aikana suurinta ikäluokassa 15–19, jopa 36,4 prosenttia.

Pitkäaikaistyöttömyyden määrä on lisääntynyt 19,4 prosenttia vuoden 2013 aikana. Kolmen viimeisen vuoden aikana kasvua on ollut 37,1 prosenttia. Työttömyyden pitkittyminen on nuorisotyöttömyyden ohella toinen vakava haaste työllisyyden hoidossa.

Alle 25-vuotiaiden työttömyys lisääntyi vuoden 2013 aikana 21,3 prosenttia ja nuorten virta yli kolmen kuukauden työttömyyteen kasvoi edelleen. Vastavalmistuneista 25–29 vuotiaista keskimäärin reilu 36 prosenttia oli ollut työttömänä valmistumisen jälkeen yli kolme kuukautta. Nuorisotakuun vaikutukset eivät ole siis vielä nähtävissä työttömyyden kehityksessä. Nuorisotakuun piirissä olevien 15–29 -vuotiaiden työnhakijoiden aktivointiaste (työnhakijat, jotka ovat työvoimapolitiisissa palveluissa) on kasvanut tasaisesti vuoden loppua kohti ollen 34,9 prosenttia. Tämä käsittää 2597 nuorta työnhakijaa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Keski-Suomen TE-toimiston alueella Jyväskylän seutukunnan painoarvo on suuri. Jyvässeudulla osaavan työvoiman saatavuus on hyvä ja tämä voi edistää yritysten rekrytointeja juuri Jyväskylän seutukunnalla. Työvoiman kysyntä ei myöskään laskenut Jyvässeudulla vuoden 2013 jälkimmäisellä puoliskolla. Muilla seutukunnilla sen sijaan on tunnistettavissa osaavan työvoiman saatavuudessa ongelmia, erityisesti sosiaali- ja terveysalalla. Toisaalta työvoiman kysyntä on muilla seutukunnilla pientä verrattuna Jyvässeutuun. Tätä näkymää tukee myös tuoreessa Ammattibarometrissä tehdyt arviot.

Työllistämisestä tulevat vuoden 2014 aikana vastaamaan ensisijaisesti pienet ja keski-suuret yritykset. Jatkossa tulisi vahvistaa huomiota eläköityvien yrittäjien etsintään ja heidän tukemiseen sekä kouluttamiseen.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Jyväskylän seutukunta

Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen

Jyväskylän seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 178 413 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 1 309 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 9 476 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 14 234.

Jyväskylän seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	--	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Jyväskylän seutukunnan vahvuuksia ovat:

- INKA-ohjelma (kyber ja biotalous),
- pieniä yrityksiä syntyy entiseen malliin – enemmän kuin niitä lopettaa,
- yrittäjyyskasvatuksen asema vankistunut kaikissa oppilaitoksissa,
- alueellinen yhteistyö hyvää (esim. ennakointityössä),
- oppilaitosyhteistyö lisääntynyt.

Tulevaisuuden haasteita ovat:

- lisääntynyt työttömyys, erityisesti nuorisotyöttömyys ja akateeminen työttömyys -> julkisen sektorin lisääntyneet menopaineet,
- perinteisten teollisuuden alojen (metsä ja metalli) rakennemuutos,
- oppilaitosten rakennemuutokset/uudelleen suuntautumiset.

Yleinen ilmapiiri on varovaisen odotteleva, mutta positiivisesti väritynyt. Tilanne on kaiken kaikkiaan huonompi vuoden takaiseen verrattuna, mutta toisaalta odotuksiltaan huomattavasti valoisampi. Erityisesti rakennusosalalla on suuria odotuksia lähitulevaisuuden paremmista olosuhteista, sekä isojen investointien mukanaan tuomista uusista, jopa sadoista työpaikoista.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Jyväskylän seudulla aloittaneiden yritysten määrä v. 2013 on jonkun verran vähentynyt vuoteen 2012 verrattuna. Sen sijaan starttirahalla aloittaneiden osuus on kasvanut. Jyväskylä seutukunnalle myönnettiin starttirahoja v. 2013 yhteensä 316, joka on 32 enemmän edellisvuoteen verrattuna. Valtaosa starttirahalla aloittaneista toimii erialaisissa palveluissa. Tuotannollista/teollista toimintaa harjoittavia yrityksiä oli n. 10 %. Startup-yrityksiä on syntynyt erityisesti pelialalle.

Jyväskylän seudulla starttirahalla aloittaneiden yritysten työllistämisaikutus on 1,5 henkilöä. Yritykset ovat valtaosin yhden hengen yrityksiä, mutta mukaan mahtuu myös kasvuyrityksiä. Starttirahalla aloittavien yritysten eloonjäämisaste on kaikkiin aloittaneisiin verrattuna normaalia suurempi: 85–90 % aloittaneista jatkaa vielä kahden vuoden kuluttua. Jyväskylässä onkin varsin onnistuneesti panostettu aloittavien yritysten perustamisneuvontaan. Uusyritysneuvontaan osallistuneiden ja starttirahalla aloittaneiden osuus kaikista aloittaneista on kaiken aikaa kasvanut.

Suurimpia meneillään olevia investointeja ovat Seminaarin mäellä Ruusupuistossa käynnissä oleva yliopiston uudisrakennushanke sekä Savelan alue ja vanha Palokunnanmäki. Innolla odotetaan pariakin liikekeskusrakennushanketta käynnistyväksi, samoin kuin hie-
man kauempana siintäviä Kankaan alueen suurinvestointeja ja sairaalan rakentamista alkaviksi. Toteutuessaan hankkeet takaisivat rakennusosalalle (lähes) täystyöllisyyden vuosiksi eteenpäin.

Lentoyhteysien heikkous haittaa suuresti liiketoimintaa, erityisesti globaaleitten markkinoitten saavutettavuutta. Kansallisellakin tasolla asia toki näkyy, mutta osan tuosta ongelmasta korvaa parantunut raideliikenneyhteys pääkaupunkiin. Suoran raideyhteyden avauttua Tikkurilasta lentoasemalle tilanne parantuu yhä. Junaliikenne on nopeutunut ja varmentunut myös aikataulujensa osalta. Myös Venäjä-yhteys toimii ja vastaa näin lisääntyneen liiketoiminnan tarpeisiin. Maantieliikenteen sujuvuuden edistämiseksi odotetaan tieperuskorjauksia sekä lisärahoitusta.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

1. Metsätalous – rakennemuutoksessa, mutta mahdollisuuksia uuteen nousuun on. Kokonaisuudessaan biotalous kiinnostaa tällä hetkellä sekä isoja yrityksiä että myös start up-yrityksiä, samoin alan t&k -toiminta on vireää. Biotalous osalta on näköpiirissä investointeja mm. Laukaaseen. Resurssiviisaushanke mahdollistaa pienimuotoisia kokeiluja mm. Kankaan alueella ja näiden kokeilujen kautta on mahdollista synnyttää uutta liiketoimintaa. Sitra tukee ja on mukana tässä hankkeessa ja kokeilussa. Esim. Kiinassa on kiinnostusta biotalousosaamiseen ja sinne on kaupoja tehtykin.
2. Metalliteollisuus – tilanne heikko, ainoastaan Muuramen pienet konepajat menestyvät markkinoilla juuri nyt. Metalliteollisuuden kysyntää ja kiinnostusta on mm. Arktisilla alueilla. Keskisuomalainen osaaminen mm. ruostumattoman teräksen käsittelyssä on varsin korkeaa ja se on huomattu sekä Ruotsissa että Norjassa. Näistä markkinoista voisi olla apua metalliteollisuudelle uusia markkinoita ajatellen. Lisäksi myös mm. Kiinassa on kiinnostusta keskisuomalaisiin metallituotteisiin.
3. IC- ja teknologiateollisuus – suuria mahdollisuuksia tarjoaa INKA-kyberturvallisuus, pelialan nousu, innovatiiviset uudet yritykset, esim Musicinfo.fi, koulutusvienti (Ekapeli, Grafogame, Lukimat jne.). Teknologiasovellusten kysyntä kasvanee entisestään. Kyberturvallisuus on tällä hetkellä varsin pinnalla jyvaskylälaisten it-yritysten toiminnassa. Kyberturvallisuutta tukee myös oppilaitosten (JAMK ja JY) vahva osaaminen sekä heidän ja yritysten välinen yhteistyö. INKA-hanke mahdollistaa lisää resursseja kyberturvallisuuteen keskittyville yrityksille sekä tutkimukselle. Tässä on jyvaskyläläisillä yrityksillä mahdollisuus kansainvälisiin läpimurtoihin. Peliteollisuus on ottanut myös askeleita eteenpäin: odotukset tulevaisuuden suhteen ovat positiiviset.
4. Palvelut ja koulutusala nousussa, palvelut lisääntyvät jatkuvasti, koulutusvienti laajenee. Palvelusektorille syntyy yrityksiä ja työpaikkoja syntynee lisää, millä on työllistävä vaikutus ja mikä vähentää luultavimmin ainakin alueen akateemista työttömyyttä. Haaste on saada nämä yritykset kasvuun. Lisäksi kaupan osalta epävarmuutta luo nettikaupan jatkuva kasvu, jolla on vaikutusta sekä hypermarketteihin että pienempiin kivijalkayrityksiin.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on jatkanut kasvua vuoden 2013 aikana. Maan suurimpien kaupunkien sekä suurimpien kaupunkien seutukuntien työttömyysastelistalla Jyväskylä on perän pitäjänä. Joulukuun lopusta 2012 joulukuun loppuun 2013 työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi seutukunnalla 2147 henkilöllä, mikä on 17,8 prosenttia. Työttömyyden kasvu jatkui myös alkuvuoden 2014 aikana ja kasvua on odotettavissa ainakin ensi syksyyn saakka. Vientivetoisen teollisuuden mahdollinen nousu saattaa näkyä loppuvuonna myös työllisyyden kasvun hidastumisena.

Valtakunnallisessa seutukuntien vertailussa Jyväskylän asema on huonompi, kuin mitä se oli vuonna 1995, vaikka 1990-luvun lopulla ja 2000-luvulla seutukunnan kasvu on ollut voimakasta.

Syksyn 2013 merkittävin irtisanomisia koskeva uutinen oli Metso Paper Oy:n yt-neuvottelut, joiden tuloksena Rautpohjan yksiköstä irtisanottiin 246 työntekijää. Muita merkittäviä henkilöstövähennyksiä vuoden 2013 jälkimmäisellä puoliskolla aiheuttivat Sisäsuomi Oy:n konkurssi (58 irtisanottua), Dinex-Ecocat Oy:n (28) ja John Crane Safematic Oy:n (34). Tammikussa 2014 päättyivät Moventas Oy:n yt-neuvottelut, joiden tuloksena 47 jäi ilman työtä. Kevään 2014 aikana alkavat valtakunnalliset Itellan ja Hätäkeskuksen Jyväskylän yksikköä koskevat yt-neuvottelut. Vuoden 2013 aikana uutena yt-ilmionä nousi esiin Jyväskylän kaupungin aloittamat yt-neuvottelut. Jyväskylän Liikenne irtisanoi 177 työntekijää hävittyään Jyväskylän kaupungin paikallisliikenteen kilpailutuksen. Suurin osa työllistyneen kilpailun voittaneen yrityksen palvelukseen.

Keski-Suomen TE-toimiston alueella Jyväskylän seutukunnalla on parhaat uudelleen-työllistymismahdollisuudet. Mutta työttömyyden ollessa korkealla tasolla, yhtä avointa työpaikkaa kohti on reilut 20 hakijaa. Avointen työpaikkojen määrä kasvoi joulukuussa 2013 vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna 110:llä.

Suurista kaupungeista keskimääräisen työttömyyden kesto oli Jyväskylää (53 viikkoa) pidempää Tampereella (62 viikkoa) ja Lahdessa (56 viikkoa) vuoden 2013 lopussa. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu on ollut joulukuusta 2012 joulukuuhun 2013 suhteellisesti ottaen työttömyyden kasvua kovempaa; 20,6 prosenttia. Pitkäaikaistyttömiä vuoden 2013 lopussa oli 3823. Kaikista vaikein tilanne on jo ikääntyneimmillä, yli 50-vuotiailla (miehillä).

Nuorisotyöttömyyden kehitys on ollut täsmälleen yhtä suurta, kuin pitkäaikaistyöttömyyden. Yritysten laaja kiinnostus nuoria kohtaan puuttuu. Työpolitiikan osa-alueista nuorisotyöttömyys on kaikkein vaikein ratkaistavissa oleva alue, jonka hoitamattomuus tulee näkymään monialaisena tulevaisuuden ongelmavyöhyteenä. Nuorisotakuun toimenpiteet auttavat asiaa osaltaan, vaikeivät sitä kokonaisuudessaan ratkaisemaan pystykään. Koulutuksen uudelleensuuntautuminen ohjaa nuoret hakeutumaan sellaisiin ammatteihin, jotka työllistävät tulevaisuuden ammatteihin. Hoitoalalla töitä riittänee jatkossakin – vuosien varrella saattaa tulla alalle jopa työvoimapolua.

Jyväskylässä akateeminen työttömyys on lisääntynyt, toisaalta myös esim. kiinteistöpalveluyhtiö Totalin henkilöstön irtisanomiset lisäävät vähäisen koulutuksen omaavien ja lähellä eläkeikää olevien, vaikeasti työllistettävien työttömien määrää. Irtisanotuista kou-

lutetuimmat työllistynevät kuitenkin koulutettuja nopeammin uusiin tehtäviin joko Jyväskylään tai muualle maahan.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Jyväskylässä työvoiman saatavuus on yleisesti ottaen hyvä. Korkean työttömyysasteen kääntöpuolena on se, että Jyväskylää kohtaan on esiintynyt yritysten taholta kiinnostusta laajentaa toimintaansa, koska alueen työvoiman saatavuus on hyvä. Työvoiman kysyntä ei laskenut merkittävästi vuoden 2013 jälkimmäisellä puoliskolla avoimina työpaikkoina mitattuna. Joulukuussa 2013 avoimia työpaikkoja oli jopa hieman enemmän verrattuna vuoden 2012 vastaavaan aikaan. Työvoimapulaa on esiintynyt terveydenhuolto- ja sosiaalialan korkeakoulutusta edellyttävissä tehtävissä, erityisopettajista, taloushallinnon korkeaa ammattiosaamista vaativissa tehtävissä sekä ohjelmoijista.

Luonnontieteellisen, yhteiskuntatieteellisen ja humanistisen korkeakoulutuksen omaavista hakijoista on runsaasti ylitarjontaa. Saatavuuden voidaan todeta em. koulutuksen ammasteissa olevan todella erinomaisen. Insinööreistä on ylitarjontaa, johtuen metallialan heikosta taloustilanteesta. Hallinto- ja toimistotyössä on työnantajien markkinat. Tarjontaa on runsaasti enemmän saatavilla, kuin mitä kysyntää on. Tosin taloushallinnon kirjanpito ja palkkalaskennan erityis- ja moniosaajista, jotka hallitsevat tilinpäätöksen, verotuksen ja työehtosopimusten sisällön on kysyntää vähemmän saatavilla. Graafinen ala on edelleen työvoimaa luovuttava ala. Viime vuosina paljon esillä ollut pula lähihoitajista on kääntynyt lieväksi ylitarjonnaksi. Työvoiman kysyntään vaikuttaa ristiriitaisia tekijöitä. Toisaalta kuntien heikentynyt talous vähentää kysyntää, mutta toisaalta väestön ikääntyminen aiheuttaa työvoiman kysynnän kasvua.

Ict-alan ongelmana on jossain määrin se, että alan työntekijöiden osaaminen on syvälistä, mutta kapea-alaista. Ohjelmoijia lukuun ottamatta kysyntä ei ole ollut saatavuutta suurempaa. Teollisuuden taantuma on siirtynyt myös palvelualoille ja osaavan työvoiman saatavuuden näkökulmasta varsinkin kaupalliselle alalle. Kaupallisen alan työvoimasta on kyllä lukumääräisesti suurta kysyntää, mutta usein työsuhteiden laadun ja palkkauksen vuoksi kysyntä ja tarjonta eivät välttämättä kohtaa. Vastaavaa ongelmaa esiintyy myös puhtaanapitoalalla. Muutoin palvelualan tehtävissä työvoiman kysyntä ja saatavuus Jyväskylässä ovat kohtalaisesti tasapainossa. Joissakin alan ammasteissa on ylitarjontaa.

Metallialan osaavan työvoiman kysynnässä ja saatavuudessa on lähitulevaisuudessa epävarmuutta. Useat Jyväskylän metallialan yritykset ovat olleet yhden asiakkaan tilausten varassa. Aika näyttää, kuinka yritykset ovat onnistuneet laajentamaan liiketoimintaansa usean eri asiakassuhteen varaan. Rakennusalan lähivuosien työvoiman kysyntä on perustunut korjaus- ja saneerausrakentamisen tarpeisiin. Ensi kesäksi voidaan olettaa kysynnän kasvavan myös uudisrakentamisen puolelle. Rakennusosalalla on tietyistä erityisosaajista ollut lyhytkestoista pulaa, mutta yleisesti ottaen alan työvoiman saatavuus on hyvä. Elintarvikealalla pienten- ja keskisuurten leipomoiden perustamiset ovat ylläpitäneet leipomoalan työvoiman kysyntää.

Jämsän seutukunta

Jämsä, Kuhmoinen

Jämsän seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 24 545 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 247 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 639 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 17,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 908.

Jämsän seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Jämsä on ollut väestötappiokunta jo vuosia. Kunnan taloustilanne seuraa valtakunnallista linjaa, joten kaupunki on joutunut talouden tasapainottamiseen eri tavoin. Mäntäntien perusparannus lisää saavutettavuutta Mänttä-Vilppulaan. Jämsän saavutettavuus eri suunnista on hyvä. Elinkeinorakenteessa ei ole ollut muita muutoksia kuin puolustusvoimien toimintojen lakkaaminen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yritysten tilanne on ollut vakaa, yksittäisillä yrityksillä on ollut kasvua perustuen toimintaympäristössä ilmenneisiin mahdollisuuksiin tai yrityksen tekemiin investointeihin/kehittämistoimenpiteisiin. Yritysten odotukset tulevaisuudesta ovat positiivisia, mutta varsinaista kasvua ei ole näkyvissä.

Valmistuva teollisuusalue mahdollistaa teollisuustoimialan kehittymisen. Kehittämiss Hankkeissa tehdyt selvitykset ovat tuoneet esille potentiaalisia liiketoimintamahdollisuuksia.

Kasvualana nähdään matkailu- ja palvelutoimiala. Matkailussa on tekeillä merkittävä investointi tapahtumatuotannon toimintaympäristön parantamiseen. Matkailun kasvu tarvitsee selkeästi suuren luokan investoinnin ja kansainvälisyyteen panostamisen. Asiantuntijapalvelut sekä hyvinvointi- ja hoivapalveluiden kysyntä on kasvamassa. Julkisen sektorin rakenteellinen muutos mahdollistaa erilaisten tukipalveluja tuottavien yritysten syntymisen, mutta toisaalta työpaikkojen väheneminen heikentää ostovoimaa.

Kaupungin investoinneista on toteutumassa vuoropäiväkoti. Myllymäki II teollisuusalueen kunnallistekniikkaa rakennetaan tällä hetkellä. Vesilaitos investoi keskuspuhdistamon jälkikäsittelylaitokseen. Kehitysvammaisten ryhmäkodin ja vanhusten palvelutalon rakentaminen alkaa keväällä ja kohteet valmistuvat syksyllä 2015.

Vuodesta 2012 yritysten perustamisluvut laskivat 28 %, mutta perustettavien ja lopettaneiden yritysten nettomäärässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Jämsä on rakennemuutosaluetta. Työttömyyden kasvu oli vuonna 2013 nopeampaa kuin kahtena edellisellä vuonna. Yritysten henkilöstön sopeuttaminen, Himoksen alueen kehityksen ongelmat, Hallin varuskunnan lakkauttaminen, Ilmavoimien Teknillisen koulun siirtyminen Tikkakoskelle sekä Jämsän kaupungin yt-neuvottelujen vaikutukset ovat kasvattaneet ja tulevat kasvattamaan työttömyyttä vuoden 2014 aikana. Varsinkin miesten työttömyys oli voimakkaassa nousussa vuoden 2013 viimeisellä neljänneksellä. Julkinen sektori on lähitulevaisuudessa vähentämässä työpaikkoja, ulkoistamassa palveluitaan ja valtion toimipisteitä ollaan keskittämässä Jyväskylään, nämä työpaikat pääsääntöisesti kohdentuvat naisvaltaisille aloille.

Metsä- ja paperiteollisuus on perinteisesti ollut vahva toimiala alueella. Alan rakennemuutos ja globaali markkinatilanne eivät kuitenkaan voi olla näkymättä seutukunnan työttömyydessä.

Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut maltillisesti verrattuna Keski-Suomen muihin seutukuntiin. Kuntakokeilulla pyritään katkaisemaan pitkäaikaistyöttömyyden kasvua. Nuorisotyöttömyys tulee todennäköisesti olemaan kasvava ongelma myös Jämsän seutukunnalla, koska alueen työllistymishaasteet ovat esteenä nuorten sijoittumiseen työelämään. Jämsän seudun nuorisotakuun piiriin kuuluvista nuorista n. 15 %:lta puuttuu ammatillinen koulutus.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä kohdentuu yhä edelleen sosiaali- ja terveysalan ammattilaisiin. Metallipuolelle ei löydy aina osaavaa kokenutta henkilöstöä. Ostovoiman väheneminen näkyy matkailu- ja palvelusektorilla. Himoksen matkailukeskus on jonkin verran pystynyt luomaan uusia työpaikkoja, koska matkailusta on tullut ympärivuotista toimintaa. Erikoiskaupan alalta on yksittäisiä liikkeitä lopettanut toimintansa. Jämsän seutukunnalla on teollisuuden toimialoilta irtisanottuja, mutta heidän uudelleentyöllistymisen mahdollisuudet teollisuuden toimialoille eivät ole kovin hyvät.

Ammattiopisto on suunnannut koulutustarjontaansa sekä nuorille että aikuisille seutukunnallisista tarpeista lähtöisin, painopiste on sosiaali- ja terveysalojen-, nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen-, matkailun-, logistiikan- ja metsäalankoulutuksissa. Ammattiopisto on myös viimeisten vuosien aikana ollut mukana alueella toimivien yritysten ja julkisyhteisöjen rekrytointikoulutuksissa. Koulutusta on muutettu tarvelähtöiseksi aikuisten ja nuorten aikuisten rotaatiomallilla tapahtuvaksi koulutukseksi, jossa opiskelija kiinnittyy yhteen tai muutamaan mahdolliseen työpaikkaan. Jämsän ammattiopistosta valmistuneet opiskelijat ovat työllistyneet yllättävän hyvin, vaikka ns. avoimilla työmarkkinoilla työpaikkoja on ollut haettavana vähän.

Keuruun seutukunta

Keuruu, Multia

Keuruun seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 12 089 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 215 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 791 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 760.

Keuruun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	-	--

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Keuruun seutukunnan talousnäkymät ovat säilyneet varovaisen positiivisina, vaikka taantuma on koetellut seutukuntaa. Lisäksi vuoden lopussa alueelta lakkaa varuskunta, jonka myötä poistuu 300 työpaikkaa. Yritysten tulevaisuuden ennakointi on hyvin haasteellista. Epävarmuustekijöillä on ollut selvää vaikutusta yritysten investointihalukkuuteen. Kysyntä alkanee ratkaisevasti kasvaa vasta kuluvan vuoden lopulla. Uusia yrityksiä perustettiin kuitenkin viime vuoden loppupuoliskolla lähes saman verran kuin alkuvuonna.

Alueen positiivisia tekijöitä

- Pk-yritykset ja työntekijät ovat paikkakuntasidonnaisia ja yhteiskuntavastuullisia.
- Yrittäjämahdollisuuksia on runsaasti toimivissa yrityksissä ja kynnys yrittäjyyteen on matala.
- Seutukunnallinen kehittämissyhtiö on aktiivisesti tukemassa yrityksiä elinkaaren kaikissa vaiheissa.
- Alueella on aktiivinen, ideoiva ja aluetta kehittävä verkosto.
- Elinkeinorakenne on monipuolinen, mikä vähentää taantumatilanteessa toiminnan haavoittuvuutta.
- Kaupan investoinnit tuovat alueelle kävijöitä ja kasvattavat ulkoista rahavirtaa.

Negatiivisia tekijöitä:

- Yritysrahoitusten kiristyminen luo uusia haasteita toimenpiteiden toteutukselle ja hidastaa investointien toteutumista.
- Matkailualan veturiyrityksen jatkajan löytäminen on viivästynyt.
- Väestökehitys on ollut jo pitkään tappiollinen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Alueen usko tulevaisuuteen on edelleen vahva. Eri toimijat tekevät aktiivisesti yhteistyötä työpaikkojen turvaamiseksi ja uusien yritysten houkuttelemiseksi alueelle. Usko alueen

kehittämiseen Keski-Suomen maaseutuveturina on vahva. 2011 aloitettua kasvuohjelmaa jatketaan edelleen. Kasvuohjelmalla tuetaan yrityksiä kasvussa ja työllistämisessä.

Yritysrahoituksen kysyntä pysyy ennallaan: yritykset kysyvät rahoitusta lähinnä kone- ja laitehankintoihin sekä yritystoiminnan aloittamis- että laajentamisaikoihin. Myös muu yritystoiminnan kehittäminen on ajankohtaista. Starttirahan kysyntä on hiljaisempaa kuin aikaisemmin. Sekä alkavat että jo toimivat yrittäjät miettivät tarkasti toiminnan kannattavuutta.

Keuruun kaupungin suurimmat rakentamis- ja tieinvestoinnit tämän vuoden aikana arvioidaan olevan suuruudeltaan 8,3 M€. Multialla julkisten investointien määrä kuluvana vuonna on 300.000 euroa. Yritysten suurimmat investoinnit ovat teollisuushallin ja huoneistohotellin rakentaminen sekä kone- ja laiteinvestoinnit. Ensimmäisellä puolivuosisijaksolla valmistuu raskaan kaluston korjaamorakennus, ja toisella puolivuosisijaksolla Keuruun Mummolan majoitus- ja matkailukeskuksen tilat.

Keuruun seutukunnan sijainti keskellä Suomea, hyvien ja ruuhkattomien maaliikenneyhteyksien varrella antaa erinomaisen mahdollisuuden yrityksille palveluiden tarjoamiseen ympäri Suomea. Seutukunnalla on useita logistiikkaan erikoistuneita yrityksiä, joilla on hyvä kokemus sekä kotimaahan että ulkomaille tarjottavista logistiikkapalveluista. Alueelta löytyy myös runsaasti varastotiloja.

Keuruun seutukuntaa on markkinoitu yrityksille ja potentiaaliuuttajille aktiivisesti sekä painetun median että sähköisten kanavien kautta. Myös yritysten välistä tiedonsiirtoa on hyödynnetty.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

Hoiva-ala työllistää kaikkiaan yli 700 henkilöä. Toimialalla on tulossa avoimia työpaikkoja sekä eläköitymistä että paikkakunnalta poissiirtymisten myötä. Muiden kuntien taloustilanteet ovat tuoneet työnhakijoita seutukunnan hoiva-alan yrityksiin. Palvelusetelit tuovat uuden toimintakulttuurin.

Seutukunnan teollisuustoimialalla vahvin sektori on metalliala. Alan yritykset ovat voituopuolisesti alihankkijoita, jolloin päämiehen tilanteen muutokset heijastuvat omaan tuotantoon hyvin lyhyellä aikavälillä. Osa yrityksistä odottaa kasvun lähtevän käyntiin kuluvan vuoden loppupuolella, mutta osa uskoo kasvuun vahvemmin vasta vuonna 2015. Viime vuoden loppujakso oli joissakin yrityksissä jopa entistä hiljaisempi, mutta kuluvan vuoden alku on kuitenkin tuonut lisää tilauksia ja tilanne on korjaantunut.

Alueen kaupassa on muutama vahva valtakunnallinen toimija sekä paikallisia pienempiä yrityksiä. Kaikkiaan kaupan suora työllisyysvaikutus on n. 300 työpaikkaa. Jyväskylän Pori -tien varteen syntynyt vahva kaupan keskittymä on vahvistunut entisestään.

Keuruun seutukunta on perinteisesti ollut vahva viestinnän alue. Seutukunnalla on siirtymässä kuluvana vuonna useampia viestintäalan yrityksiä, joten toimiala vahvistaa jansijaansa Keuruun yrityselämässä. Tällä hetkellä viestintä työllistää n. 250 työntekijää, mutta tulevaisuuteen suuria haasteita tuo kustannusalan kehitys, kilpailun kiristyminen sekä printtimedian kilpailutilanne sähköisten kanavien kanssa. Toimialalla on kuluvana talvena yt-neuvotteluja, jotka koskevat näillä näkymin useita kymmeniä työpaikkoja. Suunnittelu- ja mainostoimistopuolelle odotetaan syntyvän uusia työpaikkoja kuluvana vuonna.

Vielä kuluvan vuoden ajan seutukunnan kärkitoimialoihin kuuluu suojele- ja turvallisuus-ala. Toimiala menettää n. 300 työpaikkaa, kun varuskunta lopettaa toimintansa Keuruulla 31.12.2014. Korvaavia työpaikkoja alueelle on pyritty löytämään aktiivisesti seutukunnan toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden toimenpitein.

Työttömyyden määrä ja rakenne sekä työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työttömyyden voidaan ennakoida nousevan, koska varuskunnasta jää kuluvana vuonna jonkin verran työntekijöitä ilman uutta työpaikkaa. Epävarmuustekijöitä näyttää olevan myös muilla toimialoilla. Otavan Kirjapainon yt-neuvottelujen arvioitu työntekijävaikutus on 35 työpaikkaa. Vuoden 2013 jälkimmäisellä puoliskolla Palvelukoti ElsaMarian konkurssin johdosta 12 terveyden- ja sosiaalialan työntekijää irtisanottiin.

Keuruun TE-toimiston piste lopettaa toimintansa 28.2.2014. Ennakoitavissa on, että tällä tulee olemaan vaikutuksia alueen työllisyyteen ja yritysten työvoiman saantiin. Vaarassa saattaa jopa olla, että työttömyys tulee tämän vuoksi kasvamaan.

Pitkäaikaistyöttömyys on vaarassa lisääntyä. Yli 500 päivää työttömänä olleiden määrä on kasvanut, joka nykyisessä elinkeinoelämän tilanteessa ei ainakaan tarkastelujaksolla tule alenemaan. Pitkäaikaistyöttömyys tulee kasvamaan kohtaanto-ongelman sekä koulutuksen puutteen myötä. Työkanava-hankkeen asiakkaista ammatillinen tutkinto puuttuu 42 prosentilla. Työttömyyden kesto pitenee avoimien työpaikkojen vähetessä. Pioneerirykmentin lakkauttamisella saattaa olla myös pitkäaikaistyöttömyydelle kielteisiä vaikutuksia.

Nuorisotyöttömyyden kehitys on ollut viiden vuoden aikana pääosin myönteistä, mutta tilanne on joulukuun 2012 ja joulukuun 2013 välisenä aikana kääntynyt nopeasti huonompaan suuntaan kasvuprosentin ollessa 31,8. Pyrkimys työllistää nuoret avoimille työmarkkinoille on ollut vaativa tehtävä. Nuorten yhteiskuntatakuu ei ole purrut Keuruulla toivotulla tavalla. EK5-Starttipaja -hanke on antanut nuorille työttömille mahdollisuuden löytää uusia polkuja työ- ja opiskeluelämään.

Joutsan seutukunta

Joutsa, Luhanka

Joutsan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 5 619 henkilöä. Vuoden aikana väki väheni 52 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 518 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 385.

Joutsan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Joutsan seudun tunnelma on melko hyvä. Seutukunnan taloudellinen yleistilanne on pysynyt melko ennallaan. Lähitulevaisuudessa ei ole nähtävissä sen enempää suuria uhkia, kuin laajaa kehittymistäkään.

Joutsa on oman alueensa kaupallinen keskus, johon on keskittynyt runsaasti kaupan palveluja. Joutsan kaupalliset palvelut palvelevat Joutsan aluetta laajemmin. Kaupallisia palveluja käyttävät runsaasti myös vapaa-ajanasukkaat. Joutsassa on n. 2500 vapaa-ajan-asuntoa. Lisäksi on rantakaavoitettu noin 1000 tonttia.

Nelostie tuo alueelle virkeyttä ja tulevaisuuden haasteena on nelostiehen tukeutuvien palvelujen kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Joutsan kunta kaavoittaa nelostien vartta Oravakivessä palveluja, asumista ja teollisuutta varten. Kunta ja yritykset ovat investoineet varsin paljon Joutsan alueelle. Lähiaikoina odotetaan muutaman keskisuuren yrityksen investointipäätöksiä Joutsan alueelle. Vanhusväestön lisääntyessä Joutsassa on tarvetta yksityisille hoivapalveluyrityksille.

Valtion palvelut supistuvat: jäljellä on enää poliisin palvelupiste. Muut valtion palvelut järjestetään yhteispalvelupisteessä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämässä on vaihtelua: rakentamisessa tilanne on ollut yllättävän hyvä, mutta joillakin toimialoilla kuten puusepän- ja metalliteollisuudessa on ollut vaikeuksia. Toisaalta joissakin metalliteollisuuden yrityksissä on ollut vahvaa kasvua. Yritysten liikevaihto on edelleen kasvanut investointien vuoksi.

Yritysten näkymät ovat melko hyvät. Jotkut yritykset ovat lopettaneet tai lopettavat toimintansa, mutta jotkut suunnittelevat merkittäviä investointipäätöksiä. Joutsan elinkeinoelämä on varsin monipuolista ja laaja-alaista. Lopettaviin yrityksiin on pääsääntöisesti saatu uutta toimintaa. Joutsan hyvä sijainti tukee yritystoiminnan sijoittumista nelostien läheisyyteen.

Biokaasulaitoksen rakentaminen on aloitettu ja se otetaan käyttöön keväällä 2014. Viimeiset suuret investoinnit – kauppakeskus Perttula ja ABC-Joutsa – ovat tuoneet piristystä kaupallisiin palveluihin ja kilpailulla kehittäneet muiden yritysten toimintaa.

Maatalouden investoinnit ovat olleet merkittäviä ja Joutsassa toimii muutamia suuria maitotiloja. Leivonmäen yritystaloon on valmistumassa juustola, joka hyödyntää lähimaa-tilalta saatavaa maitoa. Kiviteollisuudessa on syntymässä yritystoimintaa.

Kunnan elinkeinotoimintaa on järjestetty uudelleen. Uusien yritysten neuvontapalvelut hankitaan Tuhansien Järvien Uusyrityskeskukseksi ja toimivien yritysten neuvonta- ja tukipalveluihin luodaan paikallista yritysverkostoa. Julkiset investoinnit ovat vähäisiä koulucampuksen valmistuttua. Koulun läheisyyteen viimeistellään liikuntapuistoa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Seutukunnan työttömyyden kasvu oli Keski-Suomen maakunnan voimakkainta 2013 aikana (24,6 %), tosin seutukunnan työttömien määrät ovat melko pieniä. Joutsan ja Luhangan

kunnat aloittivat viime vuoden puolella yt-neuvottelut. Irtisanottavien määrät jäävät vähäisiksi tai niitä ei tule lainkaan. Seutukunnan yrityksissä ei ollut viime vuoden aikana merkittäviä yt-neuvotteluja, eikä niitä käynnistynyt myöskään tammikuun 2014 aikana.

Seutukunnan pitkäaikaistyöttömyyden kasvu oli poikkeuksellisen voimakasta vuoden 2013 aikana, 29,2 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömien määrä jää tosin alle sadan.

Nuorten työllistäminen on kehittynyt, mutta nuorisotyöttömyyden kehityksestä on vaikea todeta juuri mitään, koska alle 25-vuotiaita työttömiä seutukunnan alueella oli vuoden 2013 lopussa vain 23.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuus seudulta on ollut tyydyttävää; osin osaavaa työvoimaa on pitänyt hankkia seudun ulkopuolelta. Pulaa on ollut koulutetusta työvoimasta.

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta

Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari

Saarijärven-Viitasaaren seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 31 738 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 383 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 646 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 18,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 497.

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	–	–	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Saarijärven – Viitasaaren seutukunta kuuluu kokonaisuudessaan harvaan asuttuun maa-seutualueeseen. Muutos yritystukialuejaossa leikkaa alueen yritysten investointitukitasoa olennaisesti. Se heikentää alueen kilpailukykyä ja yritysten investointihalukkuutta ja mahdollisuuksia keskipitkällä aikavälillä. Sen sijaan vapaita tuotantotiloja ja maa-alueita on tarjolla runsaasti, keskeiset tuotannontekijät ovat kohtuuhintaisia, työvoiman sitoutumisaste on korkea ja liikkuvuus on verraten vähäistä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Seutukunnalla on käynnissä useita merkittäviä investointeja sekä teollisuuden että julkisen sektorin aloilla. Investointien käynnistämistä ovat vauhdittaneet erilaiset yritysjärjestelyt ja tehostamistoimet sekä osaltaan EU-ohjelmakauden vaihtuminen. Sekä metalliteollisuudessa että puu- ja rakennustuoteteollisuudessa yritysten tuotantonäkymät ovat edelleen enim-

mäkseen epävarmoja. Tarjouksia liikkuu runsaasti, mutta tilauskannat ovat ohuita ja syklit lyhyitä. Maakunnan suurten yritysten tilauskantojen suuruus vaikuttaa oleellisesti seutukunnan alihankintateollisuuden menestymiseen. Useilla aloilla vienti vetää edelleen huonosti, mutta kysynnän odotetaan vilkastuvan kevään aikana.

Kauppa ja palvelualat ovat vaikeassa tilanteessa, sillä väestökehitys ja korkea työttömyys heikentävät ostovoimaa. Etenkin erikoiskaupan alalla ollaan uudessa tilanteessa nettikaupan, kuluttajien ostoskäyttäytymisen muutosten, kuluttajien heikentyneen ostovoiman ja kovan hintakilpailun vuoksi.

Maa- ja metsätaloudessa sukupolvenvaihdosten määrä on kasvussa. Useilla tiloilla on myös investointihalukkuutta, mutta rahoitusmarkkinoiden kiristyminen ja epävarmuus tulojen kehityksessä ovat vaikeuttaneet investointien toteuttamista.

Uusien yritysten nettoperustannan määrä on pysytellyt seutukunnalla positiivisena. Perustetut yritykset ovat lähes yksinomaan ammatinharjoittajia tai yhden - kahden hengen mikroyrityksiä. Uusia työnantajayrityksiä on syntynyt lähinnä hoivapalveluihin sekä maanrakennus- ja metsätalouden aloille.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on seutukunnalla kasvusuunnassa ja työttömyyden taso maakunnan kunta-kohtaisessa vertailussa on synkkä. Kunnista vaikein tilanne vuoden vaihteessa oli Saarijärvellä (20,8 %) ja Kannonkoskella (19,7 %). Seutukunnan työttömistä valtaosa (63,6 %) oli miehiä ja yli puolet (54,7 %) alle 50-vuotiaita. Nuorten eli alle 25-vuotiaiden osuus seutukunnan työttömistä työnhakijoista oli 31.12.2013 noin 10 %.

Huolimatta korkeista työttömyysprosentteista suuria irtisanomisia ei viimeisen puolen vuoden aikana kuitenkaan ole ollut kuin Karstulassa Honkarakenteella, jossa irtisanotuksi tuli tammikuussa 18. Saarijärven kaupunki aloitti viime vuoden puolella yt-neuvottelut. Neuvottelujen tuloksena ei välttämättä lukumääräisesti irtisanottavia. Konepajateollisuutta harjoittava Meteco Oy on päässyt saneerausohjelmaan, jonka avulla pyritään turvaamaan noin 50 työntekijän työpaikat. Perusturvaliikelaitos Saarikka aloitti yt-neuvottelut viime vuoden loppupuolella, joiden vähentämistarve on 40–50 henkilötyövuotta.

Viitasaarella Fenestra Oy:n konkurssin lopulliset työllisyysvaikutukset ovat toistaiseksi tuntemattomia ja riippuvaisia tuotannon jatkumisesta paikkakunnalla uuden omistajan voimin. Joka tapauksessa vaikutukset heikentävät erittäin merkittävästi Viitasaaren, Pihtiputaan ja muiden työssäkäyntialueen kuntien työllisyystilannetta. Koko henkilöstön 160 hengen irtisanomiset ovat noin 30 % Viitasaaren teollisista työpaikoista. Välilliset vaikutukset merkitsevät seutukunnalle useiden kymmenien työpaikkojen menetyksiä; mm. Kannonkoskella menetykset voivat olla noin 10 htv.

Julkisen sektorin toimijoiden vähentäessä työvoimaa myös luonnollisen poistuman kautta uudelleentyöllistyminen edellyttää työnhakijoilta valmiutta alueelliseen liikkuvuuteen. Lähinnä olevat merkittävät työmarkkina-alueet ovat Äänekosken ja Jyväskylän seutukunnat.

Seutukunnan yleinen, heikko työllisyystilanne heijastuu pitkäaikaistyöttömyyden kehitykseen. Pitkäaikaistyöttömyys nousi 24,5 prosenttia vuoden 2012 lopusta vuoden 2013

loppuun mennessä. Pitkäaikaistyöttömyys nousee seutukunnan lähiajan yhdeksi suureksi ongelmaksi.

Nuorisotyöttömyys ei ole seutukunnan työpolitiikan harjoittamisen kannalta seutukunnan suurin ongelma. Alueen yleisen työllisyys- ja koulutusmahdollisuuksien rajallisuus saat-
taa aiheuttaa nuorten pois muutttoa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Lukuun ottamatta yksittäisten teollisuusyritysten investointeihin ja tuotannon keskittämi-
siin liittyviä muutaman henkilön rekrytointitarpeita, laajamittaisia työvoiman lisäyksiä ei ole
näköpiirissä. Sen sijaan useilla tuotannollisilla yrityksillä on käynnissä lomautuksia, joiden
purkautuminen irtisanomisten sijaan jälleen työllisyydeksi vaatii hyvää tilauskannan kehi-
tystä lähikuukausien aikana.

Hoiva-alalla (sekä julkisella että yksityisellä sektorilla) on jatkuvampaa työvoiman ky-
syntää, mutta paikkojen täyttäminen ammattitaitoisilla hakijoilla on vaikeutunut.

Seudun johtoryhmä on erityisen huolissaan työ- ja elinkeinotoimen paikallistuntemuk-
sen vähenemisestä, koska palvelut ovat entistä kauempana.

Äänekosken seutukunta

Konnevesi, Äänekoski

Äänekosken seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 22 920 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli
249 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 217 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömi-
en työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 19,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 973.

Äänekosken seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	–	+	++

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Ääneseutu on myös tulevaisuudessa korkean teknologian seutukunta, jossa yritysten T&K-
panostus ja jalostustyöpaikkojen osuus on korkeaa tasoa. Äänekosken seutukunta on edel-
leen merkittävästi omaa aluettaan suurempi työllistäjä. Äänekoskesta on kehittymässä poh-
joisen Keski-Suomen palvelukeskittymä. Haasteena on ammatissa toimivan väestönosan
ja työvoiman jatkuva lasku ja sen alentava vaikutus verokertymään. Myös korkeana pysy-
nyt työttömyys johtuen oman alueen työvoiman ja työpaikkatarjonnan kohtaanto-ongelmas-
ta aiheuttaa niin kuntatalouden kuin kuntayhteisön tasolla vaikeuksia. Alueen haasteena
on yli 50-vuotiaiden työttömien pitkäkestoinen työllistäminen pääosin välityömarkkinoille ja
pieneltä osin myös avoimille työmarkkinoille.

Äänekoskella asuvan työvoiman työllisyystilanne on kääntynyt huonompaan suuntaan, vaikka teollisuudessa käyntiasteet ovat hyvät. Esimerkiksi metsäteollisuuden päivittäinen puunkäyttö on historiallisen korkealla tasolla ja alueella toimivat tuotantoyksiköt edustavat tuotealansa maailmanlaajuista kärkeä. Kaupan alan työllistävä vaikutus on edelleen merkittävä. Työllistäviä toimialoja ovat sosiaali- ja terveydenhoitoala, kaupan ala, koulutus- sekä palvelualat, osa-aikatyöt ja pätkätyöt ovat näillä aloilla tyypillisiä. Kolmannen sektorin ja kuntien rooli rakenteellisen työttömyyden alentajana ja syrjäytymisen ehkäisijänä on merkittävä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Metsäteollisuuden tuotantorakenne ja teknologia on jatkanut uusiutumista. Alueella toimiva metsäteollisuus investoi jatkuvasti toiminnan uusiutumiseen ja tehokkuuteen. Raaka-puun kulutus ei rakennemuutoksesta johtuen alueella vähene vaan jatkuu puutuote-, kartonki ja selluteollisuuden investointien myötä edelleen maan keskiarvoon suhteutettuna erittäin korkealla tasolla. Jatkossa kapasiteetti-investointien arvioidaan jopa uudelleen kasvattavan alan henkilöstön määrää.

Metalliteollisuuden henkilöstömäärän arvioidaan jatkossa jopa kasvavan hieman. Alueen metalliteollisuus on valmistelemassa investointeja tuotantoteknologiaan ja kapasiteetin nostoon. Tutkimukseen ja tuotekehitykseen tullaan panostamaan edelleen uusia resursseja. Kaupan ja palvelujen alojen tilanne on vilkkaan investointijakson jälkeen kohtuullisen vakaa.

Kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan on parantunut. Kuitenkin yleisen valtakunnallisen suunnituksen mukaan myös Ääneseudulla on perustettujen yritysten määrä aiemmista vuosista alentunut. Yritysten jatkajia etsitään aktiivisesti kehittämisyrityksen ja TE-toimiston yhteistyönä.

Uusi Etelä-Konneveden kansallispuisto antaa merkittävän sysäyksen koko alueen matkailuelinkeinotoiminnan kehitykselle.

Yritystukien käyttö on laskenut edellisestä vuodesta, johtuen siirtyneistä investoinneista.

Äänekosken kaupunki toteuttaa 30 miljoonan euron terveyskeskusinvestointia, joka valmistuu kevään 2014 aikana. Kohteen työllistävä vaikutus rakennusosalalla on merkittävä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Äänekosken seutukunnan työttömyysprosentti (19,1 prosenttia) on koko maakunnan suurin. Syynä tähän ovat lähivuosina olleet metsä- ja paperiteollisuuden suuret irtisanomiset. Työttömyyden kehitys ei välttämättä ole lähitulevaisuudessa negatiivista, vaan viennin vedon turvin tarvetta saattaa tulla tänä vuonna jopa metsä- ja paperiteollisuuden tuotantolaitoksissa ainakin korvaavaan rekrytointiin.

Seutukunnan alueella ei ole viimeisen puolen vuoden aikana ollut isoja, yli 10 työntekijän irtisanomisiin johtavia yt-neuvotteluja. Helmikuussa 2014 alkoivat Valtra Oy:llä lähinnä määräaikaista, alle 90 päivän lomautuksia koskevat yt-neuvottelut.

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu ei ole lähivuosina ollut poikkeuksellisen voimakasta, mutta viime vuonna tilanne on huonontunut voimakkaasti. Tarkastelujakson aikana pitkäaikaistyöttömyys kasvoi 18,3 prosenttia. Luvun voi olettaa kasvavan tämän vuoden aikana, koska mahdolliset työllistävät myönteiset uutiset eivät ole ajankohtaisia alkuvuonna.

Nuorisotyöttömyys jää Äänekoskella alle maakunnan keskiarvon. Nuorten työttömyys laski vuosina 2010 ja 2011, mutta on noussut sen jälkeen merkittävästi. Julkisen sektorin rekrytointihaluttomuuden ja palvelualojen työllisyystilanteen heikkeneminen antaa aihetta nuorisotyöttömyyden nousuun myös Äänekosken seutukunnalla.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Ääneseudun yritykset ovat saaneet hyvin työvoimaa Keski-Suomen alueelta ja kauempaa-kin. Erityisesti vaativimmat tehtävät täyttyvät alueen ulkopuolisella työvoimalla. Rekrytointivaikeuksia on lähinnä terveydenhuollossa (sairaanhoitajat, lääkärit, hammaslääkärit) sosiaalitaloudessa ja provisiopalkkaisessa puhelinmyyntityössä.

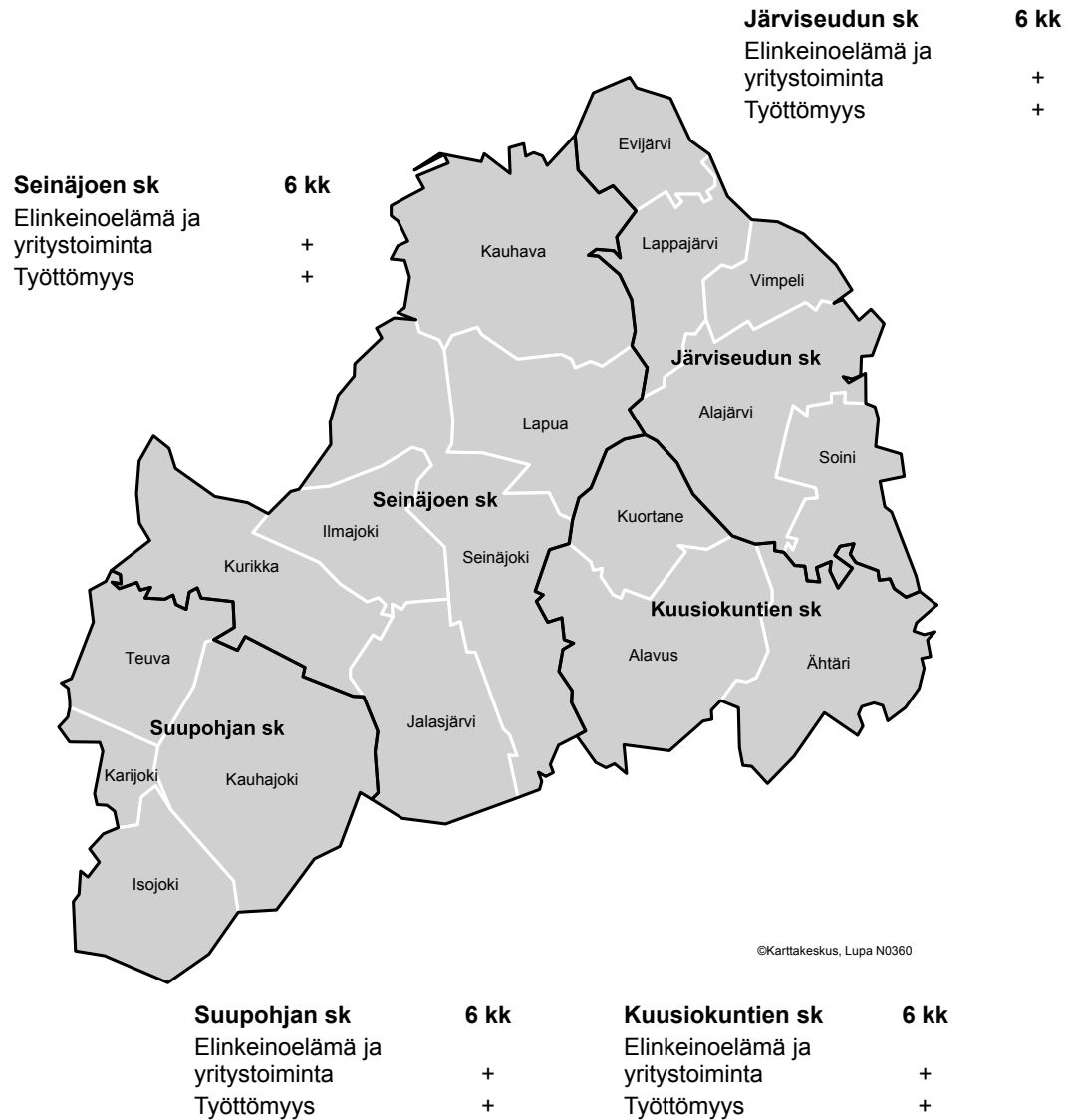
Avoimia työpaikkoja on eniten siivous- ja palvelualoilla, hoitoalalla ja opetustyössä. Teollisuudessa uusia avoimia työpaikkoja tulee tarjolle vähän, pääasiassa määräaikaista vuorotteluvapaan sijaisuuksia. Teollisuuden kausivaihtelua tasaavat työpaikat ovat erityisesti metalliteollisuudessa siirtyneet osin vuokratyöpaikoiksi. Palvelusektori on tähän asti kasvanut teollisten työpaikkojen vähentyessä, mutta alan työpaikat ovat usein osa-aikatyötä.

Lisätietoja

Kehitysjohtaja Eija Heinonen
Keski-Suomen ELY-keskus
puh. 0295 024 658
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Kehittämispäällikkö Pekka Hokkanen
Keski-Suomen ELY-keskus
puh. 0295 024 659
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

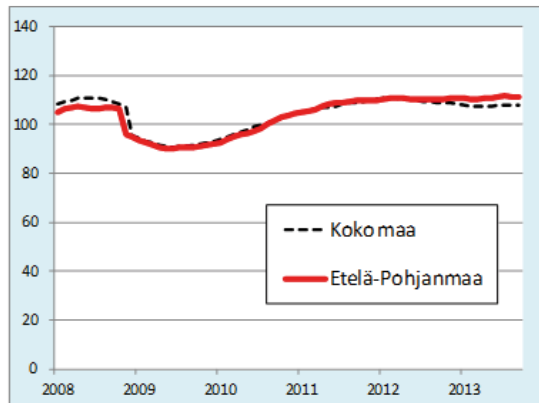

Etelä-Pohjanmaalla asui vuoden 2013 lopussa 193 962 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 96 henkilöä. Vuonna 2012 Etelä-Pohjanmaalla oli 17 139 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 48 125 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 9 731

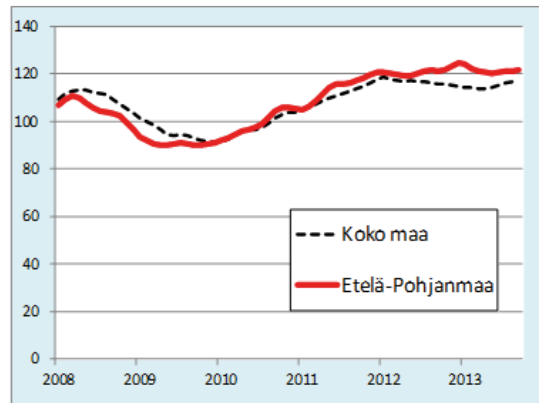
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, rakentaminen (2010 = 100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Etelä-Pohjanmaa tunnetaan erityisesti yrittäjyydestään, viljavasta maaseudustaan ja monipuolisesta kulttuuritarjonnastaan. Yrittäjyys on maakunnan kehityksen ydinvoimavara. Maakunnassa kehitetään kasvuhakuista ja monialaista yritystoimintaa. Vahvimmat klusterit ovat elintarviketalous, metalli- ja teknologiateollisuus sekä puutuoteteollisuus. Etelä-Pohjanmaa on ruokamaakunta, jossa ruokajärjestelmiin ja biotalouteen liittyvillä innovaatioilla on merkittävä potentiaali.

Seinäjoen kaupunkiseudun ja valtion välinen kasvusopimusmenettely on merkittävä asia, joka avaa uusia mahdollisuuksia aluekehittämiselle. Kasvusopimuksen tavoitteena on vahvistaa kaupunkiseudun kilpailukykyä, yhdyskuntarakenteen kestäväää kehittämistä sekä sosiaalista eheyttä. Myös Seinäjoen kaupunkiseudun valinta kumppaniksi Joensuun kaupunkiseudun vetämään ja biotalouden kehittämiseen keskittyvään Innovatiiviset kaupungit -ohjelmaan avaa uusia mahdollisuuksia myös agrobiotalouteen keskittyvälle tutkimus- ja kehittämistoiminnalle.

Selkeitä haasteita ovat muun muassa kansainvälistyminen, koulutustason nostaminen ja ikärakenteen muutokseen varautuminen. Eteläpohjalaisilta yrityksiltä kaivattaisiin myös laajempia panostuksia tutkimus- ja kehitystoimintaan. Seinäjoen yliopistokeskuksen vahvistaminen ja siihen liittyvän korkeakouluverkoston (ml. EPANET-tutkimusverkosto) vaikuttavuuden parantaminen ovat tärkeitä tavoitteita, joiden uskotaan tuottavan positiivisia vaikutuksia.

Tilastokeskuksen väestöennusteet ennakoivat Etelä-Pohjanmaalle maltillista väestönkasvua lähivuosikymmenien ajaksi. Taustalla vaikuttaa maahanmuutto, mutta myös elinien piteneminen. Suurimmat muuttotappiot syntyvät nuorista, jotka muuttavat opintojen perässä esimerkiksi yliopistokaupunkeihin. Alueen kuntien väestölliset ja taloudelliset huoltosuhteet on edellä mainittujen ilmiöiden valossa kehittymässä heikompaan suuntaan. Erityisen selvästi huoltosuhteen heikkeneminen koettelee maakunnan reuna-alueita. Kokonaiskuvan kannalta myönteisiä asioita ovat alueen korkeahko työllisyysaste ja verrattain alhainen työttömien työnhakijoiden osuus.

Etelä-Pohjanmaan yritystiheys on Suomen korkeimpia, mutta yrittäjyyttä luonnehtii mikro- ja pienyritysvaltaisuus. Alueella on kohtuullisen vähän korkeaa arvonlisää tuottavia suu-

ria veturiyriksii. Kasvuhakuisuus, kaikissa kokoluokissa, on tärkeä tavoite, jotta uusia työpaikkoja kyetään luomaan. Rohkeita päänavauksia tarvitaan myös uusille toimialoille. Väestön ikääntymisen myötä omistajanvaihdosten sujuvuuden merkitys korostuu vuosi vuodelta.

Etelä-Pohjanmaan ensimmäinen maakuntatason liikennejärjestelmäsuunnitelma on parhaillaan viimeistelyvaiheessa. Suunnitelmassa tarkastellaan, miten liikennejärjestelmän keinoin pystytään mahdollisimman hyvin tukemaan koko maakunnan kehittymistä. Suunnitelma on luonteeltaan strateginen, jonka tavoitevuotena on 2040. Pidemmän tähtäimen strategisten tavoitteiden ja linjausten pohjalta on määritelty myös lyhyellä tähtäimellä käynnistettäviä konkreettisia toimenpiteitä ja edistettäviä hankekokonaisuuksia. Kärkihankkeiksi nostetaan valtatie 19 ja kantatie 67 kehittäminen osana Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehityskäytävää, Seinäjoki-Tampere -ratayhteyden kehittäminen ja valtatie 3 kehittäminen välillä Tampere-Jalasjärvi-Kurikka-Vaasa.

Viime syksyllä alkanut Seinäjoen itäväylän rakentaminen on alueellisesti elintärkeä investointi. Itäväylän urakka-aika ulottuu marraskuulle 2016. Väylä otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa. Ensimmäisenä liikenteelle avataan tieosuus Vt19–Vt18 Seinäjoen lentoaseman seudulta Kuortaneen tielle vuonna 2015, ja koko urakkaan kuuluvan tieosuuden tulee olla auki liikenteelle syyskuun lopussa 2016.

Alueiden käytön osalta merkittäviä ovat myös tuulivoimaan liittyvät hankkeet, joita on suunnittelupöydillä eri puolilla maakuntaa. Suunnitteilla on useita tuulivoimapuistoja, joiden eteneminen toteutusvaiheeseen riippuu kaavoitukseen ja lupiin liittyvistä prosesseista. Puistojen ohella suunnitteilla on tuulivoimaan kytkeytyvää tuotannollista toimintaa.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Etelä-Pohjanmaa on kestänyt viime vuosien turbulenssia kohtuullisen hyvin, mikä näkyy myös yritysliikevaihdon kehityksessä. Teollisuuden rakennemuutos ei ole koetellut maakuntaa niin voimakkaasti kuin alueita, joissa esimerkiksi metsäteollisuudella ja ICT-toimialoilla on merkittävä rooli. Rakentamisen osalta arvioidaan, että julkiset uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeet ovat toimineet suhdannetasajina alueella.

Puolustusvoimauudistuksen seurauksena Kauhavalla sijaitsevan Lentosotakoulun toiminta loppuu vuoden loppuun mennessä. Lakkauttamisen myötä Kauhavalta häviää reilut 300 työpaikkaa, joiden korvaamiseksi on tehty paljon yhteistyötä. Kauhavalle on osoitettu valtion toimesta mm. 2,5 miljoonan euron erityismääräraha, jolla voidaan tukea pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeita.

Yritysten nettoperustanta on ollut Etelä-Pohjanmaalla hienoisessa laskusuunnassa, eikä viime vuosi ollut poikkeus. Positiivista on, että myönnettyjen starttirahojen määrä kohosi viime vuonna selvästi edellisvuodesta. Starttirahat ovat kohdistuneet valtaosin palvelualan yritystoimintaan. Lopettaneiden yritysten osalta viime vuoden saldo on kahden ensimmäisen neljänneksen tilastotietojen perusteella nousemassa normaalia korkeammaksi. Myös vireille pantujen konkurssien osalta viime vuosi oli jonkin verran normaalia synkempi.

Vuonna 2013 lähinnä paikallisilla markkinoilla toimivien mikroyritysten tilanne säilyi varsin vakaana. Maaseudun kehittämisrahaston mikroyritystuilla oli erinomainen kysyntä. Suurehkojen kehittämis- ja investointihankkeiden osalta tilanne oli heikompi. Kokonaisrahoituk-

sen järjestäminen on ollut useassa tapauksessa haasteellista, mikä on hidastanut ja joskus estänyt hankkeiden liikkeellelähtöä. Kuitenkin loppuvuonna 2013 tilanne vaikutti jo paremmalta. Jatkossa on vielä aiempaakin tärkeämpää löytää uusia kasvun lähteitä ja vieniin tähtääviä liiketoimintoja.

Tällä hetkellä talous- ja työllisyysnäkyviä voidaan luonnehtia toiveikkaiksi. Usko tulevaan on vahvistunut, sillä pk-yritysten suhdannenäkymät ovat helmikuun alussa julkaistun Pk-yritysbarometrin perusteella kohentuneet huomattavasti. Odotukset ovat jopa myönteisemmät kuin maassa keskimäärin. Investointien arvon kehityksen osalta pk-yritysten arviot olivat kuitenkin hieman vaisumpia. Taustalla vaikuttaa suhdannekehitystä koskeva yleinen epävarmuus ja yksityisen rahoituksen saatavuutta koskevien ehtojen kiristyminen.

Metalliteollisuudessa tilauskantojen kehityksessä on paljon eroja, eli yritysten työkuorman vaihteluväli on suuri. Kevätkauden odotetaan kuitenkin tuovan selkeää piristymistä. Tuotannollisen toiminnan siirtyminen kustannuskilpailukyysisempiin maihin on kuitenkin vakavasti otettava uhkatekijä. Maakunnan alihankintayritysten pitäisi kyetä erikoistumaan ja liikkumaan arvoketjussa ylöspäin.

Puusepän- ja taloteollisuuden osalta näkymät ovat kokonaisuutena melko vaisut. Taantuma on hiljentänyt talonrakentamista, mikä heijastuu alan toimintaan. Huonekalujen valmistuksen osalta tilanne on vaikea ja tuotantotarvetta kyetään arvioimaan vain muutamia viikkoja eteenpäin. Yksittäisiä positiivisia poikkeuksia löytyy myös huonekaluteollisuudesta, mutta yleiskuva on melko huolestuttava. Uusia mahdollisuuksia saattaisi avautua sähköisen kaupan hyödyntämisestä, mutta siihen vaaditaan alue- ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä.

Kaupan ja palveluiden odotukset ovat yleisesti ottaen varovaiset, koska pitkään jatkunut epävarmuus on vaikuttanut kuluttajien käyttäytymiseen. Kysymyksiä herättää esimerkiksi Keskon suunnitelmat toimipaikkaverkostonsa perkaamisesta, jonka taustatekijänä on muun muassa verkkokaupan merkityksen voimakas kasvu. Seinäjoella on kuitenkin suunnitteilla massiivinen kauppakeskushanke, jonka veturiksi Kesko on ryhtynyt. Suurin meneillään oleva rakennushanke on elämyspuisto PowerParkin yhteyteen rakennettava uusi yksityinen ostoskeskus Kauhavalla.

Elintarviketeollisuudessa suuryritysten tekemät alueelliset investoinnit tuovat positiivista virettä ja luovat myös uusia työpaikkoja. Merkittävimmät investoinnit ovat Atrian avaama uusi nautateurastamo Kauhajoella ja Valion Seinäjoen tehtaan rahkantuotannon laajennushanke. Alan kehitysnäkymät ovat myönteiset, mutta haasteina ja epävarmuutta luovina tekijöinä ovat kiristynyt kansainvälinen kilpailu ja yhä nopeammin muuttuviin kulutustottumuksiin ja trendeihin vastaaminen.

Alkutuotannossa trendinä jatkuu tilakoon kasvu ja aktiivitulojen lukumäärän väheneminen. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen mukaan maatalouden kannattavuusnäkymät ovat vakiintuneet heikoiksi. Erityisesti sianlihantuotannossa tilanne on ollut vaikea jo pitkään. Maatilainvestointeihin suunnatun rahoituksen volyymin ennakoidaan kuitenkin kehittyvän Etelä-Pohjanmaalla varsin suotuisasti. Maatiloilla on meneillään kohtuullisen paljon uusia rakennusinvestointeja, joiden mittaluokka on edelleen kasvamassa.

Rakennuslupien osalta taantuma on näkynyt etupäässä asuntorakentamisen hiljennemisenä ja kokoluokan pienenemisenä. Myös suurimmat julkiset rakennushankkeet ovat valmistuneet, mutta pienimuotoisempia julkisia rakennushankkeita on ollut kohtuullisesti.

Eräs merkittävä rakennuskohde on Seinäjoen Itikanmäen vanha teollisuusalue, joka tulee uudistumaan merkittävästi seuraavan viiden vuoden aikana. Myös Seinäjoen itävyälän rakennustöiden alkamisen arvioidaan lisäävän aktiviteettia rakennusallalla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä oli joulukuun lopussa noin 9700 henkeä, mikä on 14,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Myös lomautettujen määrät ovat olleet selvässä kasvussa. Työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä on ylittänyt vuoden 2010 tason, mutta on jäänyt alhaisemmaksi kuin vuonna 2009, jolloin lähivuosien työllisyystilanne oli heikoimmillaan. Seutukuntatasolla työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut suhteellisesti eniten Seinäjoen seutukunnassa (16,1 %) ja Suupohjassa (13,1 %). Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Etelä-Pohjanmaalla Manner-Suomen kolmanneksi alhaisin.

Heinäkuussa 2013 voimaan tullut lomautusmenettelyn muutos hankaloittaa vielä tilastollisen kehityksen vertailtavuutta edellisiin vuosiin nähden. Työttömyyden arvioidaan kuitenkin kääntyvän laskuun kuluvan vuoden aikana.

Maakunnan työmarkkinat ovat toimineet kohtuullisen hyvin myös taantuman aikana, sillä työttömyysjaksojen pituudet ovat selvästi lyhyempiä kuin maassa keskimäärin. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden määrä on kasvanut noin kymmenellä prosentilla. Nuorisotyöttömyyden osalta tilanne on edelleen haasteellinen, vaikka toimenpiteisiin on panostettu merkittävästi. Taloustilanne ja koulutustarjontaan kohdistuvat muutospainheet hankaloittavat nuorisotakuun toteuttamista. Erityishaasteen muodostaa kouluttamattomien ja opintonsa keskeyttäneiden nuorten tilanteen parantaminen. Nuorten työttömyysjaksot on kuitenkin kyetty pitämään lyhytkestoisina.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysynnässä on ollut havaittavissa julkisen sektorin roolin kasvu. Erityisesti sosiaali- ja terveysalan työpaikkojen osuus avoimista työpaikoista on ollut korkea. Yksityisellä sektorilla kysynnän riittämättömyys tai epävakaus on koettu selkeimpänä työllistämisen esteenä.

Tammikuun lopussa toteutetussa ammattibarometrissa TE-toimisto arvioi, että osaavan työvoiman saatavuusongelmia esiintyy lähitulevaisuudessa useissa sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa (lääkärit, sairaanhoitajat, mielenterveyshoitajat, farmaseutit, psykologit). Saatavuusongelmien arvioidaan kohdistuvan myös esimerkiksi seuraaviin ammattinimikkeisiin: erityisopettajat, yrittäjät, kirjanpitäjät, palkanlaskijat, myyntiedustajat, kuorma-auton kuljettajat, kokit ja keittäjät, keittiö- ja ravintolatyöntekijät.

Puolen vuoden aikajänteellä ylitarjontaa arvioitiin olevan muun muassa sihteereistä, toimistotyöntekijöistä, ATK-suunnittelijoista, mainosalan suunnittelijoista, myyjistä, talonrakennustyöntekijöistä, rakennusalan sekatyöntekijöistä, ompelijoista, sähköasentajista, tietoliikenne- ja elektroniikka-asentajista, huonekalupuusepistä ja konepuusepistä.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Seinäjoen seutukunta

Ilmajoki, Jalasjärvi, Kauhava, Kurikka, Lapua, Seinäjoki

Seinäjoen seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 126 508 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 612 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 10 723 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 33 117 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,5 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 6 202.

Seinäjoen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	++
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seinäjoen seutukunnan avaintoimialoja ovat elintarviketuotanto ja siihen liittyvä monisyinen arvoketju, kone- ja metalliteollisuus, rakennusteollisuus, huonekalu- ja puusepänteollisuus, sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Luovien alojen osalta rytmimusiikin ja erilaisten kulttuuritapah- tumien ympärille on rakentunut runsaasti monipuolista osaamista. Tulevaisuudessa liike-elä- män palveluiden ja energia-alaan liittyvän yritystoiminnan merkityksen arvioidaan kasvavan.

Keskuskaupunki Seinäjoen kasvuvauhti on ollut viime vuosina erittäin voimakasta, mikä on säteillyt positiivisesti myös ympäryskuntiin Ilmajoelle ja Lapualle. Väestönkasvu on tuo- nut luonnollisesti mukanaan myös haasteita esimerkiksi palvelu- ja investointitarpeiden no- pean kasvun muodossa.

Ajanhetkelle ominaisena haasteena koetaan yritysten uskallus investoida epävarmas- sa taloustilanteessa.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Tunnelmat ovat odottavat, mutta luottamus tulevaan on vahva. Kauhavalla sijaitsevan Len- tosotakoulun lakkauttaminen on koettu takaiskuksi, mutta tällä hetkellä Kauhavalla on vah- va tekemisen meininki ja rakentaminen on ennätysvilkasta.

Aloittavien yritysten määrä jäänee viime vuonna hieman edellisiä vuosia alhaisemmak- si. Starttirahapäätösten osalta muutos parempaan suuntaan oli kuitenkin merkittävä, sil- lä päätösten määrä oli yli kaksinkertainen viime vuoteen verrattuna. Konkurssiin haettujen yritysten määrä oli normaalia korkeampi.

Seudulla sijaitsevat merkittävät elintarvikkeita jalostavat yritykset, kuten Atria Oyj, Altia Oyj, Valio Oyj, Juustoportti Oy, sekä Suomen Rehu Oy. Verrattuna moneen muuhun toimi- ala- elintarviketeollisuus on pärjännyt kohtuullisen hyvin nykyisessä taloustilanteessa, vaik-

kakaan toimialan kannattavuus ei ole kaikilta osin kehittynyt toivotulla tavalla. Seinäjoen kaupunkiseudun mukaan pääseminen Innovatiiviset kaupungit – ohjelman (INKA) biotalouteen keskittyvään kansalliseen teemaan, on erittäin tärkeä asia koko elintarvikeketjun kehittämisen kannalta. Biotalousseuran vetovastuussa on Joensuun kaupunkiseutu ja kolmantena kumppanina on Jyväskylän kaupunkiseutu. Ohjelman tavoitteena on synnyttää korkeatasoisesta osaamisesta uutta liiketoimintaa ja uusia yrityksiä ja tätä kautta luoda uusia työpaikkoja.

Metalliteollisuudella on pitkät perinteet ja huomattava painoarvo seutukunnassa. Toimialan keskimääräinen tilanne on edelleen kohtuullinen, mutta yleinen epävarmuus on näkynyt yritysten tilauskannoissa. Positiivisista signaaleista voidaan mainita esimerkiksi Tampereen keskustekniikka Oy:n toimintojen laajennushanke Kauhavalla. Rautaruukin Peräseinäjoen tehdas on jatkanut toimintaansa viime vuoden lopulla pidettyjen yt-neuvottelujen jälkeen, mutta henkilöstöä on vähennetty rajusti. Uutta epävarmuutta yksikön tilanteeseen luo Rautaruukin myynti ruotsalaiselle teräsyhtiö SSAB:lle. Ympäristöteknologia-alaan vahvasti kytkeytyvillä yrityksillä on ollut kohtuullisen hyvä tilanne ja näkymät tulevaisuuteenkin ovat melko luottavaiset.

Huonekaluteollisuuden osalta näkymät ovat hyvin haasteelliset. Alan yritykset ovat vaikeassa taloudellisessa tilanteessa koska alan kilpailutilanne on kireä. Pääosa yrityksistä on kooltaan pieniä, joiden on hankala päästä huonekalukaupan ketjujen tavarantoimittajiksi.

Kaupan alalla viime vuosien investointitahti on ollut kova. Tällä hetkellä on hieman rauhallisempaa, mutta suunnittelupöydällä on erittäin suuren mittaluokan hanke. Seinäjoen Jouppiin kaavailtu ostospuisto Lakeuden Ankkuri on suunnitelmien Suomen kymmenen suurimman kokoluokassa. Uuden kauppakeskuksen veturiksi on lähtenyt Kesko, joka aikoo rakentaa kauppakeskukseen uuden K-citymarketin. Rakentamisen ennakoidaan käynnistyvän ensi syksyn kuluessa ja sen tavoiteaikataulu on vuoden 2016 loppupuolella. Seinäjoen kaupungilla ja IKEA Real Estatella on myös aiesopimus uuden IKEA-tavaratalon rakentamisesta alueelle. Sopimus mahdollistaa IKEAn oman suunnittelun aloittamisen.

Matkailualalla näkymät ovat toiveikkaat ja uusia panostuksia on tulossa kesäkaudelle. Kauhavan Alahärmässä sijaitsevasta elämyspuisto Powerparkista on muodostunut merkittävä matkailukohde. Elämyspuiston yhteyteen avataan touko-kesäkuussa ravintoloita ja erikoisliikkeitä tarjoava uusi kauppakeskus, joka tavoittelee noin miljoonaa kävijää vuosittain. Seutukunnassa järjestetään myös useita aluetaloudellisesti merkittäviä massatapah-tumia (mm. Provinssirock, Tangomarkkinat, Vauhtiajat).

Seutukunnassa on panostettu merkittävästi Seinäjoella sijaitsevan luovien alojen keskuksen eli Rytmikorjaamon kehittämiseen. Alkuvuonna järjestetty valtakunnallinen musiikkibisneksen talvifestivaali (MARS) toimii esimerkkinä Rytmikorjaamon ympärille rakentuneen osaamiskeskittymän rohkeasta ja ennakkoluulottomasta toimintakulttuurista. Monipuolinen tapahtuma toimii ammattilaisten kohtaamispaikkana, tutkimusten esittelyfoorumina ja täyhystyspaikkana alan opiskelijoille.

Suurimmat julkiset investoinnit (uusi sairaala, maakuntakirjasto) ovat valmistuneet. Pie-nempiä julkisia investointeja, sekä meneillään että suunnitteluvaiheessa olevia, on kuitenkin kohtuullisen paljon. Seinäjoen Itikanmäen vanha teollisuusalue tulee uudistumaan mer-kittävästi seuraavan viiden vuoden aikana. Alueelle on suunnitteilla muun muassa Ruo-ka-provinssi-talo, jonka toiminta-ajatuksena on koota elintarvikealan osaajia yhden katon

alle. Alueelle on rakentumassa myös uusi asuinalue. Isoja odotuksia kohdistuu luonnollisesti Seinäjoen itäväylän rakentumiseen ja siihen liittyviin kehittämishankkeisiin. Seinäjoen asema-aluetta koskeva Smart Station – hanke on myös kiinnostava avaus, joka avaa uusia mahdollisuuksia maakuntakeskuksen kehittämiseksi.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä oli joulukuussa 16 prosenttia edellisvuotta korkeampi. Nuorisotyöttömyys kohosi vuoden vaihteessa nopeasti, mikä luo painetta nuorisotakuun toteuttamiselle. Myös pitkäaikaistyöttömyys on ollut kasvusuunnassa työmarkkinoiden asteittaisen hiljenemisen vuoksi. Pitkäaikaistyöttömyys on erityisesti maakuntakeskuksen haaste, jonka lievittämiseksi käynnissä on myös pilotti-hanke.

Uusia kokoluokaltaan merkittäviä irtisanomisia tai yhteistoimintaneuvotteluja ei ole tiedossa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uusien avoimien työpaikkojen kokonaismäärä on ollut hienoisessa laskussa viime vuoteen verrattuna. Työvoiman kysynnän arvioidaan jatkuvan hyvänä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla. Kaupan alalla tilanne on epävarma, koska pitkään jatkunut talouden turbulenssi ja sähköisen kaupan kasvu saattavat johtaa sopeuttamistarpeisiin. Teollisuuden osalta näkymät ovat edelleen varovaiset, eikä isoja rekrytointeja ole tiedossa. Muutamia pienimuotoisia yhteishankintakoulutuksia on toteutumassa.

Työvoimaa on tarjolla tällä hetkellä monipuolisesti. Rekrytointiongelmia on lähinnä terveydenhuolto- ja sosiaalialalla, sekä opetusalan työtehtävissä. Erityisen haastavaksi tilanne arvioidaan lääkärin, sairaanhoitajien, laboratoriohoitajien ja mielenterveyshoitajien osalta. Teollisuuden osalta ajoittaiset osaavan työvoiman saatavuusongelmat ovat painottuneet korkeaa ammatillista osaamista vaativiin tehtäviin, mutta tällä hetkellä teollista työvoimaa on hyvin saatavilla.

Suupohjan seutukunta

Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Teuva

Suupohjan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 23 454 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 284 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 382 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 5 496 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 318.

Suupohjan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Maataloustuotanto ja elintarvikkeiden jatkojalostus, metalli- ja koneteollisuus (erityisesti teollisuuden ja kaupan logistiset järjestelmät), sekä huonekalu- ja puusepänteollisuus ovat merkittävimpiä vahvuuksia alueella. Kaupan ja palvelujen merkitys on kasvanut erityisesti Kauhajoella.

Kauhajoki toimii vetäjänä Älykkään ja vihreän kasvun kaupungit -pilottihankkeessa yhdessä Kurikan kanssa. Pilotin sisältöteemat ovat: biotalous ja kestävät energiaratkaisut, digitaaliset palvelut ja kuituverkot sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Hankkeessa rakennetaan kansallinen kumppanuusverkosto, jolla edistetään tiedon ja kokemusten vaihtoa, paikallisen osaamisen esille tuontia ja näkyvyyttä.

Kuntien heikko taloudellinen tilanne koetaan haasteena. Kauhajoki ja Teuva hakevat säästöjä lomauttamalla henkilöstöään määrääjäksi.

Eräs haaste on myös ammatillisen koulutuksen oppilaspaiikkojen määrän väheneminen. Toisaalta uusia mahdollisuuksia on löydetty esimerkiksi tuulivoima-asentajien ja peliteollisuuden koulutuspaikoista.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Tunnelmat ovat edelleen odottavat. Pk-barometrin tulosten perusteella seutukunnan pk-yrityksillä riittää kuitenkin kehittämistähtoa ja kasvuhakuisuutta.

Aloittavien yritysten osalta viime vuosi oli kohtuullisen positiivinen. Starttirahojen kysyntä oli aktiivista ja myönteisiä päätöksiä tehtiin viime vuosia enemmän. Toisaalta vireillepan- tujen konkurssien määrä oli viime vuonna normaalia korkeampi.

Energiasektorilta odotetaan selkeää kasvua lähivuosien aikana. Tuulivoimaan ja bio- energiaan liittyvien investointihankkeiden arvioidaan tuovan alueelle kymmeniä uusia työ- paikkoja seuraavan kolmen vuoden aikana. Suunnitteilla on muun muassa tuulivoimatur- biinien kokoonpanotehdas ja useita tuulivoimapuistoja.

Elintarviketeollisuudessa Atria Suomi Oy on keskittänyt nautateurastustaan Kauhajoel- le. Teurastamolaajennuksen valmistumisen jälkeen myös henkilöstön määrä on kasvanut. Rekrytoinneissa on hyödynnetty runsaasti ulkomaista työvoimaa.

Metalliteollisuudessa tilauskannat ovat olleet edelleen kohtalaisen ohuita. Lomautuksia on käytössä lähes yrityksellä kuin yrityksellä. Kevät tuonee tullessaan kuitenkin piristymistä.

Huonekalu- ja puusepänteollisuudessa näkymät ovat heikohkot ja osa yrityksistä on koh- dannut vaikeuksia vähäisen tilauskannan takia. Tuotantotarpeita kyetään arvioimaan vain lyhyellä aikavälillä. Toisaalta vientitoimintaa harjoittavien yritysten osalta tilanne on myön- teisempi, mutta suurin osa alueen yrityksistä on kotimarkkinoilla toimivia pienyrityksiä, joi- den on hankala päästä huonekalukaupan ketjujen tavarantoimittajiksi.

Puutaloteollisuudessa rakentamisen hiipuminen näkyy selvästi. Kysynnän vähäisyydestä johtuen yritykset ovat joko lomauttaneet henkilöstöään tai siirtyneet lyhennettyyn työviikkoon.

Aluetaloudellisesti merkittäviä investointeja ei ole tiedossa. Kunnissa on käynnissä jon- kin verran koulujen, päiväkotien ja terveyskeskusten uudis- ja korjausrakentamista.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2013 noin 12 prosenttia enemmän kuin vuonna 2012. Sekä naisten että alle 25-vuotiaiden osuus hakijoista on melko korkea. Pitkäaikais-työttömien määrä on kasvanut, mutta kasvu on ollut maltillista. Pitkäaikaistyöttömien osuus seutukunnan työttömistä työnhakijoista on verrattain alhainen.

Kuluvan vuoden alkupuoliskon ennakkoidaan olevan työmarkkinoilla haastava, koska työnantajat ovat varovaisia rekrytointien suhteen. Isoja irtisanomisia ei ole tiedossa, mutta lomautusten arvioidaan jatkuvan ainakin kevääseen saakka. Kesäkauden uskotaan parantavan työllistymismahdollisuuksia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysynnän arvioidaan jatkuvan kohtuullisen vaisuna. Tällä hetkellä yritykset ovat hyvin varovaisia rekrytoinneissa. Lisätyövoimatarpeita arvioidaan olevan lähinnä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla.

Lähitulevaisuudessa rekrytointiongelmien arvioidaan koskevan lähinnä lääkäreitä ja muita terveydenhuolto- ja sosiaalialan erityisosajia (mm. sairaanhoitajat, mielenterveyshoitajat, sosiaalityöntekijät ja psykologit). Suupohja on mukana hankkeessa, jossa sairaanhoitajia ja hammaslääkäreitä on rekrytoitu Espanjasta. Kokemukset ovat olleet myönteisiä ja pula-aloille on saatu jonkin verran helpotusta.

Väestön ikääntyminen näkyy omistajanvaihdoistilanteiden kasvuna. Yrittäjäpaikkojen kasvu avoimissa työpaikoissa on ollut merkillä pantavaa.

Järviseudun seutukunta

Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini, Vimpeli

Järviseudun seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 21 685 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 186 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 113 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 4 662 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 156.

Järviseudun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Hirsitaloteollisuudella, alumiinin jatkojalostuksella sekä metalli- ja rakennustuoteteollisuudella on suuri merkitys seutukunnalle. Myös alkutuotanto ja erityisesti turkistalous ovat alueellisesti merkittäviä elinkeinoja.

Hirsitaloteollisuuden työpaikkojen väheneminen, Honkarakenteen vetäytymisen myötä, on ollut takaisku seutukunnalle.

Alueellisina uhkina koetaan myös epäsuotuisa ikärakenne ja negatiivinen muuttotase.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yleinen tunnelma alueella on odottava. Pk-barometrin mukaan alueella on kuitenkin huomattavan luottavainen asenne lähimmän vuoden kehitysnäkymiin.

Alkavien yritysten määrä jäi viime vuonna jonkin verran edellisiä vuosia alhaisemmaksi. Starttirahojen kysynnän osalta viime vuosi oli kuitenkin kohtuullisen vilkas. Uusia starttirahoilla tuettuja yrityksiä on perustettu lähinnä palvelualoille. Vireillepantujen konkurssien lukumäärä nousi viime vuonna jonkin verran normaalia korkeammaksi.

Hirsitalo- ja sahateollisuudella on alueella pitkät perinteet. Tällä hetkellä taloteollisuudessa on meneillään lomautuksia, mutta tuotannon arvioidaan käynnistyvän normaalisti kevään myötä. Alueen kärkiyrityksiin lukeutuvan Finnlamelli Oy:n kehittymiseen on alueella vahva luottamus. Honkarakenteen tuotannon siirtymisellä Karstulaan on vaikutuksensa työllisyyteen, vaikkakin moni tehtaan työntekijöistä on jo työllistynyt muihin yrityksiin. Sahateollisuuden osalta tilannekuva on kirkastunut. Keitele Timber Oy osti entisen Myllyahon Sahan ja työllistää tällä hetkellä noin 30 henkilöä. Yrityksen tavoitteena on kasvattaa tuotantoa niin, että kuluvan vuoden loppuun mennessä sahalla työskentelisi 60 henkilöä. Sahan tuotannon uudelleen käynnistyminen vaikuttaa positiivisesti myös kuljetusalan yrittäjien työtilanteeseen.

Alajärven ja Vimpelin rajalla on yksi Suomen kolmesta alumiiniteollisuuden keskittymistä, jonka näkymät ovat kohtuullisen vakaat. Keskittymässä on voimakas tahtotila kehittää alumiiniosaamista ja rakentaa alan toimijaverkostoja. Kuluvalta vuodelta odotetaan kasvua, mutta työvoimaa ei todennäköisesti tulla lisäämään merkittävästi. Järviseudun ammatti-instituutti aloittaa syksyllä alumiinialan koulutuksen ensimmäisenä Suomessa. Koulutuksessa keskitytään alumiinin valmistus- ja materiaalitekniikkaan ja tuotekehitykseen. Koulutusprojekti on ESR-rahoitteinen, ja sen nimi on Alumiinialan koulutushanke – Alukoulu. Projektin jälkeen Alukoulu jatkuu osana ammatti-instituutin normaalia toimintaa.

Perusmetalliteollisuuden osalta tilanne on selvästi haastavampi. Myös Rautaruukin ja ruotsalaisen SSAB:n fuusio on herättänyt alueella huolta. Järviseudulla Rautaruukilla on teräsrakenteisiin erikoistuneet yksiköt sekä Alajärvellä että Vimpelissä. Yhtiöiden rakentamiseen liittyvät liiketoiminnot tullaan yhdistämään, jolloin ne muodostavat erillisen rakentamiseen keskittyvän liiketoimintayksikön.

Turkisasalla on ollut hyvät suhdanteet viime vuosina ja tarhoilla on tehty mittavia investointeja. Alan kannattavuuteen vaikuttavat kuitenkin muotivirtaukset ja valuuttakurssien

muutokset. Turkistarhaus työllistää alueella sekä kausiluonteisesti että vakituisiin työsuhteisiin. Työntekijät tulevat nykyään pääasiassa ulkomailta.

Matkailun osalta merkittävä kokonaisuus on Vimpelin Lakeaharjun kehittämishanke, jonka tavoitteena on saada Lakeaharjun alueelle valtakunnallisesti merkittävä, korkeatasoinen harjoittelu- ja kilpailukeskus, joka tarjoaa liikunta- ja urheilupalveluiden ja laadukkaiden puitteiden lisäksi majoitus- ja ravitsemuspalveluja sekä hyvinvointiin liittyviä palveluja.

Tiedossa olevat investoinnit ovat lähinnä julkisen sektorin rakennushankkeita, joista merkittävimpiä ovat esimerkiksi Paavolan koulun uudisrakennus Alajärvellä, uusi palvelukeskus Vimpelissä sekä kehitysvammaisten palveluasuntojen rakentaminen Lappajärvellä. Alajärvellä on meneillään myös valokuituverkon rakentaminen, jonka kustannusarvio on lähes viisi miljoonaa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä oli viime joulukuussa 12,5 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2012 vastaavaan aikaan. Nuorten osalta tilanne on heikentynyt suunnilleen samassa suhteessa. Pitkäaikaistyöttömyys on ollut myös kasvussa, mutta sekä kasvuvauhti että pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä työnhakijoista on pysynyt kohtuullisena. Haasteita asettaa erityisesti seutukunnan ikärakenne. Työttömistä työnhakijoista noin puolet on yli 50-vuotiaita.

Työttömyyden osalta tilannekuvan ennakkoidaan kirkastuvan kevään myötä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avoimien työpaikkojen kokonaismäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia suuntaan eikä toiseen. Työvoiman kysyntä on ollut kohtuullista palvelualan työssä sekä sosiaali- ja terveydenhoitoalan työssä. Kevätkausi tuo piristystä kysyntään, mutta radikaalia kysynnän kokonaiskasvua ei odoteta.

Tällä hetkellä osaavaa työvoimaa on tarjolla melko hyvin. Osaavan työvoiman saatavuusongelmat kohdistuvat lähinnä opetusalan tehtäviin (aineenopettajat, erityisopettajat, lastentarhanopettajat) sekä sote-alan tehtäviin (lääkärit, hammaslääkärit, sairaanhoitajat, lähihoitajat, mielenterveyshoitajat, farmaseutit ja perhepäivähoitajat). Majoitus- ja ravitsemisalalla kevätkausi lisää kysyntää sekä keittiöhenkilökunnan että hovimestareiden ja tarjoilijoiden osalta. Lähikuukausina kysynnän arvioidaan lisääntyvän myös mm. seuraavissa ammateissa: kirjanpitäjät, maataloustyöntekijät, turpeennostotyöntekijät, rakennusmaalarit.

Kuusiokuntien seutukunta

Alavus, Kuortane, Ähtäri

Kuusiokuntien seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 22 315 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 238 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 921 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 4 849 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 055.

Kuusiokuntien seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seutukunnan merkittävimpiä teollisuustoimialoja ovat erikoistunut metalliteollisuus (alumiiniveneet, julkisivurakenteet ja säiliöt) ja puusepäntuotteiden valmistus. Vähittäiskaupalla (Tuurin kauppakylä) on merkittävä rooli sekä taloudellisesti että alueen vetovoiman ja imagon kannalta. Matkailu-, liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tarjonta on monipuolinen, mikä tarjoaa hyvät mahdollisuudet kehittää alueen houkuttelevuutta ympärivuotisena matkailukohteena. Myös maa- ja metsätaloudella on vahva merkitys alueella.

Seutukunnan ikärakenteen johdosta erityishaasteeksi koetaan ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja pysyminen alueella.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Alueen tunnelmaa voidaan luonnehtia rauhallisen odottavaksi. Pk-barometrin piirtämä tilannekuva oli kuitenkin jonkin verran vaisumpi kuin muualla maakunnassa.

Yritysten perustamisaktiivisuudessa ei ole ollut merkittävää muutosta. Starttirahapäätösten osalta viime vuoden saldo oli jonkin verran edellisvuotta parempi. Konkurssien osalta tilanne oli suunnilleen normaalivuosien tasolla.

Teollisuudessa kokonaistilanne on edelleen kohtuullinen ja laajamittaisilta lomautuksilta on välttytty. Alueen yritysten vahva erikoistuminen nähdään suhdannevaihteluja tasapainottavana tekijänä. Metalliteollisuudessa on nähtävissä selkeää polarisoitumista, eli erot yritysten työkuormassa ovat merkittäviä.

Ähtärissä toimiva alumiiniveneiteollisuus muodostaa ympärilleen alueelle tärkeän yrityskeskittymän. Veneteollisuuden tilanne arvioidaan kohtuullisen vakaaksi. Viime vuoden venemyynti saavuttanee edellisvuoden tason. Venemessut järjestetään helmikuussa, jonka jälkeen kuluvan vuoden työtilannetta on mahdollista arvioida tarkemmin. Veneteollisuuden osaamiskeskittymän kehittämispotentiaali arvioidaan merkittäväksi. Ähtärin kaupungin elinkeinotoimi on käynnistänyt yhteistyössä alueen venevalmistajien kanssa kehitysohjelman, jonka tavoitteena on vahvistaa Ähtärin alueen kilpailukykyä alumiiniveneiteollisuuden ykköspaikkana Euroopassa ja varmistaa yritysten kasvu ja uusien työpaikkojen syntyminen.

Rakennustuoteteollisuudessa viime vuosi oli kohtuullisen hyvä. Alavudella sijaitseva ovitehdas siirtyi vuoden alusta alkaen Fenestra Oy:ltä Matti-Ovi Oy:n omistukseen. Reilun sadan hengen henkilöstö siirtyi uuden omistajan palvelukseen vanhoina työntekijöinä.

Vähittäis- ja tukkukaupan tarjonta on runsasta ja alan näkymät ovat myönteiset. Töysän Tuurissa sijaitsevan kauppakesittymän vetovoima on hyvä. Veljekset Keskinen Oy laajensi toimitilojaan viime vuonna ja tavaratalon myynnin arvioidaan kehittyneen positiivisesti. Tänä vuonna on käynnistymässä jälleen uusi 4000 neliömetrin suuruinen laajennushan-

ke. Lähialueelle suunnitellun uuden kauppakesittymä Tuurinportin kunnallistekniset rakennustyöt ovat valmistuneet. Alueelle voidaan rakentaa yhteensä 27 000 kerrosneliömetriä. Esimerkiksi rautakaupalle, huonekalukaupalle tai autokaupalle olisi alueella selkeä tilaus.

Matkailu oheispalveluineen on merkittävä toimiala seutukunnassa ja alan näkymien arvioidaan olevan myönteiset. Uusien avauksien ja infrastruktuurihankkeiden odotetaan luovan uutta kasvupotentiaalia. Esimerkiksi Ähtärin kaupunki ja alueen matkailuyrittäjät avasivat kesällä 2011 venäjänkieliset matkailusivustot, jonka myötä venäläisturistien virta on kasvanut alueella merkittävästi.

Isoja julkisia investointeja ei ole tiedossa. Kuntien investoinnit ovat maltillisia ja sisältävät muun muassa tieverkkoa ja asuinalueita koskevia kunnallisteknisiä hankkeita sekä koulurakennusten perusparannustoimenpiteitä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä oli joulukuussa noin 11 prosenttia korkeammalla kuin vastaavaan aikaan vuonna 2012. Nuorisotyöttömyyden suhteen tilanne on säilynyt kohtuullisena, vaikkakin työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut viime vuodesta. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut kasvusuunnassa. Yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista on seutukunnassa melko suuri.

Lomautuksia, joista osa on kausiluonteisia, on meneillään eri toimialoilla, mutta määrät ovat pysyneet kohtuullisen alhaisina. Merkittäviä yhteistoimintaneuvotteluja ei ole tiedossa.

Kokonaistilanteen arvioidaan paranevan kevään myötä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työllisyystilanteen ja työvoiman kysynnän ei odoteta muuttuvan merkittävästi lähikuukausina. Kysyntää ennakoidaan olevan ensisijaisesti palvelualan työssä sekä kaupallisessa työssä.

Varsinaista työvoimapulaa alueella ei tällä hetkellä ole. Osaavan työvoiman saatavuusongelmat ovat viime aikoina pääosin kohdistuneet sosiaali- ja terveydenhuoltoalan erityisosaajiin ja opetusalan tehtäviin. Toisaalta rekrytointiongelmia arvioidaan esiintyvän lähikuukausina myös majoitus- ja ravitsemusalan ammattiteissa (mm. ruokapalvelujen esimiehet, kokit, keittäjät ja kylmäköt, keittiö- ja ravintolatyöntekijät, hovimestarit ja tarjoilijat). Myös yrittäjyyshmahdollisuuksia olisi tarjolla, mutta halukkaista hakijoista on pulaa.

Lisätietoja

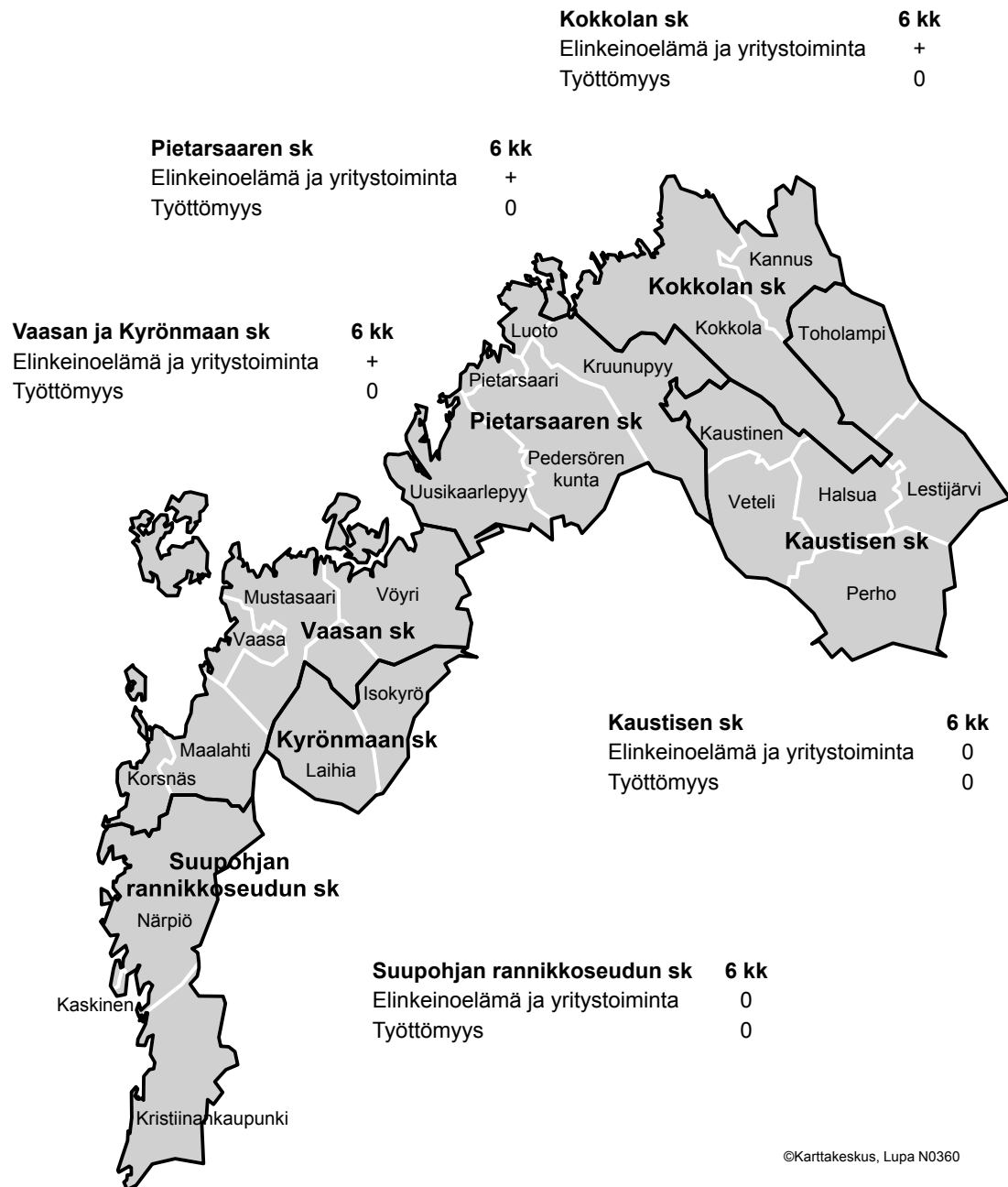
Erikoistutkija Timo Takala

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

puh. 0295 027 708

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjanmaan ELY-keskus

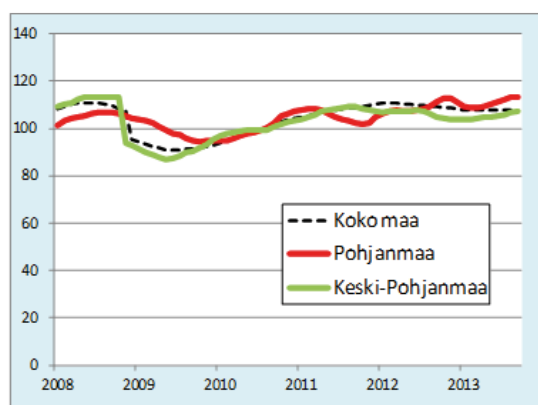
Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella asui vuoden 2013 lopussa 249 003 henkilöä. Vuoden aikana kasvua oli 730 henkilöä. Vuonna 2012 Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella oli 18 513 toimipaikkaa, joissa työskenteli 66 279 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 10 066.

Pohjanmaan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

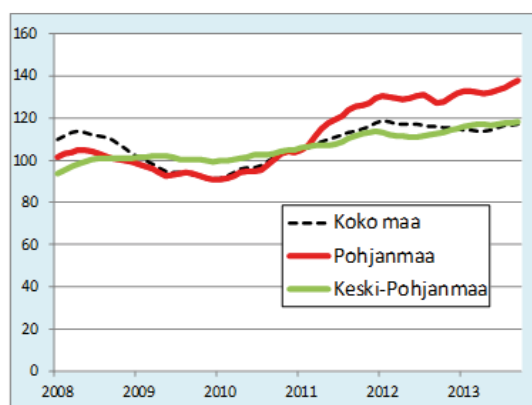
Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Pohjanmaan maakunta selvisi globaalista talouskriisistä selvästi koko maata ja erityisesti Keski-Pohjanmaata pienemmällä koko liikevaihdon laskulla. Sen jälkeen trendi on aaltoillut molemmissa maakunnissa huomattavasti koko maata voimakkaammin, mikä heijastelee suurta riippuvuutta teollisuuden viennin vaihteluista. Viime vuoden lopulla molempien maakuntien liikevaihtotrendit olivat kasvussa, mutta koko maassa oli hienoista laskua. Erityisen hyvin Pohjanmaan maakunnassa on kehittynyt rakennusala, jonka liikevaihtotrendi on vuoden 2011 alusta lähtien lisännyt etäisyyttä koko maahan nähden. Myös Keski-Pohjanmaan trendi on viime vuonna saavuttanut koko maan trenditason.

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, rakentaminen (2010 = 100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pohjanmaan ELY-keskusalueen vahvuutena on voimakas teollisuus. Vientiin suuntautunutta suurteollisuutta on Vaasassa, Kokkolassa ja Pietarsaareissa ja niiden alihankintaverkostot tuovat työtä myös muualle maakuntiin. Vaasan seudun energiaklusteri on jopa Pohjoismaiden suurin lajissaan. Maa- ja metsätalous on koko maahan verrattuna toinen tärkeä toimiala, jossa on erikoistunutta tuotantoa niin lasinalaistuotannossa kuin turkistarhauksessa. Julkiset palvelut ovat suurin työllistävä toimiala mutta yksityisten palvelujen osuus on selvästi koko maata alhaisempi. Rakentaminen on pysynyt vilkkaana.

Pohjanmaan ELY-alueen haasteena onkin suuri riippuvuus teollisuudesta ja sen globaaleista markkinoista. Pohjanmaan maakunnan teollisuuden tuotannosta noin 70 prosenttia menee vientiin, Keski-Pohjanmaalla viennin osuus vaihtelee 40 ja 75 prosentin välillä.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän keskusliiton helmikuun 2014 suhdannebarometrin mukaan Pohjanmaan (Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa) teollisuuden ja rakentamisen suhdanteet kääntyivät lievään laskuun vuoden 2013 lopussa. Suhdannenäkymät tummentuivat viime vuoden lopussa ja kuluvan vuoden alussa. Suhdanneodotuksien saldoluku oli tammikuussa -6, kun saldoluku oli lokakuuisessa tiedustelussa 17. Suhdanneodotukset ovat kuitenkin yhä aavistuksen koko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Tuotanto lisääntyi vuoden 2013 lopussa hieman. Tuotannon ennakkoidaan kasvavan myös kuluvan vuoden alussa. Henkilökuntaa lisättiin viime vuoden loka-joulukuussa. Kuluvan vuoden alussa työvoima supistunee lievästi.

Pohjanmaan palveluyritysten suhdannetilanne oli tammikuussa jonkin verran viime lokakuussa tehtyä tiedustelua vaisumpi: suhdannetilanteen saldo luku oli -35, kun se lokakuussa oli -12. Yleiset suhdannenäkymät ovat myös laskussa, sillä saldoluku oli tammikuussa -21, kun se lokakuussa oli -10. Suhdanneodotukset ovatkin koko maata heikkommat. Vuonna 2013 kaupan myyntikehitys oli heikkoa. Lähikuukausien odotukset ovat hieman myönteisemmät, mutta edelleen odotetaan myynnin laskua. Henkilökuntaa vähennettiin viime loka-joulukuun aikana ja työvoima supistunee hieman myös lähikuukausina.

Suomen Yrittäjien, Finnveran ja Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän barometrin mukaan Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keväällä 2014 selvästi myönteisemmät verrattuna syksyyn 2013. Koko maan pk-yrityksistä 33 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 17 % huononevan (saldoluku 16 %). Edellisellä mittauskierroksella saldoluku oli 4 %. Pohjanmaan maakunnassa suhdannenäkymät ovat samankaltaiset kuin koko maassa, ja myös myönteisemmät kuin syksyllä 2013. Saldoluku Pohjanmaan maakunnassa on syksyn 2013 tasoa parempi (11 % => 16 %).

Pohjanmaan maakunnan suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat saldoluvun perusteella heikkommat kuin koko maassa ja myös laskeneet verrattuna edelliseen kierrokseen. Saldoluku oli 4 %, joka on viisi prosenttiyksikköä heikompia kuin syksyllä 2013. Saldoluku on myös heikompia kuin koko maassa (8 %).

Keski-Pohjanmaalla suhdannenäkymät ovat hyvin samanlaiset kuin koko maassa. Keski-Pohjanmaan alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on noussut 12 yksikköä syksystä 2013 ollen nyt 17 %. Henkilökunnan muutosten saldoluku oli 10 %, ja se on noussut 9 % -yksikköä syksystä 2013. Alueella odotukset ovat koko maata hieman myönteisemmät.

Syksyllä tehdyn työvoima- ja koulutustarvetutkimuksen (TKTT) mukaan suhdannenäkymät ovat vahvan positiiviset. Kaikista vastanneista yrityksistä 62 prosenttia katsoi olevansa nousukaudella. Kaikista valoisimpia ovat kansainvälistymällä kasvua hakevien yritysten ja paikallisesti toimivien yritysten näkymät, sillä niistä kaksi kolmesta katsoi olevansa nousukaudella. Ennakoidessa tilannetta vuoden päähän luottamus parani entisestään, kun yrityksistä yli 80 prosenttia katsoi olevansa syksyllä 2014 nousukaudella. Kansainvälistymällä kasvua hakevista yrityksistä peräti 94 prosenttia katsoi olevansa silloin nousukaudella.

Yritysten suunnittelemisissa henkilöstön lisäyksissä ja vähennyksissä sen sijaan näkyy selvää hajontaa. Kotimarkkinoilla toimivilla yrityksillä vaihtelu on paljon suurempaa kuin muilla yrityksillä; lähes 80 prosenttia kaikista vähennystarpeista on näissä yrityksissä. Li-

säystarpeita löytyy kuitenkin myös kotimarkkinayrityksiltä, ja ne enemmän kuin kompensoivat vähennystarpeita. Kaiken kaikkiaan lisäystarve oli useissa yrityksissä.

Pohjanmaan ELY-alueen yritysten yleistä tunnelmaa ja tulevaisuuden odotuksia keväällä 2014 voidaankin luonnehtia myönteisemmiksi kuin syksyllä 2013 pienten ja keskisuurten yritysten osalta. Suurempien yritysten näkymät ovat pessimistisemmät.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) viime lokakuun ennusteen mukaan Pohjanmaan maakunnan bkt kasvaisi tänä vuonna kaksi ja Keski-Pohjanmaan puolitoista prosenttia, kuten koko maassakin. Työllisyys heikkenisi tänä vuonna hieman edelleen sekä molemmissa maakunnissa että koko maassa.

Aloittaneiden yritysten määrä laski Tilastokeskuksen tuoreimpien tietojen mukaan vuoden 2012 kolmannelta vuosineljännekseltä viime vuoden vastaavaan ajankohtaan ELY-alueella seitsemän prosenttia ja koko maassa viisi prosenttia. Lopettaneiden yritysten määrä kasvoi vuoden 2012 ensimmäiseltä vuosineljännekseltä viime vuoden vastaavaan neljännekseen sekä ELY-alueella että koko maassa kuusi prosenttia.

Kaupan ja palvelujen aloilla on tulossa suuria investointeja. Ne keskittyvät lähinnä Vaasan, Kokkolan ja Pietarsaaren seuduille. Tulossa oleva laaja kuntauudistus saattaa osaltaan tuottaa suuria muutoksia julkisen sektorin alueelliseen palvelurakenteeseen.

Maamme turkistarhoista on ELY-alueella kaksi kolmasosaa ja se työllistää suoraan noin tuhat henkilöä. Turkisten hinnat ovat viime vuosina olleet hyvät ja elinkeino onkin merkittävä Kaustisen, Pietarsaaren ja Vaasan seutukunnissa.

Vaasan logistiikkakeskus ja ohitustie ovat rakennusvaiheessa. Kokkolan ja Pietarsaaren satamissa on myös parannusinvestointeja, samoin Kruunupyyn lentokentällä. Kokkolan – Ylivieskan kaksoisraiteen loppuunsaattaminen viivästyy. Vaasan lentokenttä kuuluu maamme kuuden suurimman lentokentän joukkoon vaikka taantuman aikana liikenne onkin hieman laantunut ja yhteyksiä vähennetty. Vaasan-Seinäjoen rataosuuden sähköistäminen on lisännyt henkilöliikennettä. Suupohjan radan perusparannusta toivotaan myös. Vaskiluodon sillan valmistumisen odotetaan kasvattavan Vaasan sataman liikennevirtoja. Vaasan ja Uumajan väliseen liikenteeseen on saatu uusi autolauttayhteys ja matkustajamäärät ovat kasvaneet huomattavasti.

Vuoden 2013 jälkeen uusia valtion rahoittamia perustienpidon investointeja ei ole mahdollista aloittaa. Rahoituksella pyritään varmistamaan tieverkon nykykunto vaikka rapautuminen kaikilla tasoilla onkin hälyttävää.

Tuulivoimarakentamisessa olisi tulossa suuria investointeja pitkin Pohjanlahden rannikkoa, mutta ne ovat viivästyneet kaavoituksen kankeuden vuoksi. Sama koskee suuria market-investointeja, joissa odotetaan kaavapäätöksiä pikaisesti. Pyhäjoen ydinvoimalan rakentamisen uskotaan poikivan paljon alihankintaa myös Pohjanmaan ELY-alueelta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä ELY-keskuksen alueella oli vuonna 2013 keskimäärin 8828 henkilöä. Se on 1200 henkilöä eli 15 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Viimeksi näin paljon työttömiä oli kahdeksan vuotta sitten. Työttömien osuus työvoimasta oli 7,5 %. Heikkenemisestä huolimatta Pohjanmaan ELY-alueen lukema oli edelleen paras koko maassa. Koko maan työttö-

myyden vuoden keskiarvo oli 11,3 %. Seutukunnittain työttömyys lisääntyi kaikissa alueen seutukunnissa). Työttömyys on lisääntynyt kaikissa ammattiryhmissä.

Huolestuttavaa on vaikeasti työllistettävien määrän kasvu, mikä on jatkunut vuodesta 2009 alkaen. Jo puolet kaikista työttömistä oli rakennetyöttömiä. Rakennetyöttömyydessä erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut. Rakennetyöttömistä noin puolet on alle 50-vuotiaita. Nuoria rakennetyöttömissä on 400 henkilöä ja sekin määrä on kasvanut. Ulkomaalaisten työttömien määrä on noussut yli 800 henkilön tasolle. Lisäystä edellisestä vuodesta oli yli 26 prosenttia. Ulkomaalaisten työttömien osuus ulkomaalaisesta työvoimasta oli 19,6 prosenttia.

Olisi kehitettävä tehokkaampia tukityöllistämisen muotoja yrityksille ja julkiseen hallintoon nuorille ja vaikeasti työllistettäville, sillä avoimilla työmarkkinoilla työpaikkoja ei ole riittävästä. Työllisyystilanteessa ei ole näkyvissä selkeää muutosta parempaan päin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uusien avoimien työpaikkojen määrä on ollut toisena perättäisenä vuonna alhaisella tasolla. Keskimäärin uusia työpaikkoja kuukaudessa oli 1500, mikä on hieman pienempi kuin edellisenä vuonna, mutta selvästi pienempi kuin sitä edeltäneinä vuosina.

Tammikuun ammattibarometrin mukaan yhä edelleen on pulaa sairaanhoitajista. Toisaalta tammikuun lopussa hoiva-alan työttömyys kasvoi edellisestä vuodesta eniten. Eri-tyyppisen paljon on työttömänä lähihoitajia, perushoitajia ja sairaanhoitajia. Heistä yli 70 prosenttia on parhaassa työiässä olevia alle 49-vuotiaita henkilöitä. Työttömyyttä lisäävät toimialan lyhyet sijaisuudet sekä julkisen hallinnon säästötoimet. Toimistotyöntekijöiden ammattiryhmissä on vähän kysyntää ja paljon työttömiä työnhakijoita.

Viime vuonna syyskuuhun mennessä rekrytointiongelmia kokeneita toimipaikkoja Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella oli 28 prosenttia. Se on parempi luku kuin koko maassa keskimäärin.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnat

Isokyrö, Korsnäs, Laihia, Maalahti, Mustasaari, Vaasa, Vöyri

Vaasan seutukunnan alueella asui vuoden 2013 lopussa 99 958 henkilöä. Vuoden aikana kasvua oli 774 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 6 407 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 28 728 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 4 199.

Kyrönmaan seutukunnan alueella asui vuoden 2013 lopussa 12 859 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 20 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 178 yritystoimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 570.

Vaasan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Vaasan seutukunnan alueella sijaitsee Pohjoismaiden suurin energiakeskittymä. Tähän energiaklusteriin kuuluu yli 120 yritystä, joista usea on alansa globaali markkinajohtaja. Energiaklusteriin kuuluvien yritysten liikevaihto on 4 miljardia euroa, josta 70 % tulee viennistä. Energiaklusteriin kuuluvissa yrityksissä työskentelee lähes 10 000 henkilöä.

Koko ELY-alueen ehdottomasti keskeisimpiä toimintoja ovatkin energiaklusteriin kytkeytyvät toimialat: energiatuotannon, metallituotteiden, koneiden ja laitteiden sekä sähkölaitteiden valmistuksen ja niiden huollon ja korjauksen toimialat. Myös klusterin insinööri- ja suunnitteluyritysten merkitys kasvaa jatkuvasti. Lisäksi klusterin investoinnit tuovat runsaasti työtä rakennusallalle. Energian säästöön ja käytön tehostamiseen liittyvä kysyntä kasvaa globaalisti kiihtyvällä nopeudella joten alueen energiaklusterin tulevaisuuden näkymät ovat erinomaiset.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Tuoreen pk-barometrin mukaan Vaasan seutukunnan pienten ja keskisuurten yritysten suhdannenäkymät vuoden kuluessa ovat valoisat, saldoluku oli 24. Liikevaihdon kehitysarvion saldoluku oli peräti 54 ja henkilöstön 14, jotka molemmat ovat selvästi koko maan saldolukuja positiivisempia. Investointien määrän saldoluku jäi kuitenkin nolnaan mutta koko maassa se oli -5. Kyrönmaan seutukunnan kehitysnäkymät riippuvat täysin Vaasan elinkeinoelämässä tapahtuvista muutoksista ja se luetaankin tässä Vaasan seutuun kuuluvaksi. Työvoima ja koulutustarvetutkimuksessa (TKTT) kyselyillä vientiä harjoittavilla yrityksillä kahdella kolmasosalla viennin ennakoitaan kasvavan.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä työnhakijoita oli Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnissa yli 15 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on noussut Kyrönmaan seutukunnassa kaksi prosenttiyksikköä vuoden takaisesta, ollen nyt 9,4 prosenttia, ja Vaasan seutukunnassa 0,9 prosenttiyksikköä, ollen nyt 8,2 prosenttia. Työttömistä yli 60 prosenttia on miehiä, noin 15 prosenttia on alle 25-vuotiaita ja noin kolmannes on yli 50-vuotiaita. Pitkäaikaistyöttömiä on nyt vajaa 25 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten, pitkäaikaistyöttömien osuuden ollessa vajaa 25 prosenttia kaikista työttömistä. Nuorisotyöttömyys on lisääntynyt yli 15 prosenttia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoima ja koulutustarvetutkimuksessa (TKTT) Vaasan seutukunnan näkymät olivat vahvat; yrityksistä 60 prosenttia katsoi viime syksynä olleensa nousukaudella ja vuoden kulluttua nousukautta ennakoi yli 70 prosenttia yrityksistä. Työvoiman lisäystarpeet olivatkin Vaasanseudulla lähes kuusinkertaiset vähentämistarpeisiin verrattuna. Lisäystarpeet tulevat kuitenkin pitkälti eläköityvän väestön poistumalla; haastateltujen yritysten henkilöstömäärän odotetaan kasvavan vain hyvin marginaalisesti. Myös koulutustarvetta on huomattavasti, välittömästi. Työvoimakoulutuksessa alueella oli tammikuussa lähes täsmälleen yhtä monta henkilöä kuin vuosi sitten.

Pietarsaaren seutukunta

Kruunupyy, Luoto, Pietarsaari, Pedersöre, Uusikaarlepyy

Pietarsaaren seudulla asui vuoden 2013 lopussa 49 843 henkilöä. Vuoden aikana väestö lisääntyi 60 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 3 723 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 13 491 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 607.

Pietarsaaren seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pietarsaaren seutu on maamme teollistuneimpia alueita. Työvoimasta 29 % työllistyy teollisuuteen ja saman verran julkiselle sektorille, 20 % yksityiselle palvelusektorille, 9 % kaupan alalle, 8 % maa- ja metsätalouteen ja 5 % rakennusallalle. Teollisuuden toimialarakenne onkin erittäin monipuolinen. Työttömyysaste on Manner-Suomen seutukunnista toiseksi matalin.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pietarsaaren seudulla rakennemuutos teollisuudessa jatkuu. Yksittäisillä paikallisilla teollisilla yrityksillä on hyvä tilauskanta ja hakee uutta työvoimaa esim. metalli-, hiomatuote- ja elintarvikealoille. Alueen voimakkaan elintarviketeollisuuden päämarkkinat ovat kotimaassa ja menestys markkinoilla jatkuu. Elintarviketeollisuuden osuus alueen työllisyydestä kasvaa tasaisesti ja uutta henkilöstöä palkataan. Alueen elinvoimainen elintarvikeklusteri vahvistuu entisestään.

Huolestuttavaa on, että aloittaneiden yritysten määrä väheni viime vuoden kolmannella neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna kymmenen prosenttia, kun koko maassa vähennys oli puolta pienempi. Lopettaneita yrityksiä oli viime vuoden en-

simmaisella neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna peräti 40 prosenttia enemmän, kun koko maassa kasvua oli vain kuusi prosenttia.

Kevään pk-barometrin mukaan pienten ja keskisuurten yritysten suhdannenäkymät vuoden kuluessa ovat silti erinomaiset, saldoluku oli 24. Liikevaihdon muutoksen saldoluku oli 15 ja henkilökunnan vain yksi eli käytännössä lisähenkilökuntaa ei palkattaisi. Investointien määrän saldoluku oli sentään ykkösen verran positiivinen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä työnhakijoita oli Pietarsaaren seutukunnassa alle viisi prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on noussut 0,3 prosenttiyksiköä vuoden takaisesta, ollen nyt 6,2 prosenttia. Työttömistä yli 55 prosenttia on miehiä, alle 15 prosenttia on alle 25-vuotiaita ja noin 40 prosenttia on yli 50-vuotiaita. Pitkäaikaistyöttömiä on nyt vajaa 25 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten, pitkäaikaistyöttömien osuuden ollessa vajaa 25 prosenttia kaikista työttömistä. Pitkäaikaistyöttömiä on nyt alle 5 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten, pitkäaikaistyöttömien osuuden ollessa yli 25 prosenttia kaikista työttömistä. Nuorisotyöttömyys on lisääntynyt yli 20 prosenttia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoima- ja koulutustarvetutkimuksessa (TKTT) Pietarsaaren seutukunnan yritykset joutuivat nousukaudelle ja laskukaudella viime syksynä olleisiin, nousukaudella kuitenkin selvästi useampi. Vuoden päähän näkymät olivat valoisampia sillä 80 prosenttia yrityksistä uskoi olevansa nousukaudella. Työvoiman lisäystarpeet olivatkin kymmenkertaiset vähennystarpeisiin verrattuina. Kokonaisuutena henkilöstömäärän ennakoidaan kuitenkin laskevan. Koulutustarvetta on silti syksyille 2014. Työvoimakoulutuksessa alueella oli tammi-kuussa lähes 20 prosenttia enemmän henkilöitä kuin vuosi sitten.

Suupohjan rannikkoseudun seutukunta

Kaskinen, Kristiinankaupunki, Närpiö

Suupohjan rannikkoseudun (Sydösterbotten) alueella asui vuoden 2013 lopussa 17 676 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 141 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 124 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 4 910 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 557.

Suupohjan rannikkoseudun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Suupohjan rannikkoseudun vahvuutena on vihanneksiin ja juureksiin erikoistunut maatalous ja logistiikkaosaaminen. Alueella on suuri työperäinen maahanmuutto, erinomaiset mahdollisuudet tarjota Pohjanlahden parhaimmat satamapalvelut ja hyvät edellytykset tuulienergian tuotantoon.

Alueella on merkittävä lasinalaisviljelyn ja perunanviljelyn keskittymä: lähes 70 % tomaatin ja runsas 30 % kasvihuonekurkun valtakunnallisesta tuotannosta tulee alueelta. Vähittäiskaupassa myytävästä ruokaperunasta yli 20 % on peräisin alueelta ja alueella sijaitsee maan suurimpiin kuuluva ruokakalasatama. Erityisesti lasinalaisviljely on keskittynyt alueella suuriin yksiköihin ja on sen myötä merkittävä työllistäjä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Aloittaneiden yritysten määrä väheni viime vuoden kolmannella neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna lähes neljänneksellä, kun koko maassa vähenystä oli vain viisi prosenttia. Lopettaneita yrityksiä oli viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna yli kolmannes enemmän, kun koko maassa kasvua oli kuusi prosenttia.

Kevään pk-barometrin mukaan pienten ja keskisuurten yritysten suhdannenäkymät vuoden kuluessa ovat muuttumattomat, saldoluku oli -1. Liikevaihdon muutoksen saldoluku oli 13 ja henkilökunnan -9. Investointien määrän saldoluku oli -8.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyysaste on Manner-Suomen seutukunnista toiseksi matalin. Alueen toipuminen Kaskisten Metsä Botnian tehtaan lakkauttamisesta kuitenkin kangertelee. Seutukunnan ongelmana on luonnollisen väestönmuutoksen tappiollisuus; kuolleisuus on suurempaa kuin syntyvyys. Myös nuorten poismuutto on yleistä. Työttömiä työnhakijoita oli Suupohjan seutukunnassa yli kymmenen prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on noussut 0,8 prosenttiyksikköä vuoden takaisesta, ollen nyt 6,7 prosenttia. Työttömistä alle 60 prosenttia on miehiä, alle 15 prosenttia on alle 25-vuotiaita ja alle 50 prosenttia on yli 50-vuotiaita. Pitkäaikaistyöttömiä on nyt 20 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten, pitkäaikaistyöttömien osuuden ollessa yli 15 prosenttia kaikista työttömistä. Nuorisotyöttömyys on lisääntynyt yli 20 prosenttia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoima- ja koulutustarvetutkimuksessa (TKTT) Suupohjan rannikon seutukunnan yrityksistä yli puolet katsoi olleensa viime syksynä nousukaudella. Vuoden päähän näkymät olivat valoisampia, sillä 80 prosenttia yrityksistä oletti kokevansa nousukautta. Työvoiman vähennystarpeita ei ollut lainkaan. Myös henkilöstömäärissä on odotettavissa kohtalaista kasvua. Työvoimakoulutuksessa alueella oli tammikuussa lähes 30 prosenttia vähemmän henkilöitä kuin vuosi sitten.

Kaustisen seutukunta

Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi, Veteli

Kaustisen seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 15 976 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 125 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 711 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 3 693 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 604.

Kaustisen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kaustisen seutukunnan vahvuutena ovat luonnonvara-ala, maa- ja metsätalous, elintarviketeollisuus, turkistarhaus sekä rakennusala erityisesti puurakentaminen. Maa- ja metsätaloudesta saa elantonsa joka neljäs työssäkäyvä. Seutukunnan ongelmana on maassamuuton tappiollisuus; erityisesti nuorten poismuutto.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Aloittaneiden yritysten määrä kasvoi viime vuoden kolmannella neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna viisi prosenttia, kun koko maassa vähennystä oli saman verran. Lopettaneita yrityksiä oli viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna peräti kaksi kolmasosaa enemmän (tosin lukumääräisesti lisäys oli vain kolmesta viiteen lopettaneeseen), kun koko maassa kasvua oli kuusi prosenttia.

Kevään pk-barometrin mukaan pienten ja keskisuurten yritysten suhdannenäkymät vuoden kuluessa ovat täpärästi miinuksella, saldoluku oli -1. Liikevaihdon muutoksen saldoluku oli yksi ja henkilökunnan neljä. Investointien määrän saldoluku oli pahasti miinuksella, sillä saldoluku oli -24.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä työnhakijoita oli Kaustisen seutukunnassa suunnilleen yhtä paljon kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on noussut 0,2 prosenttiyksikköä vuoden takaisesta, ollen nyt 8,4 prosenttia. Työttömistä yli 60 prosenttia on miehiä, alle 15 prosenttia on alle 25-vuotiaita ja noin 40 prosenttia on yli 50-vuotiaita. Pitkäaikaistyöttömiä on nyt alle 5 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten, pitkäaikaistyöttömien osuuden ollessa noin 20 prosenttia kaikista työttömistä. Nuorisotyöttömyys on vähentynyt alle 15 prosenttia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoima- ja koulutustarvetutkimuksessa (TKTT) Kaustisen seutukunnan yrityksistä 80 prosenttia katsoi olleensa viime syksynä nousukaudella. Vuoden päähän näkymät olivat yhtä valoisia. Työvoiman vähennystarpeita ei ollut lainkaan. Myös henkilöstömäärissä on odotettavissa kohtalaista kasvua. Työvoimakoulutuksessa alueella oli tammikuussa vain hieman enemmän henkilöitä kuin vuosi sitten.

Kokkolan seutukunta

Kannus, Kokkola

Kokkolan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 52 691 henkilöä. Vuoden aikana väkiluku kasvoi 182 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 3 370 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 13 470 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 529.

Kokkolan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kokkolan seudun suurteollisuus on ELY-alueen toinen tärkeä keskittymä. Se koostuu kemian teollisuudesta ja metallinjalostuksesta. Se on vakaassa tilanteessa eikä siihen kohdistu tiedossa olevia uhkia. Keski-Pohjanmaan elinkeinorakenne on monipuolinen ja vakaana. Alueen yksi kivijalka teollisuuden osalta on metallituotteiden ja koneiden ja laitteiden valmistus. Logistinen asema ja satama ovat myös vahvuuksia. Alue on kaupan ja palvelujen keskuksena kasvattamassa asemaansa. Rakentaminen on myös alueen vahvuuksia ja rakentamisen liikevaihtotrendi on ollut viime vuosina huipputasolla valtakunnallisessa vertailussa. Alueen suurimmat uhkat ovat globaaleja.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Kokkolan suurteollisuuden investoinnit yltyvät 110 miljoonaan euroon. Suurteollisuuden investoinnit perustelevat edelleen toimivien lentoyhteyksien suurta merkitystä Kokkolan ja Pietarsaaren seuduille.

Aloittaneiden yritysten määrä kasvoi viime vuoden kolmannella neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna kymmenen prosenttia, kun koko maassa vähennys oli viisi prosenttia. Lopettaneita yrityksiä oli viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna vain pari prosenttia enemmän, kun koko maassa kasvua oli kuusi prosenttia.

Kevään pk-barometrin mukaan pienten ja keskisuurten yritysten suhdannenäkymät vuoden kuluessa ovatkin erinomaiset, saldoluku oli 24. Liikevaihdon muutoksen saldoluku oli 32 ja henkilökunnan 12. Investointien määrän saldoluku oli kuitenkin -14, kun se koko maassa oli -5.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä työnhakijoita oli Kokkolan seutukunnassa alle kymmenen prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on noussut 0,8 prosenttiyksikköä vuoden takaisesta, ollen nyt 10,4 prosenttia. Työttömistä yli 55 prosenttia on miehiä, yli 15 prosenttia on alle 25-vuotiaita ja noin kolmannes on yli 50-vuotiaita. Pitkäaikaistyöttömiä on nyt yli 25 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten, pitkäaikaistyöttömien osuuden ollessa vajaa 25 prosenttia kaikista työttömistä. Nuorisotyöttömyys on lisääntynyt yli 5 prosenttia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Alueella on toisaalta suurteollisuus, joka ei sopeuta kysynnän vaihteluja työvoiman määrällä ja toisaalta pienyritysvaltainen yritys rakenne, johon syntyy hyvin uusia työpaikkoja. Alueella ei myöskään ole rakennemuutosuhan alaisia toimialoja. Työvoima- ja koulutustarvetutkimuksessa (TKTT) Kokkolan seutukunnan yritykset jakautuivat nousukaudelle ja laskukaudella viime syksynä olleisiin, nousukaudella kuitenkin useampi. Vuoden päähän näkymät olivat valoisampia sillä yli 70 prosenttia yrityksistä uskoi olevansa nousukaudella. Työvoiman lisäystarpeet olivatkin viisinkertaiset vähennystarpeisiin verrattuina. Lisäystarpeet tulevat kuitenkin pitkälti eläköityvän väestön poistumalla; haastateltujen yritysten henkilöstömäärän odotetaan kasvavan vain hyvin marginaalisesti. Myös koulutustarvetta on keväälle 2014. Työvoimakoulutuksessa alueella oli tammikuussa vain marginaalisesti enemmän henkilöitä kuin vuosi sitten.

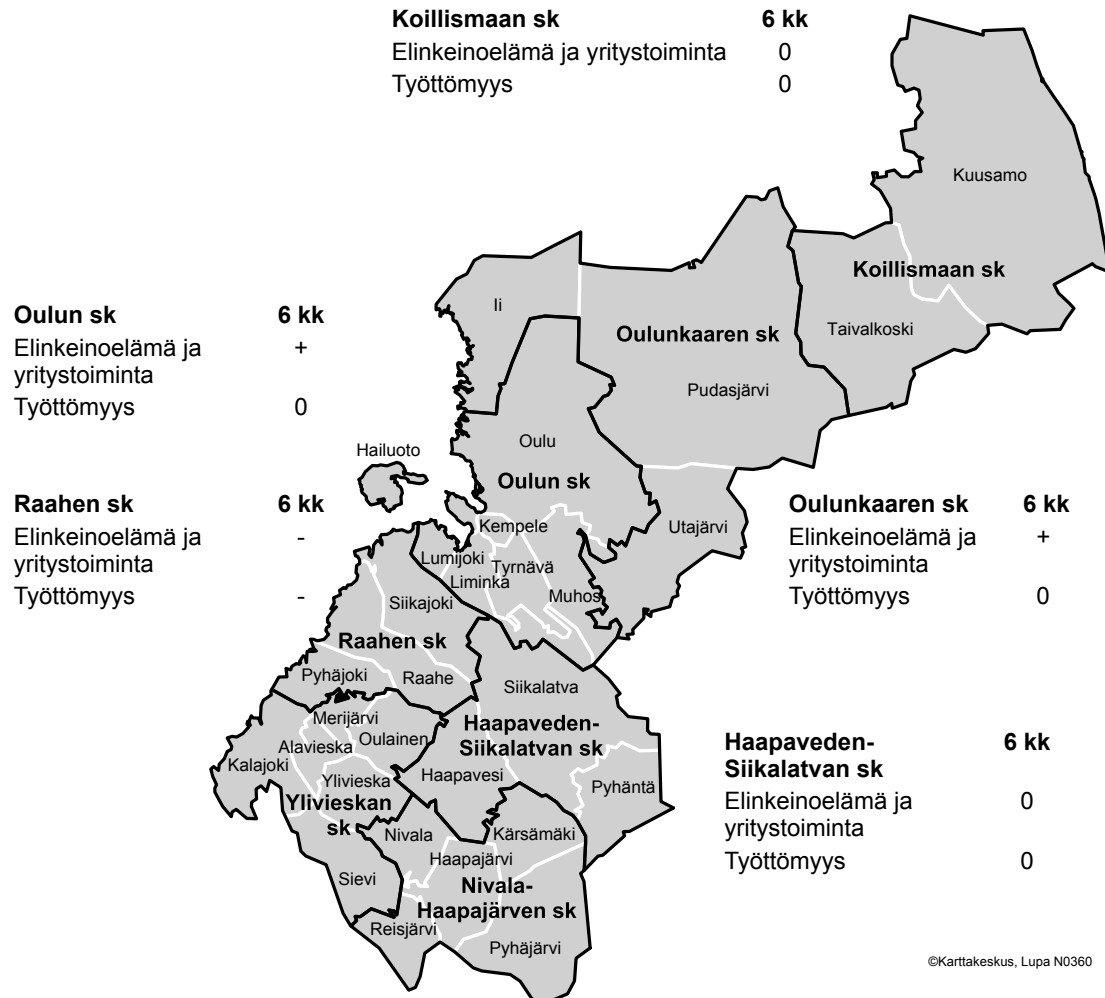
Lisätietoa

Projektipäällikkö Olli Peltola
Pohjanmaan ELY-keskus, puh. 0295 028 686
Tutkija Jorma Höykinpuro
puh. 050 312 856

Tutkija Jorma Höykinpuro
Pohjanmaan ELY-keskus
puh. 0295 028 677
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Suunnittelija Teemu Saarinen
Pohjanmaan ELY-keskus
puh. 050 396 2005
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

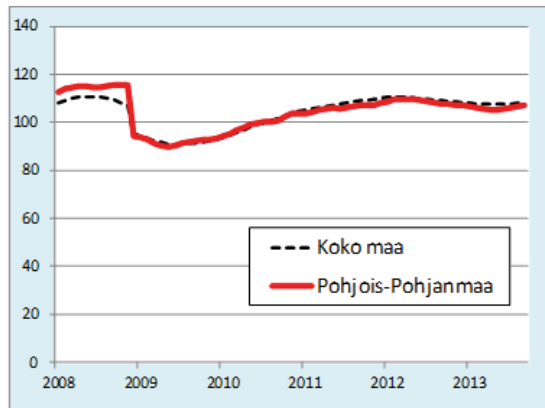

Pohjois-Pohjanmaalla asui vuoden 2013 lopussa 403 271 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 2 601 henkilöllä. Vuonna 2012 Pohjois-Pohjanmaalla oli 22 576 toimipaikkaa, joissa työskenteli 94 008 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömyysaste oli 15,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 27 313.

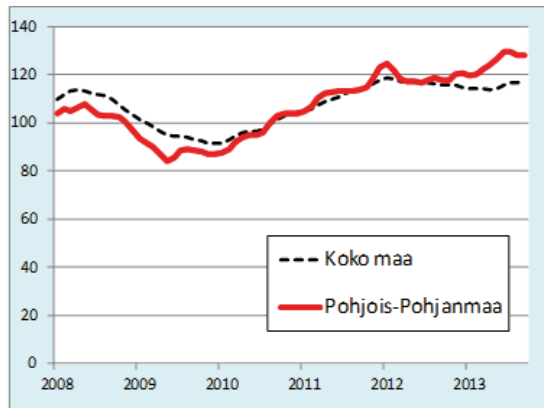
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, rakennusala (2010 = 100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Korkea syntyvyys ja jatkuvasti kasvava nettosiirtolaisuus takaavat Pohjois-Pohjanmaalle tasaisen väestönkasvun ja riittävän määrän työikäisiä. Maakunnan kasvu on jatkunut taantumasta huolimatta edellisten vuosien tasolla – väestön nettolisäys on noin 3000 asukasta vuodessa. Kunnittain ja seuduittain eriytyvä demograafinen kehitys on edelleen maakunnan isoimpia haasteita: samalla kun Oulun seutu kasvaa voimakkaasti, kärsivät useat maakuntakeskuksesta etäällä olevat kunnat väestön vähentymisestä. Määrällisesti vuosivähennys on muutamissa seutukunnissa vähäinen, mutta suunta on silti saatava parempaan.

Kansainvälinen taloustaantuma on kahlinnut tuotannon ja työllisyyden kehitystä. Ongelmat ovat kohdistuneet kaikille toimialoille, erityisesti teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja kuljetukseen. Viennin voimakas vähentyminen selittää kotimarkkinoiden ulkopuolella toimivien yritysten vaikeudet. Lisääntyneen työttömyyden seurauksena Pohjois-Pohjanmaalla on huomattava määrä osaavaa työvoimaa käytettävissä.

Maakunnan nuorekas ikärakenne ja kattava koulutautumisverkko antavat hyvän pohjan vastata työvoiman kysyntään. Työikäisten määrä ei merkittävästi putoa tulevina vuosina, jos asiaa tarkastelee maakunnan tasolla. Tuotannollinen rakenne jatkaa uudistumistaan ja myös kehittämistoimilla laajennetaan maakunnan elinkeinovalikoimaa. Aluekehityksen näkökulmasta on myönteistä, että moni tulevaisuuden hanke (mm. ydinvoima, kaivostointiminta, tuulivoima) sijoittuu maakuntakeskuksesta etäälle ja toteutuessaan hankkeet lisäävät työllisyyttä, vähentävät muuttoalttiutta ja tukevat tulevaisuudenuskoa.

Pohjoisten alueiden liiketoiminta- ja työllisyysmahdollisuudet ovat olleet esillä viime vuosina. Tällä rintamalla sanat ovat muuttuneet teoiksi Pohjois-Pohjanmaalla ja yhteyksiä on lisätty eri tahoilla Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan suuntiin. Molemmilla alueilla on jo nyt huomattava työvoimapula ja tiedossa on jättiluokan investointeja. Viime kuukausien aikana on mm. lisätty toimijakontakteja ja parannettu hankekilpailuvalmiuksia. BusinessOulu käynnisti tammikuussa 2014 Suomi-talo -toiminnan Tromssassa ajatuksena auttaa yrityksiä Pohjois-Norjan markkinoilla. Lentoyhteys Oulusta Pohjois-Norjaan on välttämätön tuki työvoiman liikkuvuudelle: talven ja kevään 2014 aikana lennetään Oulusta Tromssaan lentoyhteyden markkinoimiseksi.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Maaseututoimialan näkymät ovat myönteiset. Alueella on suurelta osin kotieläintuotantoon pohjautuvaa toimintaa ja toimialalla tehdään vähintään poistuvaa tuotantokapasiteettia vastaavia investointeja. Lypsykarjatalouden tuotantorakennusinvestointeja oli vuonna 2013 ensimmäistä kertaa eniten koko maassa. Maatilojen sukupolvenvaihdosten määrä on hyvällä tasolla. Tilakoot ovat kasvaneet voimakkaasti ja toiminta tehostunut, mikä näkyy kasvaneina lihan ja maidon tuotantomäärinä. Usko peruselintarvikkeiden tuotantoon ja markkinoihin on vahva – kasvaneen Venäjän kaupan myötä Valio investoi Oulun meijeriin. Työvoimaa haetaan entistä enemmän ulkomailta ja joillakin tiloilla on pula ammattitaitoisesta työvoimasta. Työntekijän on hallittava laaja kokonaisuus eläinten hoidosta korkeaan robottiteknologiaan.

ICT-ala on käynyt läpi rakennemuutos vuosia. Syyskuussa 2013 tiedotettiin Nokian matkapuhelinliiketoiminnan siirtymisestä Microsoftille. Pitkän ajan vaikutuksia Nokian Oulun toiminnolle ei tiedetä. Kaikkiaan ICT-alan työllisyyden heikentyminen on pysähtynyt ja työllisyys kääntynyt kasvuun. Klusterin uudet yritykset ovat hyvässä vedossa ja rekrytointiteja on tiedossa. Julkisia kehittämisresursseja suunnataan huomattavasti alan yritysten ja työvoiman tukemiseksi.

Kaivostoiminnassa on vireillä lukuisia hankkeita. Moni kaivoshanke on kuitenkin vielä elinkaarensa alkutaipaleella, suunnitteluvaiheessa, joten niiden aluetaloudelliset ja työllistävät vaikutukset realisoituvat vasta tulevinä vuosina. Teollisuudessa Rautaruukin visioista ei ole tietoa ja tämä aiheuttaa epävarmuutta. Jalostusaloilla vallitsee eräänlainen kahtiajakautuminen: osalla yrityksistä tilauskanta on hyvä, toisilla taas heikko. Markkinoilla menestyvät yritykset, joilla on erikoistuote, vähän kilpailijoita, kauppasuhteet pitkäaikaisia tai toiminta perustuu muista erottuvaan kilpailutekijään.

Rakentaminen on taantuman aikana hiljentynyt ja alan työttömyys kasvanut. Uudisrakentamisen merkittävimmät kohteet ovat Oulussa, jossa rakennetaan mm. maanalaista pysäköintiluoilastoa ja kahta liikerakennusta/kauppakeskusta. Kaupungin investointitilillä on uusia kouluja ja palvelurakennuksia, Oulu ja Kempele kuroutuvat yhä enemmän yhteen käynnissä olevalla asuinrakentamisella ja Hiukkavaaran 20 000 asukkaan asuntoalueen rakentaminen vireyttää entisestään alaa. Kaikkiaan julkisia investointeja on vähän verrattuna aiempiin vuosiin.

Talvimatkailu kasvanee muutaman prosenttiyksikön edelliseen vuoteen verrattuna. Arvio perustuu majoitusvarauksiin. Alueen matkailukeskuksissa arvioidaan yritysten verotuskäytäntömuutosten vähentävän yritysten ostamia palveluita. Ulkomaisten matkailijoiden määrissä ei ole odotettavissa suurta muutosta. Venäläisten matkailijoiden määrä kasvanee jonkin verran - muualta tulevien määrä hieman vähenee. Pohjois-Pohjanmaata markkinoidaan vahvasti kansainvälisten asiakkaiden saamiseksi niin Venäjältä kuin Euroopastakin. Markkinointia on myös Kaukoitään. Kuljetusalalla työntekijätarve lisääntyy lähivuosiin, kun eläkepoistuma on suuri ja jo nyt on tiedossa kuljetusmäärien kasvu.

Elinkeinoissa ja yritystoiminnassa odotetaan kasvun vireytyvän jo seuraavan puolen vuoden aikana ja jatkuvan tasaisesti siitä eteenpäin. Taantuman taite edellyttää kansainvälisen kaupan aktivoitumista. Kehittämisaktiivisuus on säilynyt maakunnassa vireänä ja yritykset ovat valmiina nousukauteen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Pohjois-Pohjanmaalla oli vuonna 2013 keskimäärin vajaa 25 000 työtöntä työnhakijaa kuukautta kohti. Vuoteen 2012 verrattuna tilanne paheni, jos asiaa tarkastellaan työttömien työnhakijoiden määrällisenä muutoksena. Tammikuussa 2014 maakunnan työttömyysaste (%) oli 14,8 %, mikä on 2,3 prosenttiyksikköä yli kansallisen keskiarvon ja tällä toteumalla Pohjois-Pohjanmaan työttömyys oli ELY-alueiden kuudenneksi korkein. Myönteistä kuitenkin on, että työttömyyden suhteellisessa vuosikasvussa Pohjois-Pohjanmaa ei kuulu maamme kärkimaakuntien joukkoon. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli viime vuonna keskimäärin lähes 4200 per kuukausi. Korkea nuorisotyöttömyys koskettaa erityisesti Oulua. Työttömistä erityisesti ikääntyneen pitkäaikaistyöttömän on vaikea löytää työtä yrityksistä.

Taantuman pitkittymisen heijastuminen työttömyyden kasvuun on nähtävissä eri puolilla maakuntaa ja kaikilla aloilla. Alueellisesti työllisyystilanne on vaikein Oulussa ja Oulun pohjoispuolen kunnissa – Oulun kehyskunnissa ja Oulun eteläpuolella tilanne on suhteellisesti hiukan parempi. On kuitenkin huomattava, että tammikuussa 2014 vain kymmenesosa Pohjois-Pohjanmaan kunnassa (29:stä) työttömyysaste oli alle kansallisen keskiarvon. Yt-neuvotteluja on ilmoitettu käytävän yli 100 yrityksessä eri puolilla maakuntaa.

Korkeaan työttömyyteen on vastattu mm. lisäämällä työvoimakoulutuksen tarjontaa ja monipuolistamalla ammatillisen osaamisen kasvua eri toimialoilla. Kaikkiaan on nähtävissä viitteitä työllisyyden lisäyksestä, vaikka kansalliset ennusteet talouskasvusta pitävät odotukset maltillisina. Seuraavan puolen vuoden aikana maakunnan työllisyyteen ei odoteta muutosta nykyisestä, mutta vuoden päästä työllisyyden ennakoidaan kohentuneen nykyisestä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Helmikuussa 2014 julkaistun Pohjois-Pohjanmaan Pk-yritysbarometrin mukaan alueen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat hieman paremmat kuin syksyllä 2013, mutta edelleen yli 60 prosenttia vastaajista uskoo suhdannetilanteen säilyvän jatkossakin ennallaan. Maakunnan yrittäjien näkemykset ovat pääosin samansuuntaiset kuin koko maassa esitetyt arviot, mutta kasvuodotukset ja investointi- ja vientinäkymät jäävät kuitenkin alle valtakunnallisen keskiarvon. Taantuma jarruttaa useiden isojen hankkeiden käynnistymistä. Henkilöstön osalta reilu viidennes vastaajista arvioi henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua tämän hetkistä suurempi ja 14 % arvioi henkilökunnan määrän olevan pienempi. Kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus ovat suurimmat työllistämisen esteet.

Viimeisimmän ammattibarometrin (tammikuu 2014) mukaan Pohjois-Pohjanmaalla on pula seuraavan puolen vuoden aikana erityisopettajista ja lastentarhanopettajista. Terveystieteidenhoidossa tarvitaan lääkäreitä, sairaanhoitajia ja puheterapeutteja. Sosiaalialalla on pula sosiaalityöntekijöistä ja psykologeista. Lisätyövoiman tarve koskettaa myös useita muita ryhmiä, mm. yrittäjiä, myyntiedustajia, puhelinmyyjiä, nosturinkuljettajia, hitsaajia ja kokkeja. Sote-alan työntekijävaje on jatkunut jo pitkään. Eri alojen yrittäjyyteen on tarjolla jatkuvasti mahdollisuuksia omistajanvaihdosten ja yritysten sukupolven vaihdosten myötä.

Taloudellinen taantuma on lisännyt ylitarjontaa monissa ammateissa. Tammikuun tarkastelun perusteella heikot työllisyysnäkymät ovat mm. seuraavissa ammateissa: aineen-

opettajat ja lehtorit, atk-suunnittelijat, biologit, humanistisen ja luonnontieteellisen alan sekä yhteiskunnallisen alan tutkijat, huonekalupuusepät, kirvesmiehet, koneenasentajat, levysepät, kuorma-auton- ja ajoneuvoyhdistelmäkuljettajat, kuvataiteilijat ja matkatoimistovirkailijat. ICT-alalla esim. tietotekniikka- ja tietoliikenneinsinöörien ja teknikoiden sekä atk-suunnittelijoiden työttömyys jatkuu korkeana.

Ammattibarometrin arviot seuraavan puolen vuoden työmarkkinatilanteesta vaihtelevat maakunnan sisällä. Lääkäreitä ja sairaanhoitajia tarvitaan kaikkialla. Erityisesti Raahen seudulla sairaanhoitajapula on suuri. Koillismaalla kaivataan yrittäjiä ja ravintola- ja hotellialan työntekijöitä. Maakunnan eteläosassa (Nivala-Haapajärven ja Ylivieskan seudut) on rekrytointitarpeita sosiaalialan ohjaajille ja hoitajille sekä opetusalan erityisosaajille ja taloushallinnon asiantuntijoille (kirjanpitäjät, palkanlaskijat).

Lähitulevaisuudessa työvoiman kysyntä vähenee Oulun seudulla mm. paperityöntekijöiden, postinkantajien, lehtitoimittajien ja mainosalan suunnittelijoiden ammateissa. Raahen ja Ylivieskan seuduilla työllistymisnäkymät todennäköisesti heikkenevät mm. useissa insinööri-, teknikko- ja asentajatehtävissä (elektroniikka, automaatio, sähkö, tietotekniikka). Useilla seuduilla taantuma hillitsee rakentamisintoa ja siten kirvesmiesten ja rakennustyöntekijöiden tarpeen uskotaan vähenevän. Erilaisissa toimistoalan tehtävissä tilanne on vaikea koko maakunnassa.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Oulun seutukunta

Hailuoto, Kempele, Muhos, Liminka, Tyrnävä, Lumijoki, Oulu

Oulun seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 238 679 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 3 411 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 11 359 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 17 493

Oulun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	++
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Oulun seudun vahvuuksia ovat nuorekas väestö, riittävä työikäisten määrä, väestön korkea koulutustaso, monipuolinen elinkeinorakenne, liikenteellinen sijainti ja vahva tutkimus- ja tuotekehityskapasiteetti. Työpaikka-alueena seutu on säilyttänyt asemansa rakennemuutosten keskellä. Asumiskustannukset ovat edulliset moniin kasvuseutuihin verrattuna ja myös kaupunkikulttuuriin tekijöihin ja asuinviihtyisyyteen panostetaan aktiivisesti.

Keskeinen haaste on elinkeinorakenteen nopea murros ja siitä johtuva nuorten ja koulutettujen korkea työttömyys. Maakuntakeskuksella on vetovoimaa ja oletetusti se tarjoaa työllistymismahdollisuuksia paremmin kuin pienempien kuntien työnantajat vetäen siten nuoria kaupunkiseudulle. Työvoiman alueellista liikkuvuutta on edistettävä, jottei työttömyysjaksot pitene ja syrjäytymisriski kasva. Voimakas väestönkasvu lisää paineita asumiselle ja palvelutarjonnalle ja on iso haaste kuntataloudelle.

Oulun seutu on maakunnan yrityskeskittymä ja useilla yrityksellä on vahvat siteet alueen T&K&I –yksiköihin. Yrityskannan uusiutuminen on toteutunut hyvin mm. ICT-alalla, jonka aluetaloudellinen ja työllinen merkitys on edelleen suuri. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan kautta syntyy uusia innovaatioita ja kasvunäkymiä ladataan mm. soveltavaan ICT:n, peliteollisuuden, lääketieteen ja hyvinvointiteknologian aloille. Teknologian lisäksi Oulun seudulla on myös alkutuotanto-osaamista ja kansainvälistä mielenkiintoa on herättänyt mm. Tyrnävän siemenperunatuotanto.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Microsoft osti viime syksynä Nokian matkapuhelin- ja palveluliiketoiminnan sekä lisenssit näiden teknologioihin. Tehty kauppa pitää sisällään myös liiketoimintaan liittyvät tehtaat. Nokian Oulun matkapuhelinyksikön henkilöstömäärä oli viime syksynä n. 500 työntekijää. Jo aiemmin kesällä 2013 Nokia osti Siemensin osuuden yhteisestä NSN:stä. Nokiaan jää kaupan seurauksena verkkoyhtiö Nokia Solutions and Networks (NSN), paikkatietopalveluita tuottava Here sekä tutkimus- ja lisensointitoimintaan keskittyvä Advanced Technologies. Maailmanlaajuisesti Microsoftille siirtyvässä matkapuhelinyksikössä on 32 000 työntekijää, joista 4 700 henkeä Suomessa. NSN:llä Oulun yksikössä työskentelee n. 2 500 työntekijää.

Palvelualat ovat pärjänneet taantumassa parhaiten ja ala työllistää edelleen hyvin. Yritysten perustamisaktiivisuus ja yrityskannan uusiutuminen ovat hieman hiipuneet aiemmasta. Merkittäviä uusia investointeja ei ole tiedossa lähikuukausille – suunnitelmia on, mutta hankkeiden käynnistyminen on hidasta taantumien keskellä. Oulun keskustan alueen isot rakennushankkeet jatkuvat ja valmistuessaan ne lisäävät Oulun ja sen keskustan kaupallista vetovoimaa.

Monelle huoleksi on noussut Oulun liikenteelliset olosuhteet. Kaupungin läpäisevä moottoritie (VT 4) on ajoittain ruuhkainen, eikä vedä kasvaneita liikennemääriä. Lisäksi erikoistavarakuji-etuksien kanssa on todettu olevan vaikeuksia Oulun kohdalla. Painetta liikenneverkolle luovat tulevat suurhankkeet: Pyhäjoen ydinvoimalan rakentaminen ja eri kaivos-hankkeet tarvitsevat vetäviä ja hyväkuntoisia liikenneväyliä. Oulun lentoasemalle on tehty merkittäviä investointeja viime vuosina. Sen asema on säilytettävä ja kansainvälisiä yhteyksiä on myös lisättävä mm. Pohjoisen suuntaan.

Elinkeinoissa ja yritystoiminnassa odotetaan kasvun vireytyvän jo seuraavan puolen vuoden aikana ja vuoden päähän näkymät ovat jo valoisat. Kasvuoptimismi perustuu hyvään viireyteen yrityskentässä ja erityisesti sen kasvuhakuisissa toimijoissa. Monella yrityksellä tuote/palvelu, kapasiteetti, kanavat ja henkilöstö ovat valmiina vastaamaan kansainvälisen kysynnän kasvuun. Myös uudet markkina-alueet (mm. Pohjoiset alueet) luovat pohjaa näkymälle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on kasvanut viimeisen vuoden aikana Oulun seudulla: viime vuonna seudulla oli keskimäärin yli 16 000 työtöntä työnhakijaa kuukaudessa ja kasvua edelliseen vuoteen oli n. 2500 hakijan verran. Pitkäaikaistyöttömissä tilanne on maakunnan pahin ja myös työttömyysaste (tammikuussa 2014 15,3 %) on seudulla muuta maakuntaa korkeammalla. Nuorisotyöttömyys keskittyy määrällisesti erityisesti Oulun seudulle.

ICT-alan tuotantomuutokset ja siitä seuranneet irtisanomiset ovat lisänneet erityisesti kouluttautuneiden tekniikan alan osaajien työttömyyttä viime vuosina. Tällä hetkellä näyttää sille, ettei tämän erityisryhmän työttömyys enää lisäännä ja useat yritykset ovat ilmoittaneet rekrytointitarpeista. Kokonaisuutena työllisyydessä ei odoteta parannusta seuraavan puolen vuoden aikana, mutta vuoden päästä työllisyyden ennakkoidaan kohentuneen nykyisestä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Tällä hetkellä julkisen sektorin vaikeudet ja julkisen velkaantumisen hillitseminen vähentävät tarvetta palkata korvaavaa työvoimaa eläköityvien tilalle. SOTE-alat ja koulutus ovat Pohjois-Pohjanmaankin suurimmat työllistäjät ja erityisen paljon tämän alan osaajaa on Oulun seudulla. Jatkossa eläköityvien työt pyritään korvaamaan muilla järjestelyillä kuin uuden työvoiman palkkauksella.

Korkean työttömyyden vuoksi koulutettua ja osaavaa työvoimaa on tarjolla eri elinkeinoille ja eri tehtäviin. Jos taantuma pitkittyy, on tiedossa jatkossakin ylitarjontaa monissa ammattiryhmissä. Oulun seudun ikärakenne-ennusteista huomaa, että määrällisesti seudulla ei tule pulaa työikäisistä ja koulutusverkosto turvaa nuorten osaajien saatavuuden. Työvoimapula ei kosketa Oulun seutua muuten kuin rajatuissa erityisammateissa. Koulutussektorilla on odotettavissa uudistuksia, joilla on vaikutuksia koko Pohjois-Suomen koulutuskenttään.

Koillismaan seutukunta

Kuusamo, Taivalkoski

Koillismaan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 20 203 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 277 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 376 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,4 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 470.

Koillismaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Koillismaa on vuosittaisen väestövähennyksen seutu ja myös työttömyys on pysytellyt jo pitkään korkeana. Väestökehitys rajoittaa elinkeinojen menestystä, koska oma kysyntä laskee väkiluvun myötä ja tämä on huomioitava palvelurakenteessa. Matkailun kehittyminen ja liikkuvuuden lisääntyminen tuovat uutta ostovoimaa seudulle. Ruka on merkittävä matkailukeskittymä ja matkailun näkymät ovat säilyneet taantumasta huolimatta hyvinä. Koillismaan lentoyhteydet on turvattu ja myös tietoliikenneyhteydet on varmistettava harvaan asutulla alueella.

Koillismaan vahvuudet ovat luonnonvaroissa. Metsien parempi hyödyntäminen ja runsaat mineraalivarat yhteen sovitettuna matkailualan tarpeiden kanssa antavat mahdollisuuksia kasvunäkymille. Taivalkosken Mustavaaran kaivoksen sulatto sijoitetaan Raaheen ja kaivoksen liiketaloudellinen suunnittelu jatkuu. Kuusamon Juomasuon kultakaivos-hanke on edennyt YVA-vaiheeseen. Hanke on saanut paljon mediahuomioita eri aluetasolla ja useissa kommentteissa on kysytty pystytäänkö eri elinkeinojen rinnakkaiselo varmistamaan, kuinka kaivoksen vedet käsitellään, laajeneeko kaivostoiminta eri puolille Kuusamoja ja louhitaanko jatkossa uraania ja asbestia.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yritystoiminta on pääosin sopeutunut päällä olevaan taantumaan; pienoista heikennystä vuoden takaiseen on havaittavissa. Yritykset ovat investointipäätöksissään varovaisia ja myös rahoittajat tiedostavat kansainvälisen tilanteen riskit. Kiristynyt rahoitustilanne heijastuu teollisen toiminnan investointikykyyn.

Alueen elinkeinoista mekaanisen puunjalostuksen vienti on vetänyt kohtuullisen hyvin ja myös muilla aloilla (matkailu, elintarvikeala, luonnonvaratoimiala, kuljetus) toiminta on saatu pidettyä pääosin entisellään. Taivalkosken Telatekin konepajalla on täystyöllisyys parin vuoden hiljaisuuden jälkeen. Uusyrityksperustanta on alhaisella tasolla ja jatkossa ikärakenteen muutoksesta johtuva yrityskauppojen lisääntymisvauhti kiihtyy. Kuusamon jäähallin uudisrakentaminen ja Rukan Bistron rakennustyö ovat isoimpia rakennuskohteita lähitulevaisuudessa. Puolen vuoden aikajänteellä ei odoteta muutosta nykyisestä – elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilan odotetaan olevan parempi vuoden päästä keväällä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Koillismaa on korkean työttömyyden seutukunta. Tammikuussa 2014 seudun työttömyysaste oli 16,7 % (koko maassa 12,5 %). Työttömiä työnhakijoita on vastaavana ajankohtana lähes 1500. Näköpiirissä ei ole merkittäviä tekijöitä, jotka toisivat huomattavan parannuksen lyhyellä ajalla. Osittain seudulle on eduksi poispäin suuntautuva muuttoliike, joka tasoittaa jonkin verran kehitystä. Pitkässä juoksussa tällä on kuitenkin myös negatiiviset seurannaisvaikutukset. Positiivista on, että tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittäviä irtisanomisia tai yt-neuvotteluja.

Useat suuret työllistävät hankkeet toteutuvat seudulla vasta tulevana vuosina, joten niistä ei ole välitöntä apua työllisyyden kohentumiseksi. Taantumien taittuminen kasvaksi viireyttää teollisuutta ja parantaa työllisyyttä. Usean muun Pohjois-Pohjanmaan seutukunnan tavoin työllisyyden ei odoteta paranevan vielä seuraavan puolen vuoden aikana, mutta vuoden päästä näkymät ovat jo varovaisen toiveikkaat.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Akuutti pula sote-alan eri ammattilaisista jatkuu. Maatalous on Koillismaalla suhteellisen vakaassa tilanteessa, mutta alalla edellytetään lähiaikoina sukupolvenvaihdoksia, jos toiminnan volyymi halutaan pitää nykyisellään tai jopa kasvattaa. Kaivosalan osajille on tiedossa kysyntää lähivuosina ympäri Pohjois-Suomea, myös Koillismaalla. Kilpailu osajista kiristyy ja tämä pitää huomioida myös koulutussuunnittelussa ja erimuotoisessa täydennys-, jatko- ja muuntokoulutuksessa. Kaivostoiminnan vireytyminen heijastuu jatkossa kuljetusalalle ja lisää työntekijätarvetta myös kaupan aloilla ja palveluissa.

Oulunkaaren seutukunta

Pudasjärvi, Ii, Utajärvi

Oulunkaaren seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 21 086 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 58 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 188 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 18,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 528.

Oulunkaaren seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	+

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Oulunkaaren seutu koostuu kolmesta kunnasta, jotka eivät muodosta sisäisesti yhtenäistä työssäkäyntialuetta. Ii on sijainniltaan lähinnä Oulua ja sieltä suunnataankin vahvasti Oulun seudulle mm. työssäkäynnissä ja T&K-toiminnassa. Pudasjärvi ja Utajärvi muodostavat pääosin oman paikallisen työmarkkina-alueen, joissa elinkeinot nojaavat vahvasti luonnonvaroihin ja matkailuun. Haasteena on korkea nuorisotyöttömyys sekä nuorisoiäluokkien poismuutto. Mahdollisuutena nähdään ICT-osaaminen ja uudet tuotteet ja palvelut eri toimialoilla. Myös matkailussa näkymät ovat hyvät: Syöte ja Rokua ovat kansallisesti tunnettuja matkailukeskuksia ja työtä niiden kansainvälisen näkyvyyden lisäämiseksi tehdään aktiivisesti.

Jatkossa tarvitaan uusia avauksia, jotka tasapainottavat kuntien elinkeinorakenteita. Perinteiset toimialat ja erityyppiset luontoon liittyvät elinkeinot (mm. maa- ja metsätalous, energian tuotannon raaka-aineet, matkailu) ovat jatkossakin pohjana, mutta perinteisiä toi-

mialoja on mahdollista saada uuteen nousuun hyödyntäen alueelle kertynyttä ICT-osaamis-pääomaa. Pk-yrityksiä on kannustettava verkottumaan, jotta ne pääsevät mukaan isoihin hankkeisiin sekä kotimaassa että kansainvälisillä markkinoilla.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän tilannekuva on kohtuullinen ja paranemassa aiemmasta. Pohjois-Norjan vientinäkymät ovat hyvät, joskin vasta kehityksessä. Yritysten kehittämiseen ja investointeihin sekä T&K-toimintaan on saatavissa rahoitusta kohtuullisesti. Maataloudessa on lisättävä alan vetovoimaa ja uudistettava mielikuvaa maataloudesta elinkeinona. Tähän tarvitaan tiedotusta ja markkinointia, jotta esimerkiksi tilojen lomittaja-palvelu saadaan varmistettua. Viime aikoina maatalouden investoinnit ovat olleet vähissä. Energia-ala eri jalostusketjuineen on mahdollisuus myös Oulunkaarella.

Metalli- ja konepajateollisuus on lievässä suhdannekuopassa. Vientimarkkinoilla on pystytty osittain korvaamaan suhdannevaihtelun aiheuttamaa kysynnän laskua kotimaassa. Alueelta löytyy konepajoja, joilla on kohtuullisen hyvät resurssit (henkilöstö, tilat, koneet ja laitteet). Usea yritys tarvitsee tuotteen tai tuotevalikoiman, jolla se pystyy erottautumaan laajemmilla markkinoilla.

Teknologiapuolella peliteollisuus on globaali kasvuala ja näkymät ovat positiiviset. Oulun seudulla (laajasti miellettyä) on ICT-osaamista ja visualisoinnin taitajia. Erityistarve on pelien markkinoinnissa ja myynnissä. Muissakin teknologioissa (esim. painettava elektroniikka) näkymät ovat lupaavat. Kokonaisuutena Oulunkaarella odotetaan elinkeinoelämän aktivoituvan jo seuraavan puolen vuoden aikana ja tasaisen vireen jatkuvan vuodenkin päästä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Oulunkaarella työllisyystilanne on muun maakunnan tavoin heikentynyt taantumana aikana. Vuonna 2013 työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 100 enemmän kuukautta kohti kuin vuotta aiemmin. Tammikuussa 2014 seutukunnan työttömyysaste oli 17,7 %, mikä on kolmi-sen prosenttiyksikköä yli maakunnan keskitason ja yli 5 prosenttia yli kansallisen vastaavan.

Viimeisen vuoden aikainen kehitys ei ole ravistellut pahiten Oulunkaaren seutua. Määrällisesti työttömyys ei ole lisääntynyt merkittävästi. Seuraavan puolen vuoden aikana ei odoteta työllisyyden parantumista, mutta vuoden päähän näkymät ovat jo toiveikkaammat olettaen, että myös Oulunkaarella elinkeinoelämä on alkanut vireytyä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Myös Oulunkaarella tarvitaan jatkossa lisääntyvässä määrin terveysalan ammattilaisia ja jo nyt heille olisi enemmänkin käyttöä. Iin seudulta pendelöidään Ouluun ja kunnassa on myös ICT-alan yrityksiä. Koko Oulun talousalueella (laajassa mielessä) on tällä hetkellä runsaasti vapaana ICT-ammattilaisia ja tietyissä ICT-ammattiryhmissä on selvästi ylitarjontaa. Alkutuotantovaltaisissa kunnissa on havaittavissa pula metsäkoneyrittäjistä. Tulevaisuudessa kaupan rakennemuutos (verkkokaupan vaikutus kivijalkakauppojen kannat-

tavuuteen) todennäköisesti vapauttaa myynnin osajia työmarkkinoille. Mustavaaran kaihoshanke tarvitsee jatkossa runsaasti työvoimaa eri tehtäviin.

Raahen seutukunta

Raahen seutukunta, Pyhäjoki, Siikajoki

Raahen seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 34 462 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 105 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 917 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 052.

Raahen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	-	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiaskeikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Raahen seutu on suhteellisesti yksi Suomen voimakkaimmin keskittyneistä teollisuusseuduista: yli 40 % työpaikoista on teollisuuden aloilla. Suhdannevaihtelut heiluttavat herkästi vientisuuntautunutta teollisuutta ja myös Raahen seudulla tähän on totuttu vuosien varrella. Metalliteollisuus on alueen tärkein teollisuuden ala, mutta alueelta löytyy myös perinteisiä maaseutuelinkeinoja. Sijaintinsa vuoksi Raahen seutu on otollista tuulivoima-alueita ja viime aikoina on virinnyt lukuisia hankkeita sekä maa- että merialueille. Fennovoima Oy:n ydinvoimalahanke etenee ja tärkeitä ratkaisuja tehdään kuluvaan vuoteen.

Suuri mielenkiinto kohdistuu Rautaruukin Raahen tehtaan tulevaisuuteen. Yhdistyminen ruotsalaisen SSAB:n kanssa on tuonut pientä epävarmuutta, mutta moni näkee tuotannollisen tulevaisuuden valoisana jatkossakin. Vielä ei ole selvillä millainen rooli Raahen tehtaalla on uudessa teräsyhtiössä. Myös julkisen talouden kestävyys, erityisesti kuntalous, saa huolta osakseen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Raahen Rautaruukki ja ruotsalainen SSAB:n yhdistyvät. Uuden yhtiön perustamista koskevat suunnitelmat tarkentuvat viimeistään syksyllä 2014. Yhtiöillä on yhteensä yli 17 000 työntekijää - Raahessa Rautaruukki työllistää noin 2700 henkilöä. Julkisuudessa on esitetty, että tuleva fuusio aiheuttaa noin viiden prosentin henkilöstövähennyksen kolmen vuoden aikana ja erityisesti tämä koskettaa Raahen tehdasta.

Tilanne vientiteollisuudessa on säilynyt Raahen seudulla epävarmana. Metalliteollisuuden heikko tilanne Euroopassa näkyy Raahen Rautaruukin tehtaalla. Konepajateollisuus kärsii investointien puutteesta ja alalla on myös pula osaavasta henkilöstöstä. Konepajateollisuuden haasteena on kotimaisen kone- ja laitteollisuuden siirtyminen ulkomaille. Uusia liiketoiminta-

mahdollisuuksia syntyy kuitenkin Pohjoisen suuntaan ja myös tilauksia on jo saatu aikaan mm. Pohjois-Norjasta. Iso investointipäätös on Mustavaaran kaivoksen sulaton sijoitus Raahen.

Pyhäjoen ydinvoimahankkeessa on edistytty. Voimayhtiö allekirjoitti ehdollisen ydinreaktorin toimitussopimuksen venäläisen Rusatom Overseasin kanssa ja laitostoimittaja sitoutuu hankkeeseen myös omalla omistussuudella. Hankkeen YVA-selostus on toimitettu TEM:lle - arviointi on tehty sähköteholtaan noin 1200 megawatin reaktorista. Meneillään on kommentointikierros. Jatkossa selvitetään kattaako voimassa oleva periaatepäätös Rosatomin vaihtoehdon vai otetaanko eduskunnan heinäkuussa 2010 hyväksymä periaatepäätös uuteen käsittelyyn. Tavoite on, että ydinvoimala avataan vuonna 2024. Tie laitosalueelle on ensimmäisiä konkreettisia rakennushankkeita.

Raahen kultakaivoksella tuotettiin kultaa viime vuoden loppuosalla jo aiemmin louhustusta malmivara-astosta. Yhtiö hakeutui yrityssaneeraukseen kesällä 2013 ja pysäytti säästöistä väliaikaisesti malmin louhimisen. Yhtiö on saanut jatkoaikaa saneerausohjelman-
sa laadintaan. Selvittäjä ja yrityksen johto jatkavat työtä löytääkseen rahoitusvaihtoehdon, joka mahdollistaisi kultakaivoksen palauttamisen täyteen tuotantoon.

Rakentamisen merkitys ja volyyymi ovat säilyneet seudulla verrattain korkeana, mutta vuonna 2014 odotetaan hetkellistä laskua. Tukku- ja vähittäiskauppa säilynee lähellä nykytasoa, mutta epävarmuus voi vaikuttaa kuluttajiin ja laskea myyntiä. ICT-ala on säilyttänyt tärkeän asemansa tuottamalla vastaavan liikevaihtotason aiempaa pienemmällä henkilökunnalla. Palvelualalla on edelleen kasvun mahdollisuuksia esimerkiksi terveys- ja hyvinvointialalla, mutta alan yritysvaltaistuminen edellyttää poliittisia ratkaisuja palveluja kustantavilta kunnilta.

Raahen satamaa on kehitetty viime vuosina ja myös toimivat lentoyhteydet Oulusta tukevat seudun yhteyksiä. Seutua halkovan 8-tien kunnostaminen nähdään elinehtona alueen elinkeinoille ja työmatkaliikenteen sujumiselle. Kaikkiaan talouden ja elinkeinoelämän ei odoteta vielä vireytyvän seuraavan puolen vuoden aikana ja vielä vuodeenkaan päästä tilanteen ei odoteta poikkeavan merkittävästi nykyisestä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys lisääntyi Raahen seudulla selkeästi viime vuonna: seudulla oli keskimäärin noin 350 työtöntä työnhakijaa kuukaudessa enemmän kuin vuotta aiemmin. Tammikuussa 2014 työttömiä työnhakijoita oli reilu 2000 ja seutukunnan työttömyysaste (%) oli 13,8 (koko maa 12,5 %). Tuotantorakenteesta johtuen työttömyys kohdistuu erityisesti miehiin ja heitä onkin työttöminä työnhakijoina kaksinkertainen määrä naisiin verrattuna.

Työllistyminen on tällä hetkellä vaikeaa ja erityisesti nuorilla tilanne on hankala, jos pohjakoulutus on vähäinen eikä työkokemusta liiemmin ole. Vaatimukset ovat kasvaneet työelämässä. Heikoista vientiteollisuuskäymistä johtuen työllisyyden ei odoteta Raahen seudulla paranevan seuraavan vuoden aikana. Seuraavan puolen vuoden aikana tilanne vielä heikkenee ja vuoden päästä ollaan arvioiden mukaan samassa tilanteesta kun nyt.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Myös Raahen seudulla on pula ammattilaisista tietyissä ammattiryhmissä (esim. eri konepajaosaajat). Työvoimatarpeessa korostuu erikoisosaaminen – tarvetta ei ole suurille massoille ainakaan teollisuuden aloilla. Rakennemuutos on näkyvissä myös koulutuspalveluissa.

Oulun ammattikorkeakoulu Oy:n on aloitettunut yt-neuvottelut henkilöstön vähentämiseksi ja näillä toimilla voi olla vaikutus OAMK:n Raahen toimintoihin. Arvioiden mukaan ammattikoulutus palvelee kohtuullisen hyvin useita jalostusaloja. Pidemmässä perspektiivissä tulevat suurhankkeet ovat merkittävä kysyntäisyys useissa ammattiryhmissä ja se on huomioitava myös julkisella sektorilla (terveydenhoito, turvallisuus- ja pelastustehtävät ym.).

Nivala-Haapajärven seutukunta

Nivala, Haapajärvi, Pyhäjärvi, Reisjärvi, Kärsämäki

Nivala-Haapajärven seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 29 934 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 262 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 278 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 507.

Nivalan-Haapajärven seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Nivala-Haapajärven seutukunta on vahvaa maatalouselinkeinojen seutua ja alueella on myös jalostusalan työllistäjiä, palvelualoja unohtamatta. Seudulla sijaitsee kaksi kaivosta, joista tosin Nivalan Hituran toiminta on ollut pysähdyksissä viime aikoina. Seudun vahvuutena ovat nuoret ikäluokat, mikä yhdessä alueen koulutuslaitosten kanssa tarjoaa hyvät kasvumahdollisuudet erityisesti teollisuusyrityksille.

Vaikka nuoria on paljon, on vähenevä väestökehitys koko seutukunnan haaste ja tämä voi pidemmällä aikavälillä heijastua kuntien investointeihin ja edelleen lasten ja nuorten määrään. Oikein kohdennetulla koulutustarjonnalla ja yritysten tuotannollisten investointien edistämisellä voidaan vastata haasteeseen. Pohjois-Suomen suurhankkeet luovat uskoa myös Nivala-Haapajärvi -seudulle.

Yleistilanne seudulla on odottava. Alueella luotetaan kykyyn tarjota asukkaille hyvät elinolosuhteet ja yrityksille tarkoituksenmukainen toimintaympäristö. Laguna-hankkeen toteutumismahdollisuuksia pidetään edelleen kohtuullisina, ja työtä sen eteen jatketaan.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yleiskuva on olosuhteisiin nähden positiivinen. Yritykset ovat kiinnostuneita kehittämään toimintaansa ja jopa kansainvälistymään, mikä luo edellytyksiä investoinneille. Yritysrahoituksen kysyntä kasvaa ja moni seutukunnan mittakaavassa iso yritys valmistelee toiminnan laajentamista. Tämä on piristysruiske mm. rakennusaloille. Yritysrahoitusta kysytään tuotantotilojen lisäksi myös tuotteiden kehittämiseen. Monen yrityksen taloudellinen tilanne on pysynyt vakaana ja henkilöstä on motivoitunutta.

Seudulla eletään vahvasti puusta, metallista ja maataloudesta. Valmistava teollisuus investoi ja kansainvälistyy tasaisen varmasti. Perusmaatalous ja sitä palvelevat toimialat ovat vakiinnuttaneet asemansa. Alan sisäistä rakennemuutosta tapahtuu edelleen. Uusien yritysten perustamisaktiivisuus on taantumasta huolimatta säilynyt normaalilla tasolla, mutta samoin kuin monella muulla seudulla uudet yritykset työllistävät valitettavan vähän henkilöstöä. Yritysten nettolisäystä tulisi saada lisättyä ehkäisemällä yritysten lopettamisia mm. omistajanvaihdoksia edistämällä.

Pyhäsalmen kaivoksessa louhinnan ennakoidaan jatkuvan vuoteen 2019 ja kaivosympäristöä suunnitellaan hyödynnettävän tämän jälkeen pumppuvoimalana, hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksena sekä erilaisena koeympäristönä. Nivalan Hituran kaivoksen tuotanto keskeytettiin kesäkuussa 2013 nikkelin alhaisen hinnan vuoksi, ja kaivos on toistaiseksi ylläpitotilassa. Seudulla suunnitellaan kulta- ja -kuparimalmin louhimista Haapajärven Kopsankankaan esiintymästä ja tarkoitus olisi kuljettaa malmi rikastettavaksi Hituran rikastamoon. Louhinnan kestoksi arvioidaan 8 vuotta ja koko kaivoksen toiminta-aika olisi 9 vuotta. Hankkeeseen on valmistunut alustava kannattavuusselvitys ja YVA-selostus valmistuu syksyllä 2014. Rakentaminen Kopsassa ja Hiturassa alkaisi aikaisintaan loppuvuodesta 2015 – tuotantovaiheeseen päästäisiin keväällä 2016. Rikastuksen muutos ei lisää työvoimatarvetta Hituran rikastamolla, mutta parantaa edellytyksiä työpaikkojen säilymiselle. Kokonaisuutena odotukset seudun elinkeinotoiminnan kasvulle ovat noususuuntaiset, joskin arvioissa ollaan realistisen maltillisia.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on lisääntynyt Nivala-Haapajärven -seudulla taantuman aikana: viime vuonna seutukunnalla oli keskimäärin noin 1300 työtöntä työnhakijaa kuukautta kohti. Tammikuussa 2014 seudun työttömyysaste oli 12,9 %. Pohjois-Pohjanmaan eteläisimmät kunnat eivät ole maakunnan korkeimman työttömyyden kuntia – tilanne on hieman parempi Ouluun ja maakunnan pohjoisosiin verrattuna.

Seudulla nähdään hyvä aktiivisuus elinkeinojen kehittämisessä ja yritysaktiivisuudessa ja tämän odotetaan lisäävän työllisyyttä jatkossa. Ensi syksyyn mennessä työllisyystilanteessa ei odoteta vielä merkittävää muutosta, mutta vuoden päästä keväällä tilanteen odotetaan olevan jo nykyistä parempi.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Yleiskuva työvoiman saatavuudesta on seudulla hyvä – mittavia rekrytointiongelmia ei ole ja työvoimaa on tarjolla riittävästi. Kuten muuallakin, myös Nivala-Haapajärvellä on tarvetta erityisosaajista ja kapeikkoja syntyy jatkossakin ainakin hetkellisesti. Seutukunnalle tärkeillä toimialoilla (erityisesti metalli- ja puualat) ammattitaitoisen henkilöstön kysyntä säilyy hyvänä ja esimerkiksi asentajia ja tuotantohenkilöstöä tarvitaan.

Haapaveden-Siikalatvan seutukunta

Haapavesi, Pyhäntä, Siikalatva

Haapaveden-Siikalatvan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 14642 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 190 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 209 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 803.

Haapaveden-Siikalatvan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Haapaveden-Siikalatvan seutukunta on perusmaatalouden seutua ja seudulla myös jalostetaan raaka-aineita useissa isoissa yksiköissä. Viime aikoina hyvin menestyvät toimialat ovat pystyneet kompensoimaan vaikeuksissa olevia toimialoja. Ongelmissa on ollut esimerkiksi rakennustuotteita valmistava puutuoteteollisuus.

Haapaveden-Siikalatvan seudun väestökehitys on tasaisesti laskeva, joskin suhteellinen vuosivähennys ei ole suuri verrattuna moneen muuhun väestövähennyksen seutuun maassamme. Tulevaisuuden keskeiseksi haasteeksi koetaan kuntien talouden kehitys. Kuntataloutta rasittaa erityisesti työikäisen väestön väheneminen ja väestön ikääntyminen sekä valtion kuntien talouteen kohdistaman toimenpiteet. Suurimpana yksittäisenä uhkana nähdään suunniteltu valtionosuusjärjestelmän muutos.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Seutukunnan yritystoiminta on säilynyt yleisesti ottaen kannattavana ja yritysten toimintavoimyymit ovat olleet hyvällä tasolla. Vientinäkymissä ei ole tapahtunut oleellista muutosta, mutta yritysrahoituksen tilanne on kiristynyt ja tämä koetaan myös kannattavissa yrityksissä.

Keskeisistä toimialoista puutuoteteollisuus on kärsinyt voimakkaasti supistuneesta kysynnästä, mutta toisaalta eräät kapeilla markkinasegmenteillä toimivat yritykset ovat menestyneet hyvin ja pystyneet myös laajentamaan toimintaansa. Metalliteollisuudessa tun-

netaan yleismaailmallinen kysynnän supistuminen. Jatkossa merkittävä epävarmuustekijä on myös Rautaruukki Oy:n uudet omistusjärjestelyt. Elintarviketeollisuus menestyy edelleen hyvin, tuotteet ovat oikeilla markkinasegmenteillä ja toimintaa on viritetty hyvään kuntoon.

Yritysten perustamisaktiivisuus on heikentynyt taantuman keskellä. Odotus kuitenkin on, että yritysten kannattavuus säilyy ja myös yrityskanta kasvaa jatkossa. Yritysneuvonnan tarve on säilynyt entisellä tasolla, mutta tarvittavan neuvonnan sisältö on painottunut yritysperustannasta muualle.

Tällä hetkellä on tiedossa muutamia julkisten rakennusten korjausinvestointeja ja teollisuushallin rakentaminen Pulkkilaa. Lisäksi tiedossa on tierakentamiseen liittyviä tarpeita ja mahdollisesti Siikajoen tulvansuojeluun liittyviä investointeja. Riittämätön tai heikko infrastruktuuri huolettaa: seudulle kaivataan nopeita tietoliikenneyhteyksiä sekä asukkaiden että yritystoiminnan tueksi ja myös tiestön rappeutuminen on kasvava uhka logistiikalle ja seudun saavutettavuudelle. Puolen vuoden aikajänteellä ei odoteta muutosta elinkeinoelämän vireydessä – alkava kasvu ajoitetaan keväälle 2015.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Haapaveden-Siikalatvan -seudulla oli tammikuussa 2014 maakunnan alhaisin työttömyysaste (%), jos asiaa tarkastelee seuduittain. Keskimäärin työttömiä työnhakijoita oli seudulla viime vuonna n. 730 kuukautta kohti ja kasvua edelliseen vuoteen oli n. 60 työttömän työnhakijan verran. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työnhakijoista on suhteellisen korkea (23 % tammikuussa 2014). Monella vähän kouluttautuneella ja ikääntyneellä henkilöllä onkin vaikea työllistyä, jos osaaminen ja kokemus ei vastaa työelämätarpeita, taantuma hillitsee työvoiman yleistä kysyntää ja työantajat hakevat erityisosaajia täsmätehtäviin.

Työttömyyden arvioidaan paranevan yritystoiminnan elpymisen myötä. Keväällä 2014 ei ole tiedossa merkittäviä isoja irtisanomisuhkia tai yt-neuvotteluja. Kaikkiaan työllistymismahdollisuudet seudulla ovat erittäin rajalliset ja työllistymistä realistisesti edistävät koulutusmahdollisuudet koetaan melko vähäisiksi. Työllisyyden odotetaan pysyvän nykytasolla syksyyn saakka ja ensi keväänä tilanteen odotetaan olevan jo parempi.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoimaa on seudulla tarjolla ja elinkeinoelämä on saanut tarvitsemansa. Myös Haapaveden-Siikalatvan seutukunnassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät lisääntyvät lähitulevaisuudessa ja jo tällä hetkellä on pula sote-alan työntekijöistä. Laajassa mitassa kyse on valtakunnallisesta asiasta. Ammatillisessa koulutuksessa tapahtuvat muutokset (sis. koulutuksen aloituspaikat) nähdään tulevaisuuden uhkana. Myös valtionhallinnon linjaukset ja henkilöstösupistukset koetaan heikentävän seudun elinvoimaa jatkossa.

Ylivieskan seutukunta

Ylivieska, Kalajoki, Oulainen, Sievi, Alavieska, Merijärvi, Himanka

Ylivieskan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 44 265 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 82 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 3 249 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 460.

Ylivieskan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Ylivieskan seudulla mieliala on varovaisen odottava. Seutukunnalla on työllistäjiä monilla aloilla, mutta kuntien välillä on suuria eroja. Vaarana, että jatkossa erot vahvistuvat. Ylivieska on kaupan ja palvelujen keskus ja sillä on myös yli-seudullista vetovoimaa. Ylivieskassa tarvittaisiin lisää teollisuustyöpaikkoja ja myös korkean osaamisen työpaikkoja. Oulaisissa on teollisuuden työpaikat kasvussa, kun taas Kalajoen matkailulla on positiiviset näkymät.

Seutukunnan väestö kasvaa, mutta se perustuu pääosin Ylivieskan nettolisäykseen. Muissa kunnissa väestö lievästi vähenee tai väestömäärä säilyy nykytasolla. Seutukunnan ikärakenne on keskimääräistä suotuisampi ja syntyvyyden enemmisyys on ollut pitkään positiivinen. Nuorten työikäisten aikuisten nettomuutto vaihtelee positiivisesta negatiiviseen vuosittain. Tästä syystä erityisesti AMK- ja II-asteen koulutusten rakenteelliset muutokset voivat olla hankalia seudulle (nuoret hakeutuvat muualle opiskelemaan, eikä paluumuuttoa toteudu). Ylivieskan logistinen kilpailukyky vahvistuu kaksoisradan valmistuttua. Oletus myös on, että Fennovoiman hanke edistää 8-tien ja muitten tieyhteyksien parantamista seutukunnasta Pyhäjoelle.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Elinkeinojen tilannekuva vaihtelee kunnittain. Palvelualat ovat pitäneet yllä positiivista virettä. Teollisuudessa on hiljainen kausi, mutta myös positiivista virettä ja uusia yrityksiä on syntynyt. Yritysten vientivalmiuksia pitäisi saada nykyistä paremmalle tasolle. Seutukunnassa on liian vähän suoraa vientiä harjoittavia yrityksiä. Suuri osa toimii viennissä välillisesti ja kun teollisuuden näkymät ovat heikot, heikentää se alan yritysten tilannetta. Yrityksiä syntyy normaaliavauhdilla ja starttiraha kiinnostaa alkavia yrittäjiä. Omistajanvaihdoksia on vaikea saada etenemään. Myös Ylivieskan seudulla rahoituksen saatavuus on ollut aiempaa vaikeampaa.

Hiljainen kausi näkyy kaupan eri sektoreilla ja muutamat erikoistavarakaupat ovat lopettaneet toimintansa. Kalajoen tämän hetkisiä näkymiä synkistää Rautaruukin toisen tehtaan lopettamispäätös ja sen henkilöstön irtisanominen. Toisaalta Kalajoella useissa tuotannollisissa yrityksissä on käynnissä kehittämistoimia, jotka tähtäävät kasvuun ja kansainvälistymiseen. Myös Oulaisissa teollisuudessa on näkyvissä aktivoitumista.

Uusia avauksia on vireillä yhteistyössä Pohjoisen suuntaan (Ruotsi, Norja, Venäjä). Rakentaminen on vireää Ylivieskassa ja Kalajoella, missä rakennetaan loma-asuntoja. Loma-asuntomessujen uskotaan tuovan kasvusysäystä eri yrityksille. Turkistalous on ollut viime vuoden huikeassa nosteessa, joskin joulukuun 2013 huutokaupan näkymät eivät antaneet tälle myyntikaudelle kovinkaan suuria odotuksia. Useita tuulivoimapuistokaavoja on tullut seudulla lainvoimaisiksi. Todennäköisesti useassa tuulivoimahankkeessa aloitetaan rakennustyöt lähiaikoina.

Tiedossa on Oulaisten kaupungin isot investoinnit (tänä vuonna 4 M€). Ylivieskassa korjataan julkisia rakennuksia ja rakennetaan uusia asuntoja ja liikkeelle lähtee myös uuden jäähallin rakentaminen. Isot teolliset investoinnit ovat vähissä. Positiivista virettä lisäävät biojalostamohankkeen eteneminen (Sievi), kaksoisradan rakentaminen, tuulivoimainvestoinnit sekä Fennovoiman ja Lagunan Pyhäjärven hankkeiden eteneminen.

Valmisteilla oleva kaksoisrata parantaa seudun saavutettavuutta. Teiden kunto on monin paikoin heikko (esim. VT 86). Selkeä pullonkaula on VT 27 Ylivieskan kaupungin osuus ja ratapihan ylitys ja myös tieosuus Oulaisista Pyhäjoelle vaatii parannusta. Yleisesti Ylivieskan seudun elinkeinonäkymät ovat vireytymään päin. Seuraavan vuoden aikana odotetaan tuotannon lisääntyvän ja yritystoiminnan aktivoituvan useilla toimialoilla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Ylivieskan seudulla työttömyys lisääntyi viime vuoden aikana ja seutukunnassa oli keskimäärin 2100 työtöntä työnhakijaa kuukaudessa. Tammikuussa 2014 seudun työttömyysaste oli 12,7 %, joka on lähellä kansallista keskitaso ja selkeästi alle Pohjois-Pohjanmaan keskiarvon. Työttömyyden odotetaan vielä lisääntyvän kuluvan vuoden aikana, mutta mistään merkittävästä heikennyksestä ei ole kyse.

Teollisuuden heikko tilanne monille aloilla on vapauttanut miestyövoimaa markkinoille. Tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittäviä irtisanomisia teollisuudessa - lomautuksia on käynnissä. Myönteisemmät työllisyysnäkymät kohdistetaan vuoden päähän – loppuvuodesta työllisyyden odotetaan lisääntyvän ja näin ollen kevään 2015 näkymät ovat nykyistä paremmat.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

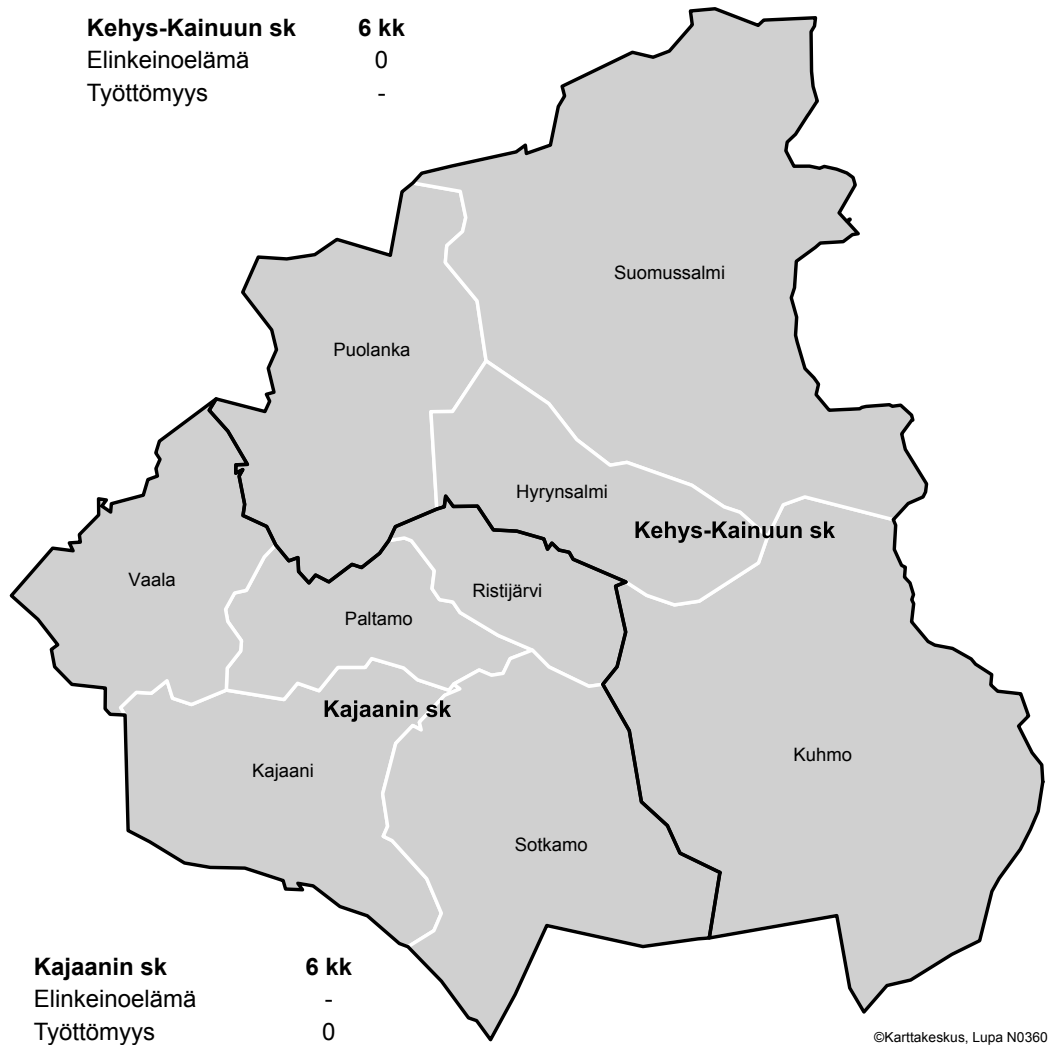
Teknisillä aloilla tarvitaan tällä hetkellä erikoisammattilaisia ja kaupanaloilla on tarve erityisesti kansainvälisen kaupan osaajille. Hoiva- ja hyvinvointialoille on syntynyt tasaisesti uusia työpaikkoja. Havaittavissa on pulaa mm. hitsareista, LVI-osaajista, korjausrakentamisen ammattilaisista ja kädentaitajista. Tulevista investoinneista Sievin biolaitos ja Pyhäjoen ydinvoimala ovat rekrytoinniltaan sellaisia, että niillä on iso työllistävä vaikutus myös Ylivieskan seutukunnassa.

Jatkossa huolta herättää erityisesti AMK:n rakenteelliset uudistuspaaineet, joissa Ylivieskan yksikkökin on mukana. Seudun koulutustarjonta voi myös heiketä II-asteen rakenteellisen uudistuksen seurauksena. Teollisuudessa on aistittavissa työvoiman saatavuusongelmia jo lähivuosien aikana - jo nyt teollisuus joutuu rekrytoimaan tiettyjä erikoisammattiryhmiä muualta.

Lisätietoja

Asiantuntija Jarkko Pietilä
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
puh. 0295 038 116
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Kainuun ELY-keskus

Kainuussa asui vuoden 2013 lopussa 79 984 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 701 henkilöllä. Vuonna 2012 Kainuussa oli 4 319 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 16 448 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 18,2 prosenttia ja työttömiä työnhakijoita oli 6 486.

Kainuun ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	-	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Talouden epävakaus näkyy Kainuussa. Tulevaisuuteen katsotaan kuitenkin positiivisen odottavin, mutta toisaalta hämmentynein mielin. Kansalaisten kriisitietoisuus näkyy varo-

vaisuutena. Julkisen sektorin hallinnolliset muutokset arveluttavat ja kaivosteollisuuden ympäristövaikutukset puhututtavat.

Alakulon keskellä on valonpilkahduksiakin nähtävissä. Isoja positiivisia täkyjä on paljon liikkeellä, mutta niiden konkretisoitumisesta ei vielä ole varmuutta. Taloudessa tuntuu olevan patoutunutta kysyntää. Yritysten investoinnit laahaavat. Vakaasti uskotaan työttömyyden suunnan kuitenkin kääntyvän vielä.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kainuun vahvuuksia ovat luonto, luontoarvot ja luonnonvarat. Puhdas ja houkutteleva luonto ovat vahvoja kilpailuvaltteja. Luonnonvarat lukeutuvat elinkeinojen kehittämisen kärkialoihin. Maakunnassa panostetaan metsävarojen hyödyntämiseen ja jatkojalostamiseen, uusiutuvaan energiaan, kaivosteollisuuteen ja lähiruoan käyttöön. Puuraaka-aineen hyvää laatua pidetään alueen vahvuutena. Matkailu on varsin tärkeä kärkiala ja sen merkitys aluetaloudelle on huomattava.

Väestön väheneminen ja vanheneminen on Kainuun ongelma. Työmarkkinoilta poistuva ikäluokka on ollut pitkään suurempi kuin työmarkkinoille tuleva nuorten ikäluokka. Ensi vuonna poistuva ikäluokka on jo yli 70 % tulevaa suurempi, ja tilanne jatkuu samankaltaisena lähimmät kymmenen vuotta. Työikäisen väestön hupeneminen koetaan erityisen ongelmalliseksi.

Kainuun työllisyysaste, työttömyysaste ja taloudellinen huoltosuhde ovat maan heikoimmat. Ennusteiden mukaan taloudellinen huoltosuhde kasvaa voimakkaasti lähivuosina, kun enää vain kolmasosa väestöstä on työelämässä. Mikäli työikäisten määrä vähenee voimakkaasti, työssäkäyvien huoltotakka kasvaa entisestään. Heikon työllisyyden jatkuessa työssäkäyviä kohti tulee olemaan yhä usempia työttömiä tai työvoiman ulkopuolella olevia.

Kainuussa työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa. Tulevaisuuden haasteena on vastata ennakoituun työvoimapulaan. Niukkuutta työvoimasta ennakoidaan tulevan korkeaa osaamista vaativissa tai paljon työvoimaa vaativissa tehtävissä. Myös maakunnan sisäinen eriytyminen koetaan vakavana haasteena.

Viime aikoina useat yritykset ovat kärsineet heikentyvästä kannattavuudesta. Heikon suhdannetilanteen lisäksi yrityksissä on myös rakenteellisia ongelmia. Haasteita piisaa, mikäli kysyntä ei parempienkaan suhdanteiden vallitessa palaa enää entisiin mittoihinsa.

Myös saavutettavuus koetaan Kainuun kehittymisen kannalta edelleen pahaksi pullonkaulaksi. Tieverkon kunnossapidossa on haasteita, kun huomioidaan työmatka- ja asiointiliikenteen sekä elinkeinoelämän ja matkailun tarpeet. Raideliikenteessä kehittämistä riittää tavaraliikenteen tehokkuudessa ja sujuvuudessa sekä henkilöliikenteen nopeuttamisessa. Myönteistä kehitystä on tapahtunut lentoliikenteessä, kun yhteyksiä on tullut lisää.

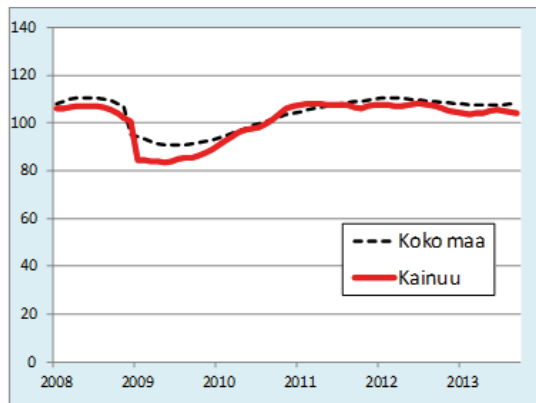
Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Kainuussa yritysten liikevaihdon kehitys on ollut viime aikoina likipitään samankaltaista kuin maassa keskimäärin. Päätoimialoista teollisuuden volyymit ovat jääneet eniten jälkeen koko maan kehitystrendistä. Sen sijaan rakennusalaalla liiketoiminnan kehitystrendi oli parin vuoden ajan koko maata selvästi suotuisampi, mutta ero kaventui viime vuoden lopul-

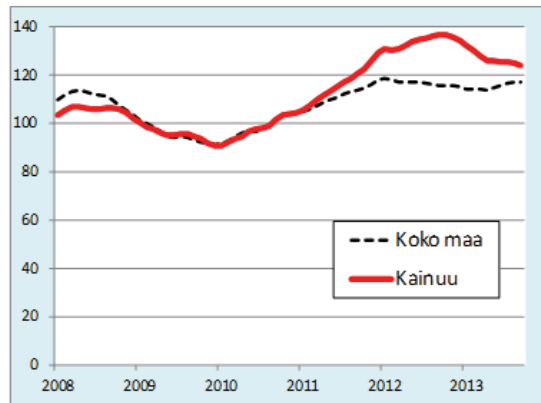
la. Rakentamisessa vallitsee nyt heikko suhdannetilanne. Myös tukku- ja vähittäiskaupan alalla liikevaihto on kehittynyt viime aikoina koko maata hieman suotuisammin.

Myös henkilöstömäärän kehitys on ollut Kainuussa viime aikoina likipitään samankaltaista kuin maassa keskimäärin. Rakentamisen ja tukku- ja vähittäiskaupan toimialoilla henkilöstömäärän kehitys on ollut koko maata suotuisampi, mutta teollisuudessa selvästi koko maan kehitystä heikompi.

Liikevaihdon trendi kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, teollisuus (2010 = 100)

Kevään 2014 pk-yritysbarometrin mukaan yritysten suhdannenäkymät ovat Kainuussa koko maata negatiivisemmat. Yrityksistä lähes puolet arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan ja huononemista ennakoiti neljännes. Kainuun pk-yrityksistä 17 % arvioi henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua tämän hetkistä suurempi ja 15 % arvioi henkilökunnan määrän olevan pienempi. Odotukset ovat myös henkilökunnan määrän suhteen koko maata pessimistisemmät. Pk-yritysten kasvuhakuisuus on heikko. Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten osuus laski selvästi viime syksystä. Yleisin ryhmä muodostui asemansa säilyttämään pyrkivistä pk-yrityksistä, joita oli lähes puolet.

Yrityskanta on pitkällä aikavälillä hienoisessa kasvussa ja hitaasti uusiutumassa, kun aloittaneita yrityksiä on niukasti enemmän kuin lopettaneita. Yrityksiä on perustettu viime aikoina kutakuinkin samaa vauhtia kuin maassa keskimäärin. Aloittavien yritysten osuus yrityskannasta on ollut ajoittain jopa hieman suurempi kuin maassa keskimäärin (2013/3. nelj. 2,0 %/1,9 %).

ELY-keskuksen kehittämis-, tuotekehitys- ja investointihankkeiden rahoituskysyntä jatkuu hyvänä. Samoin Finnveran rahoittamien kasvuyritysten määrä on lisääntynyt, vaikkakin rahoitetuissa projekteissa syntyneiden uusien työpaikkojen määrä on selvästi vähentynyt.

Uusia nousevia aloja ovat korkeaan osaamiseen pohjautuvat mittaustekniikka ja peliala. Työpaikkojen suhteen lähivuosien kasvuodotukset kohdistuvat laajenevaan kaivosteollisuuteen, sosiaali- ja terveystalouteen sekä Kajaanissa käynnistyneisiin konesalipalveluihin.

Kaivosteollisuuden merkitys aluetaloudelle on suuri. Kaivosteollisuus on tukenut talouskasvua ja työllisyyttä hyvin, vaikkakin viime vuoden aikana kokonaistuotannon menetykset olivat suuria. Toiminnassa olevien kaivosten lisäksi maakuntaan on tulossa myös uutta kaivostoimintaa sekä kaivosteknologian yritystoimintaa.

Sotkamon Tipaksen (Taivaljärven) hopeakaivoshanke luo uskoa tulevaisuuteen ja vahvistaa kaivostoimintaa. Kaivoshanke etenee askel askeleelta, vaikka epävarmuus rahoitus-

markkinoilla on hieman hidastanut hankkeen toteutumista. Tavoitteena on kuitenkin käynnistää kaivos vielä tämän vuoden aikana.

Pitkällä aikavälillä kaivostoiminta saattaa kasvaa muuallakin Kainuussa. Muun muassa Otanmäen suljettua kaivosta Kajaanissa valmistellaan uudelleen avattavaksi.

Matkailu on ollut tärkeä elinkeino jo kauan. Matkailuala suhtautuu tulevaisuuteen odottavasti. Sekä Sotkamon Vuokatin että Hyrynsalmen Ukkohallan alueiden matkailu on kasvanut selvästi. Myös erämatkailun eli wildlife-matkailun merkitys on kasvussa. Matkailun vahvuutena on ympärivuotisuus. Matkailun perusta on kuitenkin edelleen pitkälti kotimaisuus, ja haasteena on kansainvälisille markkinoille suuntautuminen.

Kainuun matkailussa on kasvuodotuksia. Matkailun kehitysnäkymät näyttävät suotuisilta ELY-keskuksen ja TE-toimiston tekemän kartoituksen (Työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimus, TKTT) perusteella. Matkailussa lähiajan suhdannenäkymät ovat hyvät. Lisäksi matkailuyrityksillä on runsaasti erilaisia investointisuunnitelmia tuleville vuosille. Muun muassa majoituskaasiteetin kasvaessa on tarvetta rekrytoida lisää työntekijöitä. Haastateltujen yritysten yhteenlasketun henkilöstömäärän arvioitiin kasvavan seitsemän prosentin lähimmän vuoden aikana.

Kajaanissa entisiin paperitehtaan tiloihin viisi vuotta sitten perustettu Renforsin Rannan yritysalue saavutti viime vuonna ensimmäisen tavoitteensa, kun alueella työskentelee jo enemmän ihmisiä kuin paperitehtaan sulkemishetkellä.

Metalliteollisuudella menee kohtalaisen hyvin. Se johtuu kiskokalusto- ja konepajatuotteiden valmistajasta, Transtech Oy:stä. Uskoa tulevaisuuteen luovat Transtech Oy:n saamat mittavat junanvaunu- ja raitiovaunutilaukset. Kuhmossa konepajateollisuus palvelee voimalarakentamista ja on kehittynyt lyhyessä ajassa merkittäväksi työllistäjäksi.

ICT-alan yritykset suhtautuvat luottavaisesti tulevaisuuteen. Kajaanissa aloittaneet kaksi suurta konesalia luovat uskoa toimialan kehittymiselle ja kasvulle.

Terveys- ja sosiaalipalveluiden merkitys kasvaa voimakkaasti väestön ikääntyessä. Alalle tarvitaan lähivuosina runsaasti uutta työvoimaa jo pelkästään eläkkeelle jäävien tilalle. Ala on muutenkin murroksessa, sillä suuret valtakunnalliset terveys- ja sosiaalipalveluja tuottavat yritykset laajentavat toimintaansa myös Kainuuseen. TE-toimiston ammattibarometrin mukaan uuden henkilöstön rekrytointivaikeudet ovat vaivanneet terveydenhuollossa ja sosiaalialalla jo pitkään, eikä esimerkiksi lääkäreiden ja sairaanhoitajien saatavuus näytä helpottuvan.

Maatalouden rakennemuutos jatkuu. Tilamäärien arvioidaan vähenevän 3–5 prosentin vuosivauhdilla maidon- ja lihantuotannossa. Samalla tilakoko kasvaa. Maidontuotantoa jatkavat tilat kasvattavat tuotantoaan. Maito on maatalouden päätuote ja sen tuotantomäärä on edelleen vahvalla kasvu-uralla. Viime vuoden maitomäärässä oli 2,8 miljoonan litran lisäys. Luomutuotannon pinta-ala on jatkanut edelleen kasvuaan. Kesä 2013 oli kasvukautena hyvä ja kotieläintilojen rehuvarannot ovat hyvät edelliseen vuoteen verrattuna. Tilojen investointiaktiivisuuden odotetaan pysyvän vähintään kohtalaisella tasolla. Sukupolvenvaihdoksia tultaneen rahoittamaan tänä vuonna viime vuotta vähemmän edellisen vuoden hakuviikauksesta johtuen. Kiinnostus maatalousyrittäjyyteen on kuitenkin kasvanut, minkä arvioidaan johtuvan mm. taloudellisesta taantumasta muilla toimialoilla.

Bioenergia on Kainuun tulevaisuutta. Kainuu on bioenergian hyödyntämisessä yksi Suomen kärkimaakuntia. Uusiutuvan energian osuus energiantuotantoon käytetystä raaka-ai-

neesta on maakunnassa yli puolet. Kainuun energia-alan yritykset näkevät kasvun mahdollisuuksia erityisesti metsäenergian hyödyntämisessä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Kainuussa vallitsee varsin heikko työllisyys ja maan pahin työttömyys. Työllisyysaste painui viime vuonna 60,8 %:iin, jolloin ero koko maahan kasvoi 7,7 %-yksikköön. Työttömi- en työnhakijoiden määrä pysytteli viime vuonna lähes viidenneksen eli lähes 900 henkilöä edellisestä vuodesta korkeammalla. Viime vuoden lopussa työttömiä oli vajaa 6 500.

Työllisyyden selvä heikentyminen on kasvattanut erityisesti nuorisotyöttömyyttä ja pit- kääikaistyöttömyyttä. Viime vuonna nuorisotyöttömyys oli yli kolmanneksen ja pitkäaikais- työttömyys yli viidenneksen vuoden takaista korkeammalla.

Työttömyyden uskotaan pysyttelevän nykytasolla vielä puolen vuoden kuluttua. Työttö- myyden odotetaan kääntyvän laskuun viimeistään vuoden kuluttua. Etlan ennustetta Kai- nuun työttömyyden kehityksestä pidetään varsin positiivisena, sillä ennusteen mukaan Kai- nuun työttömyys olisi tänä vuonna alhaisempi kuin viime vuonna.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

TE-toimistoon ilmoitetuilla uusilla avoimilla työpaikoilla mitaten työvoiman kysyntä väheni viime vuonna yli 12 % edellisestä vuodesta. Eniten uutta työvoimaa tarvittiin palvelutyös- sä, terveydenhuollossa ja sosiaalialalla sekä kaupallisessa työssä.

Työnantajahaastattelujen mukaan rekrytointiongelmien yleistyivät viime vuonna, vaikka työvoiman saatavuuden odotettiin parantuvan työttömyyden kasvettua. Kainuussa työvoi- man kysyntä ja tarjonta eivät kohta. Työvoimaa on tarjolla runsaasti muun muassa teol- lisuuden ja alkutuotannon perinteisissä ammateissa, kun sitä vastoin kysyntä suuntautuu yhä enemmän palvelusektorille, kaupalliselle alalle sekä terveys- ja sosiaalipalveluihin.

Myös TE-toimiston ammattibarometrin arvioissa näkyy työmarkkinatilanteen heikkene- minen sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainon muuttuminen. Ylitarjontaa on säh- köalan ammateissa. Sähköasentajia sekä tietoliikenne- ja elektroniikka-asentajia on paljon työttöminä, eikä avoimia työpaikkoja ole juuri tarjolla. Muissa ammateissa huonoin tilanne on toimistotyöntekijöillä, joista on myös paljon ylitarjontaa. Pulaa on konepaja-alalla. Ky- syntää olisi tarjontaa enemmän etenkin hitsaajista ja kaasuleikkaajista. Vaikeinta työvoi- maa on saada terveydenhuollossa ja sosiaalialalla. Myös palvelutyön alalla muutamissa ammateissa, kuten tarjoilijat ja siivoojat, on pulaa työvoimasta.

Kehitysnäkymät seutukunnittain

Kajaanin seutukunta

Kajaani, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo, Vaala

Kajaanin seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 56 778 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 320 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 992 toimipaikkaa, joissa työskenteli 12 500 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 17,0 prosenttia ja työttömiä työnhakijoita oli 4406.

Kajaanin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	-	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kajaanin seudun vahvuuksia ovat ympärivuotinen matkailu ja laajeneva kaivosteollisuus. Seudun yritystoiminnan selkäranka on teknologiateollisuus, ICT ja elektroniikka sekä metalli, jotka ovat säilyneet talouden vaihteluista huolimatta. Alueelle on syntynyt korkean teknologian yritystoimintaa. Myös laajenevan pelialan kehittämisessä ja opetuksessa on Kajaanissa vahvaa ja osaamista.

Lähitulevaisuudessa Kajaanin seudulle on tulossa suuria mahdollisuuksia. Vireillä on suuria rakennushankkeita, jotka toteutuessaan toisivat työtä ja hyvinvointia alueelle. Näistä mittavin on Kainuun uusi sairaala, jonka varsinainen suunnittelutyö ajoittuisi ensi vuodelle ja rakentamisen odotetaan käynnistyvän vuoden 2016 alussa. Sairaalahankkeen alustava kustannusarvio on yli 100 miljoonaa euroa.

Haasteita ovat väestön väheneminen ja ikääntyminen. Julkisen talouden vaje tulee näkymään, sillä julkisen sektorin merkitys työllistäjänä on suuri.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Talvivaaran kaivoksella on riittänyt viime aikoina haasteita ylimääräisen veden haitatessa pitkittyneesti bioliuotusprosessin toimintaa ja nikkelin hinnan pysytellessä sitkeästi alhaisena. Viime vuoden lopulla alkanut yrityssaneerausmenettely etenee sekä Talvivaaran Kaivososakeyhtiö Oyj:ssä että sen operatiivisessa tytäryhtiössä Talvivaara Sotkamo Oy:ssä.

Talvivaara-konserni on ilmoittanut lomauttavansa vaiheittain 246 työntekijää toistaiseksi. Talvivaaran oman henkilöstön määrä on noin 530. Lomautuksilla tuetaan yrityssaneeraus- ja sopeutetaan henkilöstömäärä tuotantomalliin, jossa malmin tuotanto on väliaikaisesti keskeytetty. Biokasaliuotus ja metallien talteenotto jatkuvat normaaliin tapaan.

Myös positiivisia merkkejä Talvivaaran viime aikojen tuotannon käänteestä kasvuun on havaittavissa. Kannattavuutta nakertaa kuitenkin edelleen nikkelin alhainen hinta, joka to-

sin on noussut hivenen viime aikoina. Kainuun aluetalouden ja työllisyyden kannalta Talvi-vaaran kaivoksen pelastautuminen olisi tuiki tärkeää.

Sotkamon Tipaksen (Taivaljärven) hopeakaivoshanke etenee, vaikka rahoitusmarkkinoiden epävarmuus on hieman hidastanut hankkeen toteutumista. Kaivokselle valmistui viime vuoden lopulla voimalinja, mikä osaltaan mahdollistaa nopean aloittamisen, kunhan rahoitus vielä varmistuu. Sotkamo Silverin tavoitteena on käynnistää kaivos vielä tämän vuoden aikana. Yhtiö ilmoitti vastikään uusiin tarkempiin tutkimuksiin pohjautuen mineraalivarojen nouseen 3,5 miljoonasta tonnista 6 miljoonaan tonniin. Kaivoksella on suurin koskaan Suomessa löydetty hopeaesiintymä. Kaivokselle myönnettiin äskettäin ensimmäisenä Suomessa uudenmuotoinen kaivosturvallisuuslupa, joka sisältää kaivostoiminnan riskien arvioinnin, toimintaperiaatteet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja sisäisen pelastussuunnitelman.

Otanmäen suljettua kaivosta Kajaanissa valmistellaan uudelleen avattavaksi. Kaivoksessa louhittaisiin vanadiinia, rautaa ja ilmeniittiä. Vanadiini oli yli 30 vuotta toimineen kaivoksen päätuote kunnes kaivos suljettiin vuonna 1985. Uudelleen avaaminen on alkanut kiinnostaa, koska metallien kysyntä on kova, hinnat ovat kohtalaiset ja esiintymä on merkittävä. Otanmäen pääesiintymissä olisi mineraaleja 20 miljoonaa tonnia, jopa enemmänkin.

Matkailualalla Sotkamon Vuokatti on tilastojen kärjessä. Vuokatin alueen matkailu on kasvanut selvästi. Suuri Angry Birds -aktiviteettipuisto on toiminut reilun vuoden ajan. Kävijämäärä on yllättänyt, sillä sisäaktiviteettipuistossa on vierailut jo noin 150 000 kävijää. Angry Birds -aktiviteettipuisto on vahvistanut Vuokatin asemaa erityisesti lapsiperheiden suosikkikohteena. Sisäaktiviteettipuisto on tervetullut ympärivuotinen lisä Vuokatin suosikkiharrasteiden, Vuokatinrinteiden ja Katinkullan kylpylän, rinnalle.

Kajaaniin entisen paperitehtaan tiloihin perustetun Renforsin Rannan yritysalueella työskentelee jo enemmän ihmisiä kuin paperitehtaan sulkemishetkellä, jolloin henkilöstömäärä oli 535. Yritysalueen kunnostettuihin tiloihin on sijoittunut jo yli 30 yritystä, joista valtaosa on alueella täysin uusia toimijoita. On arvioitu, että muutaman vuoden kuluttua alue olisi entistä vilkkaampi. Alueen henkilöstömäärän arvioidaan nousevan muutaman vuoden kuluessa 800–900 työntekijän tasolle.

Bioetanolia liikenteen polttonesteeksi valmistava energiayhtiö St1 suunnittelee Renforsin Rannan yritysalueelle uutta tuotantolaitosta, joka tuottaa etanolia sahanpurun selluloosasta.

Kiskokalusto- ja konepajatuotteiden valmistaja Transtech Oy:llä riittää töitä vuosiksi, kun yritys on saanut mittavat junanvaunu- ja raitiovaunutilaukset. Transtech vetää työvoimaa myös muualta Suomesta ja myös ulkomailta. Transtech toimittaa lisää ohjaus- ja ravintolavaunuja VR:lle. VR Group on ilmoittanut käyttävänsä lisätilausoptiot 13 ohjausvaunun ja 11 ravintolavaunujen toimittamisesta. Vaunujen kotimaisuusaste on noin 80 % ja tilausten kokonaisarvo noin 55 miljoonaa euroa. Vaunujen toimitukset alkavat tänä vuonna ja kestävät ensi vuoden syksyyn. Tilaus takaa yhtiön Otanmäen tehtaalle sekä laajalle joukolle kotimaisia yhteistyökumppaneita hyvän peruskuorman syksyyn 2015 saakka. Helsingin uusi raitiovaunu oli viime vuonna ensiesittelyssä. HKL ja Transtech tekevät vaunulla käyttöönottotestejä ja sillä ajetaan koeajoja eri raitiovaunulinjoilla. Uuden raitiovaunun ominaisuuksia ja soveltuvuutta testataan ennen varsinaisen tehdastuotannon aloittamista vuonna 2015. Uusia vaunuja tulisi vuosien 2015–2018 aikana Helsinkiin vielä 38 kappaletta.

ICT-alan yritykset suhtautuvat luottavaisesti tulevaisuuteen. Kajaanissa on aloittanut kaksi suurta konesalia. CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n palvelinkeskus on käynnistynyt entisen paperitehtaan tiloissa. IBM ja teknologiayhtiö Herman IT (HIT) avasivat entisen paperitehtaan varastorakennuksessa ekotehokkaan konesalin. Suurten konesalien sijoittuminen Kajaaniin luo uskoa toimialan kehittymiselle ja kasvulle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on Kajaanin seudulla alemmalla tasolla kuin Kehys-Kainuussa, vaikka onkin kasvanut enemmän kuin Kehys-Kainuussa. Työttömien työnhakijoiden määrä oli viime vuonna yli viidenneksen eli lähes 650 henkilöä edellistä vuotta korkeammalla. Viime vuoden lopussa työttömiä oli hieman yli 4 400. Myös lomautukset ovat kohottaneet seudun työttömyyttä.

Kasvun ohella seudun työttömyydessä korostuu vaikea rakenteellinen ongelma, lähinnä pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömyys. Pahimman työttömyyden kourissa kamppailee Paltamo, joka on palannut yli viiden vuoden takaisin Paltamon Työtä Kaikille -kokeilua edeltäviin työttömyyslukuihin.

Työttömyyden uskotaan pysyttelevän nykytasolla vielä puolen vuoden kuluttua. Työttömyyden odotetaan kääntyvän laskuun viimeistään vuoden kuluttua.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Kainuussa työvoiman kysynnästä valtaosa tapahtuu Kajaanin seutukunnassa, jossa työpai-koistakin noin 75 % sijaitsee. TE-toimistoon ilmoitetuilla uusilla avoimilla työpaikoilla mita-ten työvoiman kysyntä väheni viime vuonna. Eniten uutta työvoimaa tarvittiin palvelutyössä, terveydenhuollossa ja sosiaaalialalla sekä kaupallisessa työssä. Jatkossa uutta työvoimaa tarvitaan erityisesti eläkepoistumaa korvaamaan, mutta ei useinkaan samoihin tehtäviin.

Työnantajahaastattelujen mukaan rekrytointiongelmien yleistyivät viime vuonna. Myös TE-toimiston ammattibarometrin arvioissa näkyy työmarkkinatilanteen heikkeneminen sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainon muuttuminen. Kajaanin seudulla pulaa on ko-nepaja-alalla. Kysyntää olisi tarjontaa enemmän etenkin hitsaajista ja kaasuleikkaajista. Vaikeinta työvoimaa on saada terveydenhuollossa ja sosiaaalialalla. Myös palvelutyön alal-la muutamissa ammateissa, kuten tarjoilijat ja siivoojat, on pulaa työvoimasta.

Kehys-Kainuun seutukunta

Hyrnsalmi, Kuhmo, Puolanka, Suomussalmi

Kehys-Kainuun seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 23 206 henkilöä. Vuoden aikana väestö vähe-ni 381 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 327 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 3 948 hen-kilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 21,2 prosenttia, ja työttömiä työnhakijoita oli 2080.

Kehys-Kainuun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kehys-Kainuun vahvuudet liittyvät luonnonvarojen hyödyntämiseen, ennen muuta metsätalouteen ja myös kaivannaisteollisuuteen. Myös matkailu, puuteollisuuden jalostajaverkosto, bioenergian tuotanto ja konepajateollisuus koetaan vahvuudeksi. Matkailussa korostuvat luonnonläheisyys ja erämatkailu. Venäjän läheisyyden hyödyntäminen koetaan myös mahdollisuutena, erityisesti palvelusektorilla. Luottamus maatalouteen on kasvanut ja metsätalouden merkitystä on ruvettu arvostamaan. Lisäksi myönteistä on puun sahauksen vakaa tilanne ja työllisyys.

Kehys-Kainuun väestö vähenee varsin voimakkaasti, mikä johtuu väestön ikärakenteesta ja muuttotappiosta. Alueen liikenneyhteydet kaipaavat kohentamista, erityisesti tieverkon heikkenevä kunto nähdään ongelmallisena. Kuntien taloustilanne on huolestuttava, ja uhkana nähdään lähipalvelujen keskittyminen yhä harvemmalle palveluverkolle.

Kehys-Kainuun elinkeinojen kehittyminen vaatii pääomia. Yritykset ovat pääosin pieniä ja ongelmana on pääomien puute. Haasteena tulevaisuudessa on myös osaavan työvoiman saaminen kasvualoille.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Kaivannaisteollisuuteen liittyy varsin myönteisiä odotuksia. Sotkamon Tipaksen hopeakaivoksen uskotaan toteutuessaan piristävän myös Kehys-Kainuun elinkeinoelämää. Pientä positiivista virettä uskotaan syntyvän Taivalkosken Mustavaaran kaivoksen myötä lähinnä Suomussalmelle. Mustavaaran kaivoksen uudelleen avaamisesta odotetaan isoa työllistäjää Koillismaalle, ja työllisyysvaikutusten odotetaan ulottuvan myös Kainuuseen. Mikäli suunnitelmat etenevät toivotusti, rakentaminen alkaisi ensi vuonna, ja tuotanto käynnistysi vuonna 2017.

Suomussalmella aloitti viime vuonna uusi puhelinpalvelukeskus. Sen toiminta kasvoi alun neljän hengen työntekijäjoukosta jo vuoden lopulla nopeasti 20:een, mikä vaikuttaa siltä, että tämän tyyppinen yritystoiminta hyötyy talouden matalasta suhdanteesta.

Myös tapahtumien työllisyysvaikutuksia on ryhdytty korostamaan ja niiden liikevaihdon on koettu olevan vähemmän riskialtis aluetalouden häiriöille. Kuhmon Kamarimusiikki on Suomen vanhin ja kävijämäärältään suurin kamarimusiikin tapahtuma. Tapahtumalle on ominaista, että sen vaikutukset leviävät laajalti aluetalouteen ja eri toimialoille.

Matkailussa Hyrynsalmen Ukkohallan matkailukeskus on alueen veturi. Matkailukeskus on tuiki tarpeellinen piristysruiske erityisesti Hyrynsalmelle. Viime vuosina Ukkohallan on investoitu mittavasti. Matkailukeskukseen on rakennettu lisää majoitus- ja palvelutiloja. Matkailukeskuksessa järjestettiin vuoden alussa Suomen ensimmäiset Winter Home -lo-

makotimessut. Messut esittelivät perinteisten lomailutapojen ja -rakenteiden lisäksi täysin uusia, moderneja loma-asumisratkaisuja.

Erämatkailu on kasvussa. On todettu, että wildlife-matkailu eli eläinten katselu ja kuvaaminen niiden luontaisessa ympäristössä istuu hyvin Kainuun imagoon. Lisäksi ostosmatkailun kehittyminen Venäjältä on rajan läheisyyden takia hyvällä kasvu-uralla. Matkailu tukee hyvin palvelusektorin ja kaupan työllisyyttä.

Kuhmossa on aloittamassa uusi CLT-levytehdas, joka tuottaa ristiinliimattua massiivipuuta. CLT-levy soveltuu käytettäväksi muun muassa kerrostalojen rakenteena sekä muissa suurissa rakenteissa. Investointi on merkittävä, koska sen on arvioitu tuovan 10–20 työpaikkaa ja lisäävän sahatavaran paikallista jatkojalostusta.

Kuhmossa toimii puurakentamisen koulutus- ja tuotekehityspalveluita tarjoava asiantuntijaorganisaatio Woodpolis, jolla on vireillä isoja puurakentamisen aluekohteita. Epävarmuus yleisestä taloustilanteesta ja rakentamisen kehittymisestä heijastuu puutuoteteollisuuteen. Saavutetuista aluerakennuskohteista (Helsingin Honkasuo, Rauman Papinpelto) on käynnissä ennakkomarkkinointi, mutta taloustilanne heijastuu kysyntään ja asuntojen hankintapäätöksiin. Helsingin Honkasuon rakentamiseen kuitenkin päästään tämän vuoden aikana.

Kuhmossa viime vuonna hyvään vauhtiin päässyt konepajateollisuus elää nyt hiljaisempaa vaihetta, mutta tilanteen uskotaan paranevan tämän vuoden aikana.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on Kehys-Kainuussa selvästi korkeammalla kuin Kajaanin seudulla. Vuoden takaisesta se on kuitenkin kasvanut Kehys-Kainuussa suhteellisesti vähemmän. Työttömiä työnhakijoita oli viime vuonna keskimäärin 15 % eli noin 220 henkilöä edellisvuotta enemmän. Viime vuoden lopussa työttömiä oli 2 080. Vaikein työttömyys on Kuhmossa ja Suomussalmella.

Lähimmän puolen vuoden aikana Kehys-Kainuun työttömyyden uskotaan edelleen hieman kasvavan. Sen jälkeen työttömyyden odotetaan kääntyvän laskuun ja painuvan vuoden kuluttua kutakuinkin nykyiselle tasolle.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä on selvästi vähäisempää Kehys-Kainuussa, jossa sijaitsee neljännes Kainuun työpaikoista. Uutta työvoimaa tarvitaan lähinnä vain eläkepoistumaa korvaamaan, mutta ei useinkaan samoihin tehtäviin.

Puurakentamiseen liittyvässä yritystoiminnassa on tunnistettu osaamisongelmia. Puutuoteala tarvitsee kehittyäkseen osaamista suunnittelussa, komponentti- ja elementtivalmistuksessa sekä asennuksessa. Osaavan työvoiman saatavuus koetaan alueella ongelmaksi yleensäkin teollisuuden kehittymiselle.

Lisätietoja

Strategiapäällikkö

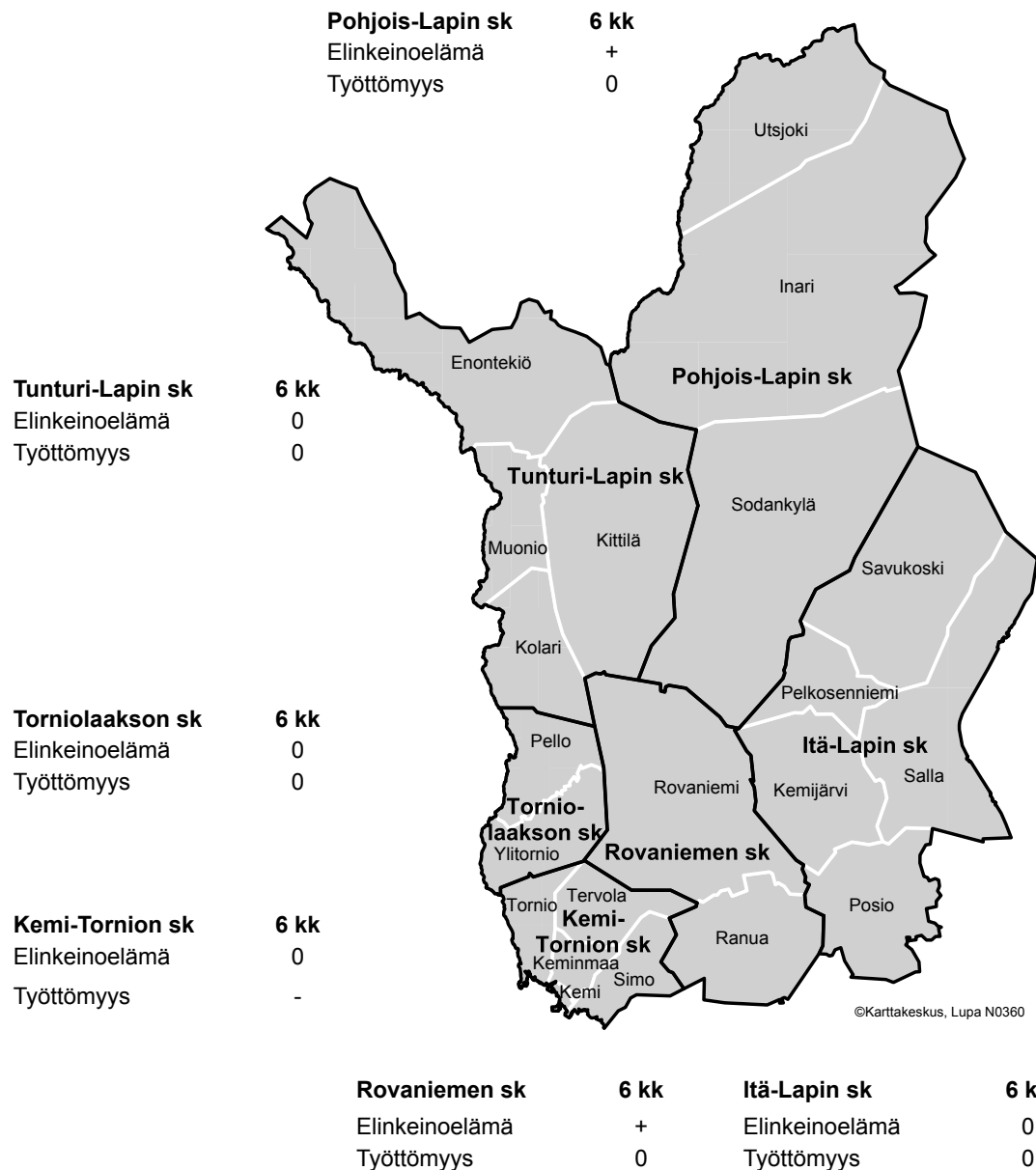
Juha Puranen

Kainuun ELY-keskus

puh. 0295 023 650

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Lapin ELY-keskus

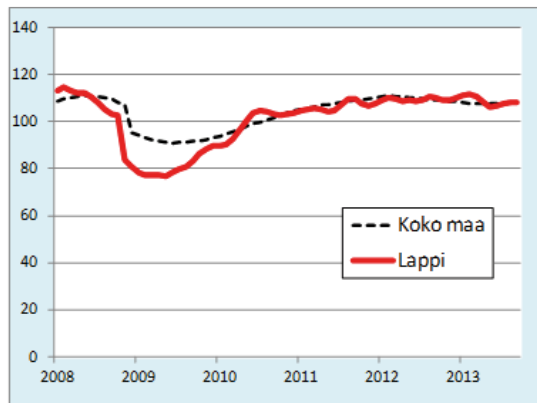
Lapissa asui vuoden 2013 lopussa 182 486 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 358 henkilöllä. Vuonna 2012 alueella oli 11 340 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 39 437 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 17,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 14 114.

Lapin ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

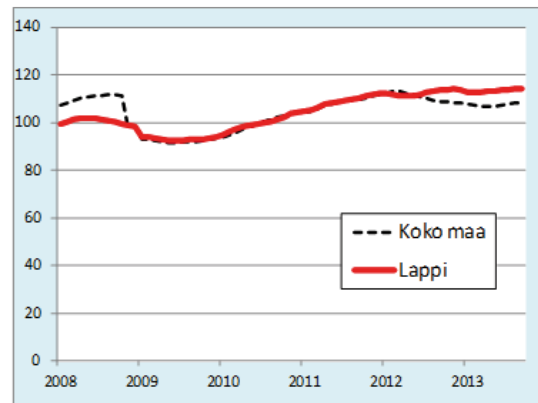
Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Lapissa yritysten liikevaihdon kehitys on noudatellut koko Suomen kehitystä, joskin Lapin kehityksessä on ollut suurempaa vaihtelua. Päätoimialoista kaupan kehitys on ollut suotuisampaa kuin koko maassa. Jo usean vuoden aikana vuosimuutokset ovat muutamaa vuosineljännestä lukuun ottamatta olleet sekä liikevaihdon että henkilöstömäärän osalta positiivisia. Teollisuudessa kehitys on ollut vaihtelevaa ja liikevaihto on ollut viime vuosina vuoden 2010 tasoa tai hieman sen yläpuolella. Rakentamisessa liikevaihdon vuosimuutos oli viime vuoden kolmannella neljänneksellä plussalla, mutta se ei vielä näkynyt henkilöstömäärässä. Palveluissa ollaan hieman jäljessä koko maan myönteisestä kehitystrendistä.

Liikevaihdon trendi kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, teollisuus (2010 = 100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Lapin tulevaisuuskuva on monipuolinen. Lapin monipuolinen elinkeinorakenne perustuu luonnonrikkauksiin, alkutuotantopotentiaaliin, pk-yritysten kilpailukykyisyyteen ja kasvuhakuisuuteen, arktiseen asemaan ja kansainvälisyyteen osana Pohjois-Kalottia. Lapin kehittyvät toimialat, kansainvälinen matkailu ja laajeneva kaivostoiminta, heijastuvat muiden toimialojen toiminta- ja kasvuedellytyksiin.

Lapin ja elinkeinotoiminnan kehittymiseen heijastuvia haasteita ovat väestön väheneminen ja ikääntyminen, korkea työttömyys, alueiden sisäinen eriytyminen ja kasvavat erot, kiristynyt kuntatalous, osaamisen kehittäminen sekä tarvittavan infran puute (logistiikka ja tietoliikenneyhteydet).

Teollisuuden ja palvelutoimialan piristyminen näkyy kasvavana kaavoitusten määrinä taajamissa, matkailukeskuksissa ja tuulivoimarakentamisen alueilla.

Lapin yrityksille näyttäisi olevan potentiaalia Norjan pohjoisilla alueilla öljy- ja kaasualalla alihankkijana, kunnossapidossa, hydraulikka- ja logistiikkapuolella. Myös ICT-alan yritykset, arkkitehtitoimistot ja konepajat kiinnostavat pohjoisnorjalaisia. Teollisuuden mahdollisuuksia uusille aloille omalla alueella ja laajemmin pohjoisessa tuetaan mm. hanketoiminnalla.

Elinkeinoelämän myönteinen kehitys heijastuu myös Lapin väestökehitykseen. Työikäisen väestön määrä on kehittynyt viime vuosina tilastokeskuksen väestöennustetta myönteisemmin. Viime vuonna väestökehitys oli positiivinen kolmessa Lapin seutukunnassa (Rovaniemi, Tunturi-Lappi ja Pohjois-Lappi) ja seitsemässä eli joka kolmannessa Lapin kun-

nassa. Kittilä ja Sodankylä ovat kuntina esimerkkejä siitä, miten matkailu ja kaivostoiminta heijastusvaikutuksineen ovat kääntäneet väestökehityksen suunnan. Kittilässä väestökehitys kääntyi kasvuun kymmenisen vuotta sitten ja Sodankylässä vuonna 2011.

Valtakunnallisesti valmistelussa olevista asioista ovat Lapissa viime aikoina keskusteltaneet erityisesti lentoliikennestrategiavälikirje, kunta- ja sote-uudistus ja metsähallituksen uudistus. Aluekehitystyötä tehdään Lapissa laajalla viranomais- ja toimijayhteistyöllä ml. elinkeinoelämä Lappi-brändin mukaisesti tehdä pois-asenteella. Parhaillaan Lapin liiton johdolla on valmistelussa lappilainen sotemalli ja vuosille 2014–2017 Lappi-sopimuksen muotoon työstettävän maakuntaohjelman ja maakuntasuunnitelman päivityksen laadinta.

Elinkeinoelämän kuljetusten hyvä vire jatkuu. Vuosien 2012–2013 raskaan liikenteen liikennemäärät ovat olleet selvästi edellisvuosia suuremmat. Raskaan liikenteen sujuvuutta parannetaan tänä vuonna merkittävästi Kittilään ja Tunturi-Lappiin uudella Kaukosen sillalla ja taajaman lähellä olevalla Salmen sillalla. Kaivoshankkeisiin liittyvät liikennejärjestelyt ovat selvitysvaiheessa. Haasteita tieverkon ja siltojen ylläpidolle aiheuttaa kokonaispainojen ja maksimikorkeuden muutokset, joiden myötä painorajoitettujen siltojen määrä nousi Lapissa 50:een. Rovaniemen kohdalla valtatie 4 uudistamisen toteutus alkaa kesälomien jälkeen ajoittuen vuosille 2014–2016. Sähköistetty ratayhteys Rovaniemi-Kemijärvi otetaan käyttöön maaliskuussa.

Lentoliikennestrategiavälikirjeen mukaan osaa maakuntakentistä uhkaa sulkeminen, mikä huolestuttaa lappilaisia elinkeinonedustajia. Lapissa tehdyn kyselytutkimuksen perusteella nykyinen Lapin reittilentojen tarjonta ei vastaa edes olemassa olevaan kysyntään. Lapin matkailukysyntää jää hyödyntämättä ja matkanjärjestäjät ovat menettäneet miljoonien eurojen edestä myyntiä toimimattomien lentoyhteyksien ja korkeiden hintojen takia. Menetykset nähdään harmillisena imagomarkkinointiin ja revontulikampanjoihin tehtyjen panostusten vuoksi. Seuraavaa talvikautta ajatellen on myönteistä, että Finnair ja Pohjois-Suomen matkailutoimijat ovat päässeet sopimukseen kolmivuotisesta yhteistyöstä Lapin lentojen lisäämiseksi. Marraskuussa alkavat lisälennot antavat Pohjois-Suomen matkailuyrittäjille hyvän mahdollisuuden markkinoida palvelujaan aasialaisille ja antaa eurooppalaisille sujuvat yhteydet Lappiin.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Lapin yrityskanta kasvaa edelleen, vaikka uusien aloittaneiden yritysten määrä on laskenut. Starttirahan kysyntä lisääntyi hieman edellisestä vuodesta. Yritystoiminnan aloitti viime vuonna starttirahalla 230 henkilöä.

Pk-yritysten usko talouteen on vahvistumassa. Lapin pk-yritysten suhdannenäkymät ovat parantuneet selvästi syksystä 2013. Etenkin teollisuudessa ja palvelutoimialalla on piristymisen merkkejä. Rakentamisessa ja kaupan alalla suhdanneodotukset ovat syksyn tasolla lähellä nollaa. Investointihalukkuus on negatiivinen, mutta teollisuudessa muutosta on jo näkyvissä. Rahoitusta Lapin yritykset hakevat pääosin käyttöpääomaksi, yrityksen kehittämiseen tai koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin. Odotukset henkilökunnan määrän suhteen ovat nousseet kahden vuoden tauon jälkeen positiivisiksi, erityisesti palvelutoimialalla. Teollisuudessa henkilökunnan määrässä ei odoteta muutosta toi-

mialan vahvoista näkymistä huolimatta. Heikkoja signaaleja pidemmällä aikavälillä kehityvistä investointitarpeista kuvaa Lapin muuta maata voimakkaampi kasvuhakuisten yritysten osuuden nousu.

Uusien kaivosten investointipäätösten osalta ollaan odottavalla kannalla. Toimivissa ja laajentavissa kaivoksissa tilanne vaihtelee. Uusilla toimijoilla on erityisiä haasteita toiminnan käynnistämisessä ja rahoituksen järjestelyissä. Taantuman jälkeen ja pitkällä tähtäimellä kaivosala tulee kuitenkin työllistämään yhä enemmän.

Paperi- ja metsäteollisuuden tilanne on haastava. Kilpailu markkinoilla on kovaa. Jäljelle jäävät yksiköt ovat entistä vahvempia ja kustannustehokkaampia. Kunnossapitosektoreille on tulossa mahdollisuuksia uusille toimijoille, kun teollisuusyritykset satsaavat omaan ydinosaamiseensa. Kaiken kaikkiaan tilanne todennäköisesti vakiintuu nykyiselle tasolle.

Energia-alalla puhaltavat muutoksen tuulet Kemijoki Oy:n toimintojen muutosten myötä. Energiajakeluun on tulossa investointibuumi, joka pitää energia-alan tilanteen vakaana ja jonka myötä työpaikat voivat jopa hieman lisääntyä.

Logistiikassa näkymät ovat kohtuullisen vakaat. Yrittäjäkanta tulee pienenemään vanhimpien yrittäjien luopuessa yrittäjyydestä ammattipätevyyskoulutusten suorittamisen sijaan. Jäljelle jäävät kuljetusyritykset lisäävät kapasiteettiaan.

Rakennusosalalla tilanne on edelleen osassa Lappia heikko, mutta vuoden päästä tilanteen arvioidaan olevan jo parempi. Asuntorakentaminen näkyy lähinnä Rovaniemellä ja Sodankylässä. Meneillään olevat ja käynnistyvät tiehankkeet heijastuvat myönteisesti maanrakennustoimialalle. Matkailun korjaus- ja uusinvestoinnit ovat olleet vähissä taantuman aikana, mutta ensimmäiset projektit tulevat käynnistymään optimistisimpien arvioiden mukaan jo vuoden sisällä.

Matkailussa viime talvi oli onnistunut. Myös kuluva kausi näyttää hyvältä ja tulevaisuudennäkymät ovat positiiviset. Myönteistä kehitystä osoittaa myös Etelä-Suomen hiihtolomien aloituspäivien liikennemäärien selvä kasvu Lapin matkailukeskuksiin johtavilla teillä. Aasialaiset matkailijat ovat kasvava matkailijaryhmä, joka on ollut innoissaan hyvästä revontulista ja Lapin elämyksistä. Venäjältä suuntautuva ostosmatkailu on edelleen ollut kasvussa. Finnairin lentokapasiteetti ja jatkoyhteysongelmat ovat haitanneet yritysten toimintaedellytyksiä ja kasvua, mutta tilanteeseen on tulossa parannusta Finnairin kanssa tehdyn kolmivuotisen sopimuksen myötä. Kansainväliset matkanjärjestäjät näkevät Lapin matkailulla erittäin merkittäviä kasvumahdollisuuksia, jos lentoreittiyhteydet olisivat toimivammat ja hinta olisi kilpailukykyisempi suhteessa kilpaileviin kohteisiin.

Kaupan liiton ennusteen mukaan kaupan alalla on odotettavissa pientä kasvua vasta ensi vuonna. Lapissa kaupan alan kehitys on ollut positiivinen jo pidempään. Myönteiseen kehitykseen on ollut vaikuttamassa rajakauppa ja Venäjältä Lappiin suuntautuva ostosmatkailu. Vähittäiskaupassa kustannuskilpailu, uusi teknologia ja verkkokaupan sulautuminen kivijalkakauppaan muuntaa kaupan toimialan luonnetta. Tämä kehitys on ollut nähtävissä myös Lapin kaupungeissa.

Luonnonvara-alalla puhtaiden raaka-aineiden kysynnän lisääntyminen on mahdollisuus. Lähiruokabuumin myötä Lapissa kasvoi kiinnostus alkutuotteiden tilalla tapahtuvaan jalostukseen. Lisää luomua -kampanjan tuloksena myös kiinnostus luomukotieläintuotantoon lisääntyi. Maataloudessa tilakoot ovat kasvussa ja palkkatyövoiman tarve lisääntyy. Maa-

taloudesta on tullut pääomavaltainen ala ja bisnestä eikä pelkällä viljely-/maatalousosaa-
misella pärjää. Keskeisenä huolena maataloudessa on sukupolvenvaihdosten vähäinen
määrä sekä tilanpidosta luopuvien siirtyminen muihin elinkeinoihin. Lammastilojen määrä
on vähentynyt huippuvuosista ja tilanpidosta on tullut entistä ammattimaisempaa. Porota-
loudessa sukupolvenvaihdosten määrä on pysynyt kohtuullisen hyvällä tasolla, mutta elin-
keinon vaikeudet erityisesti eteläisissä paliskunnissa uhkaavat näivettää toimeentulomah-
dollisuuksia. Porotaloudessa suunnataan kehittämistä laadukkaaseen lihantuotantoon, al-
kuperämerkkien hyödyntämiseen markkinoinnissa sekä uusien tietoteknisten menetelmi-
en hyödyntämiseen porotalouden osaamistason nostamisessa.

Lapin kuntapäättäjiä kehitysnäkymät, luottamus talouteen ja työllisyyteen, ovat olleet
1990-luvulta lähtien koko maan keskiarvoa korkeammalla. Tuoreimmassa aluebarometris-
sa Lapin luottamusluku asettui lähelle muita maakuntia. Barometrin mukaan kuntatalou-
den tasapainottamiseksi investointeja vähennetään, käyttöomaisuutta realisoidaan, mak-
suja ja verotusta korotetaan. Henkilöstön lomautuksia on suunnitelmassa, mutta irtisano-
misiin ei vielä vuonna 2014 ryhdytä.

Vireille pantujen konkurssien määrä lisääntyi viime vuonna Lapissa kolmanneksella
edellisestä vuodesta. Konkurssiin haettiin eniten rakennustoiminnan, kaupan ja muiden pal-
veluiden yrityksiä. Maksetun palkkaturvan määrä (0,7 milj. euroa) laski Lapissa alle puo-
leen edellisvuodesta. Palkkaturvaa maksettiin eniten rakentamisen, ravitsemustoiminnan
ja kuljetuksen toimialoilla. Muutosturvatilanteet koskivat Lapissa viime vuonna kolmeatois-
ta työnantajaa. Henkilöiden vähennystarve oli yt-neuvottelujen alussa lähes 300 henkilöä
ja yt-neuvottelut johtivat noin 190 henkilön irtisanomiseen. Tällä hetkellä Lappiin kohdistu-
via yt-neuvotteluja on käynnissä mm. Itellan, Stora Enson ja Haltikin henkilöstöä koskien.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Lapin työttömyysaste on koko maan korkeimpien joukossa. Työttömyys lisääntyi voimak-
kaasti vuonna 2013. Työttömiä oli keskimäärin noin 12 720 ja joulukuussa työttömiä oli jo
yli 14 100. Työttömien määrä on viimeksi ylittänyt 14 000 alkuvuodesta 2006. Lomautettu-
jen määrä lisääntyi lähes puolella edellisestä vuodesta. Aktivointiasteeseen laskettaviin työ-
ja elinkeinohallinnon palveluihin osallistuvien määrä ja aktivointiaste oli koko viime vuoden
ajan alempi kuin edellisenä vuonna.

Heikentynyt työllisyystilanne on vaikeuttanut nuorisontakuun toteuttamista. Nuoria osal-
listui TE-hallinnon aktivointipalveluihin enemmän kuin edellisenä vuonna. Siitä huolimatta
nuorten työttömyys edelleen kasvoi ja nuorten työttömien osuus ko. ikäluokan työvoimas-
ta on Lapissa korkeampi kuin koko maassa. Nuorisotyöttömyysongelma on vaikein kau-
punkipaikkakunnilla ja Kemi-Tornion seutukunnassa pahempi kuin Rovaniemen seudulla.

Työvoiman kysynnän heikkenemisen myötä työttömyydet ovat pitkittyneet ja pitkäaikais-
työttömien määrä on kasvussa. Työttömiä on eniten vanhimmissa viisivuotiskäryhmissä,
eniten ikäryhmässä 55–59 –vuotiaat. Yli 50-vuotiaiden työttömien osuus kaikista työttömis-
tä on noin 40 %. Työttömyyseläkemahdollisuuden poistuminen näkyy selkeästi yli 60-vuo-
tiaiden työttömyyden kasvuna ja pitkinä työttömyysjaksoina.

Todennäköistä on, että työttömyys kasvaa vielä kuluvana vuonna, joskin loppuvuotta kohti tasaantuen. Haasteena on saada mahdollisimman pian käännettyä nuorisotyöttömyyden kehitys alenevaksi ja hidastettua pitkäaikaistyöttömyyden kasvua.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysynnän hiipuminen on näkynyt myös TE-toimistoon ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrässä. Lapin TE-toimistoon ilmoitettiin viime vuonna kuukausittain keskimäärin noin 1 060 avointa työpaikkaa, mikä on neljännes vähemmän kuin edellisenä vuonna. Työpaikkoja oli avoinna eniten palvelualalla, kaupallisessa työssä sekä terveydenhuollon ja sosiaalialan tehtävissä. Työpaikoista kaksi kolmasosaa oli yrityksissä ja joka neljäs kuntasektorilla. Kuntasektorilla työpaikkoja oli jopa lievästi enemmän kuin edellisenä vuonna ja henkilöstön eläköitymisestä johtuen rekrytointitarve jatkuu lähivuosinakin. Valtiolla työpaikkoja oli avoinna huomattavasti edellisvuosia vähemmän heijastaen valtion vaikuttavuus- ja tuottavuusohjelman toteuttamista.

Monilla toimialoilla työvoiman kysyntä perustuu vaihtuvuuteen tai kausivaihtelujen mukaisesti rekrytointitarpeisiin. ETLAn uusimmassa alue-ennusteessa työllisyys lisääntyy tänä vuonna Lapissa kaivostoiminnassa, liike-elämän palveluissa sekä energia-, vesi- ja jätehuollossa. Ensi vuonna työllisyys kääntyisi kasvuun myös rakentamisessa. Terveys- ja sosiaalipalveluissa työvoiman kysyntä on jatkuvaa, mutta toimialan kokonaistyöpaikkamäärä ei juuri lähivuosina kasva.

Korkean työttömyyden aikanakin työvoiman saatavuusongelmia esiintyy, vaikkakin monilla aloilla pienemmässä mittakaavassa. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa osaavan työvoiman saatavuus ja pysyvyys on haaste erityisesti pienimmissä ja syrjäisimmissä kunnissa. Viimeaikaisten uutisten mukaan kuitenkin esim. lääkärien virkoihin on ollut aiempaa paremmin hakijoita. Kuntasektorilla työvoiman saatavuusongelmien nähdään Lapissa kasvavan lähivuosina terveydenhoidossa ja sosiaalipalveluissa ja muita maakuntia enemmän myös opetustoimen tehtävissä.

Kuljettajien saatavuus on ollut hyvä ja tarjontaa on ollut Etelä-Suomestakin. Kuljettajapulaa ei ole näköpiirissä lähimmän vuoden aikana. Rakennusosalalla työvoiman saatavuustilanteen arvioidaan kiristyvän, kun noususuhdanne alkaa.

Matkailualalla osaavan työvoiman saatavuus on joka sesongin haaste. Lapin matkailun työmahdollisuuksia on esitelty osana Pohjoisten ELY-keskusten työvoiman alueellisen liikkuvuuden edistämiseen tähtäävää yhteistyötä. Tavoitteena on saada eri alojen työnhaikijat näkemään koko Pohjois-Suomi ja laajemmin myös Ruotsin ja Norjan työmarkkinat mahdollisuutena.

Valtakunnallisiin päätöksiin ja kehittämistavoitteisiin liittyen Lapin koulutustarjonta ja oppilaitoskenttä on muutoksessa. Toisen asteen ja ammattikorkeakoulutuksen aloituspaikat vähenevät. Rovaniemen ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulut yhdistyivät vuoden alusta Lapin ammattikorkeakouluksi. Myös toisen asteen oppilaitoskentässä yhteistyö nähdään tärkeäksi. Aloituspaiikkojen väheneminen ja yhteishakuvalinnan muutokset heijastuvat koulutustakuun toteuttamiseen. Aikuiskoulutustarjontaa on lisättävä, jotta koulutusmahdollisuuk-

sia on aikuisille, joilta puuttuu ammatillinen koulutus tai jotka haluavat kouluttautua uudelle alalla tai täydentää opintojaan.

Kehitysarviot seutukunnittain

Rovaniemen seutukunta

Rovaniemi, Ranua

Rovaniemen seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 65 362 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 258 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 3 605 toimipaikkaa, joissa työskenteli 13 555 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 4 913.

Rovaniemen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Rovaniemen seutukunnassa väestö on lisääntynyt vuodesta 2003 alkaen. Väestö lisääntyy Rovaniemellä, mutta vähenee Ranualla. Syntyvyysenemmyys on Lapin seutukunnista vain Rovaniemellä plussalla. Myös muuttotase on maahanmuuton ansiosta positiivinen.

Rovaniemen hyvänä vahvuutena on sijainti ja saavutettavuus. Rovaniemelle on olemassa hyvät liikenneyhteydet eri liikennevälinein. Saavutettavuus ja kohtuullinen hintataso ovat matkailun ja kaupan kehittymisen kannalta merkittäviä tekijöitä. Rovaniemi on suosittu tapahtumien ja kokousten järjestämispaikkakunta.

Rovaniemellä on useita maankäyttöön liittyviä kehittämishankkeita ja vireillä olevia yleisiä asemakaavamuutoksia. Yksi merkittävin on matkailun ja majoituskapasiteetin laajentaminen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Rovaniemellä matkailun vaikutus näkyy ympäri vuoden. Erityinen vahvuus on joulumatkailu. Rovaniemen nykyinen vuodekapasiteetti riittää matkailun maltilliseen kasvuun. Matkailustrategiassa on nostettu esille, että majoituskapasiteetissa ei ole tapahtunut olennaista muutosta vuodesta 2001 ja matkailuinvestoinnit ovat olleet vaatimattomia. Lapin muilla matkailualueilla on ollut huomattavasti enemmän investointeja.

Alueella toimii isoja kauppakeskittyymiä ja kauppakeskusten erikoiskauppoja. Alueen ostovoima tulee kotimaisten kuluttajien lisäksi ulkomaisten matkailijoiden, erityisesti venäläisten tekemistä ostoksista. Kasvava verkkokauppa haastaa erikoiskauppojen olemassaolon.

Rovaniemen alueella rakentaminen ja erityisesti maanrakennustyöt nousevat vahvasti esiin seuraavien vuosien aikana. Valtatien 4 parantaminen Rovaniemen kohdalla ajoittuu vuosille 2014–2016. Hankkeen kustannusarvio on 25 M€. Hankkeen rakennuttaa liikennevirasto ja Rovaniemen kaupunki osallistuu hankkeen rahoittamiseen. Alkuvuodesta on käynnistynyt uuden tien tekeminen Lapinrinteeltä Korkalovaaraan. Tie tulee yhdistämään alueet tiiviimmin osaksi kaupunkia. Kustannusarvio on 4,5 miljoonaa euroa vuosille 2014–2015. Kolmas merkittävä tierakennuskohde on Vennivaarantien ja Ylikylän liittäminen uudella yhteydellä.

Rakentamisen osalta näkyvimpiä hankkeita ovat Lappia talon remontti sekä rakennus-yhtiöiden korttelialuehankkeet, jotka etenevät rakennus kerrallaan. Ensi syksynä alkaa Rovaniemen keskustakentällä mittava remontti ja valmista tulisi olla keväällä 2015.

Alueen teollisuusyrittäjät ovat kaivanneet vapaamuotoisia yhteistapaamisia konkreettisten teemojen ympärille. Tähän pyyntöön on vastattu teollisuuspainotteisella hankkeella. Yrittäjien tavoitteena on saada tietoa rahoituksista, yhteistyömahdollisuuksista ja esimerkiksi alihankintojen hankkimisesta alueelle. Hankkeeseen liittyen on mm. käyty tutustumassa Tromssan alueen mahdollisuuksiin.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Rovaniemen seutukunnassa työttömyys on lisääntynyt suunnilleen saman verran kuin Lapissa keskimäärin. Nuorten työttömien osuus työttömistä on Lapin korkeimpia ja määrä Lapin suurin. Nuorista työttömistä joka kolmannelta puuttuu ammatillinen koulutus. Yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä on Rovaniemellä Lapin keskimääräistä alempi. Pitkäaikatyöttömien määrä ja osuus työttömistä on myös korkea. Pitkäaikaistyöttömyys lisääntyi viime vuonnakin lähes neljänneksellä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Terveystenhuolto- ja sosiaalialan alan ammattien lisäksi työvoiman kysyntää ja pulaa on taloushallinnon ja kirjanpito-, myyntiedustus- ja puhelinmyyntitehtävissä ja siivoojista. Rakentamisen vähäisyys muualla Lapissa näkyy tällä hetkellä rovaniemeläisten rakentajien työttömyytenä. Ylitarjontaa on myös hyvin monilla ammattialoilla ja ammateissa mm. teollisuudessa, toimisto-, kuljetus-, ravintola- ja metsätyössä.

Kemi-Tornion seutukunta

Kemi, Tornio, Keminmaa, Tervola, Simo

Kemi-Tornion seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 59 717 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 382 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 3 314 toimipaikkaa, joissa työskenteli 14 660 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 18,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 4 769..

Kemi-Tornion seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kemi-Tornio alueen erityisenä vahvuutena on teollinen perintö ja sen hyödyntäminen alueen kehittämisessä. Alueella on koettu voimakkaita menetyksiä teollisuuden rakennemuutoksissa. Alueen teollisuuden uudistumisessa olemassa olevalla toiminnalla on kuitenkin vahva rooli.

Lapin seutukunnista pk-yritysten suhdannenäkymät ovat positiivisimmat Kemi-Tornio-seudulla, mitä selittää teollisuuden näkymien vahva nousu syksyn saldoluvusta.

Kemi-Tornio seutukunnassakin väestö vähenee ja viime vuonnakin kaikissa alueen kunnissa. Muuttotase on kuntien välisestä muuttotappiosta johtuen negatiivinen. Kuntatalousasiantuntijan laskelmien mukaan alueen kuntien taloudelliset näkymät ovat haastavat.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Valtakunnalliset näkymät teollisuudessa ovat kirkastumassa. Kemi-Tornio alueen teollisuudessa näkymät ovat ristiriitaiset ja rakennemuutos jatkuu.

Outokumpu Kemin kaivos laajentaa ja malmivarat ovat kasvaneet aiemmin ilmoitetusta. Helmikuussa saatiin tieto, että VAPOn biodiesel –hanke Kemiin ei etene suunnitellussa aikataulussa. Vuoden vaihteessa taas saatiin tietoa, että Wärtsilä toimittaa Tornioon LNG –terminaalin ja investointipäätökset tehdään kuluvan vuoden aikana. Terminaalin rakentaminen ajoittuu vuosille 2014 – 2017 ja kustannusarvio on noin 100 miljoona euroa. Terminaali tulee palvelemaan meri- ja maakuljetusyhtiöitä, sähkön ja lämmön tuottajia sekä muita teollisuus- ja kaivosyhtiöitä Pohjois-Euroopassa.

Veitsiluodon Kemin tehtaalla Stora Enso sulkee aikakauslehtipaperin kysynnän heikkenemisestä johtuen paperikoneen. Aikataulu on nopea ja tuotanto ajetaan alas maaliskuun loppuun mennessä. Yt-neuvottelut koskevat koko Veitsiluodon henkilöstöä ja enimmillään vähennetään 90 työntekijää.

Työ ja elinkeinoministeriön merituulivoiman demolaitostuen (20 milj euroa) saajaksi ovat ehdolla Kemin Ajokseen ja Tornion Röyhtään sijoittuvat hankkeet. Kaikkiaan ehdolla on vielä kuusi hakijaa.

Alueen elinkeinoyhtiöt tekevät kovasti työtä alueen ja koko Lapin teollisuuden vahvistamiseksi. Teollisuuden toimijoille järjestetään yhteistyöfoorumeita, pk-yritysten kansainvälistymistä tuetaan ja teollisuuden sivuvirtojen mahdollisuuksia selvitetään. Oppilaitokset ovat panostaneet oppimisympäristöihin ja informaation jakamiseen palvelukseksi paremmin teollisuutta, erityisesti kaivannais- ja energiatoimialoja.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Kemi-Tornion alueella työttömyys lisääntyi viime vuonna Lapin keskimääräistä voimakkaammin. Lomautusten kasvu kohdistui Lapissa viime vuonna erityisesti Kemi-Tornion alueelle. Nuorisotyöttömyys on Kemi-Tornio alueella vaikea erityisesti Kemissä, Torniossa ja Keminmaalla. Nuorten työttömien osuus kaikista työttömistä ja ko. ikäluokan työvoimasta on Lapin korkein. Alueen nuorista työttömistä yli kolme neljäsosa on suorittanut vähintään toisen asteen ammatillisen koulutuksen. Kemi-Tornion työttömissä on myös keskimääräistä enemmän 25–49 -vuotiaita ja vastaavasti yli 50-vuotiaita Lapin keskimääräistä vähemmän. Pitkäaikaistyöttömyys lisääntyi viime vuonna yli 30 %. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä oli kuitenkin huomattavasti Lapin keskimääräistä alempi.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Pulaa työvoimasta alueella arvioidaan olevan terveydenhuoltoalan lisäksi mm. opetus- ja kuljetusalan, maataloustyöntekijöistä sekä myyntiedustus- ja puhelinmyyntitehtävissä. Teollisuusammattien lisäksi ylitarjontaa on mm. kuvataitelijoista, ravintola-alalla ja toimitustehtävissä.

Alueen teollisuudessa on tarjolla kesätöitä alaa opiskeleville ja korkeakouluopiskelijoille. Outokumpu ja Stora Enso työllistävät satoja ammattiin opiskelevia ja korkeakouluopiskelijoita. Alle 18-vuotiaidenkin on mahdollista päästä teollisuuden tarjoamiin kesätöihin, mutta ei tuotantopuolelle. Myös Outokummun kaivos ottaa työharjoittelijoita maanalaisiin töihin sekä tarjoaa kesätyöpaikkoja.

Torniolaakson seutukunta

Ylitornio, Pello

Torniolaakson seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 8 226 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 149 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 643 toimipaikkaa, joissa työskenteli 1 444 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 570.

Torniilaakson seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueelle on muodostunut vahva ja erikoistunut pk-yritystoiminta. Erikoistumisen myötä yritysten toiminta-alueet ovat kasvaneet koko Lapin kattavaksi ja usein valtakunnallisiksi. Ke-

hittyneet alat ovat kemianteollisuudessa, erilaisessa rakentamisessa ja kuljetuksessa. Kasvavia aloja ovat tuulivoima, kaivostoiminta ja jalostunut matkailu. Ns. pieninä alueina kunnat pystyvät ketterästi tukemaan osaamisellaan yritystoiminnan kehittymistä.

Alueen väestö on vähentynyt ja ikääntynyt voimakkaasti viimeisten vuosien aikana ja tämä tuo erityistä haastetta paikalliselle kysynnälle ja työvoiman saannille.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Kuntien rooli elinkeinojen monipuolisessa tukemisessa on tärkeää. Alueen yritykset tarvitsevat rahoitus- ja palveluneuvontaa toimintojensa kehittämiseen ja kasvattamiseen, esimerkkinä Pellossa pidetty tilaisuus ”Potkua yritysten investointeihin”. Tällä hetkellä yrityksillä on investointeja menossa uusrakentamiseen, tuotannonohjaukseen ja muutamilla yrityksillä on suunnitelmia käynnistää investointeja. Tuulivoimarakentaminen on myös Tornionlaakson seutukunnan yksi kehityssuunta.

Kaivostoiminta näyttäytyy alueelle monella tapaa. Alueella tehdään merkittävää malminetsintää. Alkavilla ja laajentavilla kaivoksilla toimitaan teollisuusrakentajina tai maanrakentajina. Alueen yritykset kuljettavat tavaraa kaivoksille ja alueen työvoima kulkee siellä töissä.

Peltoon on tällä hetkellä nousemassa uusi katsastusasema. Uuden hallin koko sallii myös raskaankaluston katsastukset, joka osaltaan edistää palvelun saatavuutta Pellossa.

Matkailun kehittyminen nähdään molempien kuntien alueella vahvuutena. Yrittäjät ovat aktiivisesti toiminnassa mukana ja kehittämässä. Tärkeänä on pidetty matkailun näkökulmasta, että vapautuviin tiloihin on saatu uudet toimijat jatkamaan ja tuomaan panostaan alueella.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Torniolaaksossa työttömyys lisääntyi viime vuonna Lapin seutukunnista toiseksi vähiten. Työttömien ikärakenne on samankaltainen Itä-Lapin kanssa. Yli 50-vuotiaiden ja erityisesti yli 55-vuotiden korkea osuus työttömistä on korkea. Nuoria työttömiä alueella on vähän, osuus ikäluokan työvoimasta alueen matalimpia ja nuorten työttömyys ei viime vuonna juurikaan lisääntynyt. Pitkäaikaistyöttömien ja kasvu vuoden aikana on Lapin keskimääräistä tasoa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuus näyttäytyy yksittäisten avainhenkilöiden ja erikoisosaajien rekrytoinnissa. Raja-alueen kuntina esim. hoitoalalla työvoiman saatavuuteen heijastuu kilpailu osaavasta työvoimasta Ruotsin työmarkkinoiden kanssa.

Itä-Lapin seutukunta

Kemijärvi, Salla, Posio, Savukoski, Pelkosenniemi

Itä-Lapin seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 17 602 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 298 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 128 toimipaikkaa, joissa työskenteli 2 594 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 21,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 640.

Itä-Lapin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Viime vuosina Venäjän rajan merkitys on kasvanut alueella. Ostosmatkailun ja yleensäkin matkailun kehittämiseen on panostettu erilaisten hankkeiden myötä. Alueen vahvuuksiin kuuluu puuraaka-aineen hyödyntäminen jalostuksessa ja uusiutuvissa energiassa. Molempiin on saatu merkittäviä panostuksia. Luonnonvarat ovat tärkeässä roolissa kaikkien tulevaisuudessa, kun kehitetään matkailua ja erilaisia energiamuotoja.

Kaivostoimintaa on odotettu pitkään alueen taloutta virkistämään ja näköpiirissä on taas kaksi konkreettista hanketta valmistelussa.

Vaikeana rakennemuutosalueena Itä-Lapin kehittämistä on tuettu julkisella rahoituksella. Kemijärvi-Rovaniemi sähköistetty rautatieyhteys otetaan käyttöön maaliskuussa. Entisen Stora Enson tehtaan alueelle Kemijärven raakapuutermiinali, mitä tulee hyödyntämään myös alueelle sijoittuva puutuotetehdas. Termiinalin käyttöä tuleviin kaivostarpeisiin selvitetään. Myös ratayhteys puutermiinaliin sähköistetään.

Itä-Lapissa väestön väheneminen jatkuu. Pelkosenniemi oli Itä-Lapin kunnista ainoa, jossa väestö viime vuonna lisääntyi muutamalla henkilöllä. Vuosia jatkunut elinkeinoelämän rakennemuutoksesta johtuva muuttotappio näkyy negatiivisen väestökehityksen lisäksi väestön ikärakenteessa.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Matkailu on lähtenyt Lapissa kasvuun ja se näkyy Itä-Lapin alueellakin. Myös Kuusamon kasvu ja investoinnit heijastuvat Itä-Lappiin. Erityisesti Sallassa on panostettu viime vuosina matkailun kehittämiseen. Matkailuelinkeinossa ei ole kuitenkaan välttytty myöskään konkursseilta ja yt-neuvotteluilta.

Luontokeskus Naavan käyntimäärä Pyhätunturilla oli viime vuonna odotettua suurempi. Luontokeskuksessa vieraili lähes 90 000 kävijää. Naavassa on useita toisiaan täydentäviä toimijoita ja siitä on muodostunut alueen tapahtumakeskus. Pyhän hiihtokeskuksen läheisyyteen jo yli kymmenen vuotta sitten suunniteltu Noitatunturin kansainvälinen mat-

kailukeskushanke on edennyt hitaasti. Alueella on meneillään kaavoitushankkeita ja tehty mm. maisemointitöitä.

Uusiutuvaan energiaan investointeja on tehty Posiolle biovoimalaitokseen ja kolmella alueella on tuulivoimahankkeita vireillä. Keitele Group rakentaa Kemijärvelle jalostettuja puutuotteita pohjoisen puusta valmistavan tuotantolaitoksen. Rakennustyöt aloitetaan kevään aikana. Lisää työntekijöitä aiotaan palkata kesälomien jälkeen. Puutuotetehdas valmistuu suunnitelmien mukaan keväällä 2015.

Mustavaaran kaivoshankkeen vaikutukset Posiolle ja lähialueille on haluttu selvittää erillisen hankkeen voimin. Soklin kaivoshankkeen neuvottelut jatkuvat valtion ja yhtiön välillä. Valtion rooli on merkittävä erityisesti liikenneyhteyksien osalta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Itä-Lapin työttömien osuus työvoimasta on Lapin korkein ylittäen 20 %. Pitkään jatkuneesta korkeasta työttömyydestä kärsineenä Itä-Lappi oli kuitenkin Lapin seutukunnista se, jonka alueella työttömyys on viime aikoina vuositasolla vähiten kasvanut. Itä-Lapin työnhakijarakenteessa korostuu yli 50-vuotiaiden korkea osuus. Osin ikärakenteeseen liittyen pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on Lapin korkein. Nuoria työttömiä alueella on vähän ja nuorten työttömyys ei viime vuonna lisääntynyt. Pienistä lukumääristä huolimatta Kemijärvellä nuorten työttömien osuus ikäluokan työvoimasta on Lapin korkeimpien joukossa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Terveystenhuolto- ja sosiaalialan ammattien lisäksi pulaa arvioidaan olevan erityisopettajista ja yrittäjistä. Sähkö-, tietoliikenne- ja elektroniikka-asentajien ja myyjien lisäksi ylitarjontatilanteen arvioidaan jatkuvan rakennusalan ammattiteissa.

Tunturi-Lapin seutukunta

Kittilä, Kolari, Muonio, Enontekiö

Tunturi-Lapin seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 14 629 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 114 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 423 toimipaikkaa, joissa työskenteli 3 717 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 054.

Tunturi-Lapin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Tunturi-Lapissa väestökehitys kääntyi kasvuun vuonna 2007. Kittilässä taitekohta oli jo kymmenisen vuotta sitten, Kolarissa vuonna 2007 ja viime vuonna väestö lisääntyi Enontekiölläkin. Seutukunnan muuttotase on sekä kuntien välisen että maahan muuton osalta positiivinen. Kittilään Lapin ulkopuolelta muuttavien määrä on vuodesta 2005 alkaen kasvanut vuosittain.

Alueen vahvuutena on ollut toimijoiden riittävän vahva yhteistyö. Elinkeinoelämä on pitkään nojannut vahvasti kehittyvän palveluelinkeinon varaan. Erityisesti Kittilän kaivoksen myötä elinkeinorakenne on monipuolistunut ja lähialueella käynnistyneet uudet kaivokset vahvistavat alkanutta kehitystä.

Saavutettavuus on keskeisin haaste alueen kehittymisen ja kansainvälisen matkailun kehittämisen kannalta. Tunturi-Lapissa tähän on panostettu ja saatu tuloksia aikaan erityisesti lentoliikenteessä.

Myös tiestön pullonkaulakohtia on saatu korjattua. Uusi Kaukosen silta kantatiellä 79 valmistuu vuoden loppuun mennessä, jolloin reitin painorajoitus voidaan poistaa. Tämä parantaa merkittävästi raskaan liikenteen kuljetusten toimivuutta Kittilän ja Tunturi-Lapin suuntaan. Toinen merkittävä raskaan liikenteen sujuvuutta parantava hanke Kittilässä on Ounasjoen salmen sillan peruskorjaus.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Matkailuelinkeinoa kuvaavat monet mittarit osoittavat, että on lähdetty selvään kasvutrendiin. Matkailu on kuitenkin hyvin herkkä toimiala ja kehityksen vahvuus nähdään kevään ja yleensäkin tulevan vuoden aikana. Toiveessa on myös laajojen kaava-alueiden rakentamisen käynnistyminen lähivuosina.

Matkailukeskusten läheisyyteen ei haluta tuulivoimaa eikä kaivostoimintaa. Tuulivoimahankkeet keskittyvät Tunturi-Lapissa seutukunnan itäosaan ja pohjoisosaan. Kittilän kaivos on parhaillaan laajentamassa toimintaansa ja uuden satelliittimalmion ympäristövaikutusten selvittelytyö käynnistyi keväällä.

Kolarin Hannukaisen kaivoshanke on yvan osalta loppusuoralla ja toiminnan käynnistymiseen tarvittavan pääoman hankinta on parhaillaan menossa. Kuluva vuosi tulee olemaan ratkaiseva. Hannukaisen kaivos on herättänyt Ylläksen matkailuelinkeinon edustajat käymään kriittistä keskustelua kahden elinkeinon yhteensovittamisesta.

Seutukunnan pohjoisosassa luonto- ja erämaamatkailun merkitys kasvaa ja tätä pyritään vahvistamaan myös maankäytön-, kaavoituksen ja lupakäytäntöjen avulla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Matkailun kausiluontoisuus näkyy Tunturi-Lapissa selvästi ja muita seutukuntia voimakkaimpina työttömyyden vaihteluina vuoden mittaan. Viime vuonna työttömyyden kasvu oli Tunturi-Lapissa joinain kuukausina edelliseen vuoteen verrattuna huomattavampia Lapissa. Nuorten työttömyys lisääntyi alueella suhteellisesti voimakkaimmin Lapissa. Nuorten

työttömien osuus kaikista työttömistä ja ikäluokan työvoimasta oli kuitenkin edelleen alempi kuin koko Lapissa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömyys ei juurikaan lisääntynyt viime vuonna ja pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on Lapin pienin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Terveystieteiden ammattilaisten lisäksi työvoiman kysyntää ja myös työvoiman saatavuusongelmia on kausiluontoisesti erilaisissa matkailualan tehtävissä. Matkailualan tehtävissä työskentelee alueen työvoiman lisäksi sesonkihuippujen aikana työvoimaa muualta Lapista, eri puolelta Suomea ja jossain määrin myös ulkomailta. Rakennusalan hiljaisuus näkyy rakennusalan ammattilaisten ylitarjontana.

Pohjois-Lapin seutukunta

Sodankylä, Inari, Utsjoki

Pohjois-Lapin seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 16 950 henkilöä. Vuoden aikana kasvua oli 99 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 227 toimipaikkaa, joissa työskenteli 3 467 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 168.

Pohjois-Lapin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pohjois-Lapin seutukunnan pohjoisten kuntien väestö ja työllisyyskehitys on ollut vakaata. Seutukunnan eteläisen osan väestökehitys on kasvanut vahvasti ja työllisyys pitkällä aikavälillä kohentunut. Alueen vahvuutena on matkailun ja kaivostoiminnan voimakas kasvu. Matkailu vaikuttaa ja matkailukohteita on koko seutukunnan alueella. Kaivostoiminta on keskittynyt Sodankylän alueelle ja tällä hetkellä alueella on kaksi toimivaa kaivosta ja yksi merkittävä malminetsintäalue.

Pohjois-Lappi pääsi seutukuntanakin viime vuonna tilastokeskuksen väestöennusteen vastaiseen myönteiseen väestökehitykseen. Sodankylässä väestökehitys kääntyi kasvuun vuonna 2011 ja viime vuonna Inarissa. Väestömuutoksen suunnan taittumiseen on ollut vaikuttamassa kaivostoiminta sykäysvaikutuksineen. Työvoiman kysynnän vilkastumisen myötä Lapin ulkopuolelta Sodankylään muuttaneiden määrä on kasvanut aiempiin vuosiin verrattuna. Muuttotase on sekä kuntien välisen että maahanmuuton osalta positiivinen.

Elinkeinorakenteen positiivinen kehittyminen kahden tukijalan varassa luo hyviä edellytyksiä myös muille toimialoille. Myös uusiutuvaan energiaan on panostettu ja tuulivoimarakentaminen on käynnissä. Positiivinen kehitys luo paineita myös maankäytölle. Seutu-

kunnassa on menossa useita kaavaan liittyviä muutos- ja laajennustoimenpiteitä. Kaavoitustyö painottuu matkailualueiden kehittämiseen, kirkonkyläiden keskustan kehittämiseen ja tuulivoimapuistojen rakentamiseen.

Etäisenä alueena nähdään saavutettavuus tärkeänä sekä tie- että lentoliikenteen osalta. Tiehankkeita on menossa. Lentoaseman laajennukseen panostetaan, mikä liittyy osana muidenkin Lapin lentoasemien kehittämiseen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Kevitsan monimetallikaivos odottaa laajentamisen mahdollistamiseen tarvittavia päätöksiä ja työllisyysvaikutukset toimintavaiheessa ovat noin 100 hengen luokkaa. Pahtavaaran kaivos oli hetken kiinni ja viime vuoden aikana toiminta nostettiin taas ylös. Sodankylän alueella on myös merkittävä Sakatin malminetsintäalue, joka työllistää useita kymmeniä henkilöitä. Yhtiö on palkannut myös uusia avainhenkilöitä.

Sodankylässä rakennustoiminta on vilkastunut ja haasteena on saada riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja. Sodankylän keskustan alueella on rakentamistoimintaa käynnissä ja kauppakeskuksen laajennuksia on suunnitteilla. Matkailualueilla rakennetaan. Kaksilautasessa rakentaminen jatkuu ja Luostolle on tulossa pieni ostoskeskus. Kylämatkailussa Kieringin kylä on tehnyt arvokasta pioneerityötä ja ensikesän odotetaan noin 10 000 vierailija alueelle.

Inarin kunnan alueella korostuu matkailun kehittäminen. Lapin matkailukeskuksista Saariselällä on rakennettu vilkkaimmin viime vuosina. Saariselkä on myös vetänyt hyvin asiakkaita laajentuen pääkohdemarkkinoiden ulkopuolelle. Saariselän etelärinteen kehittäminen, kaavoitus ja laskettelutoimintojen uudelleenorganisointi ovat käynnissä. Inariin on syntynyt arktisen osaamisen toimialaan kuuluvaa toimintaa auto- ja rengastestaamista. Toiminta on kehittynyt suotuisasta ja testaustoimintaa voidaan tehdä vakioidussa sisätilassa.

Utsjoella eletään haasteiden kanssa. Pulaa on työntekijöistä ja asunnoista. Kaavoitustyö on meneillään kirkonkylän alueella. Kuntaa ja ympäristöä kehitetään saamelaisena kuntana. Kehittämistoiminta on maltillista ja pohjautuu olemassa oleviin elinkeinoihin. Tarkoituksena on saamenkielisen toimintaympäristön kehittäminen ja palvelujen parantaminen. Tärkeimpänä tavoitteena on saamen kieleen pohjautuvien työpaikkojen luominen. Tänä ja ensi vuonna panostetaan Tiede- ja taidetalo Ailikkaan kehittämiseen. Ailikas-kokonaisuuden tarkoituksena on palvella myös muita viranomaisia ja kuntia saamenkielisten palvelujen tuottamisessa. Utsjoella on herätty Barentsin alueen kasvuun ja mietitään Utsjoen roolia palvelujen tarjoajana.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Pohjois-Lapissa työttömien osuus työvoimasta on Lapin alin, vaikka työttömyys viime vuonna lisääntyi enemmän kuin Lapissa keskimäärin. Utsjoen työllisyystilannetta Lapin parhaimpana tukee rajan yli työssäkäyntimahdollisuudet Norjaan. Sodankylässä työttömyys on alenut aiempien vuosien korkeista lukemista kaivostoiminnan ja sille palveluja tuottavan yritystoiminnan vaikutuksesta. Nuorten työttömien osuus työttömistä ja ikäluokan työvoimasta

on Lapin alimpia. Yli 50-vuotiaiden työttömien osuus on jonkin verran Lapin keskimääräistä korkeampi, mutta pitkäaikaistyöttömiä on kuitenkin hieman keskimääräistä vähemmän.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Terveystieteiden lisäksi työvoiman kysyntää ja pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta on matkailusesonkien aikana ravintola-alan ja siivoustehtävissä.

Utsjoella nähdään tärkeänä tukea saamenkielisen työvoiman rekrytointia, työntekijöiden kielitaitoa ja kulttuurituntemuksen vahvistamista. Saamen kieli on edelleen vahvana arki kielenä ja saamelaisia on yli puolet kunnan väestöstä.

Erityisesti Sodankylässä nähdään, että ammattitaitoista työvoimaa ei ole riittävästi saatavilla. Jatkossa haasteita on myös kunnasta eläköityvien tilalle palkkaamisessa. Positiivinen kehitys on tehnyt kasvusykäysvaikutusta ja työvoimaa on siirtynyt alalta toiselle ja yksittäisiä tarpeita on useilla toimialoilla (erityisesti ravintola, rahoitus, kauppa, rakentaminen ja siivousala). Haasteena nähdään, mistä uutta työvoimaa houkutellaan ja miten vastaan uusiin tarpeisiin. Koulutus nähdään yhtenä ratkaisuna. Koulutustarpeisiin vastaaminen edellyttää aikuisten koulutukseen panostamista räätälöintien ja pienten ryhmäkokojen muodossa. Myös maahanmuutto nähdään tulevaisuuden mahdollisuutena.

Lisätietoja

Strategiapäällikkö Tuija Ohtonen

Lapin ELY-keskus

puh. 0295 037 103

Tutkija Tuula Uusipaavalniemi

Lapin ELY-keskus

puh. 0295 037 142

Toimialapäällikkö Heino Vasara

Lapin ELY-keskus

puh. 0295 039 689

Liite 1

Keskeisiä tilastotietoja, koko maa, ELY-keskukset ja seutukunnat

	Toimipaikat	Henkilöstö	Liikevaihto	Työttömät työnhakijat	Muutos-%	Työttömyys- aste	Väestön- lisäys ennakko	Väkiluku ennakko
	2012	2012	2012	2013/12	2012/12- 2013/12	2013/12	2012/12- 2013/12	2013/12
	lkm	hlö	1000 eur	hlö		%	hlö	hlö
Koko maa	353 686	1 475 760	392 740 124	329 899	16,9	12,6	23 940	5 450 614
Uusimaa	100 162	532 877	191 601 344	78 323	24,6	9,6	18 191	1 585 026
Helsinki	90 814	502 815	175 539 456	72 435	25,4	9,6	18 119	1 464 917
Raasepori	3 375	10 301	1 695 754	2 236	14,4	10,8	-260	43 374
Porvoo	4 279	15 363	13 798 848	2 741	15,9	9,5	381	58 436
Loviisa	1 694	4 397	567 286	911	13,3	10,6	-49	18 299
Varsinais-Suomi	35 067	125 102	27 417 615	28 945	13,9	12,8	2 005	470 941
Turku	20 560	87 194	19 449 534	20 040	17,4	13,0	2 706	316 729
Salo	5 448	16 744	4 070 925	4 881	3,7	16,2	-473	63 614
Loimaa	4 063	8 385	1 377 650	1 801	22,4	10,5	-29	37 108
Vakka-Suomi	2 947	8 285	1 689 076	1 414	-2,3	9,7	-68	30 985
Äboland-Turunmaa	2 049	4 494	830 430	809	13,6	7,8	-131	22 505
Satakunta	16 012	60 428	14 750 599	13 565	9,0	13,0	-432	224 502
Pori	9 090	33 350	8 101 548	8 929	11,1	14,1	-319	137 187
Rauma	4 625	22 013	5 565 480	3 467	5,4	11,2	-57	65 494
Pohjois-Satakunta	2 297	5 065	1 083 571	1 169	4,4	11,8	-56	21 821
Pirkanmaa	31 345	132 390	30 216 100	35 546	21,3	14,8	3 536	500 104
Etelä-Pirkanmaa	2 427	9 037	1 769 552	2 920	16,6	14,5	-144	43 336
Lounais-Pirkanmaa	2 667	6 274	993 005	1 334	43,6	10,6	-270	28 680
Luoteis-Pirkanmaa	1 515	3 884	588 343	961	40,9	13,4	-159	16 252
Tampere	22 849	107 565	25 769 924	28 869	21,1	15,2	4 517	386 847
Ylä-Pirkanmaa	1 887	5 630	1 095 276	1 462	8,9	13,5	-408	24 989
Häme	24 493	92 092	18 597 148	24 171	14,8	13,5	-90	377 930
Lahti	12 787	50 293	10 009 026	14 379	13,4	15,1	-131	202 417
Riihimäki	2 916	10 302	2 088 025	2 476	18,0	10,9	64	46 481
Hämeenlinna	6 012	22 586	4 758 117	4 996	17,8	11,2	198	94 336
Forssa	2 778	8 911	1 741 979	2 320	13,9	14,1	-221	34 696
Kaakkois-Suomi	18 332	73 147	16 792 515	21 979	10,0	15,3	-702	313 074
Kouvola	5 652	21 069	4 531 219	6 518	12,5	15,0	-343	93 908
Kotka-Hamina	4 814	19 902	4 501 219	6 731	12,0	17,1	-252	86 918
Imatra	2 420	9 322	2 621 904	2 831	3,2	15,1	-317	42 929
Lappeenranta	5 446	22 854	5 138 173	5 899	8,4	14,0	210	89 319
Etelä-Savo	10 547	33 618	5 201 351	9 535	10,1	14,0	-930	152 496
Mikkeli	4 997	17 062	2 845 238	4 448	9,6	13,4	-133	73 189
Savonlinna	3 324	10 010	1 472 785	3 354	8,5	15,7	-506	48 117
Pieksämäki	2 226	6 546	883 328	1 733	14,5	12,6	-291	31 190
Pohjois-Savo	15 294	55 871	10 120 388	15 249	10,7	13,5	186	248 419
Kuopio	7 018	29 959	5 327 383	7 365	13,7	11,9	1 261	131 654
Ylä-Savo	4 331	13 154	2 381 332	3 870	10,4	15,4	-434	56 804
Koillis-Savo	962	2 519	301 744	854	22,9	16,2	-168	12 848
Sisä-Savo	1 169	2 375	367 515	752	1,2	12,2	-134	14 838
Varkaus	1 814	7 863	1 742 413	2 408	2,0	16,8	-339	32 275
Pohjois-Karjala	9 690	33 784	6 430 564	12 427	6,8	16,7	-309	165 445
Joensuu	6 773	25 788	5 137 223	9 147	6,4	16,1	139	124 037
Keski-Karjala	1 489	3 735	603 037	1 457	14,5	18,3	-193	18 535
Pielisen Karjala	1 428	4 260	690 304	1 823	3,3	19,1	-255	22 873
Keski-Suomi	16 287	62 668	11 730 521	21 757	16,9	16,9	163	275 324
Jyväskylä	9 476	42 182	7 517 347	14 234	17,8	16,5	1 309	178 413
Joutsa	518	973	126 650	385	24,6	16,7	-52	5 619
Äänekoski	1 217	5 349	1 382 399	1 973	14,0	19,1	-249	22 920
Jämsä	1 639	5 877	1 510 094	1 908	15,6	17,5	-247	24 545
Keuruu	791	2 221	375 993	760	14,6	14,6	-215	12 089
Saarijärvi-Viitasaari	2 646	6 066	818 038	2 497	15,4	18,4	-383	31 738

	Toimipaikat	Henkilöstö	Liikevaihto	Työttömät työnhakijat	Muutos-%	Työttömyys- aste	Väestön- lisäys ennakko	Väkiluku ennakko
	2012	2012	2012	2013/12	2012/12- 2013/12	2013/12	2012/12- 2013/12	2013/12
	lkm	hlö	1000 euroa	hlö		%	hlö	hlö
Koko maa	353 686	1 475 760	392 740 124	329 899	16,9	12,6	23 940	5 450 614
Etelä-Pohjanmaa	17 139	48 125	9 596 731	9 731	14,4	11,0	-96	193 962
Suupohja	2 382	5 496	848 309	1 318	13,1	12,4	-284	23 454
Seinäjoki	10 723	33 117	7 188 528	6 202	16,1	10,5	612	126 508
Järviseu	2 113	4 662	830 831	1 156	10,0	12,5	-186	21 685
Kuusiokunnat	1 921	4 849	729 063	1 055	11,2	10,8	-238	22 315
Pohjanmaa	18 513	66 279	16 005 261	10 066	19,4	8,6	730	249 003
Vaasa	6 407	28 728	7 772 722	4 199	24,4	8,6	774	99 958
Kyrönmaa	1 178	1 983	309 333	570	39,4	9,4	-20	12 859
Syösterbotten	2 124	4 910	890 117	557	22,7	6,7	-141	17 676
Jakobstadsreg.	3 723	13 496	3 134 787	1 607	18,7	7,0	60	49 843
Kaustinen	1 711	3 693	470 537	604	7,5	8,5	-125	15 976
Kokkola	3 370	13 470	3 427 767	2 529	11,1	10,4	182	52 691
Pohjois-Pohjanmaa	22 576	94 008	19 644 263	27 313	15,2	15,0	2 601	403 271
Koillismaa	1 376	4 448	779 729	1 470	22,8	16,4	-277	20 203
Nivala-Haapajärvi	2 278	6 058	970 501	1 507	12,6	12,2	-262	29 934
Oulu	11 359	56 477	12 924 606	17 493	15,4	15,7	3 411	238 679
Oulunkaari	1 188	3 256	521 588	1 528	13,6	18,0	-58	21 086
Raahe	1 917	9 474	1 807 762	2 052	21,4	13,6	-105	34 462
Haapavesi-Siikalatva	1 209	3 464	835 282	803	-0,5	12,6	-190	14 642
Ylivieska	3 249	10 831	1 804 795	2 460	13,9	12,6	82	44 265
Kainuu	4 319	16 448	2 629 595	6 486	24,3	18,2	-701	79 984
Kajaani	2 992	12 500	2 091 245	4 406	29,3	17,0	-320	56 778
Kehys-Kainuu	1 327	3 948	538 350	2 080	14,9	21,2	-381	23 206
Lappi	11 340	39 437	9 889 668	14 114	18,3	17,1	-358	182 486
Itä-Lappi	1 128	2 594	324 184	1 640	6,4	21,8	-298	17 602
Kemi-Tornio	3 314	14 660	5 614 803	4 769	22,2	18,1	-382	59 717
Pohjois-Lappi	1 227	3 467	594 869	1 168	26,3	15,1	99	16 950
Rovaniemi	3 605	13 555	2 433 711	4 913	15,2	16,0	258	65 362
Tornionlaakso	643	1 444	221 320	570	17,5	16,8	-149	8 226
Tunturi-Lappi	1 423	3 717	700 780	1 054	29,6	15,2	114	14 629

Työttömillä työnhakijoilla tarkoitetaan työvoimatoimistoon ilmoittautuneita työttömiä työnhakijoita sisältäen lomautetut

Työttömyysaste on työttömien työnhakijoiden prosentiosuus työvoimasta.

Väkiluku on ennakkotieto joulukuun lopun tilanteesta vuonna 2013.

Aluejako vuoden 2013 seutukuntajaon mukainen

Lähteet:

Toimipaikat ja henkilöstö vuonna 2012 Lähde: Toimiala Online: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, Tilastokeskus

Työvoima. Lähde: Työvoimatutkimus ja työssäkäyntitilasto, Tilastokeskus

Työttömät työnhakijat. Lähde: TEM Työnvälitystilastot

Väkiluku ennakkotieto 31.12.2013. Lähde: Väestö- ja kuolinsytilastot, Tilastokeskus (28.1.2014)

